

การพัฒนาหลักสูตรเพลงโคราช

วิทยานิพนธ์
ของ
ธันณณ์ ชันทะยศ

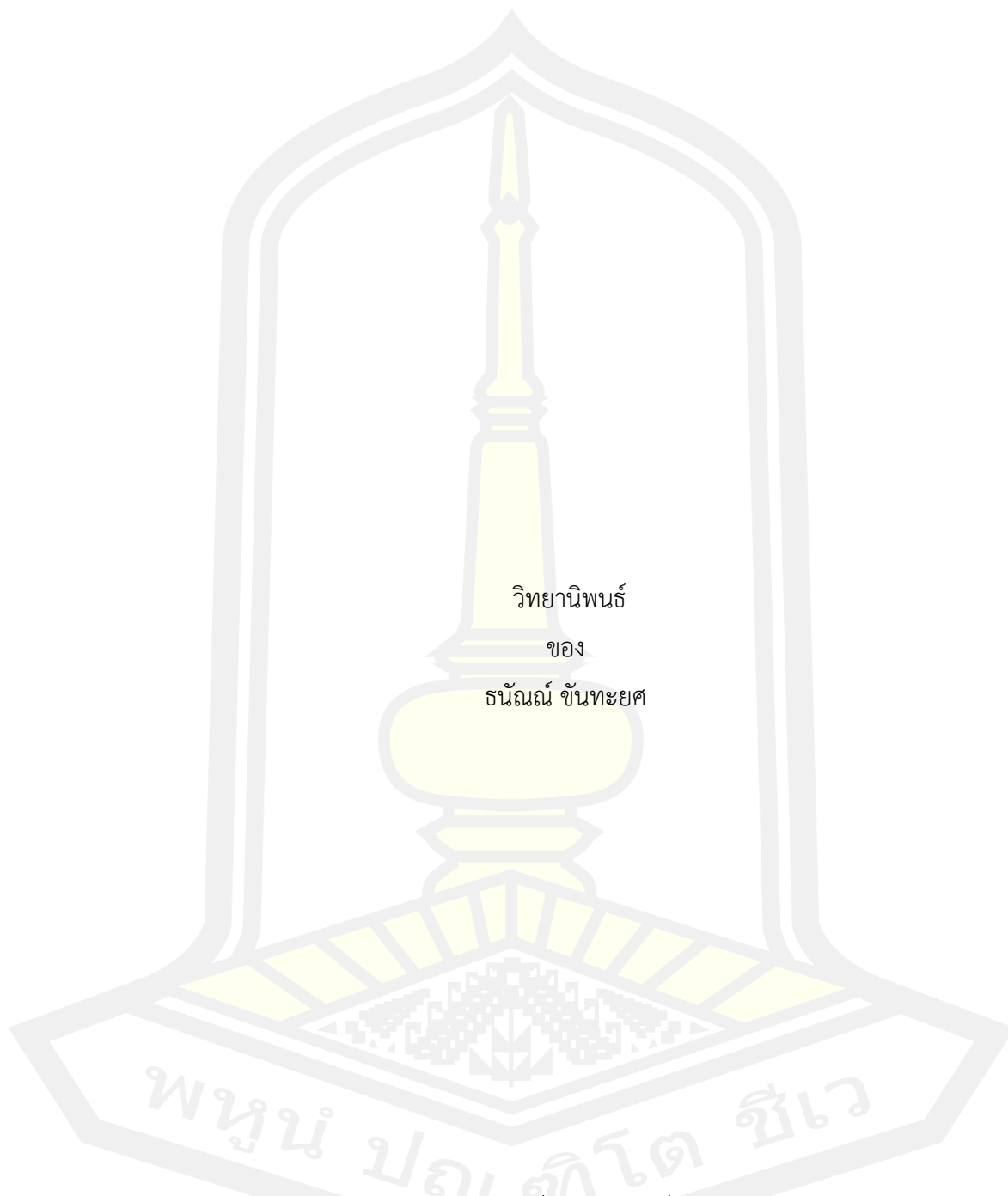
เสนอต่อมหาวิทยาลัยมหาสารคาม เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาดุริยางคศิลป์

กุมภาพันธ์ 2565

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

การพัฒนาหลักสูตรเพลงโคราช

วิทยานิพนธ์

ของ

ธีรวัฒน์ ชัยนทะยศ

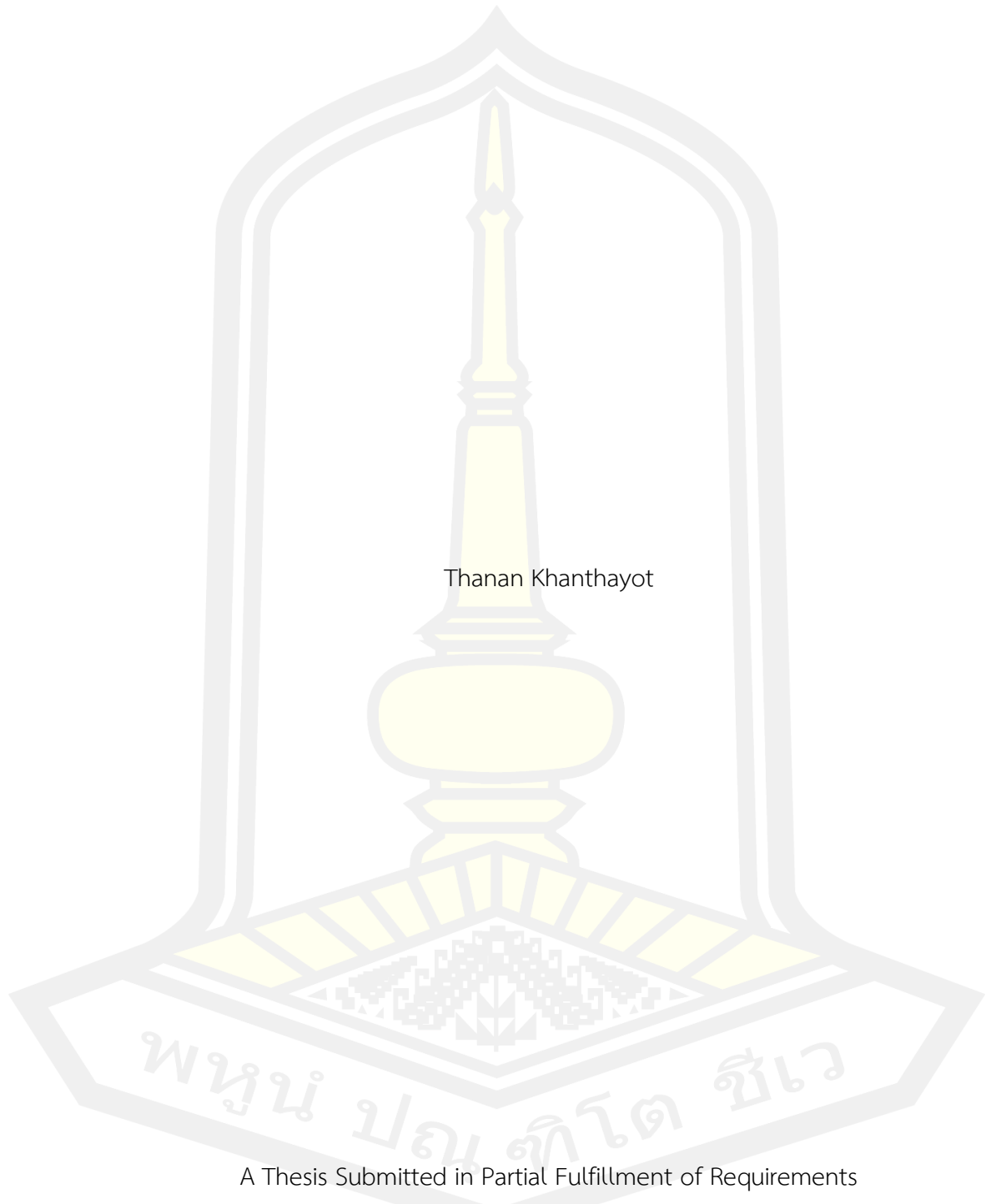
เสนอต่อมหาวิทยาลัยมหาสารคาม เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาดุริยางคศิลป์

กุมภาพันธ์ 2565

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

Korat Song : The Local Curriculum Development

Thanan Khanthayot

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of Requirements
for Doctor of Philosophy (Music)

February 2022

Copyright of Mahasarakham University

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ได้พิจารณาวิทยานิพนธ์ของนางสาวธันณณ์ ชั้นทยยศ
แล้วเห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาดุริ
ยางคศิลป์ ของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

ประธานกรรมการ

(ศ. ดร. เฉลิมศักดิ์ พิกุลศรี)

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

(ผศ. ดร. สยาม จวงประโคน)

กรรมการ

(ผศ. ดร. เจริญชัย ชนไพโรจน์)

กรรมการ

(อ. ดร. ธนกร เฟ่งศรี)

กรรมการ

(ผศ. ดร. ณรงค์รัชช วรรณมิตรไมตรี)

มหาวิทยาลัยอนุมัติให้รับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญา ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาดุริยางคศิลป์ ของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

(ผศ. ดร. คมกริช การินทร์)

คณบดีวิทยาลัยดุริยางคศิลป์

(รศ. ดร. กริสน์ ชัยมูล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

ชื่อเรื่อง	การพัฒนาหลักสูตรเพลงโคราช		
ผู้วิจัย	ธันณณ์ ชันทะยศ		
อาจารย์ที่ปรึกษา	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สยาม จวงประโคน		
ปริญญา	ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต	สาขาวิชา	ดุริยางคศิลป์
มหาวิทยาลัย	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม	ปีที่พิมพ์	2565

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อ 1) ศึกษาประวัติและบริบทของเพลงโคราช 2) พัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นเพลงโคราช และ 3) ประเมินและรับรองหลักสูตรที่พัฒนาขึ้น เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ แบบสำรวจ แบบสังเกต แบบสัมภาษณ์ และแบบประเมิน วิเคราะห์ข้อมูลตามความมุ่งหมายของการวิจัย นำเสนอผลการวิจัยด้วยวิธีการพรรณนาวิเคราะห์ประกอบกับภาพถ่าย ผลการวิจัยปรากฏดังนี้

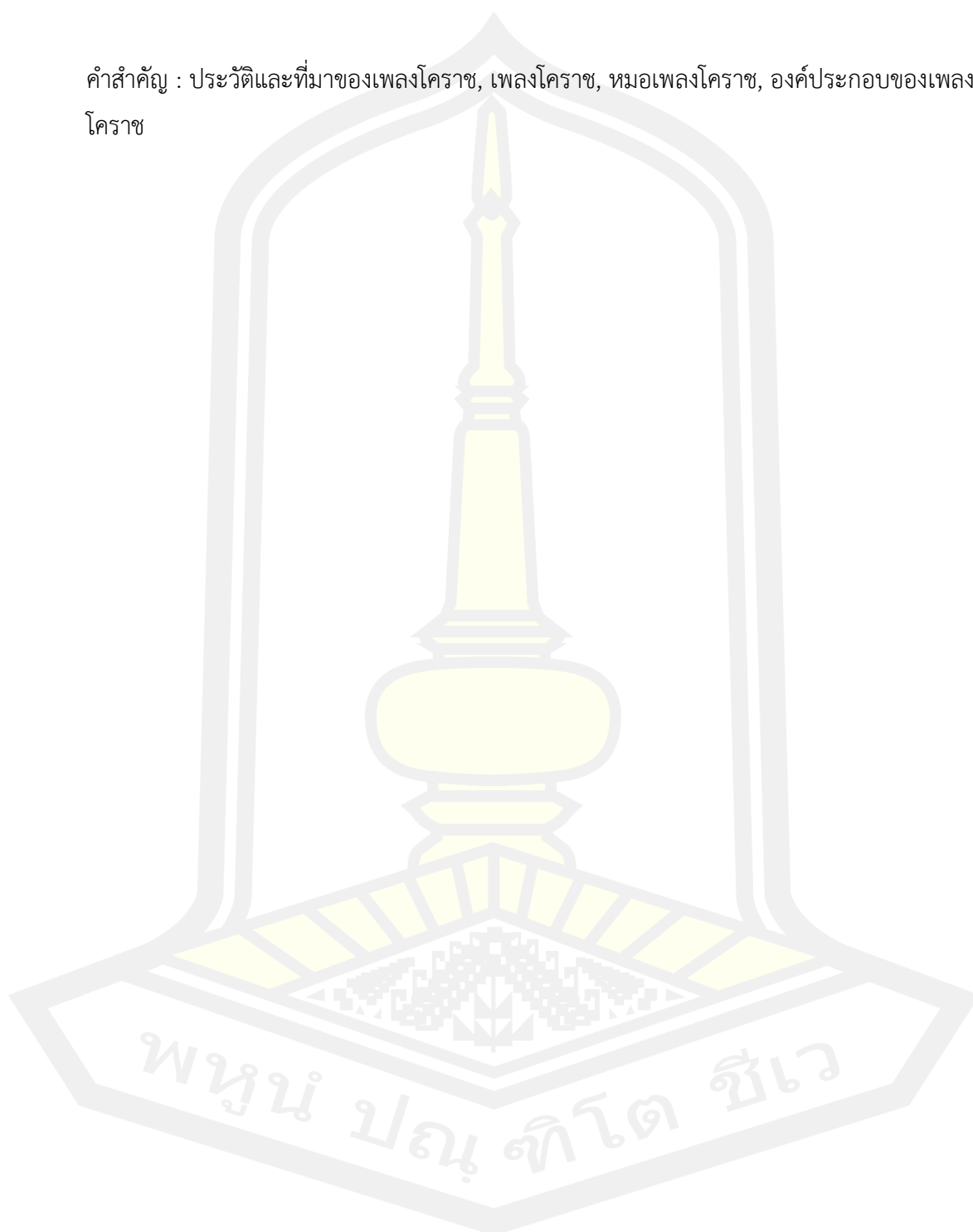
1. เพลงโคราช เป็นศิลปะการแสดงที่เริ่มมาจากการใช้ภาษาถิ่น หรือ ภาษาโคราช นำมาขับร้องให้เกิดทำนอง โดยเนื้อร้องเกิดจากวิถีชีวิต ประเพณีต่าง ๆ ของชาวโคราช และรวมไปถึงการนำหลักธรรมและเหตุการณ์สำคัญที่เกิดขึ้นกับชาวโคราชต่าง ๆ เพลงโคราชอาจเกิดจากการลอกเลียนแบบ และนำภาษาท้องถิ่นโคราชมาขับร้อง จนเป็นที่มาของเพลงโคราชตั้งแต่ในอดีตจนมาถึงปัจจุบัน

2. การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นเพลงโคราช ประกอบด้วย 2 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน ขั้นตอนที่ 2 การสร้างหลักสูตรและรับรองหลักสูตร ซึ่งประกอบด้วยหัวข้อต่าง ๆ จำนวน 16 หัวข้อ โดยมีแผนการจัดการเรียนรู้จำนวน 10 แผน ได้แก่ 1) ประวัติความเป็นมาของเพลงโคราช 2) ตำนานเพลงโคราชกับหมอลำ 3) องค์ประกอบต่าง ๆ ของเพลงโคราช 4) แหล่งเรียนรู้เพลงโคราชในปัจจุบัน 5) ภาษาถิ่นและศิลปินผู้สืบสาน 6) ร้องเล่นเป็นทำนอง 7-10) การขับร้องเพลงโคราช

3. ผลการประเมินรับรองหลักสูตรท้องถิ่นเพลงโคราช โดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 9 คน พบว่า สามารถทำให้เพลงโคราชที่เป็นเอกลักษณ์ของคนโคราชเป็นส่วนสำคัญสำหรับการมีส่วนร่วมกับการจัดการศึกษาในยุคปัจจุบัน เพื่อให้คนรุ่นใหม่ไม่ว่าจะเป็นในจังหวัดหรือนอกจังหวัดได้รู้จักเพลงโคราชมากยิ่งขึ้น ผลการประเมินมีความเหมาะสมอยู่ในระดับเหมาะสมมาก โดยมีค่าเฉลี่ย

เท่ากับ 4.42 และสามารถนำไปใช้ได้จริง

คำสำคัญ : ประวัติและที่มาของเพลงโคราช, เพลงโคราช, หมอเพลงโคราช, องค์ประกอบของเพลงโคราช

TITLE	Korat Song : The Local Curriculum Development		
AUTHOR	Thanan Khanthayot		
ADVISORS	Assistant Professor Sayam Chuangprakhon , Ph.D.		
DEGREE	Doctor of Philosophy	MAJOR	Music
UNIVERSITY	Maharakham University	YEAR	2022

ABSTRACT

The objectives of this research were to 1) study the history and context of Korat songs, 2) develop a local curriculum for Korat songs, and 3) evaluate and certify the developed curriculum. The tools used in the research were surveys, observation forms, interview forms and assessment forms. Analyze the data for the purposes of research. The research results were presented by descriptive, analytical methods and photographs. The results of the research appear as follows.

1. Korat song is a performing arts that started from using local language or Korat language to sing to create melody. The lyrics stem from the way of life, various traditions of the Korat people, and including the introduction of dharma principles and important events that happened to the Korat people. Korat songs may be caused by imitation. and bring the local language of Korat to sing until it is the origin of Korat songs from the past to the present

2. Development of local curricula for Song Korat consists of 2 steps: Step 1: Study and analyze basic data; Step 2: Curriculum creation and course certification. which consisted of 16 different topics with 10 learning management plans, namely 1) the history of Korat songs 2) The legend of Korat songs and Doctor Pleen 3) various elements of Korat songs 4) Korat music learning resources At present 5) dialects and successor artists 6) singing and playing in melody 7-10) singing Korat songs

3. The results of the evaluation results of the local curriculum for

Korat songs By 9 experts, it was found that the unique Korat songs of the Korat people were important for their participation in education management in the present era. to make the new generation, whether in the province or outside the province, to know more about Korat songs The assessment results were appropriate at a very reasonable level. The mean is 4.42 and can be used in practice.

Keyword : History and Origins of Korat, Korat songs, Singers of Korat, Compositions of Korat songs

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จสมบูรณ์ได้ด้วยความกรุณาและความช่วยเหลืออย่างสูงยิ่งจาก ผศ. ดร.สยาม จวงประโคน อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก ผศ.ดร.คมกริช การินทร์ คณบดีวิทยาลัยดุริยางคศิลป์ อีกทั้ง ศ.ดร.เฉลิมศักดิ์ พิกุลศรี ประธานกรรมการสอบ และ ผศ.ดร.เจริญชัย ชนไพโรจน์ ผศ.ดร. ณรงค์รัชช วรรณมิตรไมตรี และ อ.ดร.ธนกร เฟ่งศรี กรรมการสอบทุกท่าน ที่ช่วยให้ความอนุเคราะห์ ให้คำปรึกษา ชี้แนะแนวทางการแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ จนทำให้วิทยานิพนธ์เสร็จสมบูรณ์ ขอขอบพระคุณ ครูกำปั่น บ้านแทน (คณะหมอลำโคราชกำปั่นบ้านแทน กาเหว่า โชคชัย) และ ครูบุญสม สังข์สุข ผู้ให้ข้อมูลในการทำวิจัยในครั้งนี้ และขอกราบขอบพระคุณบิดา มารดา ที่ช่วยสนับสนุน ส่งเสริม เป็นกำลังใจสำคัญจนทำให้ผู้วิจัยสำเร็จการศึกษาในครั้งนี้

ธนัณณ์ ชันทะยศ

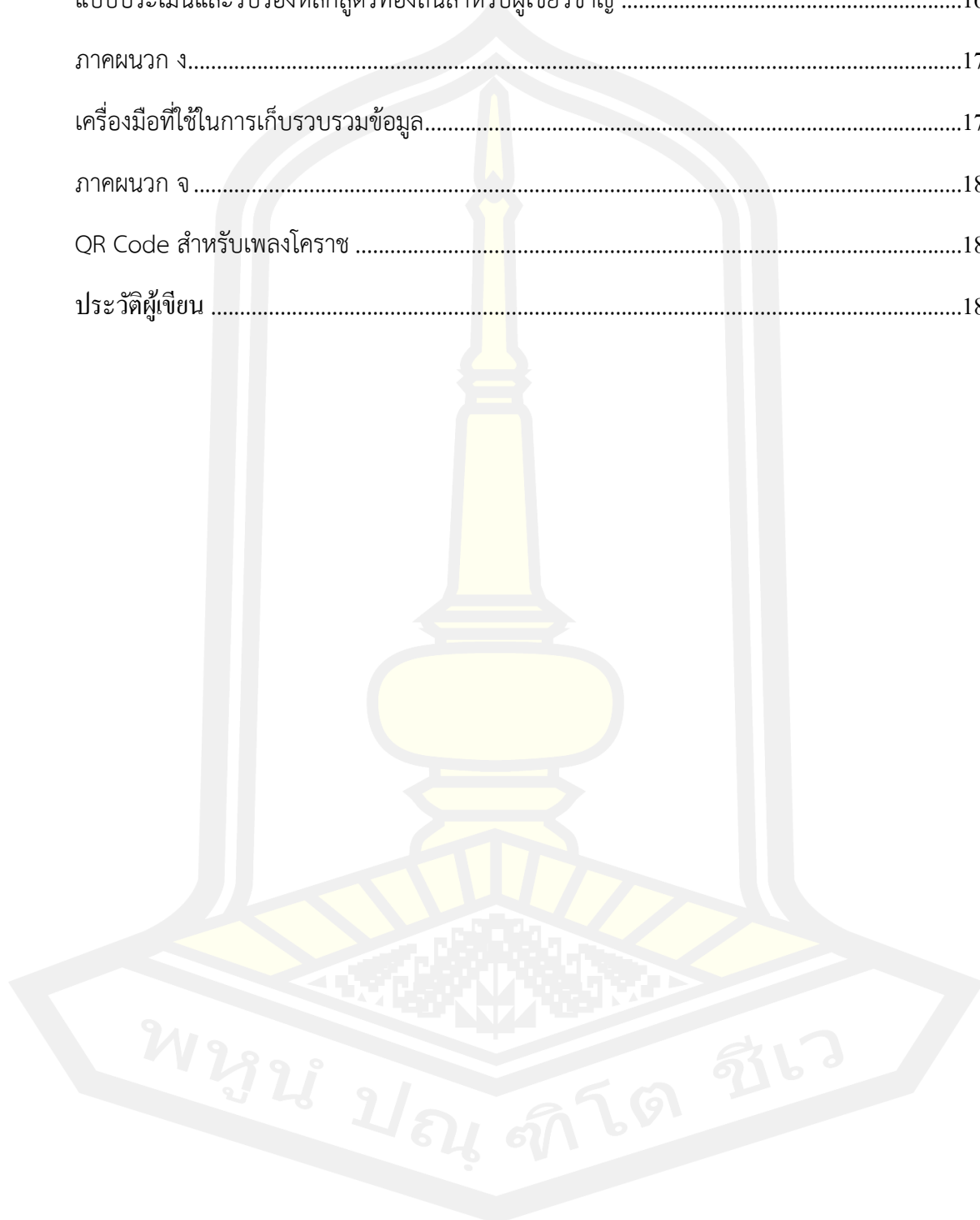

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ฉ
กิตติกรรมประกาศ.....	ช
สารบัญ.....	ฅ
สารบัญตาราง.....	ฉ
สารบัญรูปภาพ	ฐ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
1.1 ภูมิหลัง	1
1.2 ความมุ่งหมายของการวิจัย	4
1.3 ความสำคัญของการวิจัย	4
1.4 ขอบเขตของการวิจัย	4
1.5 นิยามศัพท์เฉพาะ.....	6
1.6 กรอบแนวคิด	7
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	8
2.1 ความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น.....	8
2.2 องค์ความรู้เกี่ยวกับมรดกทางภูมิปัญญา.....	11
2.3 องค์ความรู้เกี่ยวกับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551	13
2.4 องค์ความรู้เกี่ยวกับเพลงพื้นบ้าน/เพลงพื้นเมืองของโคราช	17
2.5 บริบทพื้นที่ทำการวิจัย.....	27
2.6 ทฤษฎีการแพร่กระจายทางวัฒนธรรม.....	31
2.7 ทฤษฎีการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรม.....	35

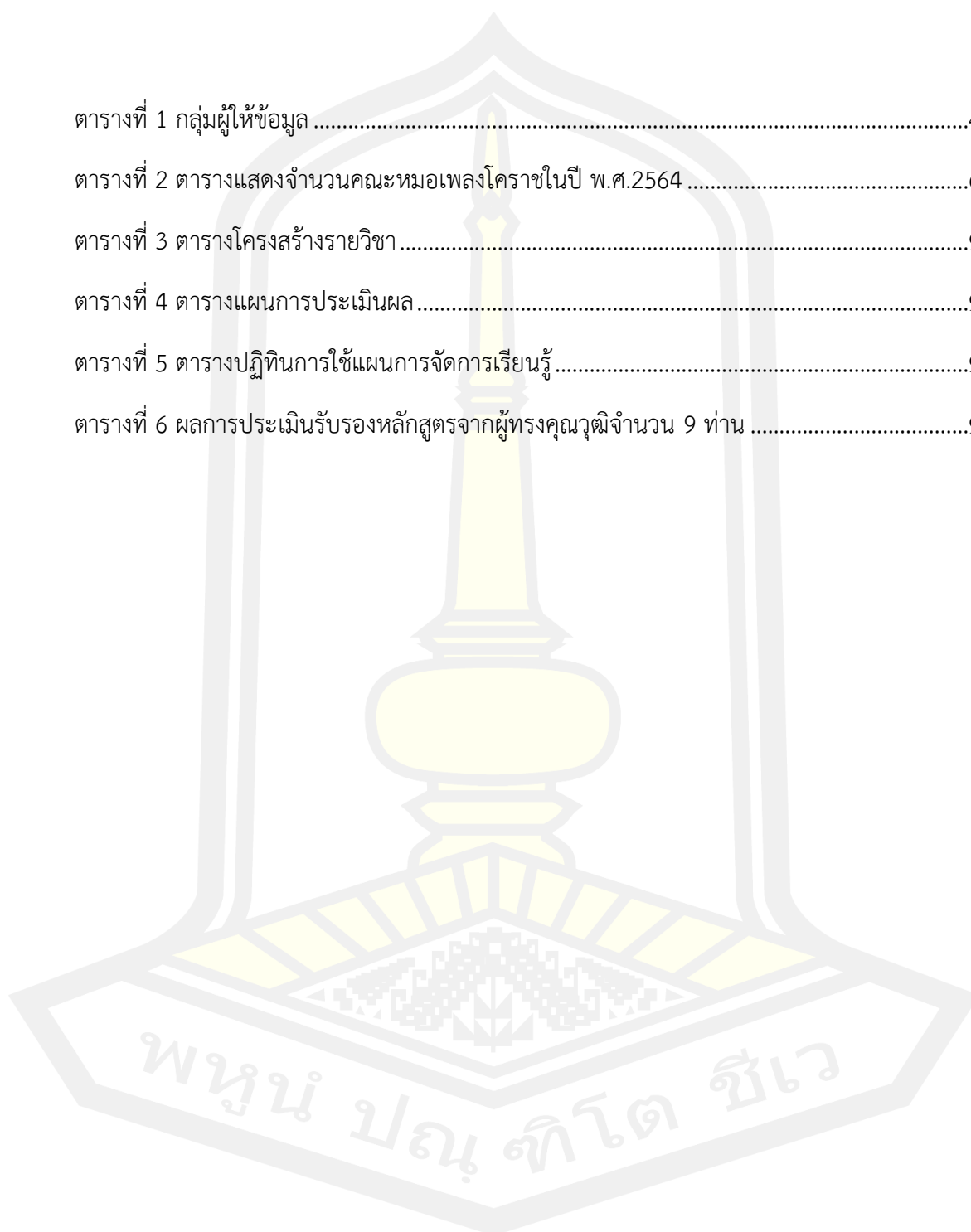
2.8 ทฤษฎีการเรียนรู้.....	36
2.9 แนวคิดมานุษยวิทยา.....	39
2.10 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	40
2.10.1 งานวิจัยในประเทศ.....	40
2.10.2 งานวิจัยต่างประเทศ.....	43
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	45
ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน.....	45
ขั้นตอนที่ 2 การสร้างหลักสูตรและการรับรองหลักสูตร.....	46
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	50
สถิติที่ใช้ในการวิจัย.....	51
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	53
ตอนที่ 1 ความเป็นมาของการสร้างหลักสูตรท้องถิ่นเพลงโคราช.....	53
ตอนที่ 2 การสร้างและพัฒนาหลักสูตร.....	86
ตอนที่ 3 การประเมินและรับรองหลักสูตรท้องถิ่นเพลงโคราช.....	96
บทที่ 5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	101
สรุปผลการวิจัย.....	101
อภิปรายผล.....	103
ข้อเสนอแนะ.....	105
บรรณานุกรม.....	106
ภาคผนวก.....	114
ภาคผนวก ก.....	115
หนังสือขอความอนุเคราะห์ประเมินและรับรองหลักสูตรท้องถิ่นเพลงโคราช.....	115
ภาคผนวก ข.....	125
ตัวอย่างหลักสูตรท้องถิ่นเพลงโคราช.....	125

ภาคผนวก ค.....	166
แบบประเมินและรับรองหลักสูตรท้องถิ่นสำหรับผู้เชี่ยวชาญ	166
ภาคผนวก ง.....	172
เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	172
ภาคผนวก จ.....	186
QR Code สำหรับเพลงโคราช	186
ประวัติผู้เขียน	189

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 1 กลุ่มผู้ให้ข้อมูล	46
ตารางที่ 2 ตารางแสดงจำนวนคณะหมอเพลงโคราชในปี พ.ศ.2564	62
ตารางที่ 3 ตารางโครงสร้างรายวิชา	91
ตารางที่ 4 ตารางแผนการประเมินผล	92
ตารางที่ 5 ตารางปฏิทินการใช้แผนการจัดการเรียนรู้	95
ตารางที่ 6 ผลการประเมินรับรองหลักสูตรจากผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 9 ท่าน	99

สารบัญรูปภาพ

	หน้า
รูปภาพที่ 1 กรอบแนวคิดงานวิจัย	7
รูปภาพที่ 2 แผนที่ประเทศไทยแสดงที่ตั้งจังหวัดนครราชสีมา	28
รูปภาพที่ 3 ขั้นตอนการสร้างหลักสูตรท้องถิ่นเพลงโคราช.....	52
รูปภาพที่ 4 พ่อใหญ่ วิเศษพลกรัง	57
รูปภาพที่ 5 โรงเพลง ณ วัดศาลาลอย.....	58
รูปภาพที่ 6 อัลบั้มเพลงโคราชซึ่งของนายกำป็น บ้านแท่น	58
รูปภาพที่ 7 นายบุญสม สังข์สุข (นายกสมาคมเพลงโคราชในปี 2564).....	63
รูปภาพที่ 8 การแต่งกายของหมอเพลงโคราช.....	64
รูปภาพที่ 9 โรงเพลง ณ วัดศาลาลอย.....	67
รูปภาพที่ 10 โน้ตเพลงแก้บนท่อนเกริ่นนำ ศิลปินกำป็น บ้านแท่น และ กาเหว่า โชคชัย.....	77
รูปภาพที่ 11 ผังมโนทัศน์หลักสูตรท้องถิ่นเพลงโคราช.....	100

บทที่ 1 บทนำ

1.1 ภูมิหลัง

เพลงโคราชถือได้ว่าเป็นเอกลักษณ์ที่อยู่คู่กับจังหวัดนครราชสีมา หรือ โคราชมาเป็นเวลานาน เรียกว่าเป็นเอกลักษณ์อีกอย่างของจังหวัดนครราชสีมา เพลงโคราชมีลักษณะเด่นคือมีการใช้ภาษาท้องถิ่นหรือภาษาโคราชซึ่งเป็นภาษาเฉพาะท้องถิ่น นำมาร้องเป็นเพลงตอบโต้กันและมีเสน่ห์เป็นอย่างมาก โดยต้องอาศัยไหวพริบ ปฏิภาณของผู้เล่น เพลงโคราช มีท่วงทำนองการขับร้อง สัมผัสเป็นภาษาพื้นบ้าน (ไทยโคราช) ส่วนมากเนื้อหาของเพลงโคราชจะเกี่ยวกับคำสอนทางศาสนา วิถีชีวิตของคนในสังคม และยังเป็นสิ่งที่แสดงได้ถึงความเป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นของชาวโคราชอีกด้วย

หากกล่าวถึงเพลงโคราชในสมัยก่อนนั้นตามที่ตั้งกตเห็นเป็นเพลงช้าเจ้าหงส์ดงลำไย เพลงลากไม้ที่ตอนท้ายจะลงด้วยกลอนไอ และกลอนอายุ และยังมีเพลงหลัก การร้องมีลักษณะคล้ายกับเพลงน้อยของภาคกลาง ซึ่งหากเปรียบเทียบกันแล้วเพลงโคราชที่เป็นเพลงหลักจะคล้ายคลึงกับเพลงทรงเครื่องของภาคกลาง เพลงโคราชใช้คำโคราชบ้าง ใช้คำไทยกลางบ้างมาประกอบเป็นเพลง ซึ่งสำเนียงที่ใช้ นั่นคือสำเนียงโคราช ต่อมาครูเพลงโคราชจึงประดิษฐ์ให้มีจังหวะรำได้ เพลงจังหวะรำเล่น คำเล่นสัมผัสในจึงผิดไปจากเพลงหลัก อันนี้เองได้ชื่อว่าเพลงโคราชที่ได้ชื่อว่าเป็นสมบัติของชาวโคราชโดยแท้ ซึ่งแปลกไปจากที่อื่น ๆ ในสมัยก่อนมีสิ่งของที่เป็นประจำบ้านเมือง คือ ม่วงหาวกระรอก อ้อย คันร่ม สัมชี่ม้า และหนูแมว เป็นต้น แต่ในปัจจุบันได้หายไปหมดแล้ว เพลงโคราชมักนิยมทั้งงานมงคลและงานอับมงคลไม่มีข้อจำกัดแต่อย่างใด (ขุนสูงภักชศึกษากร, 2523)

เพลงโคราชสมัยก่อนเป็นที่นิยมกันมาก เนื่องจากการแสดงมหรสพที่เป็นหัวใจของงานฉลองสมโภชใด ๆ ก็ตาม จะมีการเล่นเพลงโคราชอย่างเดี่ยวเท่านั้น การฟังเพลงจะใช้เวลานานมาก มีการใช้ถ้อยคำแสดงออกถึงไหวพริบปฏิภาณในการร้องโต้ตอบ ตั้งแต่หัวคำจนถึงรุ่งสว่าง ฝึกร้องเพลงโคราชในสมัยอดีตหากมีใครที่ต้องการจะเป็นหมอละคราชจะต้องได้รับการฝึกฝนจากหมอละคราชที่เป็นครูเพลง แต่การที่เราจะได้รับการถ่ายทอดจนกว่าจะได้รับความสำเร็จนั้น ต้องอาศัยความรักความเอาใจใส่ และความอดทนในการฝึกซ้อมเป็นอย่างมาก เพราะต้องเข้าไปเรียนรู้ที่บ้านครูเพลงจนกว่าจะสำเร็จ การถ่ายทอดนั้นเปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลาและยุคสมัย การเปลี่ยนแปลงของสภาพสังคม ผลของวัฒนธรรม ค่านิยม และวัฒนธรรมทางดนตรีที่เปลี่ยนแปลงไป ค่านิยมของผู้ฟังในยุคต่อมาเปลี่ยนจึงทำให้เพลงโคราชได้รับความนิยมน้อยลง อีกทั้งด้วยเหตุที่คนโคราชไม่พูดภาษาโคราชที่เป็นเอกลักษณ์ของตนเองในสื่อสารจึงทำให้เพลงโคราชไม่มีคนนำมาร้อง เล่น โอกาสที่จะเล่นเพลงน้อยลงโอกาสที่จะฝึกทักษะเพื่อพัฒนาและสืบทอดเพลงโคราชก็ลดลงด้วย (ธัญลักษณ์นันท์, 2542)

ภาษาโคราช เป็นภาษาพูดของกลุ่มวัฒนธรรมไทโคราชที่โดดเด่นที่สุด บางครั้งไทโคราชอาจจะถูกเรียกว่า ไทเบ็ง ไทเด็ง หรือไทดา ซึ่งคนโคราชไม่ค่อยพอใจนัก คำว่า เบ็ง มีความหมายเดียวกับ บ้าง เด็ง ดา มีความหมายเดียวกับ ด้วย ภาษาโคราชเป็นภาษาที่มีลักษณะของการ

ผสมผสานระหว่างภาษาไทยกลาง ภาษาอีสานและภาษาเขมร คำศัพท์พื้นฐานที่เป็นภาษาไทยกลางที่มีสำเนียงเพี้ยนไปจากเดิม เช่น อะไร เพี้ยนไปเป็น ไอ หรือ แมงไอ หรือ ไอ้ หรือ ไอเยอ คำว่า ดูเถอะ เพี้ยนเป็น ดูทัวะ ฉะนั้นภาษาโคราชจึงมีลักษณะเฉพาะเป็นของตนเอง (ปิยวิทย์ ผ. , ไทโคราช, 2550)

ปัจจุบันการแสดงเพลงโคราชจะมีเวทีแสดงอยู่ที่อนุสาวรีย์ท้าวสุรนารี หรือที่ชาวโคราชเรียกขานกันว่า ย่าโม วีรสตรีในประวัติศาสตร์ที่สร้างคุณประโยชน์ให้แก่ชาติบ้านเมือง จึงเป็นบุคคลที่ชาวโคราชภาคภูมิใจและเคารพบูชา เป็นศูนย์รวมจิตใจของประชาชนชาวโคราช และเป็นที่พักพิงใจ จึงทำให้เมื่อมีผู้คนมาบนบานขอสิ่งใดเมื่อสำเร็จผลแล้วจะจ้างเพลงโคราชเพื่อร้องถวายย่าโม เนื่องจากว่าเพลงโคราชเป็นสิ่งที่ย่าโมโปรดปรานเป็นอย่างมาก และยังมีอีกที่คือวัดศาลาลอยจึงเป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้หมอลำเพลงโคราช ซึ่งส่วนใหญ่อยู่ที่ อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา ยังคงสามารถประกอบอาชีพอยู่ได้ด้วยอย่างคณะเพลงโคราชที่โดดเด่นอยู่ที่อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา กำป๋น บ้านแท่น (กำป๋น นิธิวรไพบูลย์) ได้เล่าถึงเพลงโคราชว่า “เพลงโคราชแบ่งออกเป็นสองแบบในสมัยปัจจุบัน คือ เพลงโคราชแบบพิธีกรรม และ เพลงโคราชแบบพิธีการ ในส่วนของแบบพิธีกรรมคือเพลงโคราชที่ใช้เล่นถวายย่าโม และเล่นในงานพิธีกรรมต่าง ๆ ที่ต้องใช้เพลงโคราชเป็นส่วนสำคัญในการดำเนินพิธีกรรมนั้น ๆ ในส่วนนี้ตราบไต่ที่ยังมีย่าโมเพลงโคราชจะไม่สูญหายไปอย่างแน่นอน แต่ในส่วนของเพลงโคราชแบบพิธีการ อาจสูญหายไปได้เนื่องจากในปัจจุบันเพลงโคราชได้รับความนิยมน้อยจากเด็กรุ่นหลัง และมีการนำรูปแบบดนตรีอื่น ๆ มาทดแทน” (บ้านแท่น, 2562)

กาลเวลาเปลี่ยน ค่านิยมและวิถีชีวิตของผู้คนเปลี่ยนแปลงไป แหล่งเรียนรู้เกี่ยวกับเพลงโคราชน้อยลง ความสนใจที่จะศึกษาเพลงโคราชของเยาวชนรุ่นหลังลดน้อยลง การให้ความรู้ และการเรียนการสอนอาจมีเกิดขึ้นบ้างในรูปแบบของการจัดอบรมให้ความรู้ในสถานศึกษาซึ่งเป็นการอบรมที่เป็นเรื่องประวัติและพื้นฐานการร้องเพลงโคราชเท่านั้น ถึงแม้ว่าหมอลำเพลงโคราชมีการปรับเปลี่ยนวิธีการแสดงเพื่อให้น่าสนใจมากยิ่งขึ้นแต่ก็ยังคงได้รับความนิยมน้อยในกลุ่มเยาวชนรุ่นหลัง ซึ่งอาจเป็นปัญหาในด้านของถ่ายทอด หรือกระบวนการถ่ายทอดยังไม่แน่ชัด ผู้วิจัยจึงเล็งเห็นว่ากระบวนการถ่ายทอดหรือกระบวนการเรียนการสอนนั้นยังไม่เป็นที่กว้างขวาง ยังมีการถ่ายทอดกันแค่บางกลุ่ม จึงเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งที่จะมีการส่งเสริมให้จัดทำเอกสาร ตำรา หรือเอกสารที่เกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น เพลงโคราช เพื่อเป็นการฟื้นฟูและอนุรักษ์มรดกทางภูมิปัญญาของจังหวัดนครราชสีมา

การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นอย่างมากที่จะนำมาช่วยในการพัฒนาการศึกษาในยุคปัจจุบัน เพื่อให้เยาวชนหรือนักเรียนได้ตระหนักถึงความรู้ที่มีอยู่ในแต่ละชุมชนท้องถิ่นของตนเอง อีกทั้งภูมิปัญญา และเอกลักษณ์ที่มีเฉพาะในแต่ละท้องถิ่น ไปสู่การพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษาต่าง ๆ การเรียนรู้จากชุมชนท้องถิ่น หรือภูมิปัญญาในท้องถิ่นจึงเป็นเรื่องที่จำเป็น การนำกระบวนการวิจัยมาช่วยในการพัฒนาหลักสูตรก็เป็นเรื่องที่สำคัญเป็นอย่างมาก เพราะสามารถใช้ขั้นตอนของกระบวนการวิจัยมากำหนดปัญหา ค้นหาความรู้ และสามารถแก้ไขปัญหาและพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นได้ การศึกษาเพื่อฟื้นฟูท้องถิ่นนั้นกลายเป็นเรื่องสำคัญในยุคปัจจุบัน โดยเฉพาะการวิจัยแบบคุณลักษณะที่มีมิติทางจิตวิญญาณ มีความเชื่อทางศาสนาเป็นตัวนำให้อยู่ในระบบของศีลธรรมมุ่งให้เกิดความสัมพันธ์ระหว่างคนที่อยู่ร่วมกันเป็นกลุ่มไม่ใช่อยู่อย่างปัจเจก (พิพิธภัณฑและประวัติศาสตร์ท้องถิ่น:กระบวนการเรียนรู้ร่วมกัน, 2549) ด้วยเหตุนี้งานพัฒนาการศึกษาจึงควรที่จะ

มุ่งพัฒนาจากท้องถิ่น ปัจจัยที่เป็นพื้นฐานสำหรับการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ได้แก่ ข้อมูลพื้นฐาน หลักสูตร เนื้อหาที่ใช้ในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น บุคลากร อาคารสถานที่ แหล่งเรียนรู้ที่จะพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น การเรียนรู้จากสิ่งที่อยู่รอบตัวเราและสิ่งที่มีอยู่ในชุมชนหรือท้องถิ่นนับว่าเป็นการเรียนรู้ที่ดี และสามารถอนุรักษ์ถ่ายทอดความเป็นเอกลักษณ์ของแต่ละท้องถิ่นได้คงไว้ในหลักสูตรท้องถิ่นอีกด้วย

การศึกษาสภาพปัญหาในปัจจุบัน พบว่า การจัดหลักสูตรท้องถิ่นในกลุ่มสาระการเรียนรู้ ศิลปะ(ดนตรี) ยังพบน้อยมากในปัจจุบัน อีกทั้งยังพบปัญหาในการขาดความหลากหลายและความเชื่อมโยงองค์ความรู้ และการมีส่วนร่วมกับชุมชน แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น และครูภูมิปัญญา ซึ่งหลักสูตรท้องถิ่น ซึ่งจากที่กล่าวมาข้างต้น หลักสูตรท้องถิ่นเพลงโคราชจึงควรได้รับการสร้างและพัฒนาขึ้นเพื่อเป็นส่วนหนึ่งในการพัฒนาการเรียนการสอนในเรื่องของเพลงโคราช และเป็นการถ่ายทอดความรู้เพลงโคราชที่เป็นเอกลักษณ์ของคนโคราชให้เยาวชนรุ่นหลังได้ตระหนักถึงคุณค่าของเพลงโคราชที่เป็นเอกลักษณ์ของคนโคราชามาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน

จากการศึกษาเอกสาร งานวิจัย ทั้งในและต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับเพลงโคราช ซึ่งในต่างประเทศยังไม่มีผู้ใดศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเพลงโคราช และส่วนหนึ่งในประเทศนั้นมี นักวิชาการ นักวิจัย หลายท่านได้ศึกษาค้นคว้าในประเด็นต่าง ๆ เช่น (สำโรงทอง, 2549) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง วัฒนธรรมดนตรีไทย ภาคกลางและภาคอีสานใต้: พิธีกรรมและความเชื่อที่เกี่ยวข้องกับการถ่ายทอดความรู้ (ภูษฎาภิรมย์, 2549) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ประวัติและวิวัฒนาการของดนตรีไทย ภาคกลางและภาคอีสานใต้ (สืบเทพ, 2549) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษาคำสือในจินตภาพในเพลงโคราชของกำปัน บ้านแท่น (กฤษสุนทร, 2552) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การวิเคราะห์การปรับตัวของสือพื้นบ้าน: ศึกษากรณีเพลงโคราช จังหวัดนครราชสีมา (สุวรรณภรณ์, 2553) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การจัดการความรู้ในการด้นเพลงของหมอลำและผลกระทบที่มีต่อวัฒนธรรมเพลงโคราชแบบเดิม (บุญประกอบ, 2553) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง เพลงโคราช: การอนุรักษ์ และการสืบสานศิลปะการแสดงพื้นบ้าน จังหวัดนครราชสีมา (แจ็กจันทิก, 2557) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง แนวทางการอนุรักษ์ฟื้นฟูภูมิปัญญาการแสดงเพลงโคราชแบบดั้งเดิมของจังหวัดนครราชสีมา (นามมนตรี, 2558) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ตำนานเพลงโคราช: นัยยะความสำคัญของภูมิปัญญาไทยในบริบทสังคมไทยร่วมสมัย (คุ่มทรัพย์ และ สำเร็จรัมย์, 2558) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง พัฒนาการและสภาพปัจจุบันของรูปแบบการแสดงเพลงโคราช (ศรีชัยชนะ และ โพธิเวชกุล, 2558) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง กระบวนทำรำในเพลงโคราช (เขี้ยวอ่อน, เจริญพันธ์, และ ปานศิลา, 2558) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ผลการประยุกต์การออกกำลังกายประกอบเพลงโคราชเพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการควบคุมภาวะความดันโลหิตสูงในกลุ่มผู้สูงอายุอำเภอขามทะเลสอ จังหวัดนครราชสีมา (นวลรวี จันทรลุน, 2560) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง แนวทางการสร้างสรรค์นาฏศิลป์พื้นบ้านโคราช (ดวงทอง และ สาริบุตร, 2560) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษาและพัฒนาสื่อการเรียนรู้สาระพื้นฐานเพลงโคราชสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษา ช่วงชั้นที่ 1

จากงานวิจัยของแต่ละท่านที่กล่าวมาข้างต้น พบว่าเป็นการศึกษาในมุมมองของการวิเคราะห์เพลงโคราชของอดีตจนถึงปัจจุบัน ตำนานเพลงโคราช ลักษณะของเพลงโคราช วิเคราะห์ทำรำของเพลงโคราช การใช้เพลงโคราชเพื่อเสริมสร้างสุขภาพ พิธีกรรมและความเชื่อต่าง ๆ การเปลี่ยนแปลงตามยุคสมัยของเพลงโคราช การปรับตัวของคณะหมอลำเพลงโคราชเพื่อให้ได้รับความนิยม

และการจัดทำสื่อการสอนเพลงโคราชสำหรับนักเรียน ช่วงชั้นที่ 1 ซึ่งจากที่กล่าวมาข้างต้นไม่มีงานวิจัยชั้นใดที่ศึกษาเรื่องการสร้างวิธีการถ่ายทอด หรือกระบวนการเรียนการสอนมรดกทางภูมิปัญญาเพลงโคราชแบบใหม่ ตลอดจนกระบวนการการถ่ายทอดเพลงโคราชที่ในปัจจุบันนั้นหาผู้สืบทอดยาก รวมไปถึงแหล่งค้นหาความรู้ในเรื่องเพลงโคราชยังมีน้อย และมีเนื้อหาที่ไม่เจาะลึกมากนักเพราะเป็นเพียงแค่การนำเสนอในภาพรวมและเบื้องต้นเท่านั้น

การศึกษาหรือการถ่ายทอดความรู้เกี่ยวกับเพลงโคราชที่เป็นเอกลักษณ์ของชาวโคราชยังเป็นเพียงแค่การจัดอบรม การให้ความรู้แบบสั้น ๆ เพียงเท่านั้น แม้ในจังหวัดนครราชสีมาจะมีมหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา หรือ วิทยาลัยนาฏศิลป์นครราชสีมา การเรียนการสอนเกี่ยวกับเพลงโคราทยังไม่มีหลักสูตรที่ถูกบรรจุให้เป็นเนื้อหาที่เรียน เป็นเพียงแค่การเรียนรู้ช่วงเวลาสั้น ๆ เท่านั้น

ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะทำการศึกษเกี่ยวกับเพลงโคราชตั้งแต่ในอดีตจนถึงเพลงโคราชที่ยังคงอยู่ในยุคปัจจุบัน รวมไปถึงห่อเพลงโคราช และแหล่งเรียนรู้เพลงโคราชที่ยังคงอยู่ในยุคปัจจุบัน เพื่อนำมาพัฒนาให้เป็นรูปแบบการถ่ายทอดเพลงโคราชโดยผ่านหลักสูตรท้องถิ่น เพื่อช่วยในการเรียนรู้ และทำให้เพลงโคราชที่กำลังจะถูกกลืนเป็นที่รู้จัก อีกทั้งเพื่ออนุรักษ์ และส่งเสริมเพลงโคราชให้เป็นที่รู้จักในสังคมปัจจุบันให้มากขึ้น

1.2 ความมุ่งหมายของการวิจัย

- 1.2.1 เพื่อศึกษาประวัติและบริบทของเพลงโคราช
- 1.2.2 เพื่อพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นเพลงโคราช
- 1.2.3 เพื่อประเมินและรับรองหลักสูตรที่พัฒนาขึ้น

1.3 ความสำคัญของการวิจัย

งานวิจัยในครั้งนี้ทำให้เยาวชนรุ่นหลังมองเห็นคุณค่าและความสำคัญของ “เพลงโคราช” ที่เป็นมรดกทางภูมิปัญญาของชาวโคราช ที่สมควรแก่การอนุรักษ์และถ่ายทอดเพลงโคราชแก่เยาวชนรุ่นหลัง อีกทั้งยังเป็นประโยชน์แก่ผู้ที่สนใจศึกษาเพลงโคราชและเป็นประโยชน์แก่สถาบันการศึกษาที่นำไปปรับใช้เพื่อประกอบการเรียนการสอนในเรื่องของมรดกทางภูมิปัญญาท้องถิ่น หรือเพลงโคราช และเพื่อสร้างแหล่งเรียนรู้ แหล่งข้อมูลเกี่ยวกับเพลงโคราชรูปแบบใหม่ เพื่อเป็นประโยชน์ในการศึกษาค้นคว้าในครั้งต่อไปอีกด้วย

1.4 ขอบเขตของการวิจัย

งานวิจัยเรื่อง “การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นเพลงโคราช” เป็นการศึกษาเชิงพัฒนา (Research and Development) การวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขต ไว้ดังนี้

- ดั่งนี้
1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

ผู้วิจัยได้กำหนดประเด็นศึกษาเนื้อหาเกี่ยวกับ “การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นเพลงโคราช”

 - 1.1 หลักสูตรท้องถิ่นเพลงโคราช
 - 1.2 ผลการเรียนรู้เรื่องประวัติและบริบทของเพลงโคราช
 - 1.3 ความสามารถในการเรียนรู้หลักสูตรท้องถิ่นเพลงโคราช
 2. ขอบเขตด้านกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้แบ่งเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่

 - 2.1 ผู้รู้ (Key Informants) คือ หมอเพลงโคราช นายกำป็น บ้านแท่น (นายกำป็น ช่อยนอก) หรือเพลงโคราชคณะกำป็น บ้านแท่น กาเหว่า โชคชัย, นายกสมาคมเพลงโคราช นายบุญสม สังข์สุข
 - 2.2 ผู้ปฏิบัติ (Casual Informants) คือ คณะหมอเพลงโคราชที่แสดงอยู่ในพื้นที่วัดศาลาลอย และลานอนุสาวรีย์ท้าวสุรนารี (ลานย่าโม) คณะลำพอง โชคชัย, คณะละออง หินโคนดง, คณะแสง-สมชิต, คณะดอกอ้อ หินโคนดง, คณะแสงสมชิต, คณะแสงฟ้า
 - 2.3 กลุ่มผู้ให้ข้อมูลทั่วไป (General Informants) คือ กลุ่มคนที่ประกอบอาชีพอยู่ใกล้เคียงกับแหล่งข้อมูล ได้แก่ ผู้จ้างวาน (ประชาชนที่มาเก็บดนตรีเพลงโคราช), หมอตุ๋นที่ประกอบอาชีพอยู่ที่วัดศาลาลอย และ ลานอนุสาวรีย์ท้าวสุรนารี (ลานย่าโม), และผู้ประกอบการต่าง ๆ ที่สามารถให้ข้อมูลได้
 3. ขอบเขตด้านแหล่งข้อมูล

การวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยจะศึกษาจากแหล่งข้อมูล 2 ลักษณะ ดังนี้

 - 3.1 แหล่งข้อมูลเอกสาร เป็นข้อมูลที่ได้จากการศึกษาเอกสารต่าง ๆ ที่ให้ความรู้เกี่ยวกับเรื่องที่จะศึกษา เช่น ประวัติเพลงโคราช วิธีการร้องเพลงโคราช เป็นต้น
 - 3.2 แหล่งข้อมูลภาคสนาม เป็นแหล่งข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์บุคคลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับ “เพลงโคราช” ได้แก่ นายกสมาคมเพลงโคราช หมอเพลงโคราช ศิลปิน นักแสดงเพลงโคราช และผู้ที่รับชมเพลงโคราช โดยการสัมภาษณ์และการสังเกตหมอเพลงโคราชตามจุดที่มีการแสดง เช่น ลานอนุสาวรีย์ท้าวสุรนารี(ย่าโม) วัดศาลาลอย เป็นต้น รวมทั้งการสัมภาษณ์แบบเจาะจงเพื่อให้ได้ข้อมูลกระบวนการถ่ายทอดเพลงโคราช

1.5 นิยามศัพท์เฉพาะ

เพื่อให้เข้าใจตรงกันผู้วิจัยจึงให้ความหมายคำนิยามศัพท์เฉพาะ ไว้ดังนี้

1.5.1 การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นเพลงโคราช

หมายถึง กระบวนการสร้างหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง เพลงโคราชเพื่อดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้ 1) เพื่อศึกษาประวัติและบริบทของเพลงโคราช 2) เพื่อพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นเพลงโคราช 3) เพื่อประเมินและพัฒนาหลักสูตรที่พัฒนาขึ้น

1.5.2 หลักสูตรท้องถิ่นเพลงโคราช

หมายถึง เนื้อหาสาระ และกระบวนการที่นำมาปรับใช้ในการเรียนการสอนเกี่ยวกับ 1) ประวัติและบริบทของเพลงโคราช 2) องค์ประกอบของเพลงโคราช

1.5.3 เพลงโคราช

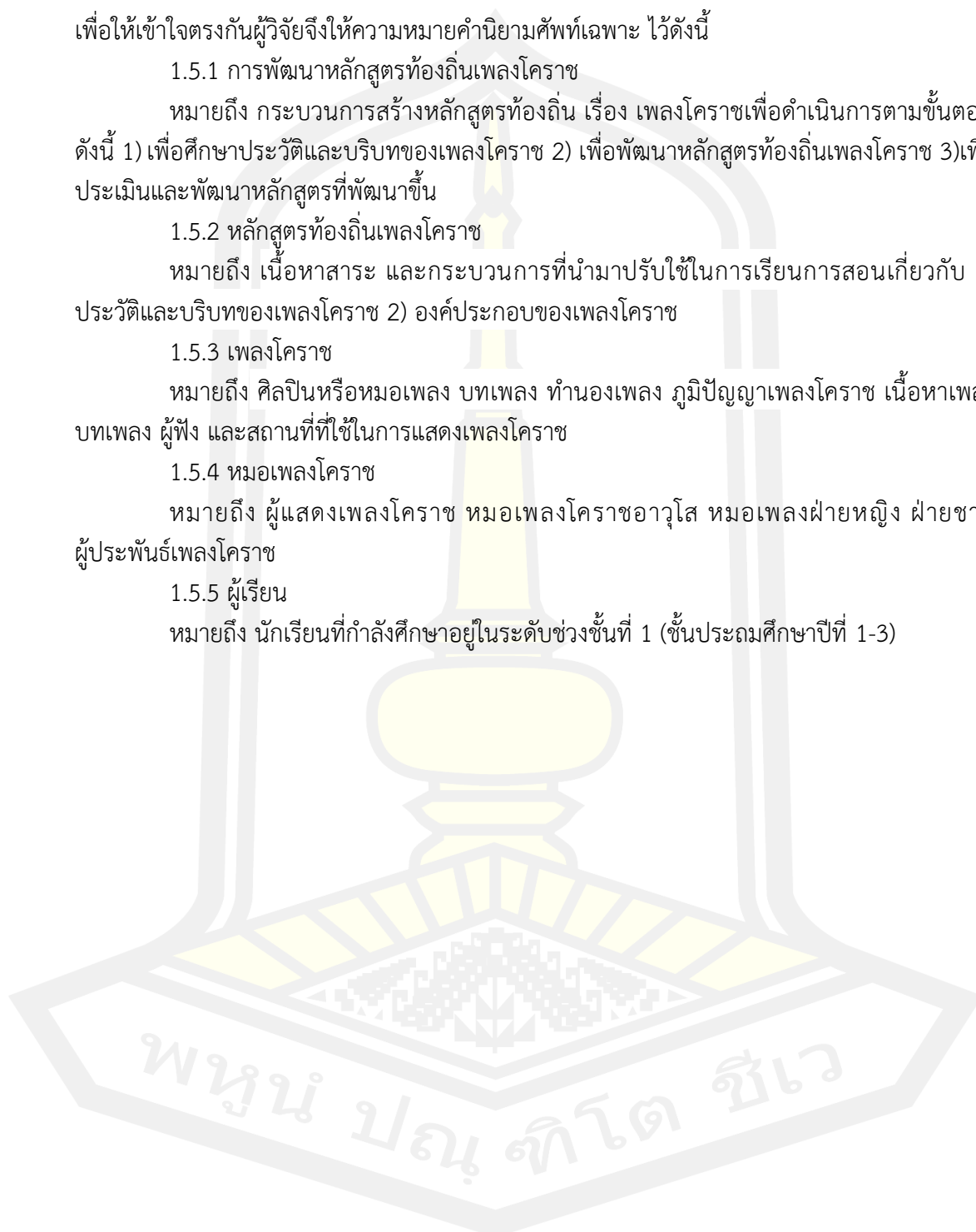
หมายถึง ศิลปินหรือหมอลำ เพลง บทเพลง ทำนองเพลง ภูมิปัญญาเพลงโคราช เนื้อหาเพลง บทเพลง ผู้ฟัง และสถานที่ที่ใช้ในการแสดงเพลงโคราช

1.5.4 หมอลำโคราช

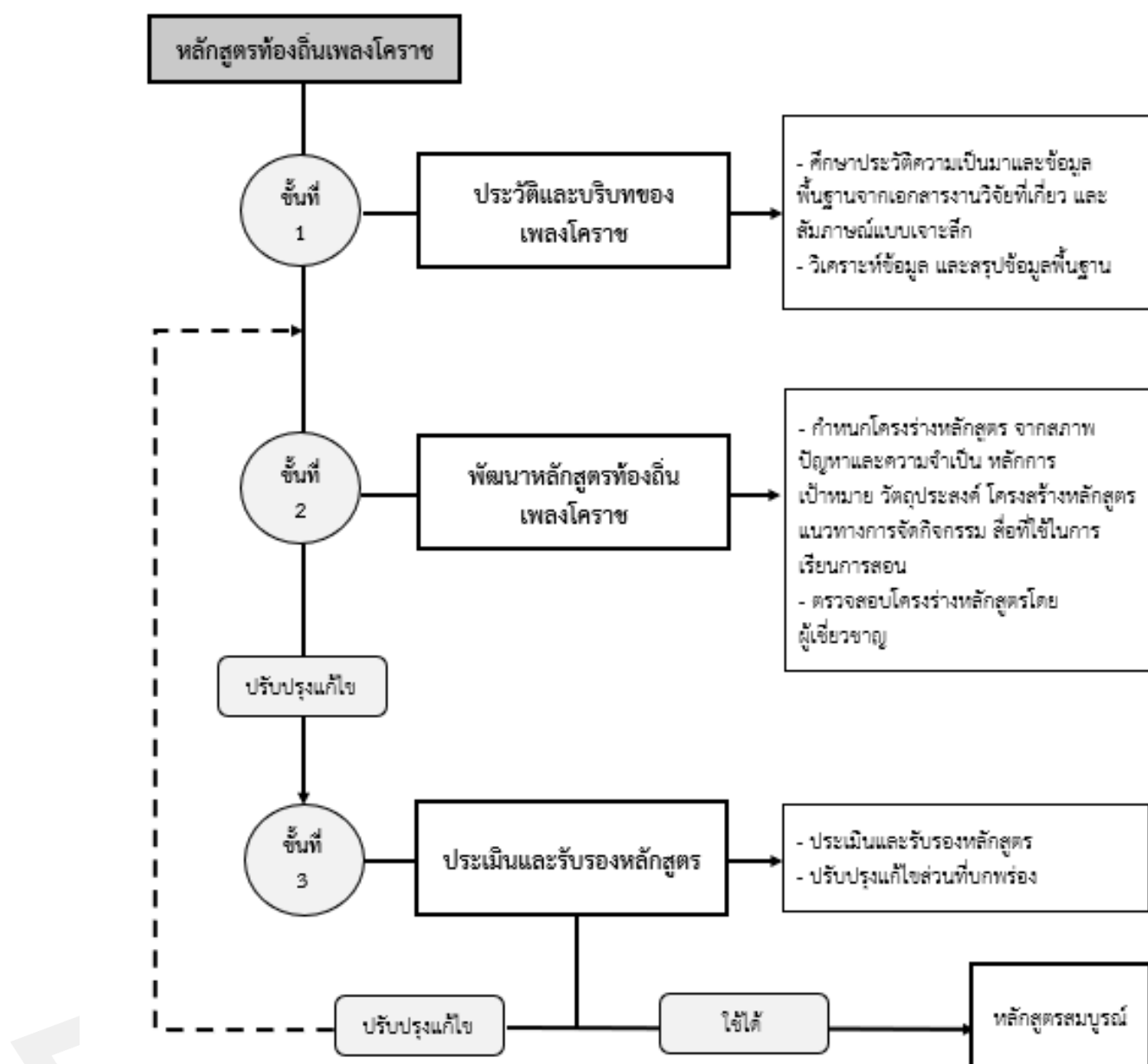
หมายถึง ผู้แสดงเพลงโคราช หมอลำโคราชอาวุโส หมอลำฝ่ายหญิง ฝ่ายชาย ผู้ประพันธ์เพลงโคราช

1.5.5 ผู้เรียน

หมายถึง นักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับช่วงชั้นที่ 1 (ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3)

1.6 กรอบแนวคิด

รูปภาพที่ 1 กรอบแนวคิดงานวิจัย

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยศึกษาทฤษฎี และหลักการจากหนังสือ ตำรา บทความ วิทยานิพนธ์และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมีรายละเอียดดังนี้เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังต่อไปนี้

1. องค์ความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น
2. องค์ความรู้เกี่ยวกับมรดกทางภูมิปัญญา
3. องค์ความรู้เกี่ยวกับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551
4. องค์ความรู้เกี่ยวกับเพลงพื้นบ้าน/เพลงพื้นเมืองของโคราช
5. บริบทพื้นที่ทำการวิจัย
6. ทฤษฎีการแพร่กระจายทางวัฒนธรรม
7. ทฤษฎีการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรม
8. ทฤษฎีการเรียนรู้
9. แนวคิดมานุษยวิทยา
10. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
 - 10.1 งานวิจัยในประเทศ
 - 10.2 งานวิจัยต่างประเทศ

2.1 ความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น

หลักสูตรท้องถิ่นและการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ความหมายของหลักสูตรท้องถิ่น มีนักการศึกษาได้ให้ความหมายของหลักสูตรท้องถิ่นพอสรุปได้ ดังนี้

หลักสูตรท้องถิ่น หมายถึงหลักสูตรที่สร้างขึ้นจากสภาพปัญหาและความต้องการของผู้เรียน หลักสูตรท้องถิ่นจะสอดคล้องเหมาะสมกับสภาพเศรษฐกิจและสังคมของท้องถิ่นนั้น ๆ เป็นการเรียนรู้จากภูมิปัญญาที่มีอยู่ในท้องถิ่น ผู้เรียนแสวงหาองค์ความรู้ที่ตอบสนองกับวิถีชีวิตของตนเองปรับตนเองให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงของโลกในยุคโลกาภิวัตน์ ผู้เรียนจะเรียนรู้ตามสภาพจริงของตนเองสามารถนำความรู้ไปใช้ในการพัฒนาตนเอง ครอบครัว และชุมชนได้ (กรมการศึกษานอกโรงเรียน, 2543)

ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์ (2539) กล่าวว่าหลักสูตรท้องถิ่น หมายถึง มวลประสบการณ์ที่สถานศึกษาหรือหน่วยงานและบุคคลในท้องถิ่นจัดให้แก่ผู้เรียนตามสภาพและความต้องการของท้องถิ่นนั้น ๆ

วิชัย ประสิทธิ์วุฒิเวชช์ (2542) กล่าวว่าหลักสูตรท้องถิ่น คือ การนำหลักสูตร แกนกลางทั้งเอกสารหลักสูตรและเอกสารประกอบหลักสูตรที่พัฒนามาจากส่วนกลาง มาปรับขยายหรือเพิ่ม หรือสร้างหลักสูตรย่อยขึ้นใหม่ให้เหมาะสมกับสภาพชีวิตความเป็นอยู่ และการอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่น

อุดม เขยกีวงศ์ (2545) กล่าวว่า หลักสูตรท้องถิ่น หมายถึง หลักสูตรที่สถานศึกษาหรือครู หรือผู้เรียนร่วมกันพัฒนาขึ้นเพื่อมุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้นำไปใช้ในชีวิตจริงเรียนแล้วเกิดการเรียนรู้ สามารถนำไปใช้อย่างมีคุณภาพ และเป็นสมาชิกที่ดีของสังคมอย่างมีความสุข

สำลี ทองธิว (2545) ได้กล่าวไว้ว่า หลักสูตรท้องถิ่น หมายถึง ดังนี้

1. เนื้อหาสาระ โครงสร้าง การจัดเวลา การบริหารหลักสูตรซึ่งมาจากความต้องการของคน ในท้องถิ่นเป็นสาระ แนวคิด หลักการที่คนในท้องถิ่นให้ความสำคัญ และมองเห็นความจำเป็นที่ จะต้องเรียนรู้เพื่อความอยู่รอดและการพัฒนาที่ยั่งยืนของท้องถิ่นนั้น ๆ
2. เป็นหลักสูตรที่คนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการสร้างอย่างเท่าเทียมกันครูและผู้บริหาร โรงเรียน
3. เป็นหลักสูตรที่คนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการประเมินนักเรียน หรือค้นหาความรู้ทักษะ ในการเป็นคนในชุมชน
4. เป็นหลักสูตรที่ผสมผสานวัฒนธรรมของท้องถิ่น ความเป็นท้องถิ่นกับความสามารถใน การนำเทคโนโลยีใหม่ๆ มาใช้ เป็นการพัฒนาท้องถิ่นลักษณะเพื่อความยั่งยืนของท้องถิ่นนั้น ๆ

หลักสูตรท้องถิ่น หมายถึง มาตรฐานสาระการเรียนรู้ที่กำหนดไว้เพื่อให้สอดคล้องกับสภาพ ปัญหาในชุมชน สังคม ภูมิปัญญาท้องถิ่น คุณสมบัติอันพึงประสงค์เพื่อเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว ชุมชน สังคมและประเทศชาติ ตามเหตุผลและความจำเป็นในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ดังมี นักวิชาการกล่าวไว้คือ (อุทรานนท์, 2532) ได้กล่าวถึงเหตุผลความจำเป็นในการพัฒนาหลักสูตร ท้องถิ่นว่า หลักสูตรท้องถิ่นเป็นหลักสูตรที่มีความสอดคล้องกับหลักการของการพัฒนาหลักสูตรได้ มากที่สุดด้วยเหตุผล ดังต่อไปนี้

1. ตามหลักการของหลักสูตรนั้น หลักสูตรที่สร้างขึ้นจำเป็นจะต้องมีความสอดคล้องกับสภาพ ปัญหาและสนองความต้องการของสังคมชุมชนที่ใช้หลักสูตรนั้น ๆ โดยเหตุนี้หากหลักสูตรที่สร้างขึ้นมี จุดมุ่งหมายสำหรับใช้ในชุมชนแห่งหนึ่งแห่งใดโดยเฉพาะก็ย่อมสามารถตอบสนองต่อความต้องการ ของสังคมชุมชนนั้นได้มากที่สุด
2. ในการพัฒนาหลักสูตรได้มีการยอมรับความสำคัญของผู้ใช้และให้ผู้ใช้หลักสูตรมีส่วนร่วม ในการพัฒนาหลักสูตร ในทางปฏิบัติหากหลักสูตรได้พัฒนาขึ้นมาเพื่อใช้ในระดัชุมชนที่ไม่กว้างขวาง มากนักก็ย่อมสามารถเปิดโอกาสให้ผู้ใช้หลักสูตรได้มีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรได้

ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์ (2539) กล่าวถึงเหตุผลและความจำเป็นในการพัฒนาหลักสูตรระดับ ท้องถิ่น สรุปได้ดังนี้

1. หลักสูตรแกนกลางหรือหลักสูตรแม่บทได้กำหนดจุดหมาย เนื้อหาสาระ และกิจกรรม อย่างกว้างๆ เพื่อให้ทุกคนได้เรียนรู้คล้ายคลึงกัน ทำให้กระบวนการเรียนการสอนมุ่ง เนื้อหาสาระและ ประสบการณ์ที่เป็นหลักการทั่วไป ไม่สามารถประมวลรายละเอียดเกี่ยวกับสาระความรู้ตามสภาพ ของท้องถิ่นได้ จึงต้องมีการพัฒนาหลักสูตรระดับท้องถิ่นเพื่อตอบสนองความต้องการของท้องถิ่นนั้นๆ
2. การเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วทางด้านเศรษฐกิจ การเมือง และด้านวิทยาศาสตร์และ เทคโนโลยีมีผลกระทบโดยตรงต่อการดำเนินชีวิต เพื่อให้หน้าความรู้และประสบการณ์ไปพัฒนาท้องถิ่น ตลอดจนดำเนินชีวิตอยู่ในท้องถิ่นของตนอย่างมีความสุข

3. การเรียนรู้ที่ดีควรจะเรียนรู้จากสิ่งที่ใกล้ตัวไปยังสิ่งที่ไกลตัว เพราะเป็นกระบวนการเรียนรู้ที่ผู้เรียนสามารถดูดซับได้เร็วกว่า จึงควรมีหลักสูตรระดับท้องถิ่นเพื่อให้ผู้เรียนได้รู้ชีวิตจริงตามสภาพของท้องถิ่น ช่วยปลูกฝังให้ผู้เรียนมีความรักและความผูกพันต่อท้องถิ่น

4. ทรัพยากรท้องถิ่น โดยเฉพาะภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยหลักสูตรท้องถิ่นสามารถเอาทรัพยากรท้องถิ่นและภูมิปัญญาท้องถิ่นทั้งหลายมาใช้ในการเรียนการสอนได้นอกจากนี้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ยังกำหนดให้สถานศึกษาสร้างหลักสูตรสถานศึกษาซึ่งเป็นหลักสูตรที่เกิดจากการที่สถานศึกษานำสภาพต่าง ๆ ที่เป็นปัญหาจุดเด่น เอกลักษณ์ของชุมชน สังคม ศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น คุณลักษณะอันพึงประสงค์เพื่อการเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว ชุมชน สังคมและประเทศชาติ มากำหนดเป็นสาระและจัดกระบวนการเรียนรู้ให้ผู้เรียนบนพื้นฐานของหลักสูตรแกนกลาง และเพิ่มเติมสาระและมาตรฐานการเรียนรู้หรือรายวิชาได้ตามความถนัด ความสนใจของผู้เรียน โดยความร่วมมือของ ทุกคนในโรงเรียนและชุมชน หลักสูตรสถานศึกษาที่มีคุณภาพต้องเป็นหลักสูตรที่พัฒนามาจากข้อมูลสารสนเทศด้านต่าง ๆ ของ สถานศึกษาและชุมชน สอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานมีการระดมทรัพยากรทั้งของ สถานศึกษาและชุมชนมาอย่างคุ้มค่าเต็มตามศักยภาพ (กรมวิชาการ, 2545)

สงัด อุทรานันท์ (2532) ได้เสนอวิธีการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น 2 ลักษณะ คือ

1. การประเมินหลักสูตรแกนกลางให้เข้ากับหลักสูตรท้องถิ่น เนื่องจากหลักสูตรที่ใช้ในประเทศไทยเป็นหลักสูตรในส่วนกลางและได้ใช้หลักสูตรเดียวกันทั่วประเทศ เพื่อให้ประชาชนทั่วประเทศมีมาตรฐานขั้นต่ำทางการศึกษาในระดับเดียวกัน การพัฒนาหลักสูตรเพื่อใช้กว้างขวางในระดับประเทศเช่นนี้จึงมีเนื้อหาสาระซึ่งอาจไม่สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของท้องถิ่นอยู่บ้าง ดังนั้น กระทรวงศึกษาธิการจึงเปิดโอกาสให้ท้องถิ่นทำการปรับเนื้อหาของหลักสูตรบางส่วนให้สอดคล้องกับสภาพปัญหา และความต้องการของท้องถิ่นได้

2. การสร้างหลักสูตรย่อยในระดับท้องถิ่นขึ้นมาเสริมหลักสูตรแกนกลาง สำหรับนำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน

ในโรงเรียน กระบวนการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น

การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นมีความจำเป็นอย่างมากเพราะนอกจากภาระที่สถานศึกษาจะต้องจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาแล้ว การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นก็ถือเป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรที่สถานศึกษาจะต้องจัดทำเพื่อให้กระบวนการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับสภาพที่แท้จริงในชุมชนท้องถิ่นของตน การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น

อุดม เขยกิจวงศ์ (2545) กล่าวถึงกระบวนการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ดังนี้

1. การสำรวจสภาพปัญหาชุมชน เป็นการศึกษาความเป็นอยู่ของชุมชนและผู้เรียนเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ตรงกับการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นอย่างแท้จริง

2. การวิเคราะห์สภาพปัญหาและกำหนดความต้องการ

3. การจัดทำผังหลักสูตร

4. การเขียนแผนการสอน

4.1 การกำหนดหัวข้อเรื่อง

4.2 การเขียนสาระสำคัญ

- 4.3 การกำหนดขอบเขตเนื้อหา
- 4.4 การกำหนดจุดประสงค์ทั่วไปหรือจุดประสงค์ปลายทาง
- 4.5 การกำหนดจุดประสงค์เฉพาะหรือจุดประสงค์นำทาง
- 4.6 การกำหนดกิจกรรมการเรียนการสอน
- 4.7 การกำหนดสื่อการเรียนการสอน
5. การจัดการเรียนการสอน
6. การประเมินผล

สังกัด อุทรานันท์ (2532) กล่าวถึงกระบวนการพัฒนาหลักสูตรในระดับท้องถิ่น ให้เป็นไปอย่างมีระบบและเป็นขั้นตอน ดังนี้

- ขั้นที่ 1 จัดตั้งคณะทำงาน
- ขั้นที่ 2 ศึกษาสภาพข้อมูลพื้นฐาน
- ขั้นที่ 3 กำหนดจุดมุ่งหมายสำหรับหลักสูตรท้องถิ่น
- ขั้นที่ 4 พิจารณาความเหมาะสมของหลักสูตรกลางกับสภาพของท้องถิ่น
- ขั้นที่ 5 ดำเนินการเลือกเนื้อหาสาระของหลักสูตรและ/หรือจัดสร้างรายวิชาขึ้นมาใหม่
- ขั้นที่ 6 ดำเนินการใช้หลักสูตร
- ขั้นที่ 7 ประเมินผลการใช้หลักสูตร
- ขั้นที่ 8 ทำการปรับปรุงแก้ไข

นอกจากนี้ นิรมล ศตวุฒิ และคณะ (2542) กล่าวถึงกระบวนการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ตามขั้นตอน ดังนี้

1. จัดตั้งคณะทำงาน
2. ศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน
3. กำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตร
4. เลือกและจัดเนื้อหาและประสบการณ์การเรียนรู้
5. กำหนดเกณฑ์การประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
6. ตรวจสอบคุณภาพหลักสูตรก่อนนำไปใช้
7. เสนอขออนุมัติใช้หลักสูตร
8. นำหลักสูตรไปใช้
9. ประเมินหลักสูตร

2.2 องค์ความรู้เกี่ยวกับมรดกทางภูมิปัญญา

2.2.1 ความหมายของมรดกทางภูมิปัญญา

ภูมิปัญญา หมายถึง ความคิด ความเชื่อ ความสามารถ ความชัดเจน ที่กลุ่มชนได้จากประสบการณ์ที่สั่งสมไว้ใน การปรับตัวและดำรงชีพในสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติและสภาพแวดล้อมทางสังคม วัฒนธรรมที่ได้สืบทอดกันมาเป็นผลของการใช้สติปัญญาปรับตัวกับสภาวะต่าง ๆ ในพื้นที่ที่กลุ่มชนนั้นตั้งหลักแหล่งถิ่นฐานอยู่ และได้แลกเปลี่ยนสร้างสรรค์ทางวัฒนธรรมกับกลุ่มชนอื่นจากพื้นที่

สิ่งแวดล้อมอื่น ที่ได้มีการติดต่อสัมพันธ์กันแล้วนำมาสร้างประโยชน์หรือแก้ปัญหาได้ ภูมิปัญญาจึงมีทั้งภูมิปัญญาอันเกิดจากประสบการณ์ในพื้นที่ ภูมิปัญญาที่มาจากภายนอก และภูมิปัญญาที่ผลิตใหม่หรือผลิตเพื่อการแก้ปัญหา ทั้งนี้เป็นการปรับตัวให้สอดคล้องกับความจำเป็นภายใต้ความเปลี่ยนแปลง (ณ ถกลาง, 2544)

ภูมิปัญญาจึงเป็นความรู้ ความสามารถ ความเชี่ยวชาญ และศักยภาพในการแก้ไขปัญหาของมนุษย์ที่สืบทอดจากอดีตสู่ปัจจุบันและมีความเชื่อมโยงกันทั้งสภาวะทางเศรษฐกิจ การเมือง สังคม วัฒนธรรม ภูมิปัญญามีความต่อเนื่องยาวนาน และทันสมัย เกิดจากการสะสมความรู้ทุกด้านแล้วนำมาผ่านกระบวนการสืบทอดพัฒนาปรับเปลี่ยนให้สอดคล้องกับยุคสมัยและสิ่งแวดล้อม นับได้ว่าภูมิปัญญาเป็นความรู้ที่ชาวบ้านสะสมสืบทอดกันมาเป็นเวลานาน ความรู้ที่ได้นั้นเกิดจากสติปัญญาความสามารถของชาวบ้านเองและมีลักษณะของภูมิปัญญาที่เป็นความรู้ ความเชื่อ และพฤติกรรมที่แสดงถึงความสัมพันธ์ระหว่างคนกับคน คนกับธรรมชาติสิ่งแวดล้อม และคนกับสิ่งเหนือธรรมชาติ เป็นความสามารถที่เกิดจากพรสวรรค์หรือการฝึกฝนอย่างเชี่ยวชาญจนแก้ปัญหาต่าง ๆ ของชุมชนได้ ความเฉลียวฉลาด ปฏิภาณไหวพริบ และการแก้ปัญหาต่าง ๆ เหล่านี้ เกิดจากความเชื่อ จินตนาการ ความรู้ ความสามารถ และค่านิยม

พระราชบัญญัติวัฒนธรรม พ.ศ. 2553 มาตรา 3 ได้ให้ความหมายไว้ว่า ความรู้ การแสดงออก การประพฤติปฏิบัติ หรือทักษะทางวัฒนธรรมที่แสดงออกผ่านบุคคล เครื่องมือ หรือวัตถุ ซึ่งบุคคล กลุ่มบุคคล หรือชุมชนยอมรับและรู้สึกเป็นเจ้าของร่วมกัน และมีการสืบทอดกันมาจากคนรุ่นหนึ่งไปยังคนอีกรุ่นหนึ่ง โดยอาจมีการเปลี่ยนแปลงเพื่อตอบสนองต่อสภาพแวดล้อมของตน ซึ่ง “ชุมชน” ในที่นี้หมายความว่า กลุ่มคนกลุ่มเดียวหรือหลายกลุ่มที่มีความรู้มีการประพฤติปฏิบัติ สืบทอด หรือมีส่วนร่วมในมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมนั้น

จากความหมายดังกล่าวสามารถสรุปได้ว่า มรดกทางภูมิปัญญา หมายถึง การกระทำที่แสดงออกผ่านเครื่องมือต่าง ๆ เช่น บุคคล กลุ่มบุคคล ชุมชน หรือวัตถุ ที่ก่อให้เกิดการสืบทอดหรือถ่ายทอดกันมาโดยอาศัยการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมจากรุ่นสู่รุ่น ผู้วิจัยจึงได้นำมาปรับใช้ในการวิจัยเรื่อง “กระบวนการถ่ายทอดมรดกทางภูมิปัญญาของเพลงโคราชผ่านเว็บไซต์” เพื่อได้ทราบว่า เพลงโคราชนั้นเป็นมรดกทางภูมิปัญญาอันเกิดจากการใช้ภาษาถิ่น(ภาษาโคราช) มาเป็นภาษาที่ใช้ในการขับร้อง ซึ่งจากอดีตจนถึงปัจจุบันนั้นมีการปรับเปลี่ยนรูปแบบอย่างไร

2.2.2 ลักษณะของมรดกภูมิปัญญา

พระราชบัญญัติวัฒนธรรม พ.ศ. 2553 มาตรา 4 ได้กำหนดลักษณะของมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม ไว้ดังนี้

- 2.2.1 วรรณกรรมพื้นบ้านและภาษา
- 2.2.2 ศิลปะการแสดง
- 2.2.3 แนวปฏิบัติทางสังคม พิธีกรรม ประเพณีและเทศกาล
- 2.2.4 ความรู้และการปฏิบัติเกี่ยวกับธรรมชาติและจักรวาล
- 2.2.5 งานช่างฝีมือดั้งเดิม

2.2.6 การเล่นพื้นบ้าน กีฬาพื้นบ้าน และศิลปะการต่อสู้ป้องกันตัว

2.2.7 ลักษณะอื่น ๆ ตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

อย่างไรก็ตาม การจำแนกลักษณะมรดกภูมิปัญญาฯ ดังกล่าว มาจาก 7 สาขาตามที่กรมส่งเสริมวัฒนธรรม กระทรวงวัฒนธรรม ได้จำแนกไว้ ในปี พ.ศ. 2555 กล่าวคือ

(1) สาขาวรรณกรรมพื้นบ้านซึ่งถ่ายทอดอยู่ในวิถีชีวิตชาวบ้าน เช่น นิทาน ตำนาน สุภาษิต ปริศนาคำทาย

(2) สาขาภาษาซึ่งเป็นเครื่องมือที่ใช้สื่อสารในวิถีการดำรงชีวิตของชนกลุ่มต่าง ๆ เช่น ภาษาไทย ภาษาท้องถิ่น ภาษากลุ่มชาติพันธุ์ เป็นต้น

(3) สาขาศิลปะการแสดง เช่น ดนตรี นาฏศิลป์ ละคร เป็นต้น

(4) สาขาแนวปฏิบัติทางสังคม พิธีกรรม ประเพณีและเทศกาล เช่น มารยาท ขนบธรรมเนียมประเพณี งานเทศกาล ฯลฯ

(5) สาขาความรู้และการปฏิบัติเกี่ยวกับธรรมชาติและจักรวาล เช่น อาหารและโภชนาการการแพทย์แผนไทยและการแพทย์พื้นบ้าน โหราศาสตร์และดาราศาสตร์ ฯลฯ

(6) สาขางานช่างฝีมือดั้งเดิม เช่น ผ้าและผลิตภัณฑ์จากผ้า เครื่องจักสาน เครื่องปั้นดินเผา เครื่องโลหะ เครื่องไม้ เครื่องหนัง เครื่องประดับ ฯลฯ

(7) สาขาการเล่นพื้นบ้าน กีฬาพื้นบ้าน และศิลปะการต่อสู้ป้องกันตัว ซึ่งจัดอยู่ในสาขากีฬามรดกภูมิปัญญาไทย เช่น มวยไทย หมากเก็บ เสือกินวัว ฯลฯ เป็นต้น

จากลักษณะดังกล่าวจึงสรุปได้ว่า เพลงโคราชเป็นมรดกทางภูมิปัญญาในสาขาศิลปะการแสดง และอาจมีส่วนเกี่ยวข้องในสาขาภาษาเพราะเพลงโคราชเป็นการขับร้องที่ใช้ภาษาท้องถิ่น หรือที่เรียกกันว่าภาษาโคราชมาเป็นเนื้อร้อง

2.3 องค์ความรู้เกี่ยวกับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551

เนื่องจากระบบการศึกษาไทยในอดีตเป็นแบบรวบอำนาจ เอกสารหลักสูตรการศึกษาชาติ จึงเป็นเอกสารสำคัญที่โรงเรียนหรือสถานศึกษาจำเป็นต้องยึดถือปฏิบัติตามสิ่งที่บอกไว้ในหลักสูตร จากหลักสูตรการศึกษาของชาติที่พัฒนาขึ้นในพุทธศักราช 2503, 2521 และ 2533 ดนตรีเป็นวิชาหนึ่งในหลักสูตรทั้ง 3 ฉบับ ในหลักสูตรประโยคประถมศึกษาตอนต้นและตอนปลาย พุทธศักราช 2503 (กระทรวงศึกษาธิการ, กรมวิชาการ, 2523) ดนตรีเป็นวิชาหนึ่งที่มีชื่อว่า ขับร้องและดนตรี อยู่ในหมวดศิลปศึกษา เป็นวิชาบังคับสำหรับหลักสูตรระดับประถมศึกษาและวิชาเลือกในระดับมัธยมศึกษา สาระครอบคลุมดนตรีไทยและดนตรีสากล โดยเน้นการร้องเพลงเป็นสำคัญ

ในหลักสูตรประถมศึกษาและหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 และหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2524 (กระทรวงศึกษาธิการ, กรมวิชาการ, 2523) ดนตรีเป็นวิชาบังคับทั้งในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา ในระดับประถมศึกษา การจัดสาระเปลี่ยนแปลงไป โดยจัดเป็นกลุ่มสาระการเรียนรู้ ดนตรีและนาฏศิลป์ เป็นชื่อวิชาอยู่ในกลุ่ม เสริมสร้างลักษณะนิสัย โดยมีการจัดแบ่งเป็น 3 หน่วย คือ กิจกรรมเน้นจังหวะ กิจกรรมเน้นการฟัง และ

กิจกรรมเน้นการร้องเพลง ในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และสังคีตนิยม เป็นวิชาบังคับสำหรับมัธยมศึกษาตอนปลาย

ในหลักสูตรพุทธศักราช 2533 ซึ่งปรับปรุงจากหลักสูตรพุทธศักราช 2521 (กระทรวงศึกษาธิการ, กรมวิชาการ, 2533) ดนตรีเป็นวิชาบังคับตั้งแต่ประถมศึกษาปีที่ 1 – มัธยมศึกษาตอนต้นและเป็นวิชาเลือกในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ในระดับประถมศึกษาปีที่ 1 และ 2 ดนตรีเป็นวิชาที่บูรณาการอยู่ในหน่วยการเรียนรู้ที่เรียกว่า สนุกกับจินตนาการ ในกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย ส่วนในระดับประถมศึกษาปีที่ 3-5 การจัดเป็นหน่วยเฉพาะทางดนตรี คือ กิจกรรมเน้นจังหวะ กิจกรรมเน้นการฟังและการร้องเพลง และกิจกรรมนาฏศิลป์ ในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นสาระดนตรี นาฏศิลป์ และทัศนศิลป์จัดแบบบูรณาการเป็นวิชา ศิลปะกับชีวิต รวมทั้งมีวิชาเลือกทางดนตรีเป็นจำนวนมากในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ดนตรีเป็นวิชาเลือกโดยมีหลากหลายทั้งดนตรีไทยและสากล

2.3.1. หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

กระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ให้เป็นหลักสูตรแกนกลางของประเทศ โดยกำหนดจุดมุ่งหมาย และมาตรฐานการเรียนรู้เป็นเป้าหมายและกรอบ ทิศทางในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้เป็นคนดี มีปัญญา มีคุณภาพชีวิตที่ดีและมีขีดความสามารถ ในการแข่งขันในเวทีระดับโลก (กระทรวงศึกษาธิการ, กรมวิชาการ, 2544) พร้อมกันนี้ได้ปรับกระบวนการพัฒนา หลักสูตรใหม่สอดคล้องกับเจตนารมณ์แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 ที่มุ่งเน้นการกระจายอำนาจทางการศึกษาให้ท้องถิ่นและ สถานศึกษาได้มีบทบาทและมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตร เพื่อให้สอดคล้องกับสภาพ และความต้องการของท้องถิ่น (สำนักนายกรัฐมนตรี, 2542)

2.3.1.1 วิสัยทัศน์

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มุ่งเน้นพัฒนานักเรียนทุกคน ซึ่งเป็นกำลังของชาติ ให้เป็น มนุษย์ที่มีความสมดุลทั้งด้านร่างกาย ความรู้ คุณธรรม มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทย และเป็นพลโลก ยึดมั่นในการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีความรู้และทักษะพื้นฐาน รวมทั้งเจตคติที่จำเป็นต่อการศึกษาต่อการประกอบอาชีพและการศึกษาตลอดชีวิต โดยมุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญบนพื้นฐานความเชื่อว่า ทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้เต็มตามศักยภาพ

2.3.1.2 หลักการ

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีหลักการที่สำคัญ ดังนี้

2.3.1.2.1 เป็นหลักสูตรการศึกษาเพื่อความเป็นเอกภาพของชาติ มีจุดมุ่งหมายและมาตรฐานการเรียนรู้ เป็นเป้าหมายสำหรับพัฒนาเด็กและเยาวชนให้มีความรู้ ทักษะ เจตคติ และคุณธรรมบนพื้นฐาน ของความเป็นไทยควบคู่กับความเป็นสากล

2.3.1.2.2 เป็นหลักสูตรการศึกษาเพื่อปวงชน ที่ประชาชนทุกคนมีโอกาสได้รับการศึกษาอย่างเสมอภาค และมีคุณภาพ

2.3.1.2.3 เป็นหลักสูตรการศึกษาที่สนองการกระจายอำนาจ ให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ให้สอดคล้องกับสภาพและความต้องการของท้องถิ่น

2.3.1.2.4 เป็นหลักสูตรการศึกษาที่มีโครงสร้างยืดหยุ่นทั้งด้านสาระการเรียนรู้ เวลาและการจัดการเรียนรู้

2.3.1.2.5 เป็นหลักสูตรการศึกษาที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

2.3.1.2.6 เป็นหลักสูตรการศึกษาสำหรับการศึกษาในระบบ นอกกระบบ และตามอัธยาศัย ครอบคลุมทุกกลุ่มเป้าหมาย สามารถเทียบโอนผลการเรียนรู้ และประสบการณ์

2.3.1.3 จุดหมาย

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี มีปัญญา มีความสุข มีศักยภาพในการศึกษาต่อ และประกอบอาชีพ จึงกำหนดจุดหมายเพื่อให้เกิดกับผู้เรียน เมื่อจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังนี้

2.3.1.3.1 มีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ เห็นคุณค่าของตนเอง มีวินัย และปฏิบัติตน ตามหลักธรรมของพระพุทธศาสนา หรือศาสนาที่ตนนับถือ ยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

2.3.1.3.2 มีความรู้ ความสามารถในการสื่อสาร การคิด การแก้ปัญหา การใช้เทคโนโลยี และมีทักษะชีวิต

2.3.1.3.3 มีสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดี มีสุขนิสัย และรักการออกกำลังกาย

2.3.1.3.4 มีความรักชาติ มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและพลโลก ยึดมั่นในวิถีชีวิต และการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

2.3.1.3.5 มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์วัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทย การอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อม มีจิตสาธารณะที่มุ่งทำประโยชน์และสร้างสิ่งที่ดีงามในสังคม และอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข

2.3.1.4 สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน และคุณลักษณะอันพึงประสงค์

ในการพัฒนาผู้เรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มุ่งเน้นพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามมาตรฐานที่กำหนด ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดสมรรถนะสำคัญและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ดังนี้

สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มุ่งให้ผู้เรียนเกิดสมรรถนะสำคัญ 5 ประการ ดังนี้

2.3.1.4.1 ความสามารถในการสื่อสารและความสามารถในการรับและส่งสาร มีวัฒนธรรมในการใช้ภาษาถ่ายทอดความคิด ความรู้ความเข้าใจ ความรู้สึกและทัศนะของตนเองเพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร และประสบการณ์อันจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาตนเองและสังคม รวมทั้งการเจรจาและต่อรอง และลดปัญหาความขัดแย้งต่าง ๆ การเลือกรับหรือไม่รับข้อมูลข่าวสารด้วยหลักเหตุผลและความถูกต้อง ตลอดจนการเลือกใช่วิธีการสื่อสาร ที่มีประสิทธิภาพโดยคำนึงถึงผลกระทบที่มีต่อตนเองและสังคม

2.3.1.4.2 ความสามารถในการคิด เป็นความสามารถในการคิดวิเคราะห์ การคิดสังเคราะห์ การคิด อย่างสร้างสรรค์ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ และการคิดเป็นระบบ เพื่อนำไปสู่การสร้างองค์ความรู้หรือ สารสนเทศเพื่อการตัดสินใจเกี่ยวกับตนเองและสังคมได้อย่างเหมาะสม

2.3.1.4.3 ความสามารถในการแก้ปัญหา เป็นความสามารถในการแก้ปัญหา และอุปสรรคต่าง ๆ ที่เผชิญได้อย่างถูกต้องเหมาะสมบนพื้นฐานของหลักเหตุผล คุณธรรมและข้อมูลสารสนเทศ เข้าใจความสัมพันธ์ และการเปลี่ยนแปลงของเหตุการณ์ต่าง ๆ ในสังคม แสวงหาความรู้ ประยุกต์ความรู้มาใช้ในการป้องกันและแก้ไขปัญหา และมีการตัดสินใจที่มีประสิทธิภาพโดยคำนึงถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อตนเอง สังคมและสิ่งแวดล้อม

2.3.1.4.4 ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต ความสามารถในการนำกระบวนการต่าง ๆ ไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน การเรียนรู้ด้วยตนเอง การเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง การทำงานและการอยู่ร่วมกันในสังคม ด้วยการสร้างเสริมความสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคคล การจัดการปัญหาและความขัดแย้งต่าง ๆ อย่างเหมาะสม การปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมและสภาพแวดล้อม และการรู้จักหลีกเลี่ยงพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ที่ส่งผลกระทบต่อตนเองและผู้อื่น

2.3.1.4.5 ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี เป็นความสามารถในการเลือก และการใช้เทคโนโลยีด้านต่าง ๆ และมีทักษะกระบวนการทางเทคโนโลยี เพื่อการพัฒนาตนเองและสังคมในด้านการเรียนรู้ การสื่อสาร การทำงาน การแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ถูกต้อง เหมาะสม และมีคุณธรรม

2.3.1.5 คุณลักษณะอันพึงประสงค์

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ เพื่อให้สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข ในฐานะการเป็นพลเมืองไทยและพลเมืองโลก ดังนี้

2.3.1.5.1 รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์

2.3.1.5.2 ซื่อสัตย์สุจริต

2.3.1.5.3 มีวินัย

2.3.1.5.4 ใฝ่เรียนรู้

2.3.1.5.5 อยู่อย่างพอเพียง

2.3.1.5.6 มุ่งมั่นในการทำงาน

2.3.1.5.7 รักความเป็นไทย

2.3.1.5.8 มีจิตสาธารณะ

นอกจากนี้ สถานศึกษาสามารถกำหนดคุณลักษณะอันพึงประสงค์เพิ่มเติมให้สอดคล้องตามบริบทและจุดเน้นของตนเอง

2.3.1.6 มาตรฐานการเรียนรู้

การพัฒนาผู้เรียนให้เกิดความสมดุล ต้องคำนึงถึงหลักพัฒนาการทางสมองและพหุปัญญา หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน จึงกำหนดให้ผู้เรียนเรียนรู้ 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ ดังนี้

2.3.1.6.1 ภาษาไทย

2.3.1.6.2 คณิตศาสตร์

2.3.1.6.3 วิทยาศาสตร์

2.3.1.6.4 สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

2.3.1.6.5 สุขศึกษาและพลศึกษา

2.3.1.6.6 ศิลปะ

2.3.1.6.7 การงานอาชีพและเทคโนโลยี

2.3.1.6.8 ภาษาต่างประเทศ

ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ประกอบด้วยสาระวิชา 3 แขนง คือ ทักษะศิลป์ ดนตรี และ นาฏศิลป์ มาตรฐานของดนตรีซึ่งเป็นสาระที่ 2 ของกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ประกอบด้วย 2 มาตรฐาน คือ

2.3.1.7 สาระที่ 2 : ดนตรี

มาตรฐานที่ ศ 2.1 เข้าใจและแสดงออกทางดนตรีอย่างสร้างสรรค์ วิเคราะห์ วิพากษ์ วิจัยคุณค่าดนตรี ถ่ายทอดความรู้สึก ความคิดต่อดนตรีอย่างอิสระ ชื่นชม และประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

มาตรฐานที่ ศ 2.2 เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างดนตรี ประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรม เห็นคุณค่าของดนตรีที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทยและสากล

กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะเป็นกลุ่มสาระที่ช่วยพัฒนาให้ผู้เรียนมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีจินตนาการทางศิลปะ ชื่นชมความงาม มีสุนทรียภาพ ความมีคุณค่า ซึ่งมีผลต่อคุณภาพชีวิตมนุษย์ การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา จึงควรศึกษาหลักสูตรตัวชี้วัดทางดนตรีให้เข้ากันอย่างถ่องแท้ ก่อนการกำหนดรายละเอียดของหลักสูตรสถานศึกษา และควรคำนึงถึงเวลาเรียนดนตรีซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของสาระ 3 สาระ โดยหลักสูตรกำหนดเวลาไว้ไม่มากนักเมื่อเทียบกับกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น ๆ

2.4 องค์ความรู้เกี่ยวกับเพลงพื้นบ้าน/เพลงพื้นเมืองของโคราช

2.4.1 ความหมายของเพลงพื้นบ้าน

สุมาลี นิมนานภาพ (2527) ได้ให้ความหมายของเพลงพื้นบ้านไว้ว่า หมายถึงเพลงของสังคมที่อาศัยอยู่ในชนบท มีอาชีพเกษตรกรรมเป็นหลัก มีทั้งเพลงที่ร้องเดี่ยวคนเดียว ร้องโต้ตอบระหว่างกัน ร้องเป็นหมู่คณะ อาจมีเครื่องดนตรีที่สร้างขึ้นเองอย่างง่าย บรรเลงประกอบหรือไม่มีเครื่องดนตรี ประกอบก็ตาม เป็นเพลงที่เล่นสืบทอดกันมาแบบปากต่อปาก โดยไม่มีการจดบันทึกเป็นลายลักษณ์อักษร เล่นกันเพื่อความสนุกสนานบันเทิง ผ่อนคลายความเหน็ดเหนื่อยอ่อนล้าจากงานในไร่นา เพื่อการแสดงความรักของหญิงชาย เพื่อประกอบพิธีกรรมต่าง ๆ เพื่อเท่กลม เพลงเหล่านี้จะร้องกันเป็นภาษาถิ่นของท้องถิ่นเหล่านั้น มีท่วงทำนอง บทขับร้อง ท่าทางประกอบ ตลอดจนเครื่องดนตรีประกอบ อันเป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่นนั้น ๆ

กาญจนา อินทรสุนานันท์ (2532) ได้ให้ความหมายของเพลงพื้นบ้านไว้ว่า เป็นเพลงที่ชาวบ้านคิดแต่งกันขึ้นมา ใช้ร้องเล่นกันในหมู่บ้านของตน เพลงพื้นบ้านนั้นฟังง่าย ร้องกันสั้น ๆ มีลีลาทำนองซ้ำกันไปมา เครื่องดนตรีที่นำมาใช้เล่นประกอบส่วนใหญ่ใช้เพื่อประกอบจังหวะ เช่น ฉิ่ง กรับ กลอง ส่วนเครื่องดนตรีที่ใช้เล่นเป็นทำนองนั้นมีน้อยมากโดยเฉพาะภาคกลาง และบทเพลงที่ใช้ร้องนั้นเรียกว่าเพลงพื้นบ้าน หรือเพลงพื้นเมือง

สมบัติ จำปาเงิน และสำเนียง มณีกาญจน์ (2539) ได้ให้ความหมายของเพลงพื้นบ้านไว้ว่าเป็นเพลงที่เล่นหรือแสดงกันตามชนบทต่าง ๆ ของภูมิภาค จัดเป็นเพลงที่ใช้สำหรับกาละเล่นการ แสดงและร้อง ไม่ใช่เพลงที่นำมาร้องหรือบรรเลงกันตามธรรมดา ๆ การแสดงและร้องมีลักษณะพิเศษ เป็นการแสดงศิลปะพื้นบ้าน บางครั้งเรียกกันเต็ม ๆ ว่า เพลงพื้นบ้านพื้นเมือง

อเนก นาวิกมูล (2550) ได้ให้ความหมายของเพลงพื้นบ้านไว้ว่า หมายถึงเพลงที่ชาวบ้านร้อง เล่นกันมานาน โดยเฉพาะในยุคสังคนเกษตรกรรม มีการถ่ายทอดด้วยปากหรือสังเกตจากการจดจำ เอาเอง มักไม่ทราบชื่อผู้คิดท่วงทำนองของแต่ละเพลง

การร้องมีทั้งแบบร้องคนเดียวหรือร้องเป็นกลุ่ม มักใช้เครื่องดนตรีประกอบจังหวะน้อย ขึ้นส่วนใหญ่ใช้การปรบมือเป็นหลัก บางที่เรียกว่าเพลงพื้นบ้าน บางที่เรียกว่าเพลงพื้นเมือง บางที่เรียกรวม ๆ กันว่าเพลงพื้นบ้านพื้นเมือง

จากแนวคิดข้างต้นจึงสรุปได้ว่า เพลงพื้นบ้าน หมายถึง เพลงที่เกิดจากภาษาท้องถิ่นที่เกิดขึ้นตามท้องถิ่นนั้น ๆ ซึ่งจะมีความแตกต่างในการใช้ภาษา และความแตกต่างในแต่ละภูมิภาค โดยสืบทอดกันมาในรูปแบบของมุขปาฐะ (การสืบทอดแบบปากต่อปาก) ใช้ร้องและเล่นในท้องถิ่นของตนเอง ใช้ภาษาพูดท้องถิ่นนำมาขับร้องให้เกิดเพลง สามารถเข้าใจความหมายของบทเพลงได้ง่าย ในการขับร้องสามารถมีเครื่องดนตรีประกอบหรือไม่ก็ได้

2.4.2 ประเภทของเพลงพื้นบ้าน

สุกัญญา สุฉฉายา (2545) แบ่งประเภทของเพลงพื้นบ้านไว้หลากหลายวิธี ดังนี้

2.4.2.1 แบ่งตามเขตพื้นที่ของประเทศไทย คือ การแบ่งตามลักษณะทางภูมิศาสตร์ที่เพลงปรากฏ อาจแบ่งอย่างกว้างที่สุดเป็นภาค เช่น เพลงพื้นบ้านภาคเหนือ เพลงพื้นบ้านภาคกลาง เพลงพื้นบ้านภาคใต้ หรืออาจแบ่งแยกย่อยลงไปอีกเป็นจังหวัด อำเภอ ตำบล เช่น เพลงพื้นบ้านอำเภอพนมทวน กาญจนบุรี เป็นต้น

2.4.2.2 แบ่งตามกลุ่มวัฒนธรรมของผู้เป็นเจ้าของเพลง(กลุ่มชาติพันธุ์) คือ เพลงพื้นบ้านของกลุ่มวัฒนธรรมไทยเขมร เพลงพื้นบ้านของกลุ่มวัฒนธรรมไทยลาว เป็นต้น

2.4.2.3 แบ่งตามโอกาสที่ร้อง คือ เพลงที่ใช้ตามฤดูกาลหรือเทศกาล และเพลงที่ร้องเล่นได้ทั่วไปไม่จำกัดโอกาส เช่น เพลงที่ร้องในฤดูเก็บเกี่ยว ได้แก่ เพลงเกี่ยวข้าว เพลงนา ส่วนเพลงที่ร้องในช่วงเทศกาล ได้แก่ เพลงบอก เพลงล่องพรรษา ส่วนเพลงที่ร้องเล่นได้ทั่วไปไม่จำกัดโอกาส ได้แก่ หมอลำ เพลงโคราช เป็นต้น

2.4.2.4 แบ่งตามจุดประสงค์ในการร้อง เช่น เพลงกล่อมเด็ก เพลงประกอบการละเล่นของเด็ก เพลงปฏิพากย์ เพลงประกอบพิธีกรรม เป็นต้น

2.4.2.5 แบ่งตามความสั้นยาวของบทเพลง เช่น เพลงปฏิพากย์สั้น ได้แก่ เพลงพานfang เป็นต้น เพลงปฏิพากย์ยาว ได้แก่ เพลงฉ่อย เพลงเรือ เป็นต้น

2.4.2.6 แบ่งตามเพศของผู้ร้อง คือ เพลงของผู้หญิง เพลงของผู้ชาย เช่น เพลงสวดสารภัญญ์ของอีสานเป็นเพลงของผู้หญิง เพลงที่ร้องในพิธีกรรมงานศพ เช่น เพลงกาหลอ สวดมาลัย เป็นเพลงเฉพาะผู้ชาย

2.4.2.7 แบ่งตามจำนวนผู้ร้อง คือ เพลงร้องเดี่ยวและเพลงร้องหมู่ เช่น เพลงกล่อมเด็ก เพลงพาดควาย เป็นเพลงร้องเดี่ยว เพลงเกี่ยวข้าว เพลงเรือ เป็นเพลงร้องหมู่ เป็นต้น

2.4.2.8 แบ่งตามวัยของผู้ร้อง เป็นเพลงเด็ก เพลงผู้ใหญ่ เช่น เพลงจ๋าจ๊ะ เป็นเพลงเด็ก ซอ หมอลำ เพลงฉ่อย เป็นเพลงผู้ใหญ่ เป็นต้น

อเนก นาวิกมูล (2550) แบ่งประเภทของเพลงพื้นบ้านไว้หลากหลายวิธี ดังนี้

2.4.2.1 การแบ่งตามความสั้นยาวของเพลง เพลงสั้น ได้แก่ เพลงระบำ เพลงพิชฐาน เพลงสงฟาง เพลงซึกกระดาน เพลงแห่นางแมว เป็นต้น ส่วนอย่างเนื่อยาว ได้แก่ เพลงฉ่อย เพลงอีแซว เป็นต้น

2.4.2.2 การแบ่งตามรูปแบบของกลอน คือ การจัดเพลงที่มีฉันทลักษณ์เหมือนกัน จัดได้เป็น 3 พวก คือ

- พวกกลอนสัมผัสท้าย คือ เพลงที่ลงสระข้างท้ายสัมผัสกันไปเรื่อย ๆ ได้แก่ เพลงฉ่อย ลำตัด เพลงอีแซว

- พวกที่สอง คือ ลงกลอนสัมผัสท้ายเหมือนกัน แต่เวลาลงเพลงเมื่อใดต้องมีการสัมผัสระหว่างสามวรรคท้ายเกี่ยวโยงกัน เช่น เพลงเรือ เพลงเต็นกำ เพลงขอทาน

- พวกที่สาม คือ เป็นพวกที่ไม่ค่อยเหมือนใคร แต่อาจคล้ายกันบ้าง เช่น เพลงสำหรับเด็ก เพลงระบำ เพลงพิชฐาน เพลงปรบไก่

2.4.2.3 การแบ่งเป็นเพลงโต้ตอบและเพลงธรรมดา เพลงร้องโต้ตอบ ได้แก่ เพลงฉ่อย เพลงอีแซว ฯลฯ ส่วนเพลงที่เหลืออีกพวกคือเพลงที่เหลือ เป็นเพลงที่ร้องคนเดียวหรือร้องเป็นหมู่คณะ ไม่จำเป็นต้องตอบโต้กัน มักจะเป็นเพลงสั้น ๆ เช่น เพลงซึกกระดาน เพลงสงฟาง เป็นต้น

2.4.2.4 การแบ่งโดยใช้เวลามาเดินความในการอธิบาย ได้แก่

- เพลงที่เล่นตามเทศกาลและฤดูกาล เช่น หน้าน้ำ กลืน ฟ้าป่า ออกพรรษา ได้แก่ เพลงเรือ เพลงหน้าไฟ เพลงครึ่งท่อน เป็นต้น หน้าเกี่ยวข้าว นวดข้าว ได้แก่ เพลงเกี่ยวข้าว เพลงเต็นกำ เพลงจาก เป็นต้น หน้าสงกรานต์และใกล้เคียง ได้แก่ เพลงพิชฐาน เพลงพวงมาลัย เพลงระบำ เป็นต้น

- เพลงที่เล่นได้ทั่วไปโดยไม่จำกัดช่วงเวลา ได้แก่ เพลงเทพทอง เพลงปรบไก่ เพลงสำหรับเด็ก เป็นต้น

จากแนวคิดข้างต้นจึงสรุปได้ว่า เพลงพื้นบ้านสามารถแบ่งได้หลากหลายรูปแบบ แบ่งตามภูมิภาค แบ่งตามช่วงเวลา แบ่งตามผู้ร้อง แบ่งตามลักษณะของเพลง แบ่งตามวิธีการร้อง ในส่วนของงานวิจัยชิ้นนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาเกี่ยวกับเพลงโคราช ซึ่งเพลงโคราชนั้นสามารถแบ่งได้จากภูมิภาคเพราะเพลงโคราชเกิดขึ้นจากการใช้ภาษาท้องถิ่นที่คนโคราชใช้สื่อสารกันมาใช้ในการขับร้อง เพลงโคราชจึงเป็นเพลงที่เจาะจงเกิดขึ้นเฉพาะในโคราช (จังหวัดนครราชสีมา)

2.4.3 ลักษณะของเพลงพื้นบ้าน

อเนก นาวิกมูล (2550) ได้กล่าวถึงลักษณะของเพลงพื้นบ้านว่า ฟังแล้วเข้าใจทันทีที่เป็นความเรียบง่ายที่สมบูรณ์ไม่ใช่มีง่าย คือทั้งง่ายและคมคาย มีความสวยงามในตัวเอง สิ่งที่เราจะพบก็คือความงามในถ้อยคำที่ชาวบ้านเลือกมาใช้เรียงกันอย่างเหมาะสม ใช้คำไทยแท้เกือบทั้งสิ้นของทุกวรรค ทุกบทเพลงทำให้ได้รับรสและบรรยากาศของไทยจริง ๆ สิ่งที่ทำให้เพลงไพเราะนอกจากการใช้ถ้อยคำแล้วยังใช้มือหรือเครื่องประกอบจังหวะง่าย ๆ เช่น กรับ ฉิ่ง โหม่ง มาช่วย การเล่นเพลง

พื้นบ้านไม่ต้องอาศัยเวทีหรือการสร้างฉากประกอบ ชาวเพลงใช้ฉากของธรรมชาติ และหากต้องใช้เวทีก็เรื่องของผู้เล่นอาชีพ เพื่อให้คนฟังได้เห็นหน้าเห็นตาและเพื่อช่วยในการดูการฟังเท่านั้น

ณรงค์ชัย ปิฎกัรชต์ (2534) ได้กล่าวถึงลักษณะของเพลงพื้นบ้านว่า เป็นลักษณะของการละเล่นเพื่อความบันเทิงในท้องถิ่น มักเป็นการเล่นที่ไม่สลับซับซ้อน มุ่งเน้นความสนุกสนานไหวพริบปฏิภาณเป็นสำคัญ ได้แก่ เพลงโคราช จำปี จำปา ใจหนอใจ ตบผละ เต็นกำรำเคียว เทพทอง พาดควาย พิษฐาน เพลงเกี่ยวข้าว เพลงฉ่อย เพลงชาวไร่ เพลงบอก เพลงบ้านนา เพลงปรบไก่ เพลงระบำ เพลงกลองยาว เพลงรำลาวกระทบไม้ เพลงเรือภาคกลาง เพลงเรือภาคใต้ เพลงเหย่อย เพลงอีแซว เพลงแอ่วแคน เพลงแอ่วซอ เพลงล่องโขง สงฟาง เพลงสวรรค์ ฮิลเลเล เป็นต้น

บุษกร สำโรงทอง (2549) ได้ให้ความหมายของเพลงพื้นบ้านไว้ว่า เพลงพื้นบ้านเป็นวัฒนธรรมดนตรีที่สามารถพบได้ในทุก ๆ สังคม ส่วนใหญ่มักสืบทอดกันด้วยวิถีชุมชนชาวนา หรือการสังเกตจดจำ มีรูปแบบและเนื้อหาที่เรียบง่ายและแสดงถึงความเป็นท้องถิ่น การร้องเล่นเพลงอาจร้องเล่นคนเดียว ร้องเล่นเป็นกลุ่ม หรือร้องตอบโต้กัน อาจมีการใช้เครื่องดนตรีที่สร้างขึ้นจากภูมิปัญญาพื้นบ้าน หรือเพียงแค่ตบมือให้เป็นจังหวะ เพลงพื้นบ้านส่วนใหญ่นิยมร้องเล่นกันในยามว่างจากการทำงานในการรวมกลุ่มแตกต่างกันออกไปในแต่ละท้องถิ่น เช่น ประกอบพิธีเกี่ยวกับวิถีชีวิต ความเชื่อ พิธีกรรม เป็นต้น บทบาทหน้าที่ของเพลงส่วนใหญ่จึงมุ่งเน้นเพื่อความบันเทิง หรือเกี่ยวข้องกับพิธีกรรม นอกจากบทบาทดังกล่าวแล้วยังเป็นสื่อในการสร้างความรู้ ถ่ายทอดแลกเปลี่ยนความรู้และภูมิปัญญาของชาวบ้านด้านต่าง ๆ ซึ่งกันและกัน สะท้อนถึงวิถีชีวิต โลกทัศน์ของชาวบ้านและประวัติศาสตร์ท้องถิ่น

พชร สุวรรณภานัน (2544) ได้กล่าวถึงเพลงพื้นบ้านไว้ว่า เพลงพื้นบ้านสามารถแบ่งออกได้หลายลักษณะ เช่น แบ่งตามรูปแบบและบทบาทหน้าที่ของบทเพลง เช่น เพลงกล่อมเด็ก เพลงปฏิพากย์ เพลงพิธีกรรม เป็นต้น หรือแบ่งได้ตามถิ่นกำเนิด เช่น เพลงพื้นบ้านภาคกลาง เพลงพื้นบ้านภาคเหนือ เป็นต้น ในเพลงพื้นบ้านเดียวกันยังคงมีความแตกต่างกันออกไปตามสภาพของท้องถิ่น เช่น เพลงกล่อมเด็กภาคเหนือกับเพลงกล่อมเด็กภาคใต้ มีเนื้อร้อง ทำนอง และวิธีการเล่นที่แตกต่างกัน แต่สิ่งที่เป็นจุดเด่นของทุกเพลงพื้นบ้าน คือ ความเรียบง่าย ทั้งเนื้อร้องและทำนอง หรือแม้แต่การร้องเล่น ซึ่งในความเรียบง่ายนั้นจะแฝงไปด้วยความเป็นเอกลักษณ์ของในแต่ละท้องถิ่น เช่น การใช้ถ้อยคำ ภาษา การสื่อความหมาย หรือรูปแบบเนื้อหาของการแสดง แต่ละท้องถิ่นของไทยต่างมีเพลงพื้นบ้านเป็นเอกลักษณ์ของตนเอง

จากที่กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่า เพลงโคราชคือเพลงพื้นบ้านที่มีการเรียนรู้และถ่ายทอดกันเฉพาะท้องถิ่น ซึ่งเป็นทั้งการร้องเล่นเพื่อความสนุกสนานในบางกลุ่ม และเป็นการแสดงเพื่อเป็นอาชีพสำหรับคนในท้องถิ่น หรือในจังหวัดนครราชสีมา เพลงโคราชคือเพลงที่ร้องโต้ตอบกันระหว่าง ชาย-หญิง โดยใช้ภาษาพูดท้องถิ่น (ภาษาโคราช) นำมาใช้ขับร้อง

2.4.4 พัฒนาการของเพลงพื้นบ้าน

จันทนา คชประเสริฐ (2542) ได้กล่าวถึงพัฒนาการของเพลงพื้นบ้านไว้ 2 ด้าน คือ

- ประวัติและพัฒนาการของเพลงพื้นบ้าน

ในช่วงระยะเวลาตั้งแต่ชาติไทยมีกาบันทึกเป็นลายลักษณ์อักษร คือ สมัยพ่อขุนรามคำแหงถึงสมัยอยุธยา ในช่วงยุคนี้สันนิษฐานได้ว่า มีการละเล่นตลอดจนมหรสพพื้นบ้านแล้วดังปรากฏในข้อความ “เสียงเลื่อนเสียงขับ” ในศิลาจารึกพ่อขุนรามคำแหง ซึ่งตรงกับความหมายในปัจจุบัน คือ การร้องรำทำเพลงในสมัยกรุงธนบุรีจนถึงรัตนโกสินทร์ตอนต้น มีหลักฐานในการประชุมหมายรับสั่ง ภาค 1 กรุงธนบุรี กล่าวถึง ชื่อเพลงเทพทอง เพลงปรบไก่ นอกจากนี้การบันทึกชื่อเพลงที่นิยมเล่นแพร่หลายในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น ได้แก่ จารึกวัดโพธิ์ รวมทั้งวรรณคดีเรื่องต่าง ๆ เช่น อิเหนา ขุนช้างขุนแผน เป็นต้น ซึ่งกล่าวถึง เพลงปรบไก่ เพลงเทพทอง เพลงครึ่งท่อน

ในสมัยรัชกาลที่ 4 (พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว) ถึงรัชกาลที่ 5 (พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว) คนไทยยังคงเล่นเพลงพื้นบ้านแพร่หลายทั่วไปโดยเฉพาะอย่างยิ่ง เพลงแอ่วลาว เป็นเพลงพื้นบ้านที่นิยมกันอย่างแพร่หลาย แต่ต่อมารัชกาลที่ 4 (พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว) ได้ทรงออกประกาศห้ามเล่นแอ่วลาวด้วยเหตุผลที่ว่า เมื่อเล่นเพลงแอ่วลาวซึ่งเป็นการเล่นอย่างลาวแล้ว ละทิ้งการเล่นของตน คือ เสภาครึ่งท่อน ปรบไก่ เกี่ยวข้าว สมัยรัชกาลที่ 5 (พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว) มีหลักฐานปรากฏในจดหมายเหตุพระราชกิจรายวัน บันทึกกว่าปี พ.ศ.2426 รัชกาลที่ 5 (พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว) เสด็จทางชลมารค และประทับที่บางปะอินและลพบุรี ชาวบ้านได้จัดเพลงชาวบ้านถวายนับเป็นครั้งแรกที่ศิลปินชาวบ้าน มีโอกาสเล่นเพลงพื้นบ้านถวายพระมหากษัตริย์

- ยุครับอิทธิพลตะวันตก

นับตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ 6 (พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว) เป็นต้นมา ความเจริญทางด้านวิทยาศาสตร์ และการประยุกต์วิทยาของตะวันตกได้แพร่หลายสู่ประเทศไทย เกิดผลกระทบที่นับเป็นหัวเลี้ยวหัวต่อที่สำคัญของเพลงพื้นบ้านคือ มีการพิมพ์ การบันทึกแผ่นเสียง และแถบเสียง การพิมพ์เพลงพื้นบ้านเป็นปรากฏการณ์สำคัญ ทำให้เพลงพื้นบ้านกลายมาเป็นเนื้อร้องลายลักษณ์อักษร และได้แพร่กระจายจากเมืองไปสู่ชนบท ซึ่งมีลักษณะสวนทางกับเพลงพื้นบ้านในสมัยก่อน และยังมีผลให้รูปแบบการร้องเพลงพื้นบ้านเปลี่ยนไปจากการ ร้อง-ฟัง-ดู มาเป็นการอ่านรับรสของทำนองและเนื้อหาสาระผ่านตัวหนังสือ แทนที่จะฟังการร้องจากพ่อเพลงแม่เพลงโดยตรงในยุคนี้ การบันทึกแผ่นเสียงและแถบเสียงเพลงพื้นบ้าน เป็นผลทำให้เพลงพื้นบ้านเสื่อมลง ขาดการฝึกฝนสืบต่อการร้องอย่างสมัยก่อนประกอบกับลักษณะของสังคมไทย มีการเปลี่ยนแปลง เพลงพื้นบ้าน จึงลดบทบาทลง

2.4.5 การปรับตัวของเพลงพื้นบ้าน

ปีพมา บุญอินทร์ (2537) ได้กล่าวถึงการปรับตัวของเพลงพื้นบ้าน “เพลงโคราช” ไว้ว่า สำหรับการปรับตัวทางด้านขนบและเนื้อหาการแสดง ปัจจุบันเพลงโคราชแบบเดิมที่เล่นในงานบุญทั่วไปได้ปรับตัวโดยการประยุกต์นำเพลงลูกทุ่งประกอบเครื่องดนตรีอิเล็กทรอนิกส์เข้ามาเล่นสลับช่วง เพลงโคราชนี้ได้เพิ่มการเต้นและการร้องเพลงตามคำขอของผู้ชม ซึ่งการแสดงเพลงโคราชประยุกต์นี้ หมอเพลงจะต้องใช้ทักษะในการเต้นประกอบจังหวะเพลงและร้องเพลงลูกทุ่งมากขึ้น ในส่วนของเพลงโคราชแก่นับได้ลดขั้นตอนการแสดงลง ประกอบกับคนดูไม่ใช่องค์ประกอบที่สำคัญการแสดงไม่ได้เล่น

เพื่อสนุก หมอเพลงจึงไม่ต้องใช้ทักษะการดนตรี เพียงท่องกลอนได้ ด้วยเหตุนี้หมอเพลงโคราชในปัจจุบันมีบทบาทเป็นศิลปินอาชีพหรือผู้แสดงไม่ใช่เป็นปัญญาชนท้องถิ่นเหมือนเดิม

กาญจนา แก้วเทพ (2549) ได้กล่าวถึงการปรับตัวของเพลงพื้นบ้านว่า แนวคิดเรื่องการนำสื่อพื้นบ้านมาใช้เพื่อพัฒนานั้นไม่ใช่เป็นความคิดใหม่ เพราะนับตั้งแต่ปี พ.ศ.2521 ได้เริ่มมีงานวิจัยของกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง การทดลองใช้หนังตะลุงเพื่อเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับการทำหมันชายจังหวัดตรัง กันแล้ว และนับตั้งแต่ปี พ.ศ.2520 มาจนถึงปี พ.ศ.2540 (รวมแล้ว 20 ปี) ก็มีงานศึกษาในประเด็นนี้ต่อเนื่องมาสักประมาณ 15 ชิ้น ผลงานวิจัยทุกชิ้นยืนยันว่า สื่อพื้นบ้านนี้นับว่าเป็นหลักพิงที่ไว้วางใจได้อย่างมากของการพัฒนา เพราะถ้ามีการเข้ามาใช้ครั้งใด ไม่ว่าจะเป็ประเด็นอะไรของบ้านเมือง นับตั้งแต่การคุมกำเนิด การไปใช้สิทธิเลือกตั้ง ยาเสพติด สิ่งแวดล้อม ฯลฯ ก็มักจะเป็นผลสมดังใจทุกครั้งไปเพราะฉะนั้นในท่ามกลางกระแสภูมิปัญญาท้องถิ่นกำลังมาแรงเช่นนี้ การนำเอาสื่อพื้นบ้านมาใช้เพื่อการพัฒนาไม่น่าจะไปได้สวยเพราะสื่อพื้นบ้านนั้นมีคุณทุกอย่างไป และไม่น่าจะมีปัญหาอะไรให้ต้องคิดใหม่ทำใหม่กันมากนัก

ในส่วนของการพัฒนาการและการปรับตัวของเพลงพื้นบ้านนั้น ผู้วิจัยเห็นว่าเป็นการพัฒนาและปรับตัวที่ยังคงไว้ซึ่งความเป็นเพลงพื้นบ้านในรูปแบบดั้งเดิม มีแค่ในส่วนของเนื้อหาและการเผยแพร่ที่มีการปรับตัวและพัฒนา แต่ยังคงการปรับตัวของเพลงพื้นบ้านที่สามารถนำไปใช้ในบริบทอื่น หรือปรับเปลี่ยนตัวดนตรีให้เข้ากันกับสมัยนิยมที่จะสามารถสื่อออกให้เข้าถึงผู้คนได้ในวงที่กว้างขึ้น

2.4.6 องค์ประกอบของเพลงพื้นบ้าน

ณัชชา พันธุ์เจริญ (2550) ได้ให้ความหมายขององค์ประกอบของดนตรี คือ ส่วนประกอบสำคัญที่ทำให้เกิดเสียงดนตรี ได้แก่ ทำนอง จังหวะ เสียงประสาน สีสัน เสียง และเนื้อดนตรี

ทำนอง คือ ระดับเสียงหลายเสียงที่นำมาเรียงต่อกันเป็นหนึ่งเดียวพร้อมกับลักษณะจังหวะ ทำนองมีพัฒนาการมาจากการเลียนเสียง พบในดนตรีของทุกวัฒนธรรม

จังหวะ คือ สัญลักษณ์ที่แสดงค่าความสั้นยาวอันหลากหลายของตัวโน้ตและตัวหยุดซึ่งจัดวางและรวมกลุ่มตามหน่วยจังหวะที่เหมาะสม

เสียงประสาน คือ เสียงที่เป็นผลจากการนำโน้ตหลายตัวซึ่งสามารถประกอบกันเป็นคอร์ดที่ถูกต้องตามไวยากรณ์มาเล่นประสานพร้อมกันได้เป็นอย่างดี

สีสันเสียง คือ ลักษณะเสียงที่แตกต่างกัน เช่น ไวโอลินและคลาริเน็ตมีสีสันเสียงไม่เหมือนกัน

เนื้อดนตรี คือ ลักษณะดนตรีที่แสดงความสัมพันธ์ระหว่างแนวดนตรีต่าง ๆ ของบทเพลง เนื้อดนตรีมี 4 แบบ ได้แก่ ดนตรีแนวเดี่ยว ดนตรีประสานแนว ดนตรีแนวหลากหลาย และดนตรีแปรแนว

องค์ประกอบดนตรี คือส่วนประกอบพื้นฐานสำคัญที่ทำให้ดนตรีชนิดต่าง ๆ เกิดขึ้นมาในทางดนตรีตะวันตกและดนตรีไทย องค์ประกอบของดนตรีนั้นมีความหมายเหมือนกันซึ่งจะประกอบไปด้วย ทำนอง จังหวะ การประสานเสียง สีสันของเสียง และเนื้อดนตรี ทั้งนี้จึงรวมไปถึงดนตรีพื้นบ้านด้วยเช่นเดียวกันที่มีองค์ประกอบเหล่านี้ นอกเหนือจากข้างต้นยังมีฉันทลักษณ์ซึ่งเป็นกลวิธีที่ใช้ในการแต่งเนื้อเพลงของเพลงพื้นบ้านอีกประการหนึ่ง

2.4.7 เพลงพื้นเมืองโคราช

เพลงพื้นเมืองของโคราช นอกจากจะมีเพลงโคราชที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัวแล้ว ยังมีเพลงพื้นเมืองอื่น ๆ ที่น่าสนใจ ซึ่งมีทั้งหมด 9 ประเภท ดังต่อไปนี้

4.7.1 เพลงกล่อมลูกโคราช เพลงที่ใช้กล่อมลูกของชาวโคราชมียังทั้งหมด 3 ทำนอง ได้แก่ เพลงกล่อมลูกโคราช ทำนองเพลงโคราช และทำนองเพลงกล่อมลูกอีสานเหนือ ทุกทำนองเป็นเป็นทำนองง่าย ๆ มีท่อนเดียว ใช้การเปลี่ยนเนื้อร้องไปเรื่อย ๆ เนื้อร้องของเพลงกล่อมลูกโคราช สะท้อนภาพทางสังคมและวัฒนธรรมท้องถิ่นผ่านทางบทเพลงด้วย เช่น วิถีชีวิต ความเชื่อ ค่านิยม ประเพณี และวัฒนธรรมด้านอาหารการกิน บทบาทของเพลงกล่อมลูกโคราชได้เปลี่ยนแปลงไปจากการใช้ขับกล่อมเด็กให้หลับนอน การอบรมสั่งสอน การถ่ายทอดความรู้ด้านต่าง ๆ ไปสู่บทบาทเพื่อการอนุรักษ์เท่านั้น ซึ่งถ้าหากไม่มีการฟื้นฟูสืบทอดไว้ก็คงสูญหายไปจากสังคมไทย

ตัวอย่างของเพลงกล่อมลูกโคราช

1) เออ... เออ อี๋ม แมวขาวเอ๋ย ไต้ไม้ราวหางยาวโยนเย็น ไต้ไม้เป็นโยนไปโยนมา เออ เอ่อ เออ แม่กาเอ๋ย อี๋ม แม่กาเหว่า เอาไข่ไปฝากรังเขา แล้วเจ้าก็บินหนีมา เอย ... เอย อี๋ม... ว่านางแม่พระธรณีเอ๋ย... เอย อี๋ม... แม่ธรณีเจ้าขา ลูกขอฝากหลานน้อย กลอยตา เอย ให้แม่ช่วยดูแล ด้วยเทอญ เอ่อ เออ...

นางรำไพ เสริมรำ

2) อี๋อ่าง ตัดขาย่าง, ไปดูบุญเขาหรือ, ไม่มีผ้าเตี๋ย, น้องเยียวใส่, ขาง-ไฟเหม็นควนฯ (ควน-ควัน)

4.7.2 เพลงกลองยาว(เถิดเทิง)

ตัวอย่างของเพลงกลองยาว (เถิดเทิง)

1) มาละเหวย เอ๋ยมาละวา มาแต่ซู่เขา ซู่เราไม่มา ซู่เราซู่ร้าน อยู่บ้านไล่กา ตะละลา ฯ

2) ใครมีมะกรูดมาแลกมะนาว ใครมีลูกสาวมาแลกลูกเขย เอาวะเอาเหวย ลูกเขยคนรวย ตะละลา ฯ

4.7.3 เพลงเซ็งบั้งไฟ การแห่เทียนเป็นประเพณีที่ชาวโคราชจัดขึ้นเป็นประจำทุกปี โดยในการแห่เทียนจะมีขบวนของบั้งไฟเข้ามาร่วมด้วยในทุกครั้ง และจะมีผู้คนมาเซ็งนำหน้าขบวนบั้งไฟอีกด้วย

ตัวอย่างของเพลงเซ็งบั้งไฟ

1) โอ้เฮ้อโอ้ ซะมะโอ้เฮ้อโอ้ (ลูกคู่รับ) แม่เถ่าเอ๋ยนั่งอยู่หัน (รับ) แหม่มลูกหรือแหม่มหลาน (รับ) ถ้าแหม่มเป็นหลานขอทานอีแต่ (รับ) ถ้าแหม่มเป็นลูกขออีหลาย ๆ (รับ) อี้อูกแล้ว อีแม่่น้ำ (รับ)

2) กู๊ก กู๊ก (รับ) กู๊กบาทเดียวมันเหลียวเหมินหมู่ (รับ) บ่แหม่มซู่สูอย่าเหลียวมา (รับ) สูเหลียวมาให้ตาสูแตก (รับ) อีสูแหกให้สูหุบสาเดอ (รับ)

3) เจ้ยละเนอชะมะเจ้ยละเนอ(รับ) เจ้ยละเนอชะมะเจ้ยเลือกเจ้อย(รับ)

อี่บ่เลือกจั่งสี่ได้ อี่หลาย(รับ) อี่จ้วอี่ควายเอาหางพาดบ่า(รับ)

อีหม้อี่หมาเอากะดั่งแขนคอ (รับ) อีหลักอีต่อหัวเข้ายับเย็น(รับ)

4) โอ้ละน้อ ชะมะโอ้ละน้อ (รับ) โอ้ละน้อสายคอสายช่อง (รับ) เยี่ยวผิต
ล่องอันว่าอีตำบอด (รับ)

ในขณะที่ฟังผู้หญิงต้องเมินหน้าหนีแต่ทุกที่ฟัง ในอดีตไม่มีการห้ามในเรื่องของการใช้
คำหยาบ แต่พอในสมัยที่การศึกษาเริ่มแพร่หลายคำหยาบจึงค่อยๆหายไป

4.7.4 เพลงแห่นางแมว ตามความเชื่อของชาวอีสานเชื่อว่าเหตุที่ฝนไม่ตกมีหลาย
ประการ เช่น เกิดจากดินฟ้าอากาศเปลี่ยนแปลง ชาวบ้านหย่อนในศีลธรรม เจ้าเมืองหรือเจ้า
แผ่นดินไม่ทรงอยู่ในทศพิธราชธรรม เป็นต้น ดังนั้น หากมนุษย์ต้องการให้ฝนตกต้องตาม
ฤดูกาล ก็ควรตั้งอยู่ในศีลในธรรม แต่หากฝนไม่ตกต้องตามฤดูกาล ชาวอีสานจึงต้องทำพิธี
อ้อนวอนขอฝน โดยการใช้แมวเป็นตัวประกอบสำคัญในการขอฝน เพราะเชื่อว่าแมวเป็นสัตว์
ที่เกลียดฝน ถ้าฝนตกครั้งใดแมวจะร้องทันที จากความเชื่อนี้จึงเป็นเหตุให้ชาวบ้านคิดหาวิธี
ให้แมวร้อง ด้วยการสาดน้ำแมว ชาวอีสานเชื่อว่าหลังจากทำพิธีแห่นางแมวแล้ว ฝนจะตกลง
มาตามคำอ้อนวอน และตามคำแข็งของนางแมว ภาคอีสานเรียกว่า “เต้าแม่นางแมวหรือแห่
นางแมว”

วิธีการคือหาแมวมา โดยมากคัดเลือกแมวไทยพันธุ์สีสวาด ตั้งแต่ 1-3 ตัว สาเหตุที่
ต้องเลือกแมวพันธุ์นี้เพราะเชื่อว่า สีขนแมวเป็นสีเดียวกับเมฆ จะทำให้เกิดฝนตกได้ แต่บาง
แห่งก็ใช้แมวดำ จากนั้นนำนางแมวมาใส่กระบุงหรือตะกร้าหรือเข่งก็ได้ แล้วสอดไม้คานให้
สองคนหาม จัดดอกไม้ 5 คู่ เทียน 5 คู่ แต่ก่อนที่จะนำนางแมวเข้ากระบุง คนที่เป็นผู้อาวุโส
ที่สุด จะพูดกับนางแมวว่า "นางแมวเอ๋ย ...ขอฟ้าขอฝน ให้ตกลงมาด้วยนะ" พอหย่อนนาง
แมวลงกระบุงแล้ว ก็ยกกระบุงนั้นสอดคานหามหัวท้าย จะปิดหรือเปิดฝากระบุงก็ได้ แต่ถ้า
ปิดต้องให้นางแมวโดนน้ำกระเซ็นใส่ แล้วป่าวเทวดาลงมาขอฝน แล้วหามนางแมวแห่ไปทุก
ครัวเรือนถึงเรือนใดก็ให้สาดน้ำมายังชบวน นางแมวที่อยู่ในเข่งนั้นแต่งด้วยเครื่องประดับผูก
คอแมวให้สวย ว่าคำแข็งนางแมวไปเรื่อย ๆ

คำแข็งแห่นางแมวภาคอีสานของแต่ละท้องถิ่นอาจแตกต่างกัน แต่สิ่งที่รวมอยู่ในคำ
แข็งคือมีการพรรณนาถึงความแห้งแล้งและขอให้ฝนตกเหมือนกัน

ตัวอย่างของบทแห่นางแมว

1) เซ็งอันนี้ผื่นว่า เซ็งนางแมว อย่างเป็นแถวกะนางแมวออกก่อน ไปตาม
บ่อนกะตามซอกตามซอย ไปปล่อยกะขอฝนขอฟ้า เฮาคอยถ้าให้ฝนเทลงมา ตามประสาแมว
โพงแมวเป่า แมวดำกินปลาอย่าง แมวด่างกินปลาแห้ง ฝนฟ้าแล้ง กะขอฟ้าขอฝน ขอน้ำมนต์
กะรดหัวแมวบ้าง (ชาวบ้านก็สาดน้ำลงใส่)

“ เทลงมา กะฝน เทลงมา ท่วมไฮ่ท่วมนา ท่วมฮูปลาไหล
ท่วมไม้โสงแสง หัวล้านชนกันฝนเทลงมา (ซ้ำ) ”

4.7.5 เพลงปี่แก้ว ปี่แก้วทำด้วยไม้รวกเล็ก ๆ ลิ้นปี่ทำด้วยทองเหลือง ตัวปี่ยาว
ประมาณ 8 นิ้ว เจาะรู 6 รู เวลาเป่ามีเสียงเพราะฟังเย็นหู หนุ่มลูกทุ่งชอบนำติดมือเพื่อไป
เป่าเกี่ยวสาว (ทำนองเดียวกับลาวขอบแคน)

ตัวอย่างเพลงปี่แก้ว

1) นางเอยมมารับพี่ด้วย พี่แอบต๋นกล้วยหมาเห่าพี่เด ๆ

4.7.6 เพลงเพียะ บางแห่งเรียกเรไร บางแห่งเรียกจ่องหน่อง ลักษณะของเนื้อเพลงมีความคล้ายคลึงกับเซ็งบั้งไฟ คำที่ใช้มีคำหยาบคายและซ่อนความขบขันไว้ในเนื้อเพลงเห็นภาพในจินตนาการเหมือนกับเพลงลูกทุ่งในทุก ๆ วันนี่

ตัวอย่างเพลงเพียะ

2) อีโต๋หุ่มยุ่ม ..แต่แลดโต๋หุ่มยุ่ม...ฮัม แท้แระกะแท้แระ แท้แระ สาวน้อยบอกว่าจะไปตักต๋ม ลับตาแม่แถแระเข้าพุ่ม สองตีนยันหล้า ตาแลดูคนเอ๋ยฯ

การทำเสียงสูงต่ำอาศัยกระพุ่มแก้มและลิ้นช่วย กระพุ่มแก้มโป่งมากเป็นเสียงทุ้ม กระพุ่มแก้มตื้นเป็นเสียงสูง ถ้าตืดข้างนอกปากมีเสียงหวือ ๆ เสียงเดียวเท่านั้น เพียะสามารถทำได้ด้วยไม้ไผ่ ทำด้วยเหล็กก็ได้

4.7.7 เพลงหม่งเหม่ง ที่มาของชื่อหม่งเหม่งคือเรียกตามเสียงกลองและฆ้อง เครื่องประกอบชนิดนี้ใช้เฉพาะงานศพอย่างเดียว ปี 1 กลอง 1 ฆ้องโหม่ง 1 ฆ้องหิ้ง 1 คน เป่าปี 1 คน ตีกลองต้องหามเองกับคนช่วยหามเป็น 2 คน คนตีฆ้องกับคนช่วยหามเป็น 2 คน รวม 5 คน เวลาประกอบเสียงปีจะทำให้ความรู้สึกที่เยือกเย็น แต่เนื้อเพลงไม่เปลี่ยนไป ร้องเนื้อซ้ำ ๆ วนไปวนมา การตีกลองต้องตีดัดเพื่อให้ได้เสียงต๋บ ถ้าตีปล่อยจะให้เสียงต๋มไม่เกิดสังเวช

ตัวอย่างเพลงหม่งเหม่ง

1) แต่ตะระแต่ เขาแห่ยายเถ่า(ยายเต่า) เขาไม่ให้เฝ้า จะทำอย่างไร ๆ

(ปี) แต่ตะระแต่/แต่ดแต่แต่แต่/แต่ดแต่แต่แต่/แต่ แต่ แต่ แต่

(กลองและฆ้อง) ต๋บ ๆ มง/ต๋ม ๆ โหม่ง (สลับกันไป)

ในสมัยก่อนคนตายในเมืองจะนำผี(ศพ)ออกได้ประตูเดียวคือประตูทางทิศใต้ เรียกเต็มว่า ประตูไชยณรงค์ ชาวบ้านในสมัยนั้นจะเรียกกันว่า ประตูผี เวลาเอาผีออกต้องออกตอนกลางคืนตอนยามสามเก้าพุ่ม (ตีสาม) ในสมัยก่อนถ้าเป็นคนที่มีฐานะดีจะใช้หม่งเหม่งแห่ออกไป แต่ถ้าคนธรรมดาจะไม่มีแห่ พอมาจนถึงปลายสมัยรัชกาลที่ 5 (พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าอยู่หัว) หม่งเหม่งได้หายไป มีพิณพาทย์แห่ใช้เพลงนางหงส์มาแทน ตั้งแต่รัชกาลที่ 6 (พระสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว) ได้มีแตรวงแห่บ้าง

4.7.8 เพลงลากไม้ ที่มาของเพลงลากไม้เริ่มจากในสมัยก่อนนั้น มีการสร้างกุฏิ, หรือศาลากลางเปรียญ ราษฎรจะนัดกันไปโคก เพื่อลากเสา ลากซุง มาจากป่าซึ่งตัดแต่งไว้แล้ว เมื่อนัดกันไปมากผู้ชายจะไปจะช่วยกันหามไม้ขึ้นใส่ตะเข้ ใช้เชือกมัดให้แน่นแล้วช่วยกันลากมา เพื่อให้เกิดความสนุกสนานจึงมีเพลงเกิดขึ้น และทำให้หนุ่มสาวได้ใกล้ชิดกันอีกด้วย

ตัวอย่างเพลงลากไม้

1) (ลูกคู่ขึ้นก่อน) ซ่าเจ้าเอยโกรกเอย

(แม่คู่) ล่วงถึงเดือนหก, ยังไม่ได้ตักกล้า ทางวัดเกณฑ์มา, ลากไม้

ลากมาได้, ถึงหนองจะบก ,^๒ มันอ่อนนอก, อ่อนใจ, ๆ

(ลูกคู่รับ) ซ่าเจ้าเอย โกรกเอย

(ลูกคู่รับ) ซ่าเจ้าเอย โกรกเอย

(แม่คู่) น้องกับพี่, เอาแรงทำบุญ, แผ่เผื่อเจือจุน, ในชาติต่อไป

เอ้าช่วยกันซัก, เชือกให้ตึง ๆ , อีกหน่อยก็ถึง, วัดทองพระทราย.^๑

(ลูกคู่รับ) ซ่าเจ้าเอย โกรกเอย

(ลูกคู่รับ) ซ่าเจ้าเอย โกรกเอย

(แม่คู่) อีกสักพักหนึ่ง, ก็ถึงหลักร้อย, ๔ เอ้าช่วยกัน ค่อย ๆ ลากไป
พอถึงปลายทาง, เราก็กางแยกกัน, รุ่งขึ้นอีกวัน ,ค่อยไปลากกันใหม่ ๆ

(ลูกคู่รับ) ซ่าเจ้าเอย โกรกเอย

4.7.9 เพลงเซ็ดต่าง ๆ ยามสงกรานต์ ในสมัยก่อนการเล่นสงกรานต์ในเมืองและรอบ ๆ เมือง โดยส่วนมากจะเล่นสบ้าและซ่าเจ้าหงส์ ส่วนที่อยู่ไกลจากตัวเมืองก็จะเล่นอะไรที่แปลกออกไป ตอนเย็นมีโกลชิงซ่า หรือ ซักซ่า(ซักกะเยอ) ตอนค่ำจึงเล่นแม่ศรีและนางกะโหลก บางที่มีเพลงโคราช สาว ๆ มักจะนัดกันไปเที่ยวที่หนึ่ง ใครมีโทนก็มักจะนำโหนดติดมือไปด้วยนั่งเรียงแถวกันตีโหนด เสียงโหนดได้ยินไปไกลฝ่ายชายหนุ่มก็จะมารวมตัวกันโดยที่ไม่ได้ถืออะไร แต่ในปัจจุบันเพลงชนิดนี้ได้สูญหายไปจากโคราชแล้วด้วยการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมและสังคม

ตัวอย่างเพลงเซ็ดยามสงกรานต์

1) แม่ศรี

แม่ศรีเอย แม่ศรีสาคร นมยานเนื้ออ่อน เขาจะร่อนเจ้าไว้
เซ็ดแม่นางหงส์ ลงมือถวาทอง เซ็ดปีเซ็ดกลอง เซ็ดน้องเหรา
สร้างศาลา ไว้ให้พระท่านเล่น ลงรำลงเต้น เล่นแม่ศรีเอย ๆ
แม่ศรีเอย แม่ศรีตกระสะ ยกมือไหว้พระ เขาก็มีคนชม
ชนควี่เจ้าต่อ ชนคอเจ้ากลม ซักผ้ามาห่ม ชมแม่ศรีเอย ๆ

2) นางกะโหลก

เจ้านางกะโหลกเอย ขึ้นไปโคก ไปเก็บเห็ดเผาะ
ข้างมันไล่ หนามไผ่มันเกาะ เห็ดชะเห็ดชวย เสียตายเห็ดเอย ๆ
พวกเด็กผู้ชายจะชวนเซ็ดเปลี่ยนไปอีกเนื้อในท่อน “ข้างมันไล่” คือ
เจ้านางกะโหลกเอย ขึ้นไปโคก ไปเก็บเห็ดเผาะ
ข้างมันไล่ หนามไผ่มันเกาะ แก้ววิ้งหนึ เห็นอีจาะเวาะ ๆ

เพลงพื้นเมืองของโคราชบางบทเพลงอาจได้รับอิทธิพลของวัฒนธรรมอื่นเข้ามาผสม แต่โดยส่วนมากเพลงพื้นบ้าน หรือเพลงพื้นเมืองมักเกิดจากวิถีชีวิตที่เรียบง่ายของคนสมัยก่อน และการตั้งชื่อเพลงก็เกิดจากเหตุการณ์ในช่วงนั้น ซึ่งตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันสังคมก็เปลี่ยนแปลงไปบางเพลงก็อาจถูกปรับเปลี่ยนรูปแบบ บางเพลงก็ได้สูญหายไปตามกาลเวลา เพลงโคราชก็เป็นบทเพลงหนึ่งที่ได้รับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงทางสังคม ซึ่งในปัจจุบันเพลงโคราชถูกปรับเปลี่ยนไปในรูปแบบของพิธีกรรมมากยิ่งขึ้น อธิบายได้ว่าเมื่อเรื่องเกี่ยวกับความเชื่อ ยาโม เมื่อผู้ใดมากราบขอพรกับยาโมเมื่อสมปรารถนาแล้วก็จะถวายเพลงโคราชให้แก่ยาโม

2.5 บริบทพื้นที่ทำการวิจัย

“เมืองหญิงกล้า ผ้าไหมดี หมี่โคราช ปราสาทหิน ดินด่านเกวียน”

(คำขวัญเดิม โคราช ลือเลื่อง เมืองกอนก่า นกเขาคราม อ้อยคันรัมย์ ส้มขี้ม้า ผ้าหางกระรอก)

ประวัติความเป็นมาของจังหวัดนครราชสีมา

จังหวัดนครราชสีมา เป็นเมืองโบราณเมืองหนึ่งในอาณาจักรไทย แต่เดิมอยู่ในท้องที่อำเภอสูงเนินห่างจากตัวเมืองปัจจุบัน 31 กิโลเมตร เรียกว่า “เมืองโคราชะปุระ ” หรือ โคราช กับ เมืองเสมา ซึ่งทั้ง 2 เมืองเคยเจริญรุ่งเรืองในสมัยขอม แต่ในปัจจุบันเป็นเมืองร้างตั้งอยู่ริมลำตะคอง

สมัยอยุธยา ในแผ่นดินสมเด็จพระนารายณ์มหาราช (พ.ศ.2199-2231) โปรดให้สร้างเมืองโดยเอาชื่อเมืองเสมากับเมืองโคราชะปุระ มาผูกเป็นนามเมืองใหม่เรียกว่า “เมืองนครราชสีมา” แต่คนทั่วไป เรียกว่า “เมืองโคราช”

สมัยกรุงรัตนโกสินทร์ รัชกาลที่ 1 โปรดเกล้าฯ ให้ยกฐานะเป็นเมืองชั้นเอก ผู้สำเร็จราชการเมืองมัยศเป็นเจ้าพระยา เจ้าพระยานครราชสีมาคนแรกชื่อ ปิ่น ณ ราชสีมา และในรัชกาลนี้เมืองนครราชสีมาได้นำช้างเผือก 2 เชือกขึ้นน้อมเกล้าถวาย ต่อมาในปี พ.ศ.2369 ในสมัยรัชกาลที่ 3 เจ้าอนุวงศ์ผู้ครองเมืองเวียงจันทน์ก่อการกบฏ ยกกองทัพมาตีเมืองนครราชสีมา และกวาดต้อนพลเมืองไปเป็นเชลย คุณหญิงโม (ภรรยาปลัดเมืองนครราชสีมา{พระสุริยเดชะวิเศษ ฤทธิ์ทศทิศวิชัย) ผู้รักษาเมืองแสร้งทำกลัวเกรงและประจบเอาใจทหารลาว เมื่อถูกกวาดต้อนมาถึงทุ่งสัมฤทธิ์ในเขตอำเภอพิมายก็หยุดพักกลางทางพอได้โอกาสคุณหญิงโมก็จัดกองทัพโจมตีกองทัพเวียงจันทน์แตกพ่ายไป วีรกรรมที่คุณหญิงโมได้ประกอบขึ้นนี้ รัชกาลที่ 3 จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ สถาปนา คุณหญิงโม ดำรงฐานันดรศักดิ์เป็น “ท้าวสุรนารี” ต่อมาในสมัยรัชกาลที่ 5 ได้โปรดเกล้าฯ ให้รวบรวมหัวเมืองในเขตที่ราบสูงให้นครราชสีมาเป็นที่ว่าการมณฑลลาวกลาง ในปี พ.ศ. 2434 (ร.ศ. 110)

ขนาดที่ตั้งและอาณาเขต

จังหวัดนครราชสีมาตั้งอยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ละติจูด 15 องศาเหนือ ลองจิจูด 102 องศาตะวันออกบนที่ราบสูงโคราช สูงจากระดับน้ำทะเลปานกลาง 187 เมตร ตัวจังหวัดอยู่ห่างจากกรุงเทพมหานคร โดยทางรถยนต์ 259 กิโลเมตร และโดยทางรถไฟ 264 กิโลเมตร มีพื้นที่ 20,493.964 ตารางกิโลเมตร หรือ ประมาณ 12,808,728 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 12.12 ของพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือเป็นพื้นที่ป่าไม้ 1,929,491,88 ไร่ โดยส่วนใหญ่เป็นพื้นที่อุทยานแห่งชาติ คือ อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่และอุทยานแห่งชาติทับลาน ร้อยละ 61.4 และเป็นแหล่งน้ำ 280,313 ไร่ มีอาณาเขตติดต่อกับจังหวัดใกล้เคียง ดังนี้

ทิศเหนือ ติดต่อกับ จังหวัดชัยภูมิ และจังหวัดขอนแก่น

ทิศใต้ ติดต่อกับ จังหวัดปราจีนบุรี จังหวัดนครนายก และจังหวัดสระแก้ว

ทิศตะวันออก ติดต่อกับ จังหวัดบุรีรัมย์ และจังหวัดขอนแก่น

ทิศตะวันตก ติดต่อกับ จังหวัดสระบุรี จังหวัดลพบุรี

รูปภาพที่ 2 แผนที่ประเทศไทยแสดงที่ตั้งจังหวัดนครราชสีมา
ที่มา Maps of Thailand (2563)

ลักษณะภูมิประเทศ

สภาพภูมิประเทศของจังหวัดมีทั้งที่เป็นภูเขาสูง ที่ราบลุ่ม พื้นที่ลูกคลื่นลอนตื้นและพื้นที่ลูกคลื่นลอนลึก ซึ่งสามารถแบ่งออกเป็น 4 บริเวณ คือ

1. บริเวณเทือกเขาและที่สูงทางตอนใต้ของจังหวัดมีความสูงจากระดับน้ำทะเล มากกว่า 250 เมตร อยู่ในบริเวณอำเภอปากช่อง อำเภอปักธงชัย อำเภอวังน้ำเขียว อำเภอครบุรีและอำเภอเสิงสางเทือกเขานี้เป็นต้นกำเนิดของแม่น้ำลำธารหลายสายที่ไหลไปทางตะวันออกของภาค ได้แก่ แม่น้ำมูลลำแะ ลำพระเพลิง และลำปลายมาศ พื้นที่ระหว่างเทือกเขาส่วนใหญ่มีลักษณะเป็นลูกคลื่นลอนลึกและลูกคลื่นลอนตื้น ตอนล่างของหุบเขามีความลาดชันค่อนข้างมาก ทำให้มีการชะล้างพังทลายของหน้าดินในบริเวณนี้ค่อนข้างสูง

2. บริเวณที่สูงทางตอนกลางของจังหวัดมีความสูงจากระดับน้ำทะเล 200 -250 เมตร อยู่ในเขตอำเภอด่านขุนทด อำเภอสีคิ้ว อำเภอเทพารักษ์ อำเภอพระทองคำ ตอนล่างของอำเภอโนนไทย อำเภอขามทะเลสอ อำเภอเมือง อำเภอสูงเนิน ตอนบนของอำเภอปักธงชัยและอำเภอครบุรี อำเภอโชคชัย อำเภอหนองบุญมาก อำเภอจักราช และอำเภอเสิงสาง ลักษณะพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นลูกคลื่นลอนตื้นยกเว้นบริเวณใกล้เชิงเขามีลักษณะเป็นพื้นที่ลูกคลื่นลอนลึก พื้นที่บางส่วนเป็นที่ราบลุ่มริมฝั่งแม่น้ำไหลผ่านหลายสายได้แก่ ลำแะ ลำพระเพลิง ลำตะคอง ลำน้ำมูล และลำจักราช

3. พื้นที่ลูกคลื่นทางตอนเหนือของจังหวัด มีความสูงจากระดับน้ำทะเลประมาณ 200 เมตรอยู่ในเขตอำเภอขามสะแกแสง ตอนบนของอำเภอโนนไทย อำเภอคง ทางทิศตะวันตกของอำเภอบัวใหญ่ อำเภอบ้านเหลื่อม อำเภอห้วยแถลง และอำเภอชุมพวง อำเภอลำทะเมนชัย มีลักษณะเป็นพื้นที่ลูกคลื่นลอนตื้นที่สูงสลับที่นา บางตอนเป็นพื้นที่ราบลุ่มบริเวณริมฝั่งแม่น้ำลำเชียงไกร และลำปลายมาศ

4. บริเวณที่ราบลุ่มทางตอนเหนือของจังหวัด มีความสูงจากระดับน้ำทะเลน้อยกว่า 200 เมตร อยู่ในเขตอำเภอบัวใหญ่ อำเภอคง อำเภอโนนสูง อำเภอประทาย อำเภอพิมาย อำเภอสีดา อำเภอบัวลาย และอำเภอเมืองยาง มีลักษณะเป็นพื้นที่ลูกคลื่นลอนตื้น และมีที่ราบลุ่มบริเวณริมฝั่งแม่น้ำ

ลักษณะทางอากาศ

ลักษณะอากาศทั่วไปของจังหวัดนครราชสีมาอยู่ภายใต้อิทธิพลของมรสุม 2 ชนิด คือ มรสุมตะวันออกเฉียงเหนือ (เริ่มตั้งแต่ประมาณกลางเดือนตุลาคมถึงเดือนกุมภาพันธ์) มรสุมนี้มีแหล่งกำเนิดจากบริเวณความกดอากาศสูงในซีกโลกเหนือแถบประเทศมองโกเลียและจีนพัดพาเอามวลอากาศเย็นและแห้งจากแหล่งกำเนิดเข้ามาปกคลุมประเทศไทย ทำให้บริเวณจังหวัดนครราชสีมาประสบกับภาวะอากาศหนาวเย็นและแห้งแล้งโดยทั่วไป ส่วนมรสุมอีกชนิดหนึ่งคือ มรสุมตะวันตกเฉียงใต้ (เริ่มตั้งแต่กลางเดือนพฤษภาคมถึงกลางเดือนตุลาคม) มรสุมนี้มีแหล่งกำเนิดจากบริเวณความกดอากาศสูงในซีกโลกใต้ บริเวณมหาสมุทรอินเดีย ซึ่งพัดออกจากศูนย์กลางเป็นลมตะวันออกเฉียงใต้และเปลี่ยนเป็นลมตะวันตกเฉียงใต้ เมื่อพัดข้ามเส้นศูนย์สูตรพัดพาเอามวลอากาศชื้นจากมหาสมุทรอินเดียมาสู่ประเทศไทย ทำให้บริเวณจังหวัดนครราชสีมา มีเมฆมากและฝนตกชุกโดยทั่วไป

พื้นที่เสี่ยงภัย

จังหวัดนครราชสีมา มีพื้นที่รับน้ำฝนรวม 55,142 ตารางกิโลเมตร ปริมาณน้ำท่ารวม 9761 ลบ.ม. / ปี ปริมาณน้ำฝนเฉลี่ย 1,357.7 จำนวนวันฝนตก 124 วัน ซึ่งปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยและจำนวนวันที่ฝนตกมีแนวโน้มคงที่

1. พื้นที่เสี่ยงภัยต่อการเกิดน้ำท่วมขัง จังหวัดนครราชสีมาบริเวณที่ราบริมแม่น้ำมูล แม่น้ำชี และแม่น้ำสาขาใกล้จุดบรรจบแม่น้ำสายหลักทำให้มีความเสี่ยงต่อการเกิดน้ำท่วมขัง
2. พื้นที่เสี่ยงภัยต่อการเกิดดินถล่ม มีพื้นที่เสี่ยงภัยในเขตจังหวัดนครราชสีมา 4 ตำบลใน 3 อำเภอ
3. พื้นที่เสี่ยงต่อการเกิดไฟฟ้า จังหวัดนครราชสีมา มีพื้นที่เสี่ยงภัยต่อการเกิดไฟฟ้า บริเวณทางด้านทิศตะวันตกเฉียงใต้ของพื้นที่โดยเฉพาะในเขตอำเภอปากช่องและอำเภอวังน้ำเขียว
4. พื้นที่แล้งซ้ำซาก พื้นที่และพื้นที่เสี่ยงภัยแล้งจังหวัดนครราชสีมา ประสบภัยแล้งในระดับรุนแรง

การปกครองและการบริหาร

จังหวัดนครราชสีมา มีรูปแบบการปกครองและการบริหารราชการออกเป็น 3 ส่วน คือ

1. การบริหารราชการส่วนกลาง มีส่วนราชการสังกัดส่วนกลางตั้งหน่วยงานปฏิบัติหน้าที่ในจังหวัดอยู่ประมาณ 196 หน่วย (รวมทั้งหน่วยงานอิสระ 26 หน่วย รัฐวิสาหกิจ 27 หน่วย)

2. การบริหารราชการส่วนภูมิภาค มีส่วนราชการสังกัดส่วนภูมิภาคประจำจังหวัด 30 หน่วย ปัจจุบันจังหวัดนครราชสีมาแบ่งการปกครองออกเป็น 32 อำเภอ 287 ตำบล 3,743 หมู่บ้าน ประกอบด้วย

1. อำเภอเมืองนครราชสีมา	17. อำเภอบัวใหญ่
2. อำเภอแก้งสนามนาง	18. อำเภอบ้านเหลื่อม
3. อำเภอขามทะเลสอ	19. อำเภอประทาย
4. อำเภอขามสะแกแสง	20. อำเภอปักธงชัย
5. อำเภอคง	21. อำเภอปากช่อง
6. อำเภอครบุรี	22. อำเภอพระทองคำ
7. อำเภอจักราช	23. อำเภอพิมาย
8. อำเภอเฉลิมพระเกียรติ	24. อำเภอเมืองยาง
9. อำเภอชุมพวง	25. อำเภอลำทะเมนชัย
10. อำเภอโชคชัย	26. อำเภอวังน้ำเขียว
11. อำเภอด่านขุนทด	27. อำเภอสีคิ้ว
12. อำเภอเทพารักษ์	28. อำเภอสีดา
13. อำเภอโนนแดง	29. อำเภอสูงเนิน
14. อำเภอโนนไทย	30. อำเภอเสิงสาง
15. อำเภอโนนสูง	31. อำเภอหนองบุญมาก
16. อำเภอบัวลาย	32. อำเภอห้วยแถลง

3. การบริหารราชการส่วนท้องถิ่น มี 3 รูปแบบ

- 1) องค์การบริหารส่วนจังหวัด 1 แห่ง คือ องค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา
- 2) เทศบาล 75 แห่ง ประกอบด้วย
 - เทศบาลนคร 1 แห่ง คือ เทศบาลนครนครราชสีมา
 - เทศบาลเมือง 4 แห่ง คือ เทศบาลเมืองปากช่อง เทศบาลเมืองบัวใหญ่ เทศบาลเมืองสีคิ้ว และเทศบาลเมืองปัก
 - เทศบาลตำบล 70 แห่ง
- 3) องค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 258 แห่ง (ศาลากลางจังหวัดนครราชสีมา, 2563)

จำนวนประชากร

จังหวัดนครราชสีมา มีจำนวนประชากร ณ วันที่ 30 มิถุนายน 2555 จำนวนทั้งสิ้น 2,591,421 คน เป็นชาย จำนวน 1,280,982 คน เป็นหญิง จำนวน 1,310,439 คน (ศาลากลางจังหวัดนครราชสีมา, 2563)

การศึกษา

จังหวัดนครราชสีมา มีสถานศึกษาแยกตามสังกัด จำนวน 1,534 โรง ส่วนใหญ่เป็นสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีจำนวนครู คณาจารย์ บุคลากรทางการศึกษา จาก 6 สังกัด มีจำนวน 23,624 คน และมีจำนวนนักเรียนทั้งสิ้น 533,263 คน สถานศึกษาที่เปิดสอน หลักสูตรตั้งแต่ปริญญาตรีขึ้นไปทั้งของภาครัฐและเอกชน ได้แก่

- 1) มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา
- 2) มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน
- 3) มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี (มทส.)
- 4) มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล
- 5) มหาวิทยาลัยรามคาแหง สาขาวิทยบริการเฉลิมพระเกียรติ
- 6) สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ ศูนย์การศึกษาสี่คิ้ว
- 7) มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- 8) วิทยาลัยนครราชสีมา
- 9) วิทยาลัยเทคโนโลยีพนมวัน
- 10) มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครราชสีมา

การศาสนา

จังหวัดนครราชสีมา มีวัดมากที่สุดในประเทศไทย จำนวน 2,568 วัด อยู่ในเขตอำเภอเมือง 153 วัด มีผู้นับถือศาสนาพุทธมากกว่าร้อยละ 98 นับถือศาสนาคริสต์ประมาณร้อยละ 1 นอกจากนั้นนับถือศาสนาอิสลาม ซิกข์ และอื่น ๆ ในเขตเทศบาลมีวัดพระอารามหลวง 5 แห่ง วัดที่มีวิสุคามสีมา 935 แห่ง สำนักสงฆ์ 870 แห่ง ที่พักสงฆ์ 798 แห่ง วัดร้าง 72 แห่ง พระภิกษุ 13,872 รูป สามเณร 1,935 รูป

2.6 ทฤษฎีการแพร่กระจายทางวัฒนธรรม

การแพร่กระจาย (Diffusion) หมายถึงการที่ลักษณะการที่วัฒนธรรมแผ่กว้างออกไปอาจจะ เป็นไปโดยการยืมหรือโดยการย้ายถิ่นของบุคคลจากภูมิภาคหนึ่งหรือโดยการแพร่กระจายจากชนกลุ่ม หนึ่งซึ่งอยู่ภูมิภาคเดียวกัน (ราชบัณฑิตยสถาน, 2524) การแพร่กระจายทางวัฒนธรรมเป็นการ กระจายตัวจากชนกลุ่มหนึ่งไปยังชนอีกกลุ่มหนึ่งการเผยแพร่แบบนี้เกิดขึ้นได้ทั้งภายในสังคมเดียวกัน (สุภาพ, สังคมและวัฒนธรรมไทย : คำนิยม ครอบครัว ศาสนา ประเพณี, 2536)

อียิปต์ถือเป็นจุดกำเนิดอารยธรรมขั้นสูงสุดที่ทำให้เกิดการแพร่กระจายไปยังชนชาติต่าง ๆ ในโลกด้วยการติดต่อค้าขายกันทำให้ความรู้ศิลปะวิทยาการแพร่กระจายไปยังภูมิภาคต่าง ๆ (สันต สมบัติ, 2540) วัฒนธรรมเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นจากการตรึงร่วมกันของสมาชิกในสังคม วัฒนธรรมสามารถ แพร่กระจายไปยังสังคมอื่นได้โดยการติดต่อคบค้าสมาคม การไปมาหาสู่ซึ่งกันและกัน การค้า หรือ จากการเผยแพร่ทางศาสนา มีนักวิชาการได้และอธิบายเกี่ยวกับทฤษฎีการแพร่กระจายทางวัฒนธรรม ไว้ ดังนี้

ราล์ฟ ลินตัน (Ralph Linton, 1936) นักมานุษยวิทยาชาวอเมริกัน อธิบายว่าการแพร่กระจายทางวัฒนธรรม เป็นการเปลี่ยนแปลงทางสังคมเกิดจากการแพร่กระจายทางวัฒนธรรมจากการติดต่อสื่อสารกันระหว่างสังคมที่ต่างวัฒนธรรมรวมกัน และต่างแพร่กระจายวัฒนธรรมไปสู่กันและกัน เมื่อเกิดการแพร่กระจายวัฒนธรรมขึ้นแล้วสังคมที่เจริญกว่าอาจจะรับวัฒนธรรมบางอย่างของสังคมที่ด้อยกว่าก็ได้ และในทำนองเดียวกันสังคมที่ด้อยกว่าอาจจะไม่รับวัฒนธรรมของสังคมที่เจริญกว่าก็ได้ การเปลี่ยนแปลงทางสังคมส่วนใหญ่แล้วเกิดจากการแพร่กระจายของวัฒนธรรมจากภายนอกเข้ามามากกว่าเกิดจากการประดิษฐ์คิดค้นใหม่ขึ้นเองในสังคมหรือถ้ามีก็มักจะเกิดจากการนำสิ่งใหม่ ๆ จากภายนอกเข้ามาผสมผสานกับของที่มีอยู่ก่อนแล้วเป็นของใหม่ที่ไม่เคยมีมาก่อน วัฒนธรรมหนึ่งแพร่กระจายไปยังแหล่งอื่น ๆ ได้ต้องยึดหลักกว่าวัฒนธรรมคือความคิดและพฤติกรรมของบุคคลด้วยเช่นกัน การแพร่กระจายวัฒนธรรมโดยใช้การแบ่งกลุ่มพื้นที่เชิงวัฒนธรรม โดยอาศัยหน่วยงานต่าง ๆ ที่มีลักษณะทางกายภาพ และลักษณะทางพัฒนาการของมนุษย์ที่สอดคล้องกันเป็นพื้นฐานรวมทั้งลักษณะภูมิอากาศ ประวัติศาสตร์ ภาษา หรืออื่น ๆ

เอช.จี. บาร์เน็ต (H.G. Barnett, 1953) นักมานุษยวิทยาชาวอเมริกันผู้ซึ่งสนใจศึกษาในประเด็นที่เกี่ยวกับนวัตกรรม (Innovation) ที่ถือว่าเป็นตัวแทนจากวัฒนธรรมหนึ่งและมีการถ่ายทอดไปยังวัฒนธรรมอื่น ในงานเขียนชื่อ “Innovation : The Basis of Cultural Change” (1953) กล่าวว่านวัตกรรมก็คือ ความคิดหรือพฤติกรรมหรือสิ่งใดก็ตามที่เป็นของใหม่ เพราะมันแตกต่างทางด้านคุณภาพไปจากรูปแบบที่มีอยู่ บาร์เน็ตเชื่อว่า “วัฒนธรรมเปลี่ยนไปเพราะนวัตกรรม แต่ขณะเดียวกันวัฒนธรรมบางวัฒนธรรมอาจเป็นตัวถ่วงหรือไม่สนับสนุนให้เกิดนวัตกรรมก็ได้ ฉะนั้นเขาจึงเสนอว่าจำเป็นต้องมีวิธีการส่งเสริมให้เกิดนวัตกรรมขึ้นในสังคมหรือวัฒนธรรม”

เอฟเวอเร็ท เอ็ม. โรเจอร์ (Everett M. Rogers, 1983) ผู้เขียนงานชื่อ “Diffusion of Innovations” ได้เน้นว่า “การเปลี่ยนแปลงสังคมส่วนใหญ่เกิดจากการแพร่กระจายทางวัฒนธรรมจากภายนอกเข้ามามากกว่าเกิดจากการประดิษฐ์คิดค้นภายในสังคม และนวัตกรรม (Innovation) ที่ถ่ายทอดกันนั้นอาจเป็นความคิด (Idea) ซึ่งรับมาในรูปสัญลักษณ์ (Symbolic Adoption) ถ่ายทอดได้ยาก หรืออาจเป็นวัตถุ (Object) ที่รับมาในรูปการกระทำ (Action Adoption) ซึ่งจะเห็นได้ง่ายกว่า” โรเจอร์ ยังได้กล่าวอีกว่า “นวัตกรรมที่จะยอมรับกันได้ง่าย ต้องมีลักษณะ 5 ประการ ได้แก่ (1) มีประโยชน์มากกว่าของเดิม (Relative Advantage) (2) สอดคล้องกับวัฒนธรรมของสังคมที่รับ (Compatibility) (3) ไม่ยุ่งยากสลับซับซ้อนมาก (Less Complexity) (4) สามารถแบ่งทดลองรับมาปฏิบัติเป็นครั้งคราวได้ (Divisibility) และ (5) สามารถมองเห็นเข้าใจง่าย (Visibility) นอกจากนี้โรเจอร์ยังได้นำเสนอขั้นตอนการตัดสินใจรับเอานวัตกรรมใหม่อีก 5 ขั้นตอนได้แก่ (1) ขั้นตอนในการรับรู้นวัตกรรม (Awareness) (2) เกิดความสนใจในนวัตกรรมนั้น ๆ (Interest) (3) ประเมินค่านวัตกรรม (Evaluation) (4) ทดลองใช้นวัตกรรม (Trial) และ (5) การรับหรือไม่รับเอานวัตกรรม (Adoption or Rejection) โดยผู้รับนวัตกรรมอาจมีทั้งผู้รับเร็วหรือช้าแตกต่างกันไป”

ฟรานซ์ โบแอส (Franz Boas) เป็นนักมานุษยวิทยาชาวเยอรมันทำงานในตำแหน่งอาจารย์ในมหาวิทยาลัยโคลัมเบีย ประเทศสหรัฐอเมริกาเน้นว่า “การแพร่กระจายทางวัฒนธรรมเป็นกระบวนการที่มีลักษณะสำคัญของวัฒนธรรมหนึ่งแพร่กระจายไปสู่อีกวัฒนธรรมหนึ่ง โดยปรับเปลี่ยนให้สอดคล้องกับวัฒนธรรมใหม่”

การแพร่กระจายทางวัฒนธรรมเป็นกระบวนการแพร่กระจายทางวัฒนธรรมจากสังคมหนึ่งไปอีกสังคมหนึ่งในช่วงเวลาที่แน่นอนการแพร่กระจายมักเกิดขึ้นผ่านช่องทางสื่อสารที่ชัดเจน ขณะเดียวกันรูปแบบของการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมดังกล่าวนี้ต้องเกิดขึ้นภายในระบบของสังคม วัฒนธรรม (สตัยสงวน, 2535)

การแพร่กระจายทางวัฒนธรรมเป็นปัจจัยที่ผลักดันให้วิถีชีวิตของมนุษย์เปลี่ยนแปลงไปจากเดิมการที่มนุษย์ใช้ชีวิตความเป็นอยู่ร่วมกันเป็นครอบครัวและสังคมมีการติดต่อสื่อสารแลกเปลี่ยนซื้อขายทำให้เกิดการซึมซับรับเอาวัฒนธรรมที่ตนไปสัมผัสก่อให้เกิดการแพร่กระจายแล้วเกิดการถ่ายทอดจากสังคมหนึ่งไปยังอีกสังคมหนึ่ง (ศรีสันติสุข, 2543)

วัฒนธรรมจะแพร่กระจายจากศูนย์กลางหรือจุดกำเนิดไปยังเขตภูมิภาคเดียวกันและยุคสมัยที่ใกล้เคียงกันเท่าที่เกิดการยอมรับในสังคมนั้นแพร่กระจายทางวัฒนธรรมสามารถไปได้ทุกที่เพื่อสนองตอบความจำเป็นพื้นฐานของคนการแพร่กระจายทางวัฒนธรรมไปได้ทุกที่ไม่มีอุปสรรคทางภูมิศาสตร์และในที่มนุษย์สามารถเดินทางไปถึงโดยที่คนสามารถสร้างวัฒนธรรมไปได้ทุกที่ไม่จำเป็นต้องกระจายในรูปแบบวงกลมการศึกษาการแพร่กระจายทางวัฒนธรรมสามารถใช้หลักวิธีการได้ดังนี้

1. หลักภูมิศาสตร์แกะรอยพื้นที่ดูสถานที่อาณาเขตติดต่อทางวัฒนธรรมซึ่งเกิดวัฒนธรรมแบบผสมผสาน
2. ใช้ประวัติศาสตร์สืบค้นช่วยให้รู้ความเป็นมาและสนับสนุนการตีความ
3. การขุดค้นทางโบราณคดีเพื่อให้สิ่งที่เป็นรูปธรรมที่ชัดเจนสามารถบ่งบอกถึงพฤติกรรมของคนหรือผู้สร้างและเรื่องราวในยุคสมัยนั้น
4. ดูวิวัฒนาการของวัฒนธรรมว่ามีขั้นตอนและการเติบโตเป็นมาอย่างไร

วิธีการทั้ง 4 ประการสามารถนำมาศึกษาการแพร่กระจายทางวัฒนธรรมจะทำให้ทราบถึงความ เป็นมาของวัฒนธรรมเดียวกันหรือไม่และวัฒนธรรมใดจะเป็นแม่บทของอีกวัฒนธรรมต้นกำเนิด หลักการของการแพร่กระจายทางวัฒนธรรมอันเกิดจากปัจจัยต่าง ๆ ดังนี้

1. ปัจจัยทางภูมิศาสตร์ต้องไม่มีอุปสรรคทางภูมิศาสตร์ขวางกั้นเพราะสภาพภูมิศาสตร์เป็นตัวกำหนดเส้นการเดินทางของมนุษย์ที่จะนำวัฒนธรรมติดตัวไปเผยแพร่ยังพื้นที่ต่าง ๆ
2. ปัจจัยทางเศรษฐกิจเกิดจากปัญหาความยากจนความไม่พอเพียงต่อการยังชีพทำให้มนุษย์ต้องแสวงหาโอกาสทางเศรษฐกิจที่ดีกว่าเพื่อความอยู่รอด
3. ปัจจัยทางสังคมมีการแลกเปลี่ยนวิธีการพฤติกรรมและความรู้ใหม่จากการไปศึกษา ยังต่างถิ่นหรือการรู้จักแต่งงานกับคนต่างวัฒนธรรมและการอพยพย้ายถิ่นที่อยู่
4. ปัจจัยทางการคมนาคมเป็นปัจจัยที่เอื้อต่อการแพร่กระจายทางวัฒนธรรมเพราะการ มีถนนหรือระบบขนส่งที่ดีทำให้การติดต่อสื่อสารค้าขายแลกเปลี่ยนช่วยให้การแพร่กระจายทางวัฒนธรรมเป็นไปอย่างรวดเร็ว

การแพร่กระจายคือการยอมรับสิ่งใหม่ๆจากสังคมอื่นหรือสังคมภายนอกเรียกได้ว่าเป็นการแพร่กระจายจากสังคมหนึ่งไปสู่อีกสังคมหนึ่ง (ศรีสันติสุข, 2543) การแพร่กระจายทางวัฒนธรรมจะเป็นไปได้เร็วหรือช้าขึ้นอยู่กับสิ่งต่อไปนี้

1. ความง่ายของวัฒนธรรมนั้น

2. การเข้ากันได้กับค่านิยมที่มีอยู่ในสังคมผู้รับ
3. ศักดิ์ศรีและฐานะของผู้นำสิ่งใหม่ๆเข้ามาในสังคม
4. สิ่งแวดล้อมในวัฒนธรรมผู้รับว่ามีสภาพทั่วไปกำลังเปลี่ยนแปลงอยู่ก็จะได้รับเร็ว
5. การขาดการรวมตัวอย่างแบบมีนัยของสังคมผู้รับถ้าสังคมนั้นมีการรวมกันอย่างเหนียวแน่นการรับวัฒนธรรมภายนอกเข้ามาก็เป็นไปได้ช้า
6. อัตราการติดต่อระหว่างผู้ให้และผู้รับถ้าการติดต่อเป็นไปอย่างกว้างขวางการยอมรับก็เป็นไปได้ง่าย (มณีรัตน์, 2521)

สรุปได้ว่าการวิเคราะห์การแพร่กระจายของวัฒนธรรมอาจจะมีการแพร่กระจายทางวัฒนธรรมจากจุดศูนย์กลางจุดใดจุดหนึ่งแล้วจึงพัฒนาตนเองเข้ารูปแบบดีแล้วก็จะแพร่กระจายไปรอบตัวเป็นรัศมีจากวงกลมแคบ ๆ ขยายออกเป็นวงกว้างไปยังสังคมเพื่อนบ้านโดยรอบ หรืออาจจะเกิดจากจุดศูนย์กลางเดียวกันแล้วจึงแพร่กระจายไปยังส่วนต่าง ๆ

อดิวัฒนสิทธิ์ และคณะ (2540) ได้พูดถึงพัฒนาการของสังคมวิทยาไว้ว่ามนุษย์สนใจศึกษาสังคมและพฤติกรรมทางสังคมมานานนับพันปีแล้วดังเช่นที่ปรากฏในปรัชญาทางศาสนาหรือปรัชญาการเมืองของนักปราชญ์โบราณแต่วิชาสังคมวิทยานั้นเพิ่งพัฒนาขึ้นมาเป็นสาขาหนึ่งแยกออกจากปรัชญาสังคมเมื่อประมาณกลางคริสต์ศตวรรษที่ 19 หรือราวร้อยละปีมานี้เองสังคมวิทยาเกิดขึ้นในยุโรปในช่วงเวลาที่ยุโรปมีการเปลี่ยนแปลงด้านต่าง ๆ มากมายอันเป็นผลสืบเนื่องมาจากการปฏิวัติอุตสาหกรรมการปฏิวัติอุตสาหกรรมทำให้สภาพสังคมแบบเก่าที่ดำรงมาหลายร้อยปีต้องเปลี่ยนแปลงไปตามวิถีการผลิตแบบอุตสาหกรรมเช่นคนจนชนบททั้งไร่นามาเป็นกรรมกรในเมืองเมืองขยายตัวเพิ่มขึ้นอำนาจของเจ้าขุนมูลนายพังทลายลงนายทุนเข้ามามีอำนาจแทนที่ * ทายาศาสตร์เข้ามามีอิทธิพลต่อความคิดของคนแทนที่ศาสนาศีลธรรมและประเพณีเก่า ๆ ไม่ (สามารถมีอิทธิพลควบคุมพฤติกรรมของคนในสังคมได้ตั้งแต่ก่อนปัญหาสังคมมีมากขึ้นในเมืองต่าง ๆ ความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นพร้อมกับความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีนั้นทำให้นักปราชญ์หลายคนสนใจศึกษาสภาพและปัญหาสังคมอย่างจริงจังเพื่อทำความเข้าใจกับสภาพสังคมที่เป็นอยู่และสภาพการเปลี่ยนแปลงทางสังคมที่เกิดขึ้น

สุพัตรา สุภาพ (2546) ได้กล่าวไว้ว่าสังคมวิทยาเป็นสาขาหนึ่งของสังคมศาสตร์ (Social Sciences.) จุดมุ่งหมายของวิชานี้เพื่อต้องการทำความเข้าใจในโครงสร้างขั้นมูลฐานของสังคมมนุษย์เป็นการศึกษาถึงพลังที่ส่งเสริมให้กลุ่มคนอยู่ร่วมกันได้และพลังที่ทำให้กลุ่มคนแตกแยกกันนอกจากนั้นยังเกี่ยวกับสภาวะการณ์ที่เปลี่ยนแปลงชีวิตสังคมของคนด้วยเป็นการพยายามที่จะเข้าใจถึงความสัมพันธ์ทางสังคมของมนุษย์

สุพัตรา สุภาพ (2546) กล่าวไว้โดยสรุปว่าสังคมหมายถึงกลุ่มคนขนาดใหญ่ที่ประกอบด้วยกลุ่มย่อยและกลุ่มคนที่มีขนาดใหญ่กว่ากลุ่มย่อยอื่น ๆ ในสังคมนั้น ๆ มักมีอำนาจเหนือกลุ่มย่อยในสังคมทั้งนี้สังคมหนึ่ง ๆ มักมีวัฒนธรรมหรือวิถีชีวิตเป็นของตนเองมีอาณาเขตที่แน่นอนและเลี้ยงตัวเองได้

ทัศนีย์ ทองสว่าง (2549) ได้กล่าวไว้ว่าสังคมคือกลุ่มคนมากกว่า 2 คนขึ้นไปมาอยู่รวมกันเป็นระยะเวลายาวนานในพื้นที่หรือขอบเขตที่กำหนดประกอบด้วยสมาชิกทุกเพศทุกวัยที่มีการติดต่อ

สัมพันธ์ซึ่งกันและกันโดยมีระเบียบแบบแผนหรือวัฒนธรรมในการดำเนินชีวิตของตนเองสามารถเลี้ยงตัวเองได้ (Self Sufficient.)

สนธยา พลศรี (2545) กล่าวว่าไว้ว่าความหมายวัฒนธรรมอาจจำแนกได้ 2 ลักษณะคือ ความหมายโดยรูปศัพท์และความหมายของกลุ่มวิชาสังคมศาสตร์ดังนี้ความหมายโดยรูปศัพท์เป็นการกำหนดความหมายโดยแปลความหมายของคำว่าวัฒนธรรมทั้งจากภาษาอังกฤษและภาษาไทยซึ่งสรุปได้ว่าหมายถึง “ ความดีงามความเจริญก้าวหน้าสิ่งที่ได้รับการปรุงแต่งให้ดีแล้วเจริญแล้วเป็นที่ยอมรับมาเป็นเวลานานแล้ว” ส่วนความหมายของกลุ่มวิชาสังคมศาสตร์เป็นความหมายที่นักวิชาการสาขาวิชาต่าง ๆ ในกลุ่มสังคมศาสตร์ได้กำหนดไว้ซึ่งสรุปได้ว่าวัฒนธรรมหมายถึง “ สิ่งที่มีมนุษย์สร้างขึ้น และกลายเป็นวิถีชีวิตของมนุษย์ที่ประพฤติปฏิบัติสืบต่อกันมาจนกลายเป็นมรดกทางสังคมและเป็นสิ่งยึดเหนี่ยวให้สมาชิกในสังคมอยู่ร่วมกันได้ด้วยความสงบสุข”

2.7 ทฤษฎีการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรม

สังคมมนุษย์นั้นไม่ได้อยู่ในสภาพที่หยุดนิ่ง หากแต่จะเคลื่อนไหวตลอดเวลาตั้งนั้นแนวโน้มโดยทั่วไปของสังคมจึงในสภาพที่จะเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอโดยความหมายของการเปลี่ยนแปลงแล้วเราพิจารณาในลักษณะของการเปรียบเทียบความแตกต่างของสิ่งๆ หนึ่งในเวลาต่างกัน การเปลี่ยนแปลงจึงเกี่ยวข้องกับเวลาหมายความว่า การเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมนี้เราพิจารณาในแง่การเปรียบเทียบความแตกต่างของสังคมและวัฒนธรรมหนึ่งในเวลาที่ผ่านมาไป

วิลเบอร์ มัวร์ ซึ่งสนใจเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคมเป็นโดให้คำนิยามของการเปลี่ยนแปลงทางสังคมว่า “เป็นการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างของสังคมอย่างมีนัยสำคัญ ซึ่งหมายถึงการเปลี่ยนแปลงในรูปแบบของการกระทำและการปะทะสังสรรค์รวมทั้งผลของการกระทำและโครงสร้างที่ก่อให้เกิดปทัสถานอย่างเห็นได้ชัด”

อย่างไรก็ตามในเรื่องของการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมนี้เราอาจจำแนกได้เป็น 2 ประการ ทั้งนี้เพื่อให้ง่ายต่อการพิจารณารูปร่าง กล่าวคือถ้าพิจารณาในแง่ของการเปลี่ยนแปลงทางสังคม (Social change) นั้นจะเกี่ยวข้องกับระดับพฤติกรรมเป็นสิ่งสำคัญซึ่งหมายถึงเป็นการพิจารณาการเปลี่ยนแปลงเกี่ยวกับการประพฤติปฏิบัติการออกต่าง ๆ ที่เกิดจากการปะทะสังสรรค์ของสมาชิกสังคม แต่ถ้าพิจารณาในแง่การเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรม (Cultural change) นั้นจะหมายถึงการเปลี่ยนแปลงในระดับปทัสถาน (Norms) อันได้แก่การเปลี่ยนแปลงของระบบกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ที่ครอบคลุมสังคมนั้นและเมื่อเราพูดถึงการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมก็จะครอบคลุมไปถึงระเบียบกฎเกณฑ์ ทศนคติ ค่านิยม แบบแผนของความสัมพันธ์สถานภาพและบทบาทกฎหมายต่าง ๆ ฯลฯ ซึ่งการประพฤติปฏิบัติไปตามปทัสถานเหล่านี้จะอยู่ในโครงสร้างของสังคม

โดยทั่วไปสังคมจะไม่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วแบบที่เรียกว่าเปลี่ยนแปลงอย่างหน้ามือเป็นมือหากการเปลี่ยนแปลงนั้นจะมีลักษณะแบบค่อยเป็นค่อยไป การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวจึงเป็นการเปลี่ยนแปลงในความสัมพันธ์ย่อย ๆ (Social relations) โดยทั่วไป ตัวอย่างเช่น ความเปลี่ยนแปลงความสัมพันธ์ระหว่างบิดามารดากับบุตร ความสัมพันธ์ระหว่างครูกับศิษย์หรือ

ความสัมพันธ์ระหว่างผู้น้อยกับผู้ใหญ่ เป็นต้น และถ้าความสัมพันธ์ทั่ว ๆ ไปที่กล่าวถึงนี้ได้มีการเปลี่ยนแปลงไปเรื่อย ๆ เป็นระยะเวลาานาน ๆ ก็อาจมีผลทำให้ความสัมพันธ์ที่เป็นแบบแผนหรือความสัมพันธ์ระดับโครงสร้างของสังคมจริง ๆ เปลี่ยนแปลงไปได้ซึ่งก็ถือได้ว่าการเปลี่ยนแปลงในระดับสถาบันแล้ว

ระดับการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมอย่างน้อยมีด้วยกัน 2 ระดับ คือ 1)ระดับกลุ่มคนย่อย ๆ เป็นการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของกลุ่มคนบางกลุ่ม ทั้งนี้เพราะการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมกลุ่มอาจนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงทัศนคติและนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างของสังคมได้ 2)ระดับสถาบันหรือระดับองค์การการเปลี่ยนแปลงระดับนี้เกิดจากการเปลี่ยนแปลงในสถาบันครอบครัว สถาบันทางเศรษฐกิจหรือสถาบันการเมืองและการปกครอง เป็นต้น และการเปลี่ยนแปลงในระดับนี้จะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงทางโครงสร้างของสังคมได้เช่นเดียวกัน

ทฤษฎีการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรม เป็นทฤษฎีที่นักมานุษยวิทยาและนักสังคมวิทยาใช้เป็นแนวทางในการศึกษาการเปลี่ยนแปลงของสังคมและวัฒนธรรมโดยพิจารณาว่า อะไรคือสาเหตุที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงและประสบความสำเร็จ ซึ่งอาจจำแนกเป็นขั้นตอนและทิศทางของสังคมนั้นเคลื่อนไหว ลักษณะสังคมใดสังคมหนึ่ง ณ จุดของการเปลี่ยนแปลง เป็นผลจากการพัฒนาซึ่งสามารถอธิบายได้ในขอบเขตของการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรม (พลศรี, 2533)

การเปลี่ยนแปลงทางสังคม ได้แก่ การเปลี่ยนแปลงในโครงสร้างและความสัมพันธ์ของสังคมนวมถึงการกระจายอายุ อัตราการเกิดการตายของประชากร ด้านความสัมพันธ์ ได้แก่ การเปลี่ยนแปลงความสัมพันธ์ของเพื่อนบ้าน ความสัมพันธ์ของสามีภรรยา เป็นต้น (อิชิมันนัทยา, 2526)

การเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมหมายถึงการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในดานต่าง ๆ ที่มนุษย์ประดิษฐ์และสร้างขึ้น และที่สำคัญก็คือ ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในค่านิยม บรรทัดฐานและระบบสัญลักษณ์ต่างๆ ในสังคมนั้นๆ เช่น การเปลี่ยนแปลงของค่านิยมจากสถานภาพและบทบาทชายเป็นใหญ่มาเป็นหญิงและชายเท่าเทียมกัน ค่านิยมในการเลือกคู่ ค่านิยมในการแต่งงานเปลี่ยนแปลง เป็นต้น (หวันแก้ว, 2540)

ความรู้ความเชื่อและลักษณะการแสดงออกของวิถีชีวิตทั่วไปในสังคม ผลของการค้นพบทางวิทยาศาสตร์ทำให้เกิดเทคโนโลยีใหม่ที่ทำให้เปลี่ยนแปลงวิถีใหม่มาให้คุณคน เช่น ความก้าวหน้าของวิชาฟิสิกส์ทำให้เกิดการผลิตระบบสื่อสารแบบโทรเลขและโทรศัพท์ขึ้นเิชทั่วโลก ทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนทางวัฒนธรรมกว้างขวางทั่วโลก เป็นต้น

การเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมเป็นการเปลี่ยนแปลงสิ่งที่มีมนุษย์กำหนดใหม่ขึ้นทั้งสิ่งที่เป็นวัตถุและไม่ใช่วัตถุที่นำเอามาใช้ประกอบในการดำเนินชีวิตร่วมกันในสังคม (เส็งประชา, 2541)

2.8 ทฤษฎีการเรียนรู้

การเรียนรู้ หมายถึง การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่เกิดขึ้น อันเป็นผลเนื่องมาจากประสบการณ์ที่ผ่านมา (Assael, 1998) อ้างถึงใน (ทีปะपाल, 2542)

เบนจามิน บลูม และคณะ (Bloom,1956) จากทฤษฎีการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมผู้วิจัยสรุปได้ว่า การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างด้านต่าง ๆ โดยสิ่งเกิดขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงนั้นอาจอาจเป็นมนุษย์หรือวัตถุก็ได้ เช่น ค่านิยม วัฒนธรรม ประเพณี หรือสิ่งปลูกสร้าง เป็นต้น การเรียนรู้ตามทฤษฎีของบลูม ซึ่งแบ่งเป็น 3 ด้าน คือ ด้านพุทธิพิสัย ด้านจิตพิสัย และด้านทักษะพิสัย โดยในแต่ละด้านจะมีการจำแนกระดับความสามารถจากต่ำสุดไปถึงสูงสุด

พุทธิพิสัย (Cognitive Domain)

พฤติกรรมด้านสมองเป็นพฤติกรรมเกี่ยวกับสติปัญญา ความรู้ ความคิด ความเฉลียวฉลาด ความสามารถในการคิดเรื่องราวต่าง ๆ อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งเป็นความสามารถทางสติปัญญา พฤติกรรมทางพุทธิพิสัย 6 ระดับ ได้แก่

1. ความรู้ความจำ ความสามารถในการเก็บรักษามวลประสบการณ์ต่าง ๆ จากการที่รับรู้ไว้และระลึกสิ่งนั้นได้เมื่อต้องการเปรียบดั่งเทปบันทึกเสียงหรือวีดิทัศน์ที่สามารถเก็บเสียงและภาพของเรื่องราวต่าง ๆ ได้สามารถเปิดฟังหรือ ดูภาพเหล่านั้นได้เมื่อต้องการ
2. ความเข้าใจ เป็นความสามารถในการจับใจความสำคัญของสื่อ และสามารถแสดงออกมาในรูปของการแปลความ ตีความ คาดคะเน ขยายความ หรือ การกระทำอื่น ๆ
3. การนำความรู้ไปใช้ เป็นขั้นที่ผู้เรียนสามารถนำความรู้ ประสบการณ์ไปใช้ในการแก้ปัญหาในสถานการณ์ต่าง ๆ ได้ ซึ่งจะต้องอาศัยความรู้ความเข้าใจ จึงจะสามารถนำไปใช้ได้
4. การวิเคราะห์ ผู้เรียนสามารถคิด หรือ แยกแยะเรื่องราวสิ่งต่าง ๆ ออกเป็นส่วนย่อย เป็นองค์ประกอบที่สำคัญได้ และมองเห็นความสัมพันธ์ของส่วนที่เกี่ยวข้องกัน ความสามารถในการวิเคราะห์จะแตกต่างกันไปแล้วแต่ความคิดของแต่ละคน
5. การสังเคราะห์ ความสามารถในการที่ผสมผสานส่วนย่อย ๆ เข้าเป็นเรื่องราวเดียวกันอย่างมีระบบ เพื่อให้เกิดสิ่งใหม่ที่สมบูรณ์และดีกว่าเดิม อาจเป็นการถ่ายทอดความคิดออกมาให้ผู้อื่นเข้าใจได้ง่าย การกำหนดวางแผนวิธีการดำเนินงานชิ้นใหม่ หรือ อาจจะเกิดความคิดในอันที่จะสร้างความสัมพันธ์ของสิ่งที่เป็นนามธรรมขึ้นมาในรูปแบบ หรือ แนวคิดใหม่
6. การประเมินค่า เป็นความสามารถในการตัดสิน ตีราคา หรือ สรุปเกี่ยวกับคุณค่าของสิ่งต่าง ๆ ออกมาในรูปของคุณธรรมอย่างมีกฎเกณฑ์ที่เหมาะสม ซึ่งอาจเป็นไปตามเนื้อหาสาระในเรื่องนั้น ๆ หรืออาจเป็นกฎเกณฑ์ที่สังคมยอมรับก็ได้

จิตพิสัย (Affective Domain)

พฤติกรรมด้านจิตใจ ค่านิยม ความรู้สึก ความซาบซึ้ง ทศนคติ ความเชื่อ ความสนใจ และคุณธรรม พฤติกรรมด้านนี้อาจไม่เกิดขึ้นทันที ดังนั้น การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยจัดสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมและสอดคล้องกับสิ่งที่ตั้งตามอยู่ตลอดเวลา จะทำให้พฤติกรรมของผู้เรียนเปลี่ยนไปในแนวทางที่พึงประสงค์ได้ด้านจิตพิสัย จะประกอบด้วย พฤติกรรมย่อย ๆ 5 ระดับ ได้แก่

1. การรับรู้ เป็นความรู้สึกที่เกิดขึ้นต่อปรากฏการณ์ หรือสิ่งเร้าอย่างใดอย่างหนึ่งซึ่งเป็นไปในลักษณะของการแปลความหมายของสิ่งเร้านั้นว่าคืออะไร แล้วจะแสดงออกมาในรูปของความรู้สึกที่เกิดขึ้น
2. การตอบสนอง เป็นการกระทำที่แสดงออกมาในรูปของความเต็มใจ ยินยอม และพอใจต่อสิ่งเร้านั้น ซึ่งเป็นการตอบสนองที่เกิดจากการเลือกสรรแล้ว
3. การเกิดค่านิยม การเลือกปฏิบัติในสิ่งที่เป็นที่ยอมรับกันในสังคม การยอมรับนับถือในคุณค่านั้น ๆ หรือปฏิบัติตามในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง จนกลายเป็นความเชื่อ แล้วจึงเกิดทัศนคติที่ดีในสิ่งนั้น
4. การจัดระบบ การสร้างแนวคิด จัดระบบของค่านิยมที่เกิดขึ้นโดยอาศัยความสัมพันธ์ ถ้าเข้ากันได้ก็จะยึดถือต่อไป แต่ถ้าขัดกันอาจไม่ยอมรับอาจจะยอมรับค่านิยมใหม่โดยยกเลิกค่านิยมเก่า
5. บุคลิกภาพ การนำค่านิยมที่ยึดถือมาแสดงพฤติกรรมที่เป็นนิสัยประจำตัว ให้ประพฤติปฏิบัติแต่สิ่งที่ถูกต้องตั้งตามพฤติกรรมด้านนี้ จะเกี่ยวกับความรู้สึกและจิตใจ ซึ่งจะเริ่มจากการได้รับรู้จากสิ่งแวดล้อม แล้วจึงเกิดปฏิกิริยาโต้ตอบ ขยายกลายเป็นความรู้สึกด้านต่าง ๆ จนกลายเป็นค่านิยม และยังพัฒนาต่อไปเป็นความคิดอุดมคติซึ่งจะเป็นควบคุมทิศทางพฤติกรรมของคนคนจะรู้ดีรู้ชั่วอย่างไรนั้น ก็เป็นผลของพฤติกรรมด้าน

ทักษะพิสัย (Psychomotor Domain)

พฤติกรรมด้านกล้ามเนื้อประสาท พฤติกรรมที่บ่งถึงความสามารถในการปฏิบัติงานได้อย่างคล่องแคล่วชำนาญ ซึ่งแสดงออกมาได้โดยตรงโดยมีเวลาและคุณภาพของงานเป็นตัวชี้ระดับของทักษะพฤติกรรมด้านทักษะพิสัย ประกอบด้วย พฤติกรรมย่อย ๆ 5 ชั้น ดังนี้

1. การรับรู้ เป็นการให้ผู้เรียนได้รับรู้หลักการปฏิบัติที่ถูกต้อง หรือ เป็นการเลือกหาตัวแบบที่สนใจ
2. กระทำตามแบบ หรือเครื่องชี้แนะ เป็นพฤติกรรมที่ผู้เรียนพยายามฝึกตามแบบที่ตนสนใจและพยายามทำซ้ำ เพื่อที่จะให้เกิดทักษะตามแบบที่ตนสนใจให้ได้ หรือ สามารถปฏิบัติงานได้ตามข้อแนะนำ
3. การหาความถูกต้อง พฤติกรรมสามารถปฏิบัติได้ด้วยตนเอง โดยไม่ต้องอาศัยเครื่องชี้แนะ เมื่อได้กระทำซ้ำแล้ว ก็พยายามหาความถูกต้องในการปฏิบัติ
4. การกระทำอย่างต่อเนื่อง หลังจากตัดสินใจเลือกรูปแบบที่เป็นของตัวเองจะกระทำตามรูปแบบนั้นอย่างต่อเนื่อง จนปฏิบัติงานที่ยุ่งยากซับซ้อนได้อย่างรวดเร็ว ถูกต้อง คล่องแคล่ว การที่ผู้เรียนเกิดทักษะได้ต้องอาศัยการฝึกฝนและกระทำอย่างสม่ำเสมอ
5. การกระทำได้อย่างเป็นธรรมชาติ พฤติกรรมที่ได้จากการฝึกอย่างต่อเนื่องจนสามารถปฏิบัติ ได้คล่องแคล่วว่องไวโดยอัตโนมัติ เป็นไปอย่างธรรมชาติซึ่งถือเป็นความสามารถของการปฏิบัติในระดับสูง

2.9 แนวคิดมานุษยดุริยางควิทยา

มนุษยดนตรีวิทยาเป็นการศึกษาดนตรีพื้นเมือง ศิลปะดนตรีตะวันออก และดนตรีร่วมสมัย ในวิธีการสืบทอดแบบมุขปาฐะ (Oral Tradition) โดยมีประเด็นในการศึกษา อาทิเช่น รากฐานการก่อเกิดดนตรี การพัฒนาและความเปลี่ยนแปลงทางดนตรี สัญลักษณ์และลักษณะดนตรี เรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับดนตรีโดยรอบ (บริบท) บทบาทของหน้าที่ของดนตรีต่อสังคม โครงสร้างของดนตรี วิธีการดำรงอยู่ของดนตรี และดนตรีที่เกี่ยวข้องกับการเต้นรำ รวมถึงศิลปะดนตรีประจำท้องถิ่นหรือดนตรีพื้นเมือง (Folk Song) ของตะวันตกด้วย

ณรงค์ชัย ปิฎกรัชต์ และคนอื่น ๆ (2549) กล่าวว่า การวิจัยดนตรีชาติพันธุ์วิทยา (Ethnomusicological Research) วิธีการนี้นักวิจัยสามารถเข้าพื้นที่ที่เลือกกำหนดไว้เป็นแหล่งข้อมูลสำหรับเก็บรวบรวมข้อมูล ข้อมูลหลักทุกอย่างได้มาจากบุคคลข้อมูล ข้อมูลรองลงไปคือสิ่งที่เป็นส่วนรายล้อมประเด็นที่ศึกษา ทั้งด้านการศึกษาลักษณะทางกายภาพของเครื่องดนตรี ระบบเสียง วิธีการบรรเลง ทำนองเพลง บทร้อง ประวัตินักดนตรี ระเบียบการบรรเลง การสืบทอดดนตรี เป็นต้น นักวิจัยควรต้องเผื่อารเพื่อศึกษาดนตรีซึ่งมีการบรรเลงหรือประโคมดนตรีในงานเทศกาล ในพิธีกรรม หรือกิจกรรมทางประเพณี การเผื่อารคือวิธีการที่ดีที่สุด เนื่องจากเป็นโฉมหน้าที่แท้ เป็นของจริงที่ต้องศึกษา เป็นสาระสำคัญของความต้องการ มิใช่การจัดฉากเพื่อให้ได้ข้อมูลมาทำวิจัย งานหรือกิจกรรมทางดนตรีที่เผื่อารนี้มักเป็นเรื่องราวของดนตรีพิธีกรรมหรือที่ประกอบขึ้นตามความเชื่อมากกว่าดนตรีลักษณะอื่น ๆ

ปัญญา รุ่งเรือง (2546) ได้อธิบายถึงคำว่า Ethnomusicology ไว้ในเอกสารประกอบการสอนหลักวิชามานุษยดุริยางควิทยา ประกอบด้วยกัน 2 คำ คือ “Ethno” กับคำว่า “Musicology” (Musi+ logy) ความรู้ทางด้านดนตรี หมายถึง การศึกษาดนตรีของผู้คน ซึ่งเป็นดนตรีของใครก็ได้ ที่ไหนก็ได้ แต่ต้องไม่ใช่ดนตรีทางตะวันตกและไม่ใช่ดนตรีแบบฉบับของตะวันตก คำว่า “Ethno” ซึ่งหมายถึง เชื้อชาติ ชาติพันธุ์ หรือกลุ่มชน ที่มีขนบธรรมเนียมประเพณีของตนเอง โดยเฉพาะคำว่า “มานุษยดุริยางควิทยา” เป็นคำสมาสและคำสนธิประสมกันเกิดจากคำในภาษาบาลีและสันสกฤต 4 คำ คือ มานุษย (ดุริยะ + องคะ) + วิทยา คำว่า “มานุษย” หมายถึง การเกี่ยวข้องกับมนุษย์ ตรงกับภาษาบาลี “มานุส” คำว่า “ดุริย” หมายถึง ดนตรีหรือดนตรี นำไปสนธิกับคำว่า “องคะ” หรือ “องค์” ที่แปลว่าส่วนหรือตอน นำไปสมาสกับคำว่า “วิทยา” รวมกันเป็น “มานุษยดุริยางควิทยา” หมายถึง ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับดนตรีของมนุษย์

ปัญญา รุ่งเรือง (2546) ได้บัญญัติศัพท์ภาษาไทยที่ใช้เรียกแทน Ethnomusicology ว่า มานุษยดุริยางควิทยา โดยเป็นการศึกษาดนตรีที่กำลังดำเนินไปในสังคมปัจจุบัน โดยศึกษาตัวดนตรีเอง แนวคิดทางดนตรีของผู้คนในการสร้างดนตรี การใช้ดนตรี การดำรงอยู่และการเปลี่ยนแปลงของดนตรีในท้องถิ่นต่าง ๆ ในแง่ของวิธีการศึกษาจะมุ่งศึกษาภาคสนามเป็นสำคัญ ซึ่งเป็นการศึกษาที่ไม่ตายตัวและไม่มีวันจบสิ้น เนื่องจากดนตรีมีการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ โดยสรุปการศึกษาทางมานุษยดุริยางควิทยา ไว้ดังนี้

1. มุ่งศึกษาเรื่องราวทางดนตรีของมนุษย์อย่างลึกซึ้ง ทั้งในด้านตัวดนตรีเองและด้านวัฒนธรรม

2. เป็นการศึกษาดนตรีที่ยังมีชีวิตอยู่ในภาพรวมของธรรมชาติการสร้างสรรคของมนุษยชาติ (ซึ่งโดยมากมักเป็นแบบมุขปาฐะ)

3. เป็นการอธิบายข้อเท็จจริงทางดนตรีในแง่ของเนื้อหาสาระทางสังคมและวัฒนธรรมเดี่ยวและวัฒนธรรมที่ประสานประสานกันระหว่างมนุษย์กลุ่มต่าง ๆ

4. มุ่งศึกษาภาคสนาม โดยการหาข้อเท็จจริงจากแหล่งต่าง ๆ ไม่จำกัด (รวมทั้งเอกสาร) ที่ปรากฏอยู่ในขณะนั้น

สุกรี เจริญสุข (2530) ได้ให้ความหมายของคำว่า Ethnomusicology ไว้ในบทความวารสารดนตรีว่า Ethnomusicology แปลเป็นไทยว่า “ดุริยางคศาสตร์ชาติพันธุ์” หมายถึง การศึกษาดนตรีใด ๆ ก็ตามที่รวมทั้งดนตรีและองค์ประกอบทางวัฒนธรรมเข้าไปด้วย เป็นการศึกษาดนตรีของชาติพันธุ์อื่น ๆ ซึ่งปัจจุบันแบ่งการศึกษาออกเป็น 2 ลักษณะด้วยกัน คือ

1. เป็นการศึกษาดนตรีใดก็ตามที่ไม่ใช่ดนตรีตะวันตก (Non-Western Music Art) ซึ่งรวมทั้งดนตรียุโรปโบราณและที่อื่น ๆ ที่ยังคงหลงเหลืออยู่

2. เป็นการศึกษาดนตรีทุกรูปแบบในท้องถิ่นใดท้องถิ่นหนึ่ง ดนตรีพื้นเมือง ดนตรีของชนกลุ่มน้อย ดนตรีสมัยนิยม ดนตรีเพื่อการค้า ฯลฯ

อานันท์ นาคคง. (2018) กล่าวถึงการศึกษาทางด้านมานุษยดุริยางควิทยาไว้โดยสรุป ดังนี้

1. การศึกษาในด้านเทคนิควิธีของดนตรี
2. การศึกษาดนตรีในแง่พฤติกรรมของสังคม
3. การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างมานุษยดุริยางควิทยา กับมานุษยวิทยา และวิทยาศาสตร์สังคม ซึ่งจะเป็นผลทำให้นักมานุษยดุริยางควิทยาศึกษาค้นหาคำตอบและแสวงหาความรู้เกี่ยวกับดนตรีมนุษย์และสังคม ผลก็คือเป็นการศึกษาด้วยวิธีการทางวิทยาศาสตร์มากกว่าวิธีการทางศิลปศาสตร์

จากแนวคิดและทฤษฎีสามารถสรุปได้ว่า การศึกษาทางมานุษยดุริยางควิทยาเป็นการศึกษาเกี่ยวกับดนตรีในชนเผ่าหรือชาติพันธุ์ต่าง ๆ โดยมีการสืบทอดแบบมุขปาฐะประเด็นที่ใช้ในการศึกษาประกอบด้วย 1) การศึกษาโครงสร้างภายในโดยสังเขปของดนตรีชนิดนั้น ๆ ได้แก่ การศึกษาเกี่ยวกับระบบเสียงของเครื่องดนตรี และการวิเคราะห์บทเพลง เป็นต้น 2) การศึกษาองค์ประกอบภายนอก โดยลงลึกในแต่ละวัฒนธรรมดนตรี ได้แก่ การศึกษาเกี่ยวกับวัฒนธรรม ประเพณี สังคม บทบาทหน้าที่และเครื่องดนตรีที่เกิดขึ้นในสังคมนั้น ๆ

2.10 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.10.1 งานวิจัยในประเทศ

บุษกร สำโรงทอง (2549) ได้ศึกษาเกี่ยวกับวัฒนธรรมดนตรีของภาคอีสานใต้และภาคกลาง โดยการเก็บข้อมูลจากศิลปินดนตรีพื้นบ้านในเขตอีสานใต้ 6 จังหวัด ได้แก่ บุรีรัมย์ สุรินทร์ สระแก้ว ศรีสะเกษ อุบลราชธานีและนครราชสีมา และในภาคกลาง 20 จังหวัด ได้แก่ อ่างทอง อยุธยา ฉะเชิงเทรา กาญจนบุรี ลพบุรี นครปฐม ปทุมธานี ปราจีนบุรี ราชบุรี สมุทรปราการ สมุทรสงคราม สมุทรสาคร สระบุรี สิงห์บุรี สุพรรณบุรี ชัยนาท นครนายก นนทบุรี อุทัยธานี และกรุงเทพมหานคร

จากการศึกษาพบว่าดนตรีที่มีชื่อเสียงของภาคอีสานใต้ ได้แก่ วงกันตรึม วงมโหรีเขมร วงปี่พาทย์พื้นบ้านและวงมะมั่วด ส่วนดนตรีประเภทหมอลำเป็นที่นิยมในจังหวัดอุบลราชธานีเพียงจังหวัดเดียวในเขตภาคกลางมีดนตรีประเภทเพลงร้องเป็นส่วนใหญ่ ได้แก่ เพลงพื้นบ้านของชุมชนต่าง ๆ เช่น เพลงพื้นบ้านท่าโพธิ์ ของชาวตำบลท่าโพธิ์จังหวัดอุทัยธานี หรือเพลงเหย่ย และเพลงร้องพรรษาของจังหวัดกาญจนบุรี เพลงพื้นบ้านที่เป็นที่รู้จักในภาคกลางทั่วไป ได้แก่ เพลงฉ่อย เพลงอีแซว เพลงขอทาน เพลงเรือ เพลงพวงมาลัย เพลงหางเครื่อง เพลงกล่อลูก เพลงปรบไก่ เป็นต้น สรุปได้ว่าวัฒนธรรมดนตรีพื้นบ้านในด้านพิธีกรรมและความเชื่อที่เกี่ยวข้องกับการถ่ายทอดความรู้ดนตรีว่า มีการสืบทอดต่อไปจากคนรุ่นหนึ่งไปสู่คนอีกรุ่นหนึ่งแบบมุขปาฐะ มีอิทธิพลความเชื่อทางพุทธศาสนาเข้ามาเกี่ยวข้องในการประกอบพิธีกรรม ศิลปินเป็นผู้ที่มีบทบาททั้งด้านการอนุรักษ์และการจัดการวัฒนธรรมซึ่งทำให้วัฒนธรรมดนตรีพื้นบ้านยังคงมีความเข้มแข็งเช่นเดียวกับที่ผ่านมาในอดีต

ภัทราวดี ภูฎาภิรมย์ (2549) ได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับประวัติและวิวัฒนาการของดนตรีไทยภาคกลางและภาคอีสานใต้ ผลการศึกษาพบว่า ดนตรีและเพลงพื้นเมืองภาคกลางสัมพันธ์กับการประกอบอาชีพการทำนา การจัดงานประเพณีพิธีกรรมในเทศกาลสำคัญและความบันเทิงทั่วไป อีกทั้งยังมีดนตรีและเพลงที่มีลักษณะเฉพาะของกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ ขณะที่วิวัฒนาการของดนตรีและเพลงพื้นเมืองภาคกลางสัมพันธ์กับการเติบโตของอาชีพศิลปินพื้นเมือง ในการแข่งขันสร้างสรรค์ผลงานใหม่ ๆ เช่น ลำตัด เพลงฉ่อย เพลงทรงเครื่อง เพลงอีแซว

การสืบทอดวัฒนธรรมดนตรีพื้นเมืองภาคกลางและภาคอีสานใต้ในปัจจุบัน จึงเป็นวัฒนธรรมที่ได้รับการยกย่องให้เป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่นซึ่งได้รับการส่งเสริมจากภาครัฐ เพื่อการท่องเที่ยวและเป็นมรดกวัฒนธรรมประจำชาติ และวัฒนธรรมที่เป็นศิลปินสามารถคิดสร้างสรรค์ปรับประยุกต์ สร้างความหลากหลายในรูปแบบของศิลปะเพื่อจูงใจผู้ชมในรูปแบบต่าง ๆ โดยผสมผสานกับดนตรีตะวันตก เพื่อประกอบอาชีพ เช่น ลำตัด เพลงอีแซว เพลงโคราช เพลงกันตรึม

เพชร สุวรรณภาชน์ (2553) ได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับ มนต์โตแตก หรือปัญหาในการด้นเพลงแสดงถึงการบรรลุความสำเร็จทางดนตรีระดับสูงสุด หมอลำโคราชหรือผู้ร้องเล่นเพลงโคราชต้องสามารถสื่อภาษาดนตรีอย่างเหมาะสมในการร้องโต้ตอบอย่างฉับพลัน ด้วยการสร้างสรรค์สำนวน วลีของกลอนเพลง ผลการศึกษาพบว่า เพลงโคราช เป็นเพลงพื้นบ้านที่สำคัญของไทยโคราช ซึ่งต้องใช้ความรู้ ความสามารถ และทักษะทางดนตรี รวมทั้งมนต์โตแตก ซึ่งเป็นภูมิปัญญาในการด้นเพลงโต้ตอบกันของผู้เล่นทั้งชายหญิง เพลงโคราช เป็นกาละเล่นร่วมกับของชาวบ้าน เกิดจากการเรียงร้อยถ้อยคำขึ้นเป็นท่วงทำนองอย่างฉับพลัน ใช้ความรู้และกระบวนการจัดการความรู้พื้นบ้านในการด้นกลอนเพลง โต้ตอบกันเป็นหลัก

ณัฐกฤตา นามมนตรี (2558) ได้ศึกษาวิจัยความสำคัญของภูมิปัญญาไทยในตำนานเพลงโคราชในบริบทสังคมไทยร่วมสมัย (ปี พ.ศ.2557-2558) โดยศึกษาจากข้อมูลทั้งลายลักษณ์และมุขปาฐะจำนวนทั้งสิ้น 55 สำนวน ผลการวิจัยพบว่า นัยยะสำคัญของภูมิปัญญาไทยในตำนานเพลงโคราชในบริบทสังคมไทยร่วมสมัย (ปี พ.ศ.2557-2558) มีดังต่อไปนี้ 1)ความเป็นตัวตนของไทยโคราช 2)การสร้างความภาคภูมิใจและเกียรติศักดิ์ศรี 3)การปรับปรุง ประยุกต์หลักคำสอนทางศาสนามาใช้ในการดำเนินชีวิต 4)การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างคนกับสังคมและธรรมชาติ และ 5)การเปลี่ยนแปลงได้ตามยุคสมัย

รัฐบุรุษ คุ่มทรัพย์ (2558) ได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาการจากอดีต สภาพปัจจุบัน และการคงอยู่ของรูปแบบการแสดงเพลงโคราช เป็นงานวิจัยเชิงสำรวจและเชิงคุณภาพ เก็บรวบรวมข้อมูลปฐมภูมิ โดยการสังเกตอย่างไม่มีส่วนร่วมจากสถานการณ์จริงการแสดงเพลงโคราชแบบดั้งเดิม เพลงโคราชแก๊บนและเพลงโคราชประยุกต์หรือเพลงโคราชชิง สัมภาษณ์แบบเจาะลึกจากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักคือ หมอเพลงในจังหวัดนครราชสีมาหรือนักวิชาการทางด้านเพลงโคราช

รัตติกร ศรีชัยชนะและ สุภาวดี โพธิเวชกุล (2558) ได้ศึกษาการวิจัยเรื่อง กระบวนท่ารำใน เพลงโคราช เพื่อศึกษาประวัติและองค์ประกอบการแสดง ขั้นตอนการแสดง กระบวนท่ารำ และ แนวทางการอนุรักษ์และส่งเสริมเพลงโคราชในปัจจุบัน ผลการวิจัยพบว่า เพลงโคราชเป็น ศิลปะการแสดงพื้นบ้านของจังหวัดนครราชสีมาที่มีรูปแบบการแสดงที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะในด้าน การใช้ภาษา ปัจจุบันรูปแบบการแสดงเพลงโคราชแบบดั้งเดิมเริ่มมีการเปลี่ยนแปลงตามยุคสมัยและความต้องการของผู้ชม

เจนจิรา เขียวอ่อน (2558) ได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับผลการประยุกต์การออกกำลังกายประกอบ เพลงโคราชเพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการควบคุมภาวะความดันโลหิตสูงในกลุ่มผู้สูงอายุ โดยการ ประยุกต์ใช้ทฤษฎีความสามารถตนเอง โดยใช้การวิจัยกึ่งทดลองแบบมีกลุ่มเปรียบเทียบ วัดผลก่อน และหลังการทดลอง กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้สูงอายุที่มีความดันโลหิตสูงที่อาศัยอยู่ในพื้นที่อำเภอขามทะเล สอ จำนวนทั้งสิ้น 70 คน แบ่งเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มเปรียบเทียบกลุ่มละ 35 คน โดยกลุ่มทดลอง ได้รับโปรแกรม ซึ่งประกอบด้วยการออกกำลังกายด้วยไม้พลองประกอบเพลงโคราชสัปดาห์ละ 3 วัน วัลละ 50 นาที ผลการวิจัยพบว่า หลังการทดลอง กลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยด้านพฤติกรรมในการดูแล สุขภาพตนเอง ความรับรู้ความสามารถตนเองในการออกกำลังกาย ความคาดหวังผลดีในการออก กกำลังกายและการควบคุมภาวะความดันโลหิตสูงดีขึ้นจากก่อนการทดลอง และเพิ่มขึ้นกว่ากลุ่ม เปรียบเทียบ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p\text{-value} < 0.05$)

พิไลวรรณ ดวงทอง (2560) ได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาและศึกษาประสิทธิภาพของสื่อ การเรียนรู้สาระพื้นฐานเพลงโคราชสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาช่วงชั้นที่ 1 และเปรียบเทียบ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ก่อนและหลังเรียนรู้ ด้วยสื่อการเรียนรู้สาระพื้นฐานเพลงโคราชสำหรับ นักเรียนชั้นประถมศึกษาช่วงชั้นที่ 1 ศึกษาข้อมูลจากเอกสารและเก็บข้อมูลภาคสนามและแบ่งกลุ่ม ตัวอย่างออกเป็น 4 กลุ่ม ดังนี้ 1)กลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความรู้เกี่ยวกับการแสดงเพลงโคราช จำนวน 3 คน 2)ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้ความชำนาญในด้านสื่อการเรียนรู้และด้านการออกแบบจำนวน 6คน 3)ครู ประจำกลุ่มสาระการเรียนรู้เพลงโคราชระดับประถมศึกษา (โรงเรียนกรณีศึกษา) จำนวน 3 คน 4) นักเรียนระดับประถมศึกษา ช่วงชั้นที่ 1 (โรงเรียนกรณีศึกษา) จำนวน 45 คน ผลการวิจัยพบว่า ผล ประเมินงานออกแบบสื่อสิ่งพิมพ์ประเภทหนังสือเพลงโคราช ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างที่ 1 และ 2 โดยรวมทุกด้านมีความเหมาะสมในระดับดีมาก ผลการประเมินประสิทธิภาพของสื่อการเรียนรู้ของ กลุ่มตัวอย่างที่ 3 อยู่ในระดับเห็นด้วย และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้เพลงโคราช ก่อนและหลังของ กลุ่มตัวอย่างที่ 4 คะแนนหลังเรียนสูงกว่าก่อนการเรียนรู้ อย่างมีนัยยะสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 สรุปได้ว่าการสอนโดยใช้สื่อสิ่งพิมพ์ประเภทหนังสือเพลงโคราช สามารถส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียน ได้สูงขึ้น

2.10.2 งานวิจัยต่างประเทศ

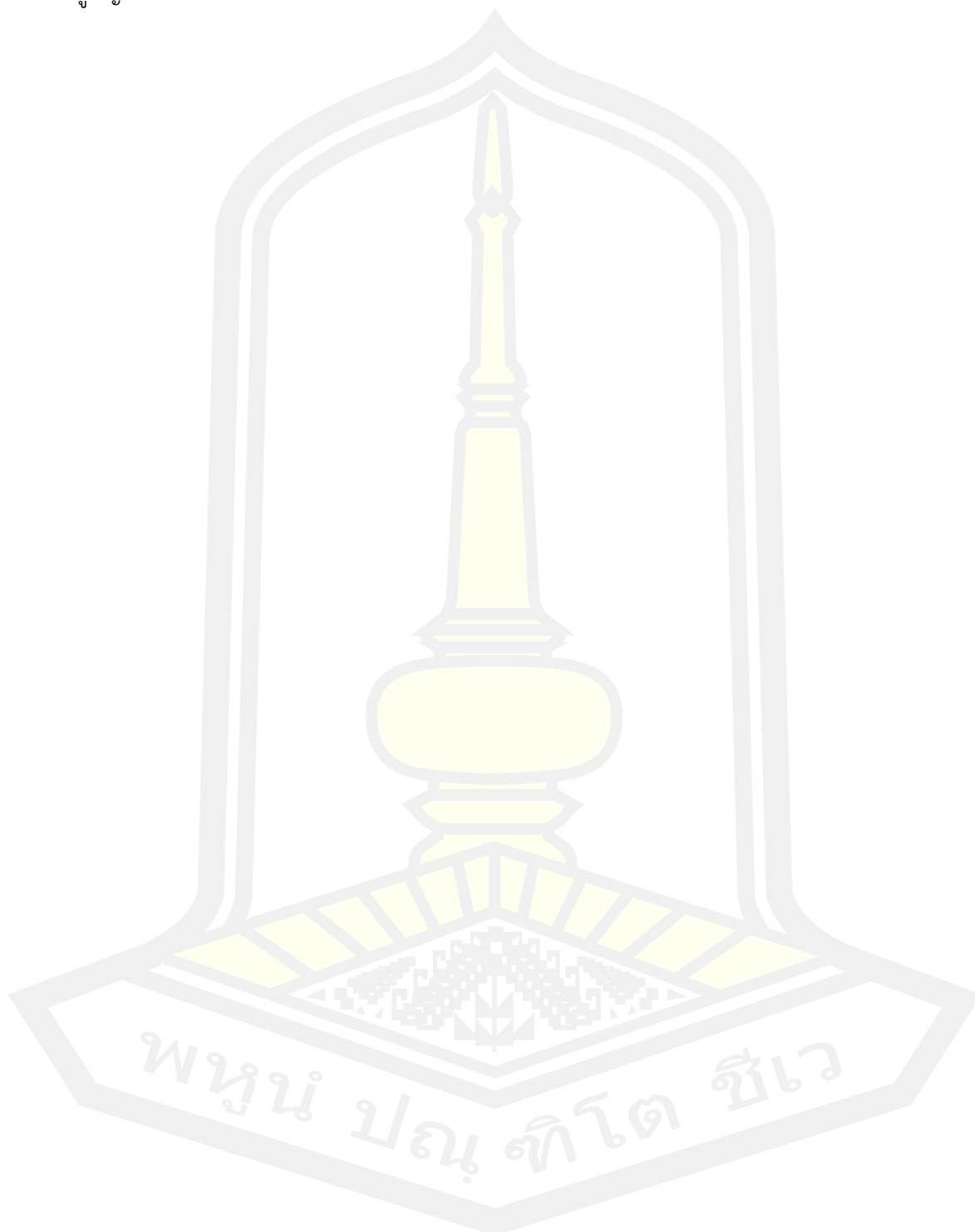
แอสเซล (Assael,1998) ได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการทำกลยุทธ์ทางการตลาดแบบปากต่อปากจุดมุ่งหมายเพื่ออธิบายและอธิบายคุณลักษณะทั่วไปของกลยุทธ์การตลาดแบบปากต่อปาก และเพื่อสรุปโอกาสและความเสี่ยงที่เกี่ยวข้องกับการใช้คำพูดแบบปากต่อปากทางอินเทอร์เน็ตในการตั้งราคาของผู้บริโภค

เกรียงไกร วัฒนสวัสดิ์ (Kriengkrai Watanasawad,2013) ได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับวัฒนธรรมไทยในตำราภาษาอังกฤษ 6 เล่มเรียกว่า World Wonders 1 และ My World Series 2 - 6 ใช้ที่โรงเรียนมัธยมที่ตั้งอยู่ที่ อ.ไทรโยค จ.กาญจนบุรี ผลการวิจัยพบว่า ไทยวัฒนธรรมในตำราเหล่านี้สามารถแบ่งได้เป็น 5 ด้านหลักๆ คือ 1) ผลิตภัณฑ์ (ข้าว เซปักตะกร้อ รถตุ๊กตุ๊ก); 2) การปฏิบัติ (การทำอาหาร การกิน และการชกมวยไทย) 3) บุคคล (กษัตริย์สยาม, วาเนสซ่า-เม); 4) มุมมอง (คนไทย, การจราจรคับคั่ง,อาหาร สภาพอากาศ และภาษาไทย) และ 5) สถานที่ (สถานที่ท่องเที่ยว เช่น เกาะพีพี ภูเก็ต กรุงเทพฯ เชียงใหม่ และลพบุรี) การศึกษานี้อาจมีความเป็นไปได้บ้างความหมายในการพัฒนาตำราภาษาอังกฤษที่เหมาะสมกับวัฒนธรรมครูสอนภาษาและผู้เรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษาในประเทศไทย

กรกช อัตตะวิริยะนุภาพ (Korakoch Attaviriyapap,2015) ได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเพลงลูกทุ่งในประเทศเยอรมันนี้ จุดประสงค์การวิจัยเพื่อผลการวิเคราะห์ปัญหาที่พบในขั้นตอนการแปลเพลงลูกทุ่งไทยเป็นภาษาเยอรมัน และการแปลแบบ "สร้างสรรค์" แบบนี้จะเป็นประโยชน์ในกระบวนการสอนภาษาเยอรมันเป็นภาษาต่างประเทศได้อย่างไร ปัญหาการแปลที่พบสามารถแบ่งออกได้เป็น 7 ประเภท คือ ทักษะภาษาเยอรมันบกพร่อง ขาดทักษะภาษาไทย ความแตกต่างระหว่างระบบสองภาษา ปัญหาการถ่ายทอดข้อความทั้งหมดในเนื้อความเดิม ความแตกต่างระหว่างสองวัฒนธรรม ปัญหาการแปลซ้ำซ้อน และปัญหาการเลือกคำภาษาเยอรมันและโครงสร้างทางภาษาที่เหมาะสมกับการร้องเพลง การค้นพบนี้สามารถสนับสนุนการสอนการแปลแนวเพลงนี้เป็นภาษาเยอรมัน และสามารถนำไปใช้กับแนวเพลงอื่น ๆ ของภาษาต้นฉบับอื่น ๆ เนื้อเพลงแปลสามารถใช้เป็นสื่อในชั้นเรียนต่าง ๆ ของภาษาเยอรมันเป็นภาษาต่างประเทศ

อีริค รัสมุสเซน (Rasmussen Eric,2017) ได้ศึกษาเกี่ยวกับเพลงพื้นบ้านที่มีคำพูดแสดง(ดูถูก ดูหมิ่น) สตรีเนื้อหาการศึกษาในปัจจุบันวิเคราะห์เนื้อร้องของเพลงคันทรี่ 750 เพลงที่ได้รับความนิยมในสหรัฐอเมริกาตลอดเกือบสามทศวรรษ (พ.ศ. 2533-2557) เพื่อแสดงบทบาทเพศหญิงและการคัดค้านของผู้หญิง ผลการวิจัยพบว่าเพลงคันทรี่ระหว่างปี 2010 ถึง 2014 มีโอกาสน้อยที่จะพรรณนาถึงผู้หญิงในบทบาทตามประเพณี บทบาทที่ไม่ใช่แบบดั้งเดิม บทบาทในครอบครัว และมีพลังมากกว่าเพลงที่ได้รับความนิยมในช่วงครึ่งแรกของหนึ่งหรือทั้งสองทศวรรษก่อนหน้า เพลงจากปี 2010 ถึง 2014 มีแนวโน้มที่จะอ้างถึงรูปลักษณะของผู้หญิงมากกว่าผู้หญิงที่สวมเสื้อผ้าคั้บหรือเปิดเผย ผู้หญิงเป็นวัตถุ และถึงผู้หญิงโดยใช้คำสแลงมากกว่าเพลงในหนึ่งหรือทั้งสองทศวรรษก่อนหน้า นอกจากนี้ผลลัพธ์ยังระบุว่าการเปลี่ยนแปลงในการแสดงภาพผู้หญิงดูเหมือนจะได้รับแรงผลักดันจากการเปลี่ยนแปลงในเนื้อเพลงในเพลงที่ร้องโดยศิลปินชาย แต่ไม่ใช่โดยการเปลี่ยนแปลงในเพลงที่ร้องโดยศิลปินหญิง งานวิจัยนี้ช่วยวางรากฐานสำหรับงานในอนาคตในการสำรวจความสัมพันธ์ระหว่างการ

เปิดรับดนตรีคันทรี่ แบบแผนบทบาทเพศหญิง และทัศนคติและพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับการทำให้
ผู้หญิงตกเป็นเป้าหมาย

บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นเพลงโคราชครั้งนี้ เป็นการการวิจัยเชิงพัฒนา (Research and Development) โดยมีขั้นตอนของการดำเนินงาน 2 ขั้นตอน ดังนี้

- ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน
- ขั้นตอนที่ 2 การสร้างหลักสูตรและรับรองหลักสูตร

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน

เป็นการจัดเตรียมเพื่อกำหนดข้อมูลพื้นฐานที่จำเป็นและต้องการในการพัฒนา โดยการศึกษเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นเพลงโคราช มีดังต่อไปนี้

1.1. การกำหนดขอบเขตข้อมูลที่จะศึกษา

งานวิจัยเรื่อง “การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นเพลงโคราช” เป็นการวิจัยเชิงพัฒนา (Research and Development) การวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขต ไว้ดังนี้

- ขอบเขตด้านเนื้อหา

ผู้วิจัยได้กำหนดประเด็นศึกษาเนื้อหาเกี่ยวกับ “การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นเพลงโคราช”

ดังนี้

1. หลักสูตรท้องถิ่นเพลงโคราช
2. ผลการเรียนรู้เรื่องประวัติและบริบทของเพลงโคราช
3. ความสามารถในการเรียนรู้หลักสูตรท้องถิ่นเพลงโคราช

- ขอบเขตด้านกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้แบ่งเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่

1. ผู้รู้ (Key Informants) คือ หมอเพลงโคราช นายกำปั่น บ้านแท่น (นายกำปั่น ช้อยนอก) หรือเพลงโคราชคณะกำปั่น บ้านแท่น กาเหว่า โชคชัย, นายกสมาคมเพลงโคราช นายบุญสม สังข์สุข

2. ผู้ปฏิบัติ (Casual Informants) คือ คณะหมอเพลงโคราชที่แสดงอยู่ในพื้นที่วัดศาลาลอย และลานอนุสาวรีย์ท้าวสุรนารี (ลานย่าโม) คณะลำพอง โชคชัย, คณะละออง หินโคนดง, คณะแสง-สมชิต, คณะดอกอ้อ หินโคนดง, คณะแสงสมชิต, คณะแสงฟ้า

3. กลุ่มผู้ให้ข้อมูลทั่วไป (General Informants) คือ กลุ่มคนที่ประกอบอาชีพอยู่ใกล้เคียงกับแหล่งข้อมูล ได้แก่ ผู้จ้างวาน (ประชาชนที่มาเก็บดนตรีด้วยเพลงโคราช), หมอตุ๋นที่ประกอบอาชีพอยู่ที่วัดศาลาลอย และ ลานอนุสาวรีย์ท้าวสุรนารี (ลานย่าโม), และผู้ประกอบการต่าง ๆ ที่สามารถให้ข้อมูลได้

กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการวิจัย		
กลุ่มผู้รู้ (Key Informants)	กลุ่มผู้ปฏิบัติ (Casual Informants)	กลุ่มผู้ให้ข้อมูลทั่วไป (General Informants)
หมอเพลงโคราช นายกำปั่น บ้านแท่น (นายกำปั่น ช่อยนอก) หรือเพลงโคราชคณะกำปั่น บ้านแท่นกาเหว่า โชคชัย นายกสมาคมเพลงโคราช นายบุญสม สังข์สุข	คณะหมอเพลงโคราชที่แสดงอยู่ในพื้นที่วัดศาลาลอย และลานอนุสาวรีย์ท้าวสุรนารี (ลานย่าโม) - คณะลำพอง โชคชัย - คณะละออง หินโคนดง - คณะแสง-สมชิต - คณะตอกอ้อ หินโคนดง - คณะแสงสมชิต - คณะแสงฟ้า	กลุ่มคนที่ประกอบอาชีพอยู่ใกล้เคียงกับแหล่งข้อมูล ได้แก่ ผู้จ้างวาน (ประชาชนที่มาแก้บนด้วยเพลงโคราช), หมอดูที่ประกอบอาชีพอยู่ที่วัดศาลาลอย และ ลานอนุสาวรีย์ท้าวสุรนารี (ลานย่าโม), และผู้ประกอบการต่าง ๆ ที่สามารถให้ข้อมูลได้

ตารางที่ 1 กลุ่มผู้ให้ข้อมูล

- ขอบเขตด้านแหล่งข้อมูล

1. แหล่งข้อมูลเอกสาร เป็นข้อมูลที่ได้จากการศึกษาเอกสารต่าง ๆ ที่ให้ความรู้เกี่ยวกับเรื่องที่จะศึกษา เช่น ประวัติเพลงโคราช วิธีการร้องเพลงโคราช เป็นต้น
2. แหล่งข้อมูลภาคสนาม เป็นแหล่งข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์บุคคลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับ “เพลงโคราช” ได้แก่ นายกสมาคมเพลงโคราช หมอเพลงโคราช ศิลปิน นักแสดงเพลงโคราช และผู้ที่รับชมเพลงโคราช โดยการสัมภาษณ์และการสังเกตหมอเพลงโคราชตามจุดที่มีการแสดง เช่น ลานอนุสาวรีย์ท้าวสุรนารี(ย่าโม) วัดศาลาลอย เป็นต้น รวมทั้งการสัมภาษณ์แบบเจาะจงเพื่อให้ได้ข้อมูลกระบวนการถ่ายทอดเพลงโคราช

ขั้นตอนที่ 2 การสร้างหลักสูตรและการรับรองหลักสูตร

การสร้างหลักสูตรท้องถิ่นเพลงโคราช มี 3 ชั้น คือ

- ชั้นที่ 1 การสร้างโครงร่างหลักสูตร
- ชั้นที่ 2 การตรวจสอบโครงร่างหลักสูตร
- ชั้นที่ 3 การประเมินและรับรองหลักสูตร

โดยมีรายละเอียดตามขั้นตอน ดังต่อไปนี้

ชั้นที่ 1 การสร้างโครงร่างหลักสูตร การร่างตัวหลักสูตร และเป็นการนำข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์ทั้งด้านข้อมูลต่าง ๆ หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 การศึกษาความคิดเห็นและความต้องการเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล และข้อเสนอแนะต่าง ๆ ที่

- ผศ.ดร.สายรุ้ง ธิตา สอน มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
อาจารย์คณะครุศาสตร์ หลักสูตรและการสอน
มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่
- อ.ดร.ภฤติยา อารียา อาจารย์คณะครุศาสตร์ หลักสูตรและการสอน
มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

3) ผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนตรวจสอบความเหมาะสมและความสอดคล้องของการจัด
กิจกรรมการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตร

- ผศ.ดร. สุวดี อุปปิใจ อาจารย์คณะครุศาสตร์ การบริหารการศึกษา
มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่
- อ.กัลยาณี สายสุข อาจารย์คณะมนุษยศาสตร์ ดนตรีศึกษา
มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่
- อ.ดร.ปราชญา สายสุข อาจารย์คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย มีดังนี้

1. แบบสำรวจ สำหรับใช้สำรวจข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับเพลงโคราช ตลอดจนข้อมูลเกี่ยวกับเพื่อนำมาใช้ในการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่นเพลงโคราช

2. แบบสังเกต สำหรับใช้สังเกตเพื่อให้ได้ข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับเพลงโคราช รวมทั้งพฤติกรรมของผู้ที่เกี่ยวข้องและเหตุการณ์สำคัญ ๆ ที่ผู้วิจัยพบเห็นขณะที่เก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนาม แบ่งออกเป็น 2 รูปแบบ คือ

- แบบสังเกตชนิดมีส่วนร่วม (Participant Observation)
- แบบสังเกตชนิดไม่มีส่วนร่วม (Non-Participant Observation)

3. แบบสัมภาษณ์ มีลักษณะเป็นหัวข้อที่กำหนดขึ้นสำหรับใช้สัมภาษณ์เพื่อให้ได้ข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับเพลงโคราช ประวัติและความเป็นมาของเพลงโคราช องค์ประกอบของเพลงโคราช และความสำคัญของเพลงโคราช เพื่อนำข้อมูลมาพัฒนาให้เกิดหลักสูตรท้องถิ่นเพลงโคราช แบ่งออกได้เป็น 2 รูปแบบ คือ

- แบบสัมภาษณ์ชนิดมีโครงสร้าง (Structured Interview)
- แบบสัมภาษณ์ชนิดไม่มีโครงสร้าง (Non-Structured Interview)

4. แบบประเมิน มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating scale) สำหรับใช้ในการประเมินรับรองคุณภาพของหลักสูตรท้องถิ่นเพลงโคราช ประเมินคุณภาพแผนการจัดการเรียนรู้ โดยกำหนดคุณภาพ 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด ซึ่งมีเกณฑ์การให้คะแนนและแปลความหมาย ดังนี้

เกณฑ์การให้คะแนน

5 หมายถึง มีระดับคุณภาพเหมาะสมมากที่สุด

4 หมายถึง มีระดับคุณภาพเหมาะสมมาก

3 หมายถึง มีระดับคุณภาพเหมาะสมปานกลาง

2 หมายถึง มีระดับคุณภาพเหมาะสมน้อย

1 หมายถึง มีระดับคุณภาพเหมาะสมน้อยที่สุด

การแปลความหมาย

ค่าเฉลี่ย 4.51 - 5.00 หมายถึง มีคุณภาพเหมาะสมมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.51 - 4.50 หมายถึง มีคุณภาพเหมาะสมมาก

ค่าเฉลี่ย 2.51 - 3.50 หมายถึง มีคุณภาพเหมาะสมปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51 - 2.50 หมายถึง มีคุณภาพเหมาะสมน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00 - 1.50 หมายถึง มีคุณภาพเหมาะสมน้อยที่สุด

สถิติที่ใช้ในการวิจัย

สถิติพื้นฐาน ได้แก่

1. หาค่าร้อยละ (Percentage) โดยใช้สูตรดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2545)

$$P = \frac{F}{N} \times 100$$

เมื่อ p แทน ร้อยละ
 F แทน ความถี่ที่ต้องการแปลงให้เป็นร้อยละ
 N แทน จำนวนความถี่ทั้งหมด

3.7.3.2 ค่าเฉลี่ย (Mean) โดยใช้สูตรดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2545)

$$\bar{X} = \frac{\sum X}{N}$$

เมื่อ \bar{X} แทน ค่าเฉลี่ย
 $\sum X$ แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมดในกลุ่ม
 N แทน จำนวนคะแนนในกลุ่ม

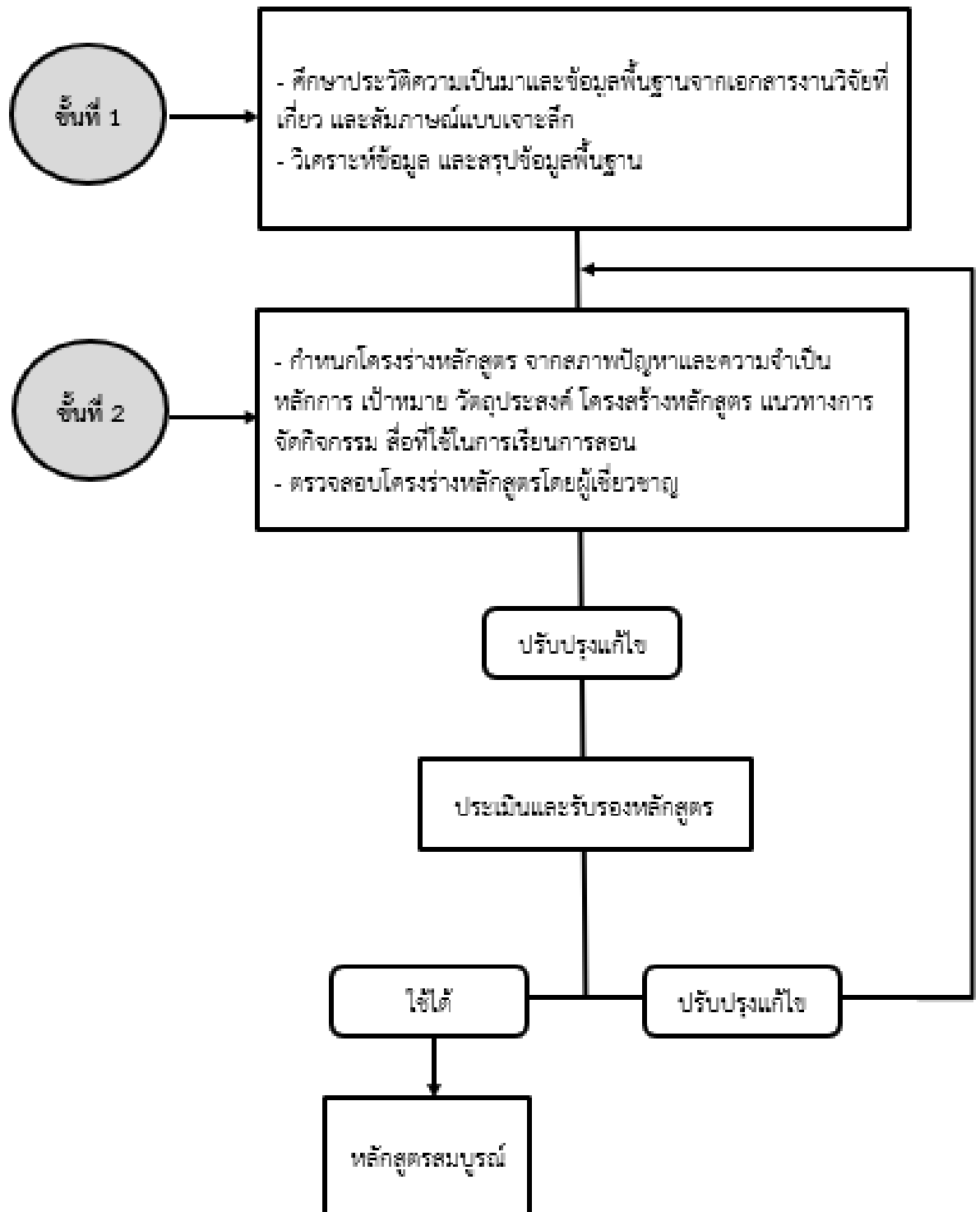
2. ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) คำนวณจากสูตร (บุญชม ศรีสะอาด, 2545)

$$S.D. = \sqrt{\frac{N\sum x^2 - (\sum X)^2}{N(N-1)}}$$

เมื่อ S.D. แทน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
 X แทน คะแนนแต่ละตัว
 N แทน จำนวนคะแนนในกลุ่มตัวอย่าง
 \sum แทน ผลรวม

(หมายเหตุ) กรณีข้อมูลรวบรวมมาจากประชากรทั้งหมด ใช้ N แทน N - 1

จากขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตรเพลงโคราช สามารถแสดงเป็นแผนภาพขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตร ดังนี้

รูปภาพที่ 3 ขั้นตอนการสร้างหลักสูตรท้องถิ่นเพลงโคราช
ที่มา ผู้วิจัย 2 ธันวาคม 2563

บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล เรื่อง การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นเพลงโคราช ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์การวิจัยซึ่งมี 3 ขั้นตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ความเป็นมาของการสร้างหลักสูตรท้องถิ่นเพลงโคราช

ตอนที่ 2 การสร้างและพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นเพลงโคราช

ตอนที่ 3 การประเมินและรับรองหลักสูตรท้องถิ่นเพลงโคราช

ตอนที่ 1 ความเป็นมาของการสร้างหลักสูตรท้องถิ่นเพลงโคราช

การศึกษาเกี่ยวกับประวัติความเป็นมาและองค์ประกอบของเพลงโคราช เพลงโคราชตามความเชื่อและหมอลำที่มีชื่อเสียงตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันโดยได้ทำการวิเคราะห์จากผลการศึกษาจากการสัมภาษณ์การสังเกตการณ์ โดยผู้วิจัยได้นำเสนอผลจากการศึกษาออกมาได้ ดังนี้

ประวัติและที่มาของเพลงโคราช

เพลงโคราชนั้นมีตำนานทั้ง 3 ตำนานที่ได้เล่าขานมาตั้งแต่สมัยโบราณ คนในสมัยก่อนเล่าขานกันแบบมุขปาฐะ (Oral Literature) ว่า มีนายพรานคนหนึ่งชื่อว่า เพชรน้อย ออกไปล่าสัตว์ในเขตหนองขุนน้ำ บ้านหนองขุนน้ำ อำเภอโชคชัย จังหวัดนครราชสีมา ในคืนหนึ่งนายพรานได้ไปพบกับลูกสาวพญานาคขึ้นมาจากหนองน้ำ มานั่งร้องเพลงคนเดียวเมื่อพรานเพชรน้อยได้ยินเสียงจึงแอบเข้าไปฟังใกล้ ๆ และเกิดความประทับใจในความไพเราะและเนื้อหาของเพลง จึงนำเนื้อและทำนองมาร้องให้คนอื่นได้ฟัง ลักษณะเพลงที่ร้องเป็นเพลงก้อม หรือเรียกว่าเพลงคู่สอง

ตำนานที่ 2 ได้เล่าขานกันต่อ ๆ มาว่า ชาวเพลงโคราชได้เพลงโคราชมาจากอินเดียโดยพระยาเข้มเพชรได้นำมาพร้อม ๆ กับ ลีเกและลำตัด โดยให้ลีโออยู่กรุงเทพฯ ลำตัดอยู่ภาคกลาง และเพลงโคราชอยู่ที่นครราชสีมา เพลงโคราชระยะแรกเป็นเพลงก้อมคนที่เรียนรู้เพลงโคราชจากพระยาเข้มเพชรชื่อ ตาจัน บ้านสกก อยู่ “ชุมชนบ้านสกก” ติดกับสถานีรถไฟชุมทางถนนจิระ

ก้อม เป็นภาษาโคราชและภาษาอีสานซึ่งแปลว่า สั้น เพลงก้อมจึงหมายถึง เพลงสั้นๆที่ได้ต่อบทกล่าวกันลอย ๆ ทั้งที่มีความหมายลึกซึ้งและไม่มีความหมายใด ๆ

จากการสัมภาษณ์ นายกำป็น บ้านแท่น (กำป็น ข่อยนอก) หมอลำโคราชได้กล่าวถึงเรื่องเล่าในตำนานเกี่ยวกับนายพรานเพชรน้อย ได้กล่าวถึงตำนานนี้เช่นกันแต่ก็ยังไม่มีความชัดเจนใด ๆ มายืนยันได้ว่าตำนานนี้เกิดขึ้นจริงหรือไม่

นอกจากการสัมภาษณ์นายกำป็น บ้านแท่น แล้วยังมีหมอลำใหญ่ เมืองคง (นายใหญ่ เมืองคง ศิลปินแห่งชาติ สาขาศิลปะการแสดง ดนตรีไทย พุทธศักราช 2539) ได้กล่าวว่าตำนานลูกสาวพญานาคเป็นเรื่องจริง แต่ลูกสาวพญานาคที่กล่าวถึงในตำนานนั้นหมายถึง ลูกสาวของพระยาที่มีชื่อว่า “นาค” ซึ่งเป็นคนไม่ได้เป็นสัตว์แต่อย่างใด ส่วนตำนานที่ 2 นั้นมีเค้าว่าจะเป็นเรื่องจริงเช่นกัน เพราะ ตาจัน บ้านสกก ที่ได้รับการสืบทอดเพลงโคราชนั้นมีตัวตนอยู่จริง ซึ่งคำว่าบ้านสกกนั้นหมายถึงที่อยู่ของตาจัน คือ ชุมชนบ้านสกก บริเวณสถานีรถไฟจิระ อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา ซึ่งในปัจจุบันเป็นที่ตั้งของคณะหมอลำโคราชจำนวนมาก (สุวรรณภักษ์, 2544)

ส่วนตำนานที่ 3 เล่าว่าในสมัยรัตนโกสินทร์เกิดสงครามระหว่างไทยกับเขมรอยู่บ่อยครั้ง เมื่อไทยชนะสงครามครั้งแรกชาวบ้านจึงมีการเฉลิมฉลองชัยชนะด้วยการขับร้องและรำรำกันในหมู่สกกที่เขาเรียก “ชุมชนบ้านสกก” ใกล้กับชุมทางรถไฟถนนจรัล เริ่มเล่นเพลงโคราชกันที่หมู่บ้านแห่งนี้ ทำทางการรำรุกรำถอย และการป้อนทุ มีผู้สันนิษฐานว่าประยุกต์มาจากการเล่นเจรียง ที่เป็นเพลงพื้นบ้านของชาวสุรินทร์ผสมผสานกับเพลงทรงเครื่องของภาคกลาง

เจรียง เป็นการละเล่นพื้นบ้านในลักษณะของเพลงปฏิพากย์ (Dialogue songs) คือ เพลงที่ชาย-หญิง ใช้ร้องโต้ตอบกันส่วนใหญ่เป็นเรื่องของการเกี่ยวพาราตี มีจุดเด่นที่โวหารการชิงไหวชิงพริบกันเพลงพื้นบ้านที่ใช้ขับร้องนั้น จะแตกต่างกันไปตามลักษณะวัฒนธรรมประจำท้องถิ่น การใช้ภาษา ท่วงทำนอง เครื่องดนตรี

จากการศึกษาค้นคว้าตำราและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเพลงโคราชจะสังเกตถึงความแตกต่างของตำนานและความเชื่อทั้ง 3 เรื่องนั้น สามารถสันนิษฐานได้ว่าเพลงโคราชอาจเกิดจากการลอกเลียนแบบ และนำภาษาท้องถิ่นโคราชมาขับร้อง จนเป็นที่มาของเพลงโคราชตั้งแต่ในอดีตจนมาถึงปัจจุบัน

ในปัจจุบันตำนานทั้ง 3 ก็ยังไม่มีข้อสรุปที่แท้จริงว่าเกิดขึ้นจริงหรือไม่ แต่ตามความเชื่อของหมอเพลงรุ่นหลัง ส่วนใหญ่จะเชื่อว่าเพลงโคราชเกิดขึ้นจากภาษาท้องถิ่นของคนโคราชที่ชาวบ้านใช้พูดคุยกัน และนำมาใช้ร้องโต้ตอบกัน

เพลงโคราชกับท้าวสุรนารี (ย่าโม)

เพลงโคราชที่มีเรื่องราวผูกเกี่ยวกับ ท้าวสุรนารี หรือที่ชาวโคราชเรียกขานกันว่า ย่าโม ซึ่งมีชีวิตอยู่ในรัชกาลที่ 3 (พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว) ของกรุงรัตนโกสินทร์หลักฐานจากคำบอกเล่าต่อ ๆ กันมาว่า สมัยที่ท้าวสุรนารี (ย่าโม) ยังมีชีวิตอยู่นั้นท่านโปรดปรานเพลงโคราชเป็นอย่างมาก เพลงโคราชมีมาพร้อมกับย่าโม ชื่อเรียกก็ได้มาจากย่าโม เพลงโคราชนี้เดิมเป็นเพลงที่ชาวไทยโคราชร้องตอบโต้ลงปัญญากันแต่ยังไม่มีชื่อเรียก ย่าโมเป็นคนตั้งชื่อว่า เพลงโคราช ด้วยเหตุผลที่ว่ามีการร้องเล่นกันเฉพาะชาวโคราชและมีเนื้อร้องที่บอกเล่าเรื่องราวในวิถีชีวิตของชาวไทยโคราชเท่านั้น เรื่องราวของเพลงโคราชได้ปรากฏหลักฐานชัดเจนขึ้นในปี พ.ศ.2456 ที่สมเด็จพระศรีพัชรินทราบรมราชินีนาถ พระราชชนนีพระพันปีหลวง (สมเด็จพระพันปีหลวง ทรงเป็นผู้บังคับการพิเศษประจำกรมทหารม้านครราชสีมา) เสด็จมานครราชสีมาทรงเปิดถนนจอมสุรางค์แยงตรและเสด็จไปที่พิมาย ในโอกาสเสด็จครั้งนั้นหมอเพลงชายรุ่นเก่าชื่อเสียงโด่งดังมากในสมัยนั้น ชื่อ นายหรี บ้านสวนข่า ได้มีโอกาสเล่นเพลงโคราชถวายจนได้รับพระราชทานยศเป็น “ขุนอภัยหรี” บันทึกเนื้อร้องไว้ ดังนี้

ข้าพเจ้า นายหรี	อยู่บุรี โคราช
เป็นนักเลง เพลงหัด	บ่าวของ พระยากำแหงฯ
เจ้าคุณเทศา ท่านแต่งตั้ง	ให้เป็นตำแหน่ง ขุน-นาง
ตอนหนึ่งได้กล่าวถึงการรับเสด็จว่า	

ได้สดับว่า จะรับเสด็จ
จึงให้ สามลา ฮาสามหลั่น

เพื่อเฉลิมพระเดช พระจอมแผ่นดิน
เสียงดังสนั่น ไปทั่วธานีนทร์

(สุบงกช และ และคนอื่นๆ, 2526)

จนถึง พ.ศ. 2462 เมื่อเสด็จนครราชสีมา นายหรี สนวนข่า ก็มีโอกาเล่นเพลงถวายอีกครั้งหนึ่ง เพลงโคราชมีโอกาสเล่นถวายหน้าพระที่นั่งในงานชุมนุมลูกเสื่อครั้งที่ 1 ในนามการแสดงมหรสพของมณฑลนครราชสีมา

สมัยแต่ก่อนยังไม่มีนามสกุล หมอเพลงโคราชที่มีชื่อเสียงในสมัยนั้นจะใช้ชื่อบ้านต่อท้ายชื่อหมอเพลง จะนิยมขี่ม้าไปเล่นเพลงโคราชตามที่ต่าง ๆ ที่เจ้าของงานหาให้ไปเล่น เพลงโคราชให้ลูกเชิญไปเล่นเป็นประจำทุกปีในงานฉลองอนุสาวรีย์ท้าวสุรนารี ตั้งแต่ปี พ.ศ.2477 จนถึงปัจจุบัน

ผู้วิจัยจึงอาจสรุปในเรื่องของความเชื่อ ความผูกพันเกี่ยวกับเพลงโคราชกับท้าวสุรนารี (ย่าโม) ได้ว่า เนื่องจากเพลงโคราชนั้นเป็นสิ่งที่ย่าโมโปรดปรานเมื่อครั้งยังมีชีวิตอยู่และได้มีการเล่นเพลงโคราชในงานฉลองอนุสาวรีย์ท้าวสุรนารีในทุก ๆ ปี จึงทำให้เด็กเยาวชนรุ่นหลังยังได้ยืมและได้เห็นการแสดงเพลงโคราชอยู่ในสถานที่สำคัญ สถานที่ประวัติศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับย่าโมเมื่อครั้งยังมีชีวิตอยู่ไม่ว่าจะเป็นที่อนุสาวรีย์ท้าวสุรนารี ที่ยังมีการเล่นเพลงโคราชเพื่อให้ผู้มาขอพร ได้ถวายแก่ย่าโม หรือที่วัดศาลาลอยที่ยังมีการเล่นเพลงโคราชอยู่ในทุก ๆ วัน

“ตราบใดที่ยังมีย่าโม เพลงโคราชจะไม่หายไปไหน เพลงโคราชเป็นของคนโคราช”

นายกำป็น บ้านแท่น (นายกำป็น ช่อยนอก)

จากการสัมภาษณ์ นายกำป็น บ้านแท่น (กำป็น ช่อยนอก) ได้กล่าวว่า เมื่อครั้งที่ย่าโมยังมีชีวิตอยู่ได้ใช้เพลงโคราชนี้เกี่ยวพาราสิกับปลัดทองคำ (สามี) เพลงโคราชกับย่าโมเป็นสิ่งที่แยกออกจากกันไม่ได้ เป็นเวลาหลายสิบปีที่เพลงโคราชยังเล่นอยู่ข้าง ๆ ย่าโม ซึ่งเพลงโคราชในแบบพิธีกรรมคือการใช้เพลงโคราชไว้แก้มัน เมื่อมีผู้ใดมาขอพรจากย่าโมเมื่อสมหวังแล้วก็นำเพลงโคราชถวายแก่ย่าโมได้รับชม ซึ่ง นายกำป็น บ้านแท่นบอกว่า เพลงโคราชแบบพิธีกรรมนี้ตราบใดที่ยังมีอนุสาวรีย์ย่าโมอยู่ก็จะไม่สูญหายไปไหน เพลงโคราทยังจะเล่นเคียงข้างกับท้าวสุรนารี (ย่าโม) ต่อไป จากอดีตจนถึงปัจจุบันย่าโมยังคงเป็นจุดศูนย์รวมใจของชาวโคราชเรื่อยมา ในเรื่องของเพลงโคราชไม่ใช่เพียงแค่การรักษาเพลงโคราชให้ยังคงอยู่แต่รวมไปถึงการสร้างอาชีพให้แก่ชาวโคราชที่ยังคงศรัทธา

เพลงโคราชกับหมอเพลงโคราช

เพลงโคราช เรียกผู้แสดงเพลงโคราชว่า “หมอเพลง” ผู้จะเป็นหมอเพลงได้ ต้องไปฝากตัวเป็นศิษย์ ครูเพลง ตั้งแต่อายุน้อย ช่วยงานครูทุกอย่าง ต่อกลอนเพลง ฝึกทำนอง ตัวควบกล้า ร.ล.มีพรสวรรค์ประจำตัวคือ ปัญญาดี เสียงดี ชั้นเชิงดี และใจเย็น ที่เรียกว่า องค์กรี่ ศิษย์คนใดมีความจำดี ตั้งใจดี มีปฏิภาณ ใช้เวลาเรียนประมาณ ๓ ปี ก็เล่นเพลงได้ หมอเพลงบางคนได้คาถามุตโต และ

ปฏิบัติตามดีสามารถว่าเพลงต้น คือพรรณนาสิ่งที่อยู่รอบตัวเป็นบทเพลงได้ทันทีทันใด เล่นคำสละสลวย เรียกว่าเป็นหมอลำเพลงที่แตกมุตโต

หมอลำเพลงคนแรกปรากฏตามหลักฐานเมื่อปี พ.ศ.2456 ในสมัยรัชกาลที่ 3 (พระบาทสมเด็จพระพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว) ซึ่งในขณะนั้นตามหลักฐานทางประวัติศาสตร์ทำวสุรนารี (ย่าโม) ยังคงมีชีวิตอยู่ หมอลำเพลงที่โด่งดังในสมัยนั้นมีชื่อว่า นายหรี บ้านสวน (ขุนอภัยหรี) ซึ่งได้แสดงเพลงโคราชถวายเป็นครั้งแรกให้กับสมเด็จพระศรีพัชรินทราบรมราชินีนาถ พระราชชนนีพระพันปีหลวง (สมเด็จพระพันปีหลวง ทรงเป็นผู้บังคับการพิเศษประจำกรมทหารม้านครราชสีมา) เสด็จมานครราชสีมาทรงเปิดถนนจอมสุรางค์याตรและเสด็จไปที่พิมาย ซึ่งในสมัยนั้นเพลงโคราชยังคงใช้คำง่าย ๆ ในการนำมาร้องและยังคงมีคำหยาบคายอยู่บ้าง

หมอลำเพลงที่มีชื่อเสียงในสมัยนั้น (ช่วงปี พ.ศ.2456-พ.ศ.2470) ซึ่งรวบรวมไว้ในสมัยก่อน ได้แก่ นายหรี บ้านเช่า,นางนาก หนองกก,นายดก สมอเหม็ด,นายพรหม โคกมะกัก,นางฉ่า บ้านระงม, นายคล้าย โนนสูง,สิบเอกเผือก ทองเกษม,นายเกลี้ยง กระเสียว,นางเจียว โคกมะกัก,นางมณี หลุมข้าว,แม่ใย (ไม่ทราบว่าจะอยู่บ้านใด) และนายขาว (ตาบอดไม่ทราบว่าจะอยู่บ้านใด) คนในสมัยก่อนนั้นยังไม่มีนามสกุล หมอลำเพลงโคราชในสมัยนั้นจึงต้องนำเอาชื่อบ้านที่ตนอยู่มาเป็นนามสกุลของตนเอง ซึ่งในสมัยก่อนยังมีหมอลำเพลงโคราชอยู่บ่อยคน ใช้มาในการเดินทางเพื่อไปแสดงในที่ต่าง ๆ

อีกหนึ่งหมอลำเพลงที่สร้างชื่อเสียงให้กับเพลงโคราช นายใหญ่ วิเศษพลกรัง ศิลปินแห่งชาติ สาขาศิลปะการแสดง (เพลงพื้นบ้าน-เพลงโคราช) ในปี พ.ศ.2539 ลูกศิษย์มักเรียกท่านว่า ครูใหญ่ ท่านเกิดเมื่อวันที่ 31 มกราคม พ.ศ.2463 ฝึกหัดเพลงโคราชเมื่ออายุ 16 ปี และได้ขึ้นเล่นเพลงโคราชเมื่ออายุ 18 ปี ครูใหญ่อยู่ในวงการเพลงโคราชเกือบ 50 ปี ชื่อเสียงของครูใหญ่ไม่ได้โด่งดังเพียงแคในจังหวัดนครราชสีมาหรือภาคอีสานเพียงเท่านั้น ชื่อเสียงของท่านยังโด่งดังและเป็นที่ยอมรับทั้งภาคกลาง และภาคเหนือ ซึ่งเป็นที่มาของฉายา “หอกสี่คม” ซึ่งหมายถึง คมที่ 1 ความรอบรู้ด้านธรรมะ, คมที่ 2 ความรอบรู้ด้านประวัติศาสตร์, คมที่ 3 ความรอบรู้ด้านนิทาน, คมที่ 4 มีปฏิภาณไหวพริบ ครูใหญ่ได้เคยกล่าวเล่าย้อนถึงอดีตให้ฟังว่า

“เพลงโคราชสมัยก่อนไม่มีดนตรีเป็นเหมือนการฟังธรรมะ มีหลักของปัญญาสอดแทรก คนฟังก็ได้รับปัญญานั้นด้วย แต่สมัยนี้กับสมัยก่อนมีรสนิมต่างกัน หากร้องเพลงโคราชก็มีการแต่งเนื้อร้องใหม่ให้เข้ากับเหตุการณ์ คนที่จะหัดเพลงโคราชก็ต้องเป็นคนในพื้นที่จึงจะดีเพราะการใช้สำเนียงพูดของแต่ละภาคต่างกัน เด็กที่จะเป็นคนรับมรดกเพลงโคราชก็ต้องเป็นเด็กชนบท แต่เด็กชนบทก็ไปเป็นลูกทุ่งเสียเกือบหมด ในตอนนี้ต้องรอเวลาสักพักเพราะคอนเสิร์ตกำลังดังมาก เด็กก็สนใจหันไปฟังกันมาก”

อีกความหนึ่งที่ครูใหญ่ได้เคยให้สัมภาษณ์ไว้ในเรื่องของ การอนุรักษ์เพลงโคราช ผู้วิจัยได้ยกตัวอย่างประเด็นสำคัญมา ข้อความมีอยู่ว่า

“หากต้องการอนุรักษ์ให้อยู่นาน ๆ สิ่งสำคัญคือหลักการแสดง ไม่นำจำนวนคนดูมาเป็นหลักวัดค่านิยม และการเล่นเพลงต้องมีรสนิม เช่น การสอนธรรมะ การใช้ปฏิภาณในการร้องกลอนสด เด็ก ๆ สมัยนี้ได้ฟังกลอนเก่า ๆ ก็จะบอกว่าไม่ทันสมัย นอกจากนี้ครูใหญ่ยังฝากไปถึงพวกที่ชอบเสพยาบ้าว่า ตัวครูก็คือผู้ที่ทดลองเสพมาแล้วเพราะต้องการร้องเพลงให้ได้นาน ๆ แต่เมื่อยาหมดฤทธิ์ทำให้สุขภาพย่ำแย่ จึงอยากฝากไว้ให้สอนลูกหลานอย่าหันไปหาสิ่งเสพติด”

รูปภาพที่ 4 พ่อใหญ่ วิเศษพลกรัง
ศิลปินแห่งชาติ สาขาศิลปะการแสดง (เพลงพื้นบ้าน -โคราช) พ.ศ.๒๕๓๙
ที่มา : ช่วย ปิยวิทย์ (2553)

“เพลงโคราช เป็นเพลงของคนโคราช ร้องเป็นภาษาโคราช
และมีอยู่เฉพาะในเมืองโคราชเท่านั้น”
(ใหญ่ เมืองคง)

ปัจจุบันเด็ก เยาวชนรุ่นใหม่ใส่เพลงที่เป็นวัฒนธรรมดนตรีตะวันตกมากขึ้น ทำให้เพลงโคราชไม่ค่อยเป็นที่นิยมในสังคมปัจจุบันมากนัก จะมีเพียงแต่กลุ่มคนที่เป็นเยาวชนที่สืบทอดความเป็นหมอลงจากเครือญาติที่ยังคงร้องเพลงโคราชอยู่ ในปัจจุบันการร้องเพลงโคราชถูกปรับเปลี่ยนไปเป็นในเชิงของธุรกิจมากขึ้น เพราะเพลงโคราชยังคงเล่นตามความเชื่อของย่าโมและส่วนมากผู้ที่มาขอพรย่าโมจะใช้เพลงโคราชในการแก้บน ซึ่งยังคงเห็นได้จากลานอนุสาวรีย์ย่าโมซึ่งเป็นสถานที่สำคัญตั้งแต่ออดีตจนถึงปัจจุบัน และที่วัดศาลาลอย

จากการสัมภาษณ์หมอลงโคราชที่ได้แสดงอยู่ที่วัดศาลาลอย ผู้วิจัยได้ข้อมูลเกี่ยวกับเพลงโคราชมาว่า คณะหมอลงที่ขึ้นแสดงทั้งที่วัดศาลาลอยและลานอนุสาวรีย์ท้าวสุรนารี(ย่าโม) คณะหมอลงจะเวียนกันมาแสดงตามที่ตกลงกันไว้ เพราะค่าจ้างที่ได้นั้นไม่เท่ากัน จึงต้องเวียนกันแสดงทั้งที่วัดและอนุสาวรีย์เพื่อกระจายรายได้ให้คณะหมอลงให้เท่าเทียมกัน

รูปภาพที่ 5 โรงเพลง ณ วัดศาลาลอย
ที่มา ผู้วิจัย 24 ตุลาคม 2563

จากอดีตจนถึงปัจจุบันเพลงโคราชมีวิวัฒนาการเปลี่ยนแปลงไปตามวัฒนธรรม เศรษฐกิจและสังคมทำให้เพลงโคราชถูกเปลี่ยนแปลงรูปแบบเพื่อให้เกิดความสนใจมากขึ้น นายกำป็น บ้านแท่น (นายกำป็น ข่อยนอก) หนึ่งในหมอเพลงโคราชที่มีชื่อเสียงในปัจจุบันได้นำเอาเพลงโคราชมาปรับเปลี่ยนให้เป็น เพลงโคราชชิง เพื่อให้เพลงโคราชเป็นที่น่าสนใจมากยิ่งขึ้นในยุคปัจจุบัน

รูปภาพที่ 6 อัลบั้มเพลงโคราชชิงของนายกำป็น บ้านแท่น
ที่มา นายกำป็น บ้านแท่น

ในระยะแรกที่นายกำป็นนำเพลงโคราชชิงออกมาวางขายยังไม่ได้ได้รับความนิยมเพราะเพลงโคราชชิงยังไม่มีใครทำ เริ่มแรกได้นำเอาเพลงโคราชชิงไปให้กับคลื่นวิทยุได้เปิด แล้วได้บอกว่า หากไม่มีการตอบรับที่ดีก็สามารถเลือกที่จะไม่เป็กเพลงโคราชชิงอีกได้ แต่เมื่อวันหนึ่งนายกำป็นได้เดินทางกำลังจะนำแผ่นเพลงโคราชชิงไปวางขายที่ อ.พิมาย ก็ได้มีนักท่องเที่ยวมามากซื้อเพลงโคราชชิง ซึ่งวันนั้นเป็นวันแรกที่เพลงโคราชชิงของนายกำป็น บ้านแท่น ขายได้เป็นครั้งแรก

เพลงโคราชชิงของนายกำป็น บ้านแท่น ถือได้ว่าเป็นการเปิดโลกแนวดนตรีแนวใหม่ของเพลงโคราชเลยก็ว่าได้ เพราะหลังจากนั้นจนถึงปัจจุบันเพลงโคราชก็สามารถเข้าถึงกลุ่มเยาวชนมากขึ้นแต่ก็ไม่ได้เป็นที่นิยมยิ่งนักเพราะด้วยแนวดนตรีในสมัยปัจจุบันมีความนิยมและสามารถเข้าถึงคนสมัยใหม่ได้มากกว่า แต่ถ้าหากพูดถึงในส่วนของการอนุรักษ์เพลงโคราชชิงอาจจะเป็นความคิดใหม่และเป็น

ทางเลือกให้กับหมอเพลงโคราชอีกหลาย ๆ ท่านเพื่อใช้เป็นแนวทางในการนำมาพัฒนางานแสดงของตนเองได้อีกด้วย

นายกำป็น บ้านแท่น (นายกำป็น ข่อยนอก) ได้กล่าวถึงเพลงโคราชไว้ว่า เพลงโคราชกับย่าโมมีความสำคัญต่อกันมาก เพราะเพลงโคราชเป็นเพลงที่ปลัดทองคำและย่าโมใช้เกี่ยวพาราศกันในเรื่องที่ย่าโมยังมีชีวิตอยู่ จนมาถึงปัจจุบันที่การแสดงเพลงโคราชกลายเป็นเครื่องมือหาเลี้ยงชีพของหมอเพลงโคราช เป็นเวลาเกือบ 50 ปีที่เพลงโคราชยังคงแสดงอยู่เคียงข้างย่าโม

ปัจจุบันคณะหมอเพลงโคราชตามข้อมูลที่สำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาได้รวบรวมไว้ในปี พ.ศ.2564 มีทั้งหมด 32 คณะหมอเพลง ตามตารางรายชื่อต่อไปนี้

ที่	ชื่อคณะ	หัวหน้าคณะ/ผู้ ประสานงาน	จํา นวน นัก แสดง	ประเภท	สถานที่ติดต่อ	ราคา ค่าจ้าง (บาท)	เบอร์ ติดต่อ
1.	พยุงน้อย ตะโก	นางพยุง ปอยมะเริง	ไม่ ระบุ	กลอนตั้งเดิม	102 ต.ในเมือง อ.เมือง จ.นครราชสีมา	5,000- 20,000	061- 9554220
2.	สุทธิ หนองไผ่	นายสุทธิ จงเชื้อกลาง	ไม่ ระบุ	กลอนตั้งเดิม	439 ถนนไชยณรงค์ ต.ในเมือง อ.เมือง จ.นครราชสีมา	5,000- 20,000	044- 242716
3.	ศรีทอง หนอง จิก	นายศรีทอง ขอเสริม กลาง	ไม่ ระบุ	กลอนตั้งเดิม	286 ม.6 ต.บ้านเกาะ ต.ในเมือง อ.เมือง จ.นครราชสีมา	5,000- 20,000	
4.	นกน้อย โพน ไพล	นายน้อย ฟังสันเทียะ	ไม่ ระบุ	กลอนตั้งเดิม	36 ถนนท้าวสุระ ซอย 1 ต.ในเมือง อ.เมือง จ.นครราชสีมา	5,000- 20,000	089- 9475484
5.	ลำไพ โชคชัย	นางลำไพ กรุยกระโทก	ไม่ ระบุ	กลอนตั้งเดิม	28 ถนนท้าวสุระ ซอย 1 ต.ในเมือง อ.เมือง จ.นครราชสีมา	5,000- 20,000	081- 7892405
6.	อรุณ โชคชัย	นางอรุณ กรุยกระโทก	ไม่ ระบุ	กลอนตั้งเดิม	284/3 ซอย 14 ต.ในเมือง อ.เมือง จ.นครราชสีมา	5,000- 20,000	044- 273727
7.	คณะเซน หัว รถไฟ	นางสุนันท์ สุขอร่าม	ไม่ ระบุ	กลอนตั้งเดิม	401-4 ถนนสุนทรารายณ์ ต.ในเมือง อ.เมือง จ.นครราชสีมา	5,000- 20,000	089- 7175627
8.	ครูจาก	นางลำไย จุงกลาง	ไม่ ระบุ	กลอนตั้งเดิม	29 ม.4 ต.บ้านโพธิ์ อ.เมือง จ.นครราชสีมา	5,000- 20,000	
9.	สมบัติ ดอนยาว	นายสมบัติ เสือบุญศรี	ไม่ ระบุ	กลอนตั้งเดิม	419/3 ม.11 ต.หัวทะเล อ.เมือง จ.นครราชสีมา	5,000- 20,000	089- 6173685
10.	คณ ะ อ บ เช ย เมืองนาท	นางอบเชย ชัยมงคล	ไม่ ระบุ	กลอนตั้งเดิม	160 ถนนจิระ อ.เมือง จ.นครราชสีมา	5,000- 20,000	089- 2869882
11.	กำปิ่น บ้านแท่น	นายกำปิ่น นิธิวร ไพบุลย์	ไม่ ระบุ	กลอนตั้งเดิม	334 ถนนจิระ ต.ในเมือง อ.เมือง จ.นครราชสีมา	5,000- 20,000	081- 8762164
12.	หวานน้อย หนองบุญนาท	นางวันทนา มากระ โทก	ไม่ ระบุ	กลอนตั้งเดิม	152/1 ถนนไชยณรงค์ ต.ในเมือง อ.เมือง จ.นครราชสีมา	5,000- 20,000	

13.	สมชิต หินโคน ดง	นางอมทรัพย์ บุญ หาญณรงค์	ไม่ ระบุ	กลอนดั้งเดิม	38 ถนนท้าวสุระ ซอย 3 ต.ในเมือง อ.เมือง จ.นครราชสีมา	5,000- 20,000	084- 9684926
14.	แสงโสม หลาน ย่าโม	นายแสนปรีดา บุญ หาญณรงค์	ไม่ ระบุ	กลอนดั้งเดิม	38 ถนนท้าวสุระ ซอย 3 ต.ในเมือง อ.เมือง จ.นครราชสีมา	5,000- 20,000	084- 9684926
15.	เสริม โคนเตา เหล็ก	นายเสริม แหวกแสง	ไม่ ระบุ	กลอนดั้งเดิม	54/2 ถนนท้าวสุระ ซอย 1 ต.ในเมือง อ.เมือง จ.นครราชสีมา	5,000- 20,000	081- 2656369
16.	ประสิทธิ์ ปัก ธงชัย	นายประสิทธิ์ แซ่สระ น้อย	ไม่ ระบุ	กลอนดั้งเดิม	157 ถนนท้าวสุระ ซอย 3 ต.ในเมือง อ.เมือง จ.นครราชสีมา	5,000- 20,000	089- 5834219
17.	หนูแดง หินโคน ดง	นางทัศนพร ลัดปะคำ	ไม่ ระบุ	กลอนดั้งเดิม	115 ถนนท้าวสุระ ซอย 1 ต.ในเมือง อ.เมือง จ.นครราชสีมา	5,000- 20,000	089- 9023452
18.	ลั่นดอน หินโคน ดง	นางลั่นดอน โชพุดชา	ไม่ ระบุ	กลอนดั้งเดิม	100/14 ม.10 ต.หนองบัวศาลา อ.เมือง จ.นครราชสีมา	5,000- 20,000	089- 0244116
19.	กร บ้านกล้วย	นายพชกร แจ่มจำรูญ	ไม่ ระบุ	กลอนดั้งเดิม	342 ถนนจรัส ต.ในเมือง อ.เมือง จ.นครราชสีมา	5,000- 20,000	085- 7732636
20.	สมนึก หินโคน ดง	นายปัทมธร วิศุติ ทินกร	ไม่ ระบุ	กลอนดั้งเดิม	44 ถนนท้าวสุระ ซอย 1 ต.ในเมือง อ.เมือง จ. นครราชสีมา	5,000- 20,000	089- 9464439
21.	รุ่งจิตร โชคชัย	นายรุ่งจิตร ยุคกลาง	ไม่ ระบุ	กลอนดั้งเดิม	286/183 ม.6 ต.บ้าน เกาะ เมือง อ.เมือง จ. นครราชสีมา	5,000- 20,000	081- 2664616
22.	ติมหลอด ท่า กระพุ่ม	นายหลอด เขยโนนสูง	ไม่ ระบุ	กลอนดั้งเดิม	286/139 ม.6 ต.บ้าน เกาะ อ.เมือง จ. นครราชสีมา	5,000- 20,000	089- 2826935
23.	บุญสม กำปิง	นายบุญสม สังข์สุข	ไม่ ระบุ	กลอนดั้งเดิม	286/145 ม.6 ต.บ้าน เกาะ อ.เมือง จ. นครราชสีมา	5,000- 20,000	089- 5792686
24.	คณะนกแก้ว	นางนกแก้ว ห้ามกลาง	ไม่	กลอนดั้งเดิม	419/38 ม.5 ต.หัวทะเล	5,000-	081-

	หนองสะแก		ระบุ		อ.เมือง จ.นครราชสีมา	20,000	9978451
25.	คณะดอกไม้ ราชสีมา	นางดอกไม้ ชินาณู ปกรณ์	ไม่ ระบุ	กลอนตั้งเดิม	2364/2 ต.ในเมือง อ. เมือง จ.นครราชสีมา	5,000- 20,000	089- 4239848
26.	คณะทัศนา หลานย่าโม	นางทัศนัย ชินาณู ปกรณ์	ไม่ ระบุ	กลอนตั้งเดิม	2364/2 ต.ในเมือง อ. เมือง จ.นครราชสีมา	5,000- 20,000	089- 4239848
27.	คณะลำพอง โชคชัย	นางลำพอง พูนทวี	ไม่ ระบุ	กลอนตั้งเดิม	26 ถนนท่าวสุรนารี ซอย 1 ต.ในเมือง อ.เมือง จ. นครราชสีมา	5,000- 20,000	089- 4239848
28.	บัวลอย วังม่วง	นางลอย วาณิชกลาง	ไม่ ระบุ	กลอนตั้งเดิม	80/2 ม.1 ต.ทุ่งสว่าง อ. ประทาย จ.นครราชสีมา	5,000- 20,000	087- 8769172
29.	คณะสำเรียง ไพล	สำเรียง ไพล	ไม่ ระบุ	กลอนตั้งเดิม	181 บ้านไพล ม.8 ต.หลุมข้าว อ.โนนสูง จ.นครราชสีมา	5,000- 20,000	081- 9766786
30.	คณะบุญสม ดอนแก้ว	บุญสม ดอนแก้ว	ไม่ ระบุ	กลอนตั้งเดิม	124 บ้านไพล ม.8 ต.หลุมข้าว อ.โนนสูง จ.นครราชสีมา	5,000- 20,000	081- 9769253
31.	คณะอุดม โชค ชัย	นายอุดม ยุคกลาง	ไม่ ระบุ	กลอนตั้งเดิม	94 บ้านทุ่งหัวขวาน ม.5 ต.สารภี อ.หนองบุญมาก จ.นครราชสีมา	5,000- 20,000	089- 8643200
32.	ลำยวง จาน เหนื่อ	นางลำยวง เทศดี ตระกูล	ไม่ ระบุ	กลอนตั้งเดิม		5,000- 20,000	089- 9464439

ตารางที่ 2 ตารางแสดงจำนวนคณะหมอลำโคราชในปี พ.ศ.2564
ที่มา สำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดนครราชสีมา (2564)

จากตารางข้างต้นจะเห็นได้ว่า หมอลำโคราชส่วนมากจะอาศัยอยู่ในเขตอำเภอเมือง ถนนจิระซึ่งเป็นสถานที่ที่สอดคล้องกับคำบอกเล่าในเรื่องของตำนานของเพลงโคราชที่หมอลำเพลงเล่าต่อกันมาเป็นทอด ๆ จนมาถึงปัจจุบัน ถึงแม้ว่าเราจะไม่มีหลักฐานปรากฏอย่างแน่ชัดว่าเพลงโคราชเกิดขึ้นมาจากที่ใด แต่ทุกวันนี้เพลงโคราทยังสามารถดำเนินตามวิถีชีวิตไปกับชุมชนได้ แต่อาชีพหมอลำยังคงเป็นอาชีพที่ไม่แน่นอนเพราะบางครั้งอาจจะมึนงานจ้าง หรือไม่มีก็ได้ หมอลำในยุคปัจจุบันจึงต้องหารายได้เสริมเพื่อเป็นแนวทางในการหาเงินเลี้ยงชีพเพื่อครอบครัว

หมอลำโคราชจะมีอายุโดยเฉลี่ยระหว่าง ๒๐ - ๖๐ ปี ส่วนหมอลำเด็กและหมอลำที่มีอายุเกิน ๖๐ ปี มักไปเล่นเพลงแก้บนเพราะใจรัก ในโรงเรียนต่าง ๆ มีการสอนเพลงโคราชในหลักสูตรท้องถิ่น เป็นการปลูกจิตสำนึกให้เยาวชนหันมาภาคภูมิใจในบทเพลงโคราช ซึ่งเป็นมรดกทางวัฒนธรรมภาษาประจำถิ่นโคราช

แต่อย่างไรก็ตามแม้ยุคสมัยจะเปลี่ยนไปหมอลำเพลงโครราชก็ยังคงดำรงอาชีพหมอลำเพลงโครราชต่อไปและเพื่อเป็นการช่วยเหลือและทำให้ผู้ที่รักเพลงโครราช หรือผู้ที่ประกอบอาชีพหมอลำเพลงโครราชมีความเหนียวแน่น จึงมีการจัดตั้งสมาคมเพลงโครราชขึ้นมาเป็นเวลาเกือบ 20 ปี ที่ทำการของสมาคมเพลงโครราช ตั้งอยู่ที่ชุมชนเกาะราชสามัคคี (บึงพญาปราบ) ถนนสุนทรารายณ์ อำเภอเมืองนครราชสีมา จังหวัดนครราชสีมา ปัจจุบันมีนายบุญสม สังข์สุข ดำรงตำแหน่งนายกสมาคมเพลงโครราช

รูปภาพที่ 7 นายบุญสม สังข์สุข (นายกสมาคมเพลงโครราชในปี 2564)
ที่มา พิพิธภัณฑสถานเมืองนครราชสีมา (2563)

นางบุญสม สังข์สุข (บุญสม กำปิง) เป็นอีกหนึ่งหมอลำเพลงที่มีความสำคัญมากต่อเพลงโครราช เพราะเป็นผู้คิดค้นวิธีการสอนเพลงโครราชเพื่อให้เยาวชนคนรุ่นใหม่เข้าถึงเพลงโครราชได้ง่ายยิ่งขึ้น วิธีการสอนที่ครูบุญสมได้จัดทำขึ้นมีชื่อว่า “ทฤษฎี 4 ช่อง” ซึ่งเป็นการเรียนรู้เพลงโครราชให้เกิดความเข้าใจอย่างแพร่หลายและเข้าใจได้ง่ายยิ่งขึ้น ปัจจุบันครูบุญสมได้ร่วมกับหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนเพื่อสร้างโครงการ สร้างหลักสูตรเพื่อเผยแพร่เพลงโครราชให้เป็นที่แพร่หลายทั้งในจังหวัดและนอกจังหวัด

จากการสัมภาษณ์ ครูบุญสมทั้งในเรื่องที่มาของการเป็นหมอลำ และการเปลี่ยนแปลงของเพลงโครราช และประวัติความเป็นมา ครูบุญสมได้กล่าวว่า หากกล่าวถึงประวัติความเป็นมาของเพลงโครราชที่เกิดจากตำนานที่มีคนกล่าวถึงนั้นก็อาจจะมีความจริงอยู่บ้างนั้น เป็นเรื่องของ การลอกเลียนแบบเพลงพื้นบ้านภาคกลาง ตำนานชุมชนบ้านสวก และหมอลำเพลงคนแรกที่มีชื่อว่า นายหรือสวนข่า ครูบุญสมสามารถยืนยันได้ว่าเป็นความจริงเพราะคุณปู่ศรี สังข์สุข (ศรี กำปิง) และคุณย่าเงิน สังข์สุข (แม่เงิน ระงม) ที่เคยเป็นหมอลำเพลงโครราชรุ่นเก่าซึ่งปัจจุบันเสียชีวิตแล้ว ได้เล่าเรื่องนายหรือสวนข่านี้ให้ฟัง และตัวครูบุญสมเองก็ได้ถูกถ่ายทอดการเป็นหมอลำเพลงโครราชมาจากคุณปู่และคุณย่าของท่านอีกด้วย

ครูบุญสมได้กล่าวถึงการเปลี่ยนแปลงและการสืบทอดของเพลงโครราชว่า เพลงโครราช iva “ปัญหาของเพลงโครราชในสมัยนี้ที่เสื่อมถอยลง อาจเพราะในสมัยก่อนหมอลำเพลงโครราชจะถูกถ่ายทอดในรูปแบบของสายเครือญาติเท่านั้น การสูญหายของหมอลำเพลงโครราชจะสูญหายเพราะว่าลูก

หลายของหมอลำเพลงโคราชไม่หัด” (สังข์สุข, 2564) แม้ว่าเพลงโคราชจะเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตนของเพลงโคราช แต่ยังคงไม่มีหลักสูตรที่จัดทำขึ้นมาเป็นหลักสูตรหลักเพื่อไว้ใช้สอบหรือถ่ายทอดเพลงโคราชโดยตรงให้กับคนรุ่นใหม่ การสอนเพลงโคราทยังคงเป็นรูปแบบเดิมคือการถ่ายทอดแบบเครือญาติ และการจัดทำโครงการต่าง ๆ ที่บางโรงเรียนหรือบางมหาวิทยาลัยจัดทำขึ้นมาเพื่อเผยแพร่ในระยะเวลาสั้น ๆ เท่านั้น

การแต่งกายของหมอลำเพลงโคราช

ผู้ชาย ส่วนใหญ่จะนุ่งผ้าโจงกระเบน ผ้าที่จะนำมานุ่งส่วนใหญ่ จะเป็นผ้าไหมหางกระรอกซึ่งเป็นผลิตผลของชาวโคราชผลิตกันขึ้นมาเอง หรือบางทีก็ใช้ผ้าม่วงแทนก็มี เสื้อที่ใช้นั้น เป็นเสื้อคอกลมแขนสั้น สีไม่จำกัด มีผ้าขาวม้าคาดเอว ภาษาโคราชว่าใช้ผ้าขาวม้า "เคียนพุง" เครื่องประดับอื่น ๆ นอกจากนี้แล้ว ส่วนใหญ่ไม่มี หมอลำบางคนก็แขวนพระเครื่องบ้าง

ผู้หญิง นุ่งผ้าโจงกระเบน เหมือนหมอลำเพลงผู้ชาย ผ้าที่ใช้นุ่งก็เป็นผ้าไหมหางกระรอกหรือผ้าม่วง เสื้อนิยมสวมเสื้อรัดรูป ไม่มีปก แขนสั้น ในสมัยก่อนนั้นผู้หญิงไม่สวมเสื้อ มีแต่ผ้ารัดอก และใช้ผ้าสไบเฉียง พาดไหล่ นอกจากนี้บางคนนิยมใช้พลูจิบที่ทักหู ทั้งนี้เพราะผู้หญิงไม่รู้จักรักชายผู้ชายตาครูเพลงเลยสอน ให้หัดฆ่าเลื่องดูพลูจิบที่ทักหู

รูปภาพที่ 8 การแต่งกายของหมอลำเพลงโคราช
ที่มา ผู้วิจัย 24 ตุลาคม 2563

หมอลำเพลงโคราชในแต่ละวงจะมีหมอลำเพลงชาย ๒ หญิง ๒ แต่งกายด้วยผ้าโจงกระเบน ชายสวมเสื้อคอกลมหรือคอฮาวายแขนสั้นลายหรือสีใดก็ได้มีผ้าขาวม้าคาดพุง หญิงสวมเสื้อรัดรูป ไม่มีปก แขนสั้น สีเสื้อไม่จำกัด ปัจจุบันหมอลำเพลงแก่นบนที่อนุสาวรีย์ท้าวสุรนารีแต่งกายด้วยผ้าสีตามวันตามคติความเชื่อของคนไทย เพลงโคราชกับภาษาโคราชและองค์ประกอบอื่น ๆ ในเพลงโคราชมีวิวัฒนาการเป็นลำดับมาจนถึงปัจจุบัน ที่ยังคงอยู่เพราะมีหมอลำเพลง(ผู้ผลิต) มีผู้ฟัง, ผู้แก่นบน (ผู้บริโภค) มีคติความเชื่อ (การแก่นบน) และมีผู้สืบทอด (หมอลำรุ่นใหม่) จากรุ่นสู่รุ่น ที่ยังคงมีอยู่ในสังคมชาวโคราช เพลงโคราชก็จะมิได้อยู่คู่มืองโคราชตลอดไป

เพลงโคราชกับจารีตและความเชื่อ

เพลงโคราชเป็นการแสดงพื้นเมืองของจังหวัดนครราชสีมาเป็นมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ที่สะท้อนถึงคติชนวิทยา วิถีชีวิต ขนบธรรมเนียมประเพณี และเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมของชาวจังหวัดนครราชสีมา

จารีตและความเชื่อในกระบวนการเรียนรู้เพลงโคราช

ในอดีตการเรียนรู้การแสดงเพลงโคราช ผู้ที่สนใจจะเป็นหมอเพลงหรือผู้แสดงเพลงโคราชจะไปฝากตัวเป็นศิษย์กับครูเพลง เพื่อให้ครูเพลงพิจารณาน้ำเสียง บุคลิก และปฏิภาณไหวพริบซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญของการเป็นหมอเพลงโคราช หากครูเพลงเห็นควรรับเป็นศิษย์ก็จะให้มาพำนักที่บ้านครูเพลงเพื่อฝึกหัดเป็นหมอเพลง ทั้งนี้ เริ่มด้วยการยกครูหรือทำพิธีบูชาครู เครื่องบูชาครูประกอบด้วย

- 1) กรวยครู ๒ กรวย
- 2) ดอกไม้ขาว ๒ คู่
- 3) เทียน ๒ เล่ม
- 4) รูป ๑๒ ดอก
- 5) ผ้าขาว ๑ ผืน
- 6) เงินบูชาครู ๒ บาท (บางแห่งใช้ ๑๒ หรือ ๒๔ บาท)
- 7) เหล้าขาว ๑ ขวด
- 8) บุหรี่ ๑๒ มวน

โดยศิษย์จะถือพานยกครุมาบูชาครูเพลงเพื่อขอเป็นศิษย์ แล้วครูเพลงกล่าวนำให้ศิษย์ว่าตามครูจะทำน้ามนต์ ประสระ (ครูเท้าน้ามนต์รดศีรษะศิษย์) เพื่อเป็นสิริมงคล เมื่อศิษย์ทำการยกครูหรือบูชาครูแล้วครูเพลงมักจะให้ศิษย์เข้ามาพำนักอยู่ที่บ้านครูเพลง โดยช่วงเวลากลางวันศิษย์ก็จะช่วยครูเพลงทำงานบ้านหรืองานในเรือกสวนไร่นา ในช่วงเวลากลางคืน

ศิษย์จะฝึกหัดเพลงโคราชด้วยการต่อเพลงกับครูเพลงแบบปากต่อปาก คินละ ๑ กลอน ศิษย์ต้องท่องจำให้ขึ้นใจและว่าให้ครูฟังในตอนเช้า หากจำไม่ได้ก็ต้องต่อใหม่ในคืนถัดไปจนกว่าจำได้ ในขั้นตอนการฝึกหัดนี้นอกจากฝึกการต่อเพลงแล้วครูจะฝึกการเอื้อนทำนอง การออกเสียง และการด้นกลอนสดจากสิ่งแวดล้อมรอบตัวให้เชี่ยวชาญ ครูบางท่านเสกคาถาพุทธโศลกบนใบไม้แล้วให้ศิษย์กินหรือเสกน้ามนต์ล้างหน้า เสกข้าว ๓ ปั้น ให้ศิษย์นั่งกินบนจอมปลวกช่วงตะวันขึ้น เชื่อกันว่าจอมปลวกเป็นสิ่งศักดิ์สิทธิ์ทำให้ศิษย์มีสติปัญญาและปฏิภาณไหวพริบเฉียบแหลม เรียกกันว่า “องค์สี่” คือ ปัญญาดี เสียงดี ชั้นเชิงดี และใจเย็น

จารีตและความเชื่อในการแสดงเพลงโคราช

หมอเพลงโคราชจะมีคติความเชื่อ และจารีตข้อห้ามในการแสดงหลายประการด้วยกัน แบ่งออกเป็น ๒ ประเภท คือ

1) จารีตและความเชื่อในลำดับการแสดง

ในการแสดงเพลงโคราชก่อนที่จะขึ้นแสดงบนเวที หมอเพลงจะต้องทำการยกครู (ไหว้ครู) โดยเจ้าภาพจะต้องเตรียมขันครู (เครื่องไหว้ครู) ให้กับหมอเพลง ประกอบด้วย

- กรวยพระ ๖ กรวย
- เทียน ๖ เล่ม
- รูป ๑๘ ดอก (กรวยละ ๓ ดอก)
- เงิน ๒๔ บาท
- ผ้าขาว ๑ ผืน
- ดอกไม้ ๑๒ ดอก
- สุราขาว ๑ ขวด
- บุหรี่ ๑ ซอง

อนึ่ง หมอเพลงแต่ละท่านจะมีรูปแบบของการไหว้ครูตามความเชื่อของแต่ละสายตระกูลแตกต่างกันไป

ตัวอย่างคำกล่าวยกครู สำนวนครูบุญสม กำปิง (นายบุญสม สังข์สุข)

“อติปิโส ภาวา มือข้าพเจ้าสิบนิ้ว ยกมือหว่างคิ้ว ข้าพเจ้าจะขอพนมกรนมัสการ สรรเสริญคุณพระพุทธรุคุณนัง พระธรรมคุณนัง พระสังฆคุณนัง คุณบิดรมารดา คุณครูบา อาจารย์ คุณอุปฌาจารย์ คุณพระอินทร์เจ้าฟ้า ขอเชิญท่านเสด็จลงมา รักษาดวงจิตดวงใจ ของข้าพเจ้า ให้เป็นสุขทุกราตรี ขอเชิญพระเสื่อเมือง พระทรงเมืองผู้เรืองราชย์ ขอเชิญท่านเสด็จลงมา รักษาดวงจิตดวงใจข้าให้มั่นคง ข้าพเจ้าประสงค์สิ่ง ขอให้ข้าพเจ้าได้สิ่งนั้นเทอญ”

นอกจากนี้ในการยกครูนี้นี้ หมอเพลงก็จะว่าคาถามหานิยม หรือคาถาทรงปัญญาเพื่อเป็นการเรียกรู้ผู้ชม เพื่อเป็นการเรียกผู้ชมให้นิยมหลงใหลในการแสดงของตน ยกตัวอย่างคาถามหานิยมของครูบุญสม กำปิง (นายบุญสม สังข์สุข) ดังนี้

- คาถามหานิยม “สะสนะมุโม โปร่งปรุปราดเปรี๊ยะ ข้าฉลาดยะเอ็นดู นะโมพุทธานะ”
- คาถาทรงปัญญา “โอมปุรุ ทะลุปัญญา”
- คาถาสาลิกาลิ้นทอง “กะระวิเว วิเนอะ”
- คาถาเสกแป้ง “นะเออโยโมโม นะเออช่อมเมตตา นะเออคนทั้งหลายดูกู นะ”
- คาถาพุทธโอวาท “พุทธะ โอวาทะ”

2) จารีตและความเชื่อเกี่ยวกับสถานที่แสดง

การสร้างโรงเพลง การแสดงเพลงโคราชจะแสดงบนเวทีการแสดงหรือที่เรียกกันว่า “โรงเพลง” มีลักษณะเป็นศาลายกใต้ถุนสูง มีเสา ๔ เสา แต่เดิมหลังคามุงด้วยทางมะพร้าว หรือหญ้า หรือแฝก ตามวัสดุที่มีมากในแต่ละท้องถิ่น สำหรับการตั้งโรงเพลงนี้จะมีจารีตในการสร้างอยู่หลายประการด้วยกัน เชื่อว่าหากไม่ปฏิบัติตามจะทำให้มีอุปสรรคในการแสดง ดันเพลงไม่ออก หรืออาจทำให้หมอเพลงล้มป่วย สำหรับจารีตและความเชื่อเกี่ยวกับสถานที่แสดงที่สำคัญ มีดังนี้

- (1) ห้ามสร้างโรงเพลงคร่อมจอมปลวก

- (2) ห้ามใช้ต้นไม้เป็นเสาของโรงเพลงด้านใดด้านหนึ่ง
- (3) ห้ามสร้างโรงเพลงต่อจากยุงข้าว
- (4) ห้ามสร้างโรงเพลงใกล้ บดบัง หรือเสมอศาลพระภูมิ

หลังจากที่ทำการปลูกสร้างโรงเพลงเสร็จแล้ว ในอดีตจะมีการมัดดอกและบริกรรมคาถา เป็นการให้คุณไสยให้คู่แข่งมีอุปสรรค ไม่ประสบความสำเร็จในการแสดง ทั้งนี้ หากโรงเพลงถูกมัดด้วยดอกก็ต้อง แก่ดอกเพื่อเป็นการแก้เคล็ด

การขึ้นโรงเพลง การจะขึ้นโรงเพลงของหมอลำเพลงนั้นมีการจารีตในการปฏิบัติเช่นกัน โดยหมอลำเพลงจะต้องดูทิศและวันที่เป็นมงคลในการขึ้นโรงเพลง เช่น หากแสดงตรงกับวันเสาร์ หมอลำเพลงจะต้องขึ้น โรงเพลงจากทิศตะวันตก หันหน้าไปทางทิศตะวันออก ถ้าการแสดงตรงกับวันอาทิตย์ หมอลำเพลงจะต้องขึ้น โรงเพลงจากทิศเหนือ หันหน้าไปทางทิศใต้ หากฝ่าฝืนจะโดนผีหลวงหลาวเหล็ก ทำให้หมอลำเพลงคันเพลงไม่ออก การแสดงมีอุปสรรค นอกจากการดูทิศแล้ว การจะก้าวขึ้นโรงเพลง หมอลำเพลงจะต้องก้าวเท้าตามลมหายใจข้างขวาหรือซ้าย ในก้าวแรกที่ขึ้นโรงเพลง เมื่อขึ้นโรงเพลงแล้วหมอลำเพลงก็จะว่าคาถามหานิยม คาถาทรงปัญญา เป็นต้น ดังกล่าวมาแล้วข้างต้น

รูปภาพที่ 9 โรงเพลง ณ วัดศาลาลอย
ที่มา ผู้วิจัย 24 ตุลาคม 2563

มุตโตแตกเพลงโคราช

“มุตโต” เป็นพิธีกรรมของศิลปินพื้นบ้านอีสานในสมัยแต่ก่อน เพื่อให้เกิดสติปัญญาปฏิภาณไหวพริบในการแสดงหรือในการคิดกลอนเพลง เรียกผู้นั้นว่าแตกมุตโต สำหรับหมอลำเพลงโคราชก็มีพิธีกรรม “มุตโต” เช่นกัน ซึ่งพิธีกรรมมุตโตเหมือนกับการเข้าปริวาสกรรม ภาษาโคราชเรียกว่า เข้ากรรม แต่ออกเสียงเป็น “เข้า-กำ” โดยจะประกอบพิธีในโบสถ์เป็นเวลา 7 วัน ด้วยการอดอาหารทุกชนิด มีเพียงน้ำมนต์ไว้ดื่มเท่านั้น ผู้เข้าพิธีต้องกินพริกไทย 1,000 เม็ด เชื่อว่าจะทำให้สมองโปร่งเกิดสติปัญญาในการคิดกลอนเพลงได้คล่องแคล่วและอีกทั้งจะทำให้เสียงใส

ในช่วงเวลา 7 วันนี้ห้ามไม่ให้ออกจากโบสถ์ นอกจากมีความจำเป็นจริง ๆ เช่น เข้าห้องน้ำ ในระหว่างนี้ห้ามว่าเพลง (ร้องเพลงโคราช) โดยเด็ดขาด เพราะจะทำให้ “มุตโตแตก หรือ กรรมแตก” หรือถ้าอยู่ไม่ครบ 7 วันถือว่ามุตโตแตกเช่นกัน มีความเชื่อกันว่า หากมุตโตแตกจะมีอันเป็นไปอย่างไร

อย่างหนึ่ง เช่น เป็นบ้า เสียสติ หนึ่ง ในระหว่างเข้ากรรมหรือทำพิธีกรรมจะต้องหาไก่ตัวผู้สีขาวที่เรียกว่า ไก่ซี มา 1 ตัว เอามาเลี้ยงตาย โดยถ้าไก่ เช่น ชัน ตีปีกกรำเริง เชื่อว่าผู้เข้ากรรมจะเป็นหมอเพลงที่มีชื่อเสียงเป็นที่ชื่นชอบของคนฟัง แต่ถ้าไก่หงอยเหงา ซึมเซา ผู้เข้ากรรมจะไม่ประสบความสำเร็จในอาชีพหมอเพลง ดังเพลงโคราชที่ว่า

ขอไหว้คุณครูคุณบา	ท่านสู้อุตสาห์สั่งสอน
จนข้าเพลงเก่งกลอน	คนลือกระฉ่อนฉาวโฉ่
ขอให้ช่วยเสริมช่วยแทรก	ให้ปัญญาแตกมุตโต

คำว่า “มุตโต” หมายถึง เขาวนไวในการร้องเพลงโคราชได้อย่างฉับพลันทันทีและแยกกายไม่ติดขัด เรียกว่า “แตกมุตโต”

ขุนสภงกษศึกษากร กล่าวว่า “มุตโต” น่าจะเลื่อนมาจากคำว่า “วิมุตติ” ในทางพุทธศาสนา แต่คำว่าวิมุตติสูงเกินไป วิมุตติ แปลว่า ความหลุดพ้น ส่วนคำว่า วิมุตติญาณทัศนะ แปลว่า รู้หลุดพ้นแล้วจริง ๆ ไม่ใช่เดา ทักทักเอาคู่กับคำว่า วิมุตติ ก็คือ สมมุติ จะตรงกับคำ ตีต่างในภาษาโคราชก็ได้ แต่ตามรูปศัพท์แปลว่า มีมิตรร่วม

คำว่า “มุตโตแตก” กับ “แตกมุตโต” มีความหมายแตกต่างกัน

การเข้ากรรม มิใช่จะมีแต่พวกศิลปินหรือหมอเพลงเท่านั้นในกลุ่มช่างปั้นเครื่องดินเผาด่านเกวียนสมัยก่อนก็มีเช่นกัน ที่ช่างปั้นถือปฏิบัติกันอย่างเคร่งครัดเช่นเดียวกับหมอเพลง แต่แตกต่างจากการเข้ากรรมของหมอเพลงโคราช คือ ในช่วงเวลาที่ทำการปั้นเครื่องดินเผา ตั้งแต่เตรียมดิน นวดดิน ขึ้นรูปและปั้น ผึ่งลม ไปจนเผา ช่างปั้นจะกักตัวเองเพื่อทำงานปั้นเป็นเวลาประมาณ ๑ เดือน หรือมากกว่านั้นตามแต่ปริมาณมากน้อยของเครื่องปั้น ช่วงเวลาดังกล่าวนี้เรียกว่า “เข้ากรรม [เข้า-กำ]”

พชร สุวรรณภานันท์ (2553) ได้กล่าวถึงคำว่า มุตโตแตก ไว้ว่า มุตโตแตก หรือปัญญาในการด้นเพลงแสดงถึงการบรรลุความสำเร็จทางดนตรีระดับสูงสุด หมอเพลงโคราชหรือผู้ร้องเล่นเพลงโคราชต้องสามารถสื่อภาษาดนตรีอย่างเหมาะสมในการร้องโต้ตอบอย่างฉับพลันด้วยการสร้างสรรค์สำนวนลีลาของกลอนเพลง คุณลักษณะดังกล่าวเป็นคุณค่าภายในของวัฒนธรรมเพลงโคราช ซึ่งความรู้พื้นบ้านนี้ยังไม่เป็นที่รับรู้กันมากนัก มุตโตแตกเป็นภูมิปัญญาในการด้นเพลงโต้ตอบกันของผู้เล่นทั้งชายหญิง เพลงโคราช เป็นการละเล่นร่วมกันของชาวบ้าน เกิดจากการเรียงร้อยถ้อยคำขึ้นเป็นท่วงทำนองอย่างฉับพลัน ใช้ความรู้และกระบวนการจัดการความรู้พื้นบ้านในด้นกลอนเพลงโต้ตอบกันเป็นหลักโดยเฉพาะในการเล่นเพลงโคราชแบบดั้งเดิม หมอเพลงโคราชประยุกต์ใช้ความรู้ที่สั่งสมมาตลอดชีวิตจากการเรียนรู้และประสบการณ์การเล่นเพลงโคราช สร้างสรรค์และด้นกลอนเพลงโคราชขึ้นอย่างอิสระตามความรู้ความสามารถของตน

มุตโตแตกจึงไม่ได้เป็นเพียงปัญญาการจัดการความรู้ในการด้นกลอนเพลง ซึ่งแสดงถึงสุนทรียะของวัฒนธรรมเพลงโคราชเท่านั้น แต่ยังส่งผลกระทบต่อความสำเร็จสูงสุดในอาชีพหมอเพลงโคราชด้วยการบรรลุศักยภาพของตนเอง การสร้างสภาวะไหลลื่นในการเล่นเพลง รวมถึงการเป็นที่ยอมรับของผู้ฟัง

ประเภทของเพลงโคราช

รูปแบบของเพลงโคราชในปัจจุบันสามารถแบ่งออกได้เป็น 4 ประเภทหลัก ๆ คือ

5.7.1 เพลงโคราชแบบดั้งเดิม

จากหนังสือ “เกิดแต่ตม” (ขุนสูงงกษศึกษากร, 2523) ได้พูดถึงการศึกษาเพลงโคราชตั้งแต่ในสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ 5) ไว้ว่า ในสมัยนั้นหากเกิดเป็นผู้ชายก็จะได้รับการศึกษาที่วัด แต่หากเกิดเป็นผู้หญิงก็จะไม่ได้รับการศึกษาใด ๆ แต่หากพูดถึงเรื่องความจำ ผู้หญิงจะมีความจำที่แม่นยำมาก ภาษาที่ใช้ในบทเพลงก็จะเป็นภาษาง่ายๆ บทเพลงกล่อมเด็กก็เป็นคำง่าย ๆ แต่ให้คล้องจองกัน คำในบทเพลงต่าง ๆ ในสมัยนั้นก็มักมีคำหยาบอยู่บ้าง แต่ในสมัยนั้นถือว่าเป็นเรื่องปกติ

เรื่องของเพลงโคราชได้มีการเขียนไว้ในหนังสือนักเรียนเก่ารราชสีมาวิทยาลัยที่อธิบายวรรคสัมผัสและลักษณะไว้อย่างครบถ้วน เขียนขึ้นเมื่อก่อตั้งสมาคมนักเรียนเก่ารราชสีมาวิทยาลัย เมื่อ พ.ศ. 2478 ซึ่งในปัจจุบันไม่มีหนังสือนั้นแล้ว “ขุนสุนทรภษิต (ถนอม เกยานนท์)” มีอธิบายไว้ในหนังสือแบบเรียนภาษาไทย มีเพลงโคราชแบบเก่า “นายรุ่ง ผลานุเคราะห์ (เข้าใจว่าเป็นนามปากกา พระพิสิทธิ์พิทยากุล)” เขียนทำนองเพลงโคราชชมความงามน้ำตกพลูจันทบุรี เมื่อ พ.ศ. 2470 ซึ่งเป็นเพลงรุ่นเก่าเช่นเดียวกัน ซึ่งในหนังสือ “เกิดแต่ตม” เล่มนี้จะมีการอธิบายพูดถึงรายละเอียดของเพลงโคราชในลักษณะต่าง ๆ ไว้ ดังนี้

เพลงโคราชมีหลายรูปแบบ คือ เพลงชัตอัน เพลงก้อม เพลงหลัก เพลงจังหวะรำ เพลงสมัยปัจจุบัน

5.7.1.1 เพลงชัตอัน

- เอ้อเอย สระสระ **ระ** อีแม่กระ**ทะ**คั่วถั่ว
เหม็ดบุญผัวแล้ว เหมือนไขไก่อ้างรังๆ
- เอ้อเอย สระสระ **ระ** อีแม่กระ**ทะ**คั่วหมี
รู้ว่ากินไม่เหม็ด มึงจะช่วมัก-ทำไม

มีสัมผัสแห่งเดียวคือ วรรค 1 กับ วรรค 2 เท่านั้น ส่วน วรรค 3 กับ วรรค 4 เป็นร้อยแก้ว ธรรมดาฟังดูอาจจะได้ใจความเต็มแต่ทำนองอาจจะขัดหูคนฟังจึงเรียกว่า เพลงชัตอัน

5.7.1.2 เพลงก้อม (ก้อมแปลว่าสั้น)

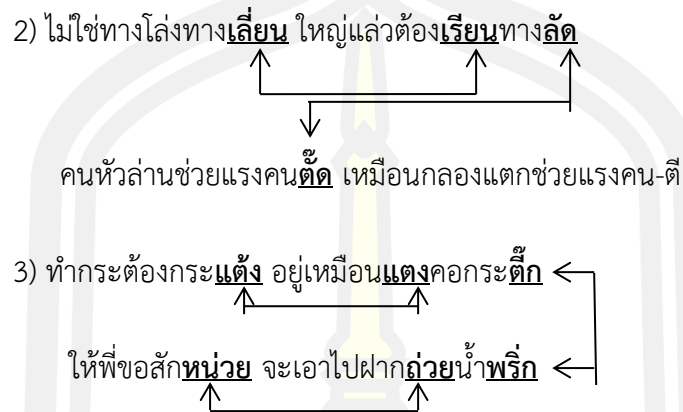
สำหรับเพลงก้อมจะมีลักษณะเดียวกับกับ เพลงชัตอัน จะแตกต่างกันตรงวรรคที่ 3 และวรรคที่ 4 ที่จะเพิ่มสัมผัสของคำมา ซึ่งเพลงก้อมจะมี 2 ลักษณะ คือ

- เพลงก้อมแบบ 2 วรรค วรรคหน้าจะใช้คำทั้งหมด 5-7 คำ วรรคหลังจะใช้คำทั้งหมด 5-9 คำ

ตัวอย่างเพลงก้อมแบบ 2 วรรค

- 1) กิ๊กกิ๊ก คี๊ดคัก คือคนคู้เง็บซี้

- เพลงก๋อแบบ 4 วรรค พัฒนามาจากเพลงก๋อแบบ 2 วรรค เพิ่มวรรคที่ 3 และ 4 ขึ้นมา เพื่อเพิ่มเนื้อร้องของเพลง จะใช้คำอยู่ 5-7 คำต่อวรรคทั้ง 4 วรรค มีสัมผัสบังคับอยู่ 2 แห่ง ดังนี้

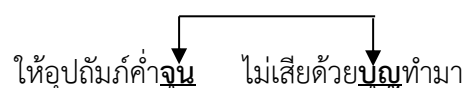
หากยิ่งสะสมได้มากยิ่งดีและเมื่อนำไปใส่เข้ากับเพลงหลักจะง่าย ยิ่งเล่นสัมผัสอักษรได้เท่าใดจะไพเราะมากขึ้น และยังมีไพเราะกว่าดังที่ยกตัวอย่างมา เช่น

- 1) มึงอย่ามาินทาคนเก่า อ้ายชาติหัวเห่ง (เอ๋ย) คนทา ๆ
ต่อไปนี้เป็นเพลงลงปัญญาเพลงก๋อเหมือนกัน
คนที่ 1 พอได้กินหมากดี เลยไม่ยากหียบหมากเน่อ (หมากเน่า)
คนที่ 2 พอเห็นสามสิบกลีบ มันนี่ก็อยากหีบมันน่อ (มะนาว)
คนที่ 3 เรวาวสนาไม่สม ไม่ได้กางร่มคางเค่อ (ร่มผ้าเหมือนปีกคางคาว)
คนที่ 1 เวลาไ้กินเข้า (กินข้าว) ได้ยินเสียงแม่เล่าร้องเอ่อ!
คนที่ 2 เมื่อคนไทยร้องเอ้า แต่คนลาวร้อง เย่อ
คนที่ 3 เมื่อฉันไปเที่ยวรุงเก่า เห็นเขาพายเรือยาว เย่อ!..เยื่อ..!
คนที่ 1 พอไปถึงบ้านเกาะก็พบทางเกียน ได้ยินเสียงนกเกรียนร้อง เกรื่อ
คนที่ 2 พอควยเก่ากินหญ้าข้างทาง (พอความเมากินหญ้า) แลเห็นสีข้างเรวเคว
คนที่ 3 พอไปถึงบ้านตะคองเก่า ได้ยินเสียงหมาเห่า เอื่อ! เฮว!

อย่างนี้ไม่แพ้กันถึงคิวของใครก็สามารถต่อได้ ถึงขึ้น้อบ้างเช่นหมากเน่าเป็นหมากเน่อก็ไม่ผิดเพราะเป็นการลงเขาวปัญญาเล่นกันเพียงเพราะความสนุกสนานเท่านั้น

5.7.1.3 เพลงหลัก

หรือ เพลงคู่สี่ ถูกพัฒนามาจากเพลงก๋อ โดยห่อเพลงคิดเพิ่มวรรคจาก 4 วรรค เป็น 6 วรรค จำนวนคำในแต่ละวรรคให้มี 4-7 คำ มีคำที่สัมผัสกันระหว่าง คู่สี่ ทั้งหมด ดังนี้

ชายใดจะว่า ขอให้พ่ายแพ้อย่างหมาย

เจ้าหน้าเนื้อใจเลื้อ ไม่เคยเป็นเยื่อ-เป็นใย

1) อิมัสสะหมิงกายเอ อันว่ากายา เมื่อมีคนเกิดมา อย่าได้ประมาทดูหมิ่น พอดับขันธสังขาร์ มีแต่แรงกาจิกกิน-ไป (ของเก่า)

2) เกศว่าผม แก่แล้วปานผี เมื่อผมด่างามดี ก็มากลับหายดำ ไม่เป็นผลดอกผมจะไปนิยมกันทำไม (ของเก่า)

3) อันคนเราทุกวัน เปรียบกันกระโคม พอคณโห่ควันโหม ก็ลอยบนเวหา แต่พอหมดควันโคมคืนตกลงสู่พื้นพสุธา-ใหญ่ (ของเก่า)

4) อะโฮ! โอหนอ! ช้อยขอชิตเขียน เริ่มพจนร่ำเพียร อย่ถึงอุทก เมืองจันทบุรี ยังมีน้ำตก-ใหญ่ (ของนายรุ่ง ullanucreath)

5) ชื่อน้ำตกพลิว สูงลิวลอยลม น้ำใสนามสม หลังไหลไหลพลิว เพ็ลียงผาบรรบต หลังลดละลิว-ไหล (ของนายรุ่ง ullanucreath)

ที่ยกมาทั้ง 6 บทนี้จะร้องเป็นสำเนียงภาคกลางได้ ฟังแล้วไพเราะหรือจะเยื้องยกเป็นสำเนียงโคราชก็ได้ ถ้าจะให้เป็นภาษาโคราชแท้ๆ ต้องเพิ่มวรรคเพิ่มความที่เป็นพลความเข้าไปอีก ในบทที่ 1 และที่ 2 จะต้องแปลงเป็น ดังนี้

(1) โอ้ โอ้...อย่าทำกายสูงหนาน้องหนากายหยิ่ง จะว่าถึงอิมัสสะหมิงกายเอธรรมชาติ แต่งมา ไม่เป็นสาระเหมือนแต่งโม เด็กน้อยคนโตเหมือนกับแต่งเม หนออย่าได้มกหมุ่น...มัวเมา/ ไม่แข็งแรงเหมือนแก่นสม มันไม่คงทนเหมือนแก่นซึกเก่าแล้วไม่มีคนรัก มันช่างเอ็งจอนาถนอคนเราฯ

(2) โอ โอ้...เกษาว่าผมเอี้ยน้องจรงูสา จำงายดอกแม่งามสง่าไม่ต้องรู้สูตรรู้สนธิ์นาเขิน ต้องทำถึ ผมเผ่าเรานี้มันไม่ดำทน เหลืองหม่นแกมเถาหนามันไม่งามเงา....แกมทอง/ เมื่อเป็นสาวสวยดี ดูเป็นสีเป็นใย ถ้าแล้วลุ่มบืดเปไป ดูเป็นยับเป็นเย็น ทั้งผู้หญิงไม่ชวนหมาย ทั้งผู้ชายไม่ชวนเมิน ไม่หน้าสะออนพอให้ใครๆ เอี้ยชวนมอง/

ตอนกลางวรรคที่ขีดเส้นสัญญาณประกาศไว้เรียนกว่าสี่คือ (สะดือ) ต้องจำให้แม่นจะต้องสัมผัสกับคำท้ายสุด เมากับเรา (ในบทที่ 1) ทองกับมอง (ในบทที่ 2)

เพลงโคราชถือเคร่งมากในคำท้ายวรรคหลังต้องเป็น “คำเป็น” จะเป็นคำตายในแม่ กก กต กบ สระอะ สระเออะ ไม่ได้ หรือจะเป็นคำที่มีเสียง เอก โท ตรี จัตวา ก็ไม่ได้ถือว่าไม่เพราะ ต้องเป็นเสียงสามัญ ส่วนคำที่อยู่ท้ายวรรคสามารถอนุโลมให้ใช้ได้บ้าง

5.7.1.4 เพลงจังหวะรำ

การร้องและรำด้วยไม้ไซจะรำไปด้วยได้ทุกเพลง เพลงที่มีจังหวะรำได้ผู้ร้องจะต้องแม่นยำ ไม่ล้มกลางคัน ไม่กุกๆกักๆเวลาร้อง เพลงใดที่มีการรำด้วยฟ้ายชายจะร้อง ไช-ชะ ไช-ชะ หรือ ไช เป็นอาณัติสัญญาณฟ้ายหญิงจึงจะสนองตอบ การรำก็ไม่ต้องรำรู้แม่บท ประถม พรหมสี่หน้าอะไร

ดอก กางแขนออกไป คว่ำมือ หงายมือ ขย่มตัวตามจังหวะเพลง หญิงรำแคบ ชายรำกว้าง ฝนวรรคต้น
ของเพลงฝ่ายหญิงเป็นฝ่ายถอยชายเป็นฝ่ายรุก ปลายวรรคต้นจะมีตบมือเป็นที่รู้จักกัน ครั้นถึงวรรคหลัง
ฝ่ายหญิงเป็นฝ่ายรุก ปลายวรรคต้นจะมีตบมือเป็นที่รู้จักกัน ครั้นถึงวรรคหลังฝ่ายหญิงเป็นฝ่ายรุกชาย
เป็นฝ่ายถอยบ้าง จนจบเพลงแล้วก็แยกกันไป

(ชาย) โอ้อ้อ...เชิญมาเถิดมา เอ้ยน้องมา มาเป็นภรรยา-ระยา เกิดนมแม่สายระโยง
แม่มาหมั้นซี มาไปกะพี่เป็นหมั้นคง นอแม่เกียนสาลี...หมั้นเซ็น (ตบมือ) แม่ตะโพกตุ้งตุ้ง มา
พี่จะกุงไปต้อยต้อย แม่บัวแย้มบานย่อย แม่แก้มหอมเหมือนดอก เอ้ยบานเย็น

(หญิง) โอ้อ้อ...ตั้งแต่กัทำไม้ไม่พาน เอ้ยว่าตั้งแต่พาน ทำไม้จึงไม่พบ แม่ห้วยน้ำอ้อม
หอมเอ้ยน้ำอ้อ ปากหวานเหมือนอย่างน้ำอ้อ (ตบมือ)

โอ้อ้อหนุ่มเนื้อตัน ทำไม้ไม่หันเนื้อตัว เข้ามาเหยียบข้างรั้ว แต่พอน้องเห็น

เอ้ย ข่าง รอย (คำที่ใช้ตัวอักษรใหญ่ ทั้งชายหญิงจะขย่มตัวพะเยิบๆ พร้อมกัน)

การรำนี้รำทีละคู่ รำไปด้วยร้องไปด้วย ผิดกับการฟ้อนของหมอลำลาวนั้นเขาลำจบ
หมดแล้วจึงจะฟ้อน การฟ้อนนี้ได้เห็นทั่วตลิ่งจินดาซึ่งนานแล้ว งานอะไรก็ลืมเสียแล้ว

ผู้หญิงยืนอยู่กับผู้ชายฟ้อนเข้าไปหา ย้ายไปขวามาซ้ายทำท่าจะเล็กซิ่นก็มี ฝ่ายหญิงคอย
ปิดเอาไว้หากนิกภาพไม่ออกให้ดูนกยูงหรือไก่วงมันแผ่หางรำแพน การฟ้อนคล้ายๆกัน

5.7.2 เพลงโคราชประยุกต์ (เพลงสมัยปัจจุบัน)

หมอลำเพลงปัจจุบันนี้ใช้คำใหม่ๆ บางคนเอาสำเนียงภาคกลางมาใช้มี ฟังดูเก๋ๆชัดหูชอบ
กล ตัวอย่างที่จะยกมาให้ดูต่อไปนี้จะเขียนให้ถูกตามอักขระวิธี หมอลำเพลงจริง ๆ เขาจะคัดเสียงเป็น
สำเนียงโคราชได้เอง

โอ้อ้อ...คิดหาเงินทองหลายทาง เอ้ย หลายท่า, นักเรียนเก่าก็มาหลายเธอหลายท่าน ไม่
จับวงจับเหงา จุกเจ้าจับงอ ไม่รามือราซ้อร่วมแรงกันเข้าจับงานมิได้มัวจับง..จับวย
เหมือนครู่ “ค่านับ” พอขาดค่านักเรียนก้ม เรามาตั้งสมาคมนักเรียนเก่ามาภิรมย์
ร่วมกันเกิดหนอสีมาเรา มิใช่จะมาร่ำเอยมารวย (บทนี้เขียนไว้ในหนังสือนักเรียนเก่า
ราชสีมา)

โอ้อ้อ...ในเขตแดนซีกก็ยังมี หนาน้องนา ด่านเซอร์ แม่งามล้ำในอำเภอ...ด่านซ้าย แม่
งามเลิศล้ำทุกหัวเมืองเลื่องเมืองลือ ความงามของแม่ระบือไปทั่วเมืองหลาย ตลอดไป
จนถึงเมืองหล่ม-เมืองล่าง ทั้งเซียงของเซียงคาน ตลอดโขงสาคร พี่เที่ยวสับเที่ยว
เสาะหาบังอรแม่เอี่ยมอ่องงามละออ เทียวจนเหน็ดจนเหนื่อยจะพบไม่นอ พอดีย้ายมา
อยู่ที่นี่จึงได้พบนาง

จะหาคำให้ลงกับดำนซ้ายนั้นยาก จึงต้องใช้คำฝรั่งปน แต่ก็ไม่เกินความรู้ของคนฟังซึ่ง
เป็นคนสมัยใหม่แล้ว เวลานั้นเป็นเวลาสงครามเยอรมันเข้ายึดฉนวนแดนซีกซึ่งเป็นเขตปลอดทหาร

ใครได้รับการศึกษาก็เข้าใจดี ส่วนด้านเซอร์ซึ่งแปลว่านักเต้นรำนั้นยกมาในรูปของพลความเท่านั้น เพลงโคราชใช้พลความมากทีเดียว คนฟังเพลงโคราชไม่รู้เรื่องก็เพราะไปฟังพลความนี้เอง เพลงบทนี้ ข้าราชการที่ด่านซ้ายเขาอยากรู้ว่าเพลงโคราชเป็นอย่างไร จึงร้องให้เขาฟังรู้สึกว่าเขาพอใจมาก เห็นได้ ที่เลยร้องให้เขาฟังอีกกลอนหนึ่ง ว่าดังนี้

โอโอ...น้องจะหาผิงหรือยังไม่หา เอาผิวเสียเถิดเมื่อหูตาของน้องยังรู้อยู่เห็นสัก
น้อยจะลูกจะล้ม พี่เต้าพี่วนมหนอมันจะเล่นหนุ่มเห็นมันจะลาม...จะลาวน อย่าได้
อวดตัวเลยแม่คนดี จะไปบวชเป็นชื้ออยู่คนเดียวหวังไม่ให้หนุ่มตามเกี่ยวไม่พันตาเถรไป
ตามกวน

ที่ใหม่กว่านี้ยังมีอีก เป็นการเพิ่มวรรคตอนเข้าไปในตอนต้นอีกถ้าฟังไม่เป็นจะหาสะดือไม่พบ แล้วจิ้งหะรำก็ยากฟังแล้วเหมือนคำร้อยแก้วกลายๆ ฟังเพราะไปอีกแบบหนึ่ง แต่คนรุ่นเก่าฟังไม่สนิทหู หาฟังได้ง่ายเปิดวิทยุฟังก็ได้ออกอากาศอยู่บ่อย ๆ ตั้งแต่เพลงลูกทุ่งกำลังเป็นที่นิยมของชาวบ้านส่วนมากในเวลานั้น ความนิยมฟังเพลงโคราชลดน้อยลงเห็นได้ชัด งานใดถ้ามีเพลงโคราชด้วยมีเพลงลูกทุ่งด้วย วงโคราชจะได้ชื่อว่า “ผีหลอกทีเดียว” ไม่ว่าจะการเล่นชนิดใดถ้าคนดูคนฟังน้อย คนเล่นคนแสดงก็ไม่มีใครมีกำลังใจเล่นเท่าใดนัก จะเรียกว่าเสียขวัญก็ได้ ที่ใหม่กว่านี้ยังมีอีก เป็นการเพิ่มวรรคตอนเข้าไปในตอนต้นอีกถ้าฟังไม่เป็นจะหาสะดือไม่พบ แล้วจิ้งหะรำก็ยากฟังแล้วเหมือนคำร้อยแก้วกลายๆ ฟังเพราะไปอีกแบบหนึ่ง

5.7.3 เพลงโคราชแก๊บน

เป็นเพลงโคราชที่ยังคงพบเห็นได้ในปัจจุบันเพราะในการแก๊บนของชาวโคราชยังคงต้องใช้เพลงโคราช เพราะเป็นไปตามความเชื่อของชาวโคราชที่มีมาตั้งแต่สมัยอดีตจนถึงปัจจุบัน เพลงโคราชที่ใช้แก๊บนถูกปรับเปลี่ยนให้มีเนื้อหาตามการใช้ชีวิตประจำวัน หรือตามเหตุการณ์สำคัญที่เกิดขึ้นในบ้านเมือง ซึ่งรูปแบบของเพลงโคราชแก๊บนก็ได้ต่างอะไรจากกลอนรำในรูปแบบดั้งเดิมมากนัก

หมอลำบุญสม กำปิง ได้แสดงทัศนคติกับเรื่องเพลงโคราชแก๊บนหรือเพลงโคราชในยุคสมัยปัจจุบันว่า กลอนเพลงโคราชไม่ได้บังคับคำและสัมผัสที่ตายตัว เพราะธรรมชาติของเพลงเน้นการดันเนื้อหามากกว่า แต่ไม่ได้หมายความว่ากลอนเพลงโคราชจะไม่มีโครงสร้าง ลักษณะสำคัญจะอยู่ที่คำคู่ หรือ คู่ ที่มีอยู่ในกลอนเพลง คู่ต่าง ๆ เหล่านี้เกิดจากการที่หมอลำร้องเป็นจิ้งหะ มีจิ้งหะหยุดที่ชัดเจน หรือเกิดจากการหยุดพักเพื่อหายใจในการจบคำ วลีหรือประโยคใน เพลงคู่หูก คู่แปด และคู่สิบ อาจมีจิ้งหะย่อยเกิดขึ้นมากมาย กลอนเพลงโคราชตามความคิดของครูบุญส่ง หนึ่งบทมีสี่ท่อนเพลง ดังนี้

(ท่อนโอ) โอ.....โอ.....เออ.....เอ้อ...ๆ...ๆ...ๆ...ๆ...เอ้อ....เอ้ย..

(ท่อนขึ้น)

ผ้าแพร ผ้าไหม ไม้เท้า **สีหม่น** ลูกหลานพร้อมกัน ทุกคน ดอกหนา ย่าเอ๋ย...กลางเมือง ราช **สีมา** ด้วยเทิดทูล พระคุณใหญ่ มารำถวาย ให้คุณย่า แต่งตัว สวยสัดใส ไม่มีใคร ราช**สีหมอง**

(ท่อนเดินกลอนหรือกระทู้เพลง)

น้ำอับน้ำหอม พร้อม **โฉม** ดูข้าม งาน **แฉล้ม** ทั้งประแบ่ง แต่งแต่้ม มารายรำ **นำฉลอง**
(รำนำฉลอง) แคล่วคล่อง **ฉลิวฉลาด** สมศักดิ์ศรี ชาวโคราช แม่โฉม **ชะเหลา**

(ท่อนกระทุ้ง)

มาบวงสรวง **ผู้สูงศักดิ์** รวมใจภักดิ์ **ที่สูงที่สุด** คุณย่าเทียบ เปรียบประดุจ **สิ่งศักดิ์สิทธิ์** อัน **สูงส่ง**
(ท่อนปลายลง)

คุณงามความดี **ที่ยืนหยัด** เป็นเกียรติประวัติ **อันยืนยง** บารมียำคุ้ม บ้านชุมเมืองเย็น มา
ยัง **ยืน** อี.....อี-ยาว

(สุวรรณภรณ์, การจัดการความรู้ในการด้นเพลงของหมอลำและผลกระทบที่มีต่อ
วัฒนธรรมเพลงโคราชแบบเดิม, 2553)

จากตัวอย่างข้างต้นสามารถบอกให้เราารู้ได้ถึงสติปัญญาในการด้นกลอนสดที่เป็น
เอกลักษณ์ของเพลงโคราช หมอลำท่านอื่น ๆ ยังมีความคิดเห็นที่ตรงกันในเรื่องของ
กลอนเพลงโคราชในสมัยปัจจุบัน อีกหนึ่งเพลงโคราชแก่นที่ผู้วิจัยจะนำเสนอ คือเพลง
โคราชแก่นของ หมอลำกำปั่น บ้านแท่น

(ท่อนโอ) โอ้.....โอ้ โอ.....โอ๊ะ.....โอ๊ะ.....โอ้ย

(เกริ่น:ชาย) นางบุญเยี่ยมหาเพลงรุ่นใหญ่มาแสดง ก็นำดู ย่าก็มีหลานหลายคน นับเป็นกุศล
เน้อ.....แต่ไรอยู่ ขอฝากนางบุญเยี่ยมไปเป็นหลานย่าสักคนเป็นไร เอย...ยอ..

(ท่อน 1:หญิง) เอ้อ.....ฝากนายบุญทวน บุญเยี่ยมไปเป็นหลานย่าสักคน หละหนาย่าเอย..
เป็นไรเย้อ..คำบบานไว้กับคุณย่าเพลงโคราชก็หามา ว่าให้เสมอก็เน้อไม่ใช่รายโยค พ่องาม
เอยรายยา

(ท่อน 2:หญิง) มาคุยกับแกไม่จริงแจ จริงจวน แต่นางบุญเยี่ยมก็่นายทวนนี้เค้าคนจริงใจ
คนจริงใจ ไม่เคยจะลิมสัจจะ เน้อไม่ใช่จริงทีบ แล่จริงเอ้อ....เจอหลังว่าน้อยพรอก ไม่พอ
นอกพอโน ว่าจะหาเพลงมาให้ ก็เอามาให้เต่ คุณพ้อมีพ้อหนู ไม่รายยอ แม่รายยอ รายยัง ก็
เชื่อฟังแต่ไรอยู่ ขอให้คุณย่าช่วยพุง นางบุญเยี่ยมจ๊กหน้อยเป็นไร อ้อ.....เยอ.....

(ท่อน 3:ชาย) ไม่นายทวดดอกเน้อ นายเทียม และจะบอกกับย่านี้ว่านางบุญเยี่ยมดอกหนา
ย่าหนา เป็นภรรยานายทวนหนา ปันมีค้ำประสมเค่น เอาเพลงมาเล่นอย่างสมควร ตลอด
บุญเยี่ยมและนายทวน ในนายไถ่ นายทาม เนอ.....

(ท่อน 4:ชาย) คือเค้าบอกว่านายทวนเป็นน้องชายของนายเทียม ยิ่งแต่นางบุญเยี่ยมอยู่ใน
ศีลกินในธรรม ศีลกินในธรรม..... มาไหวย่าเอาแท้ ๆ เนอไม่มองนายถ่วย และนายโท ไม่ได้
เพื่อน ได้หมู่ กินหมู่ ได้มันไปบอกกาเหว่า เจ้ากำปั่นที่รักย่าโม จึงได้มา.....ไม่ใช่โดด ไซ่แยง
มาว่าเพลงเงงงส่งเสียงไซย ขอให้คุณย่ามา ยกนางบุญเยี่ยมเอามือไซ...โย

(กำปั่น บ้านแท่น และกาเหว่า โชคชัย 2554 : สัมภาษณ์)

จากตัวอย่างทั้งสองจะเห็นได้ว่า เพลงโคราชแก่นหรือเพลงโคราชที่หมอลำใช้ขับร้องกัน
ในปัจจุบันจะมีการแบ่งวรรค หรือ แบ่งท่อนที่คล้ายคลึงกัน แต่จะแจกจ่ายกันที่เนื้อหาของบทเพลง

อย่างที่เคยกล่าวไปเพลงโคราชมักถูกดัดหรือประพันธ์ขึ้นตามเหตุการณ์สำคัญ หรือตามวิถีชีวิต คำสอนตามหลักพระพุทธศาสนา หรือการดำรงชีวิตของคนในชุมชน

เพลงโคราชแก่นัน ศิลปิน กำปิ่น บ้านแท่น และ กาเหว่า โชคชัย

เกริ่นนำ

แม่กาเหว่า ฟังเพลงก็รอบคอบ มาแก้บอกแก้พี่ ได้หลานชายคนดี เลยหาแกมาแก่นัน ..เอ่อ..แกมาแก่นัน เป็นเพลงโคราชพื้นบ้านแต่ไม่ใช่แก้ห่วย....หนอแก...

ไม่ทางอ้อมทางหมอง ไม่ทางหมองทางหม่น เอาเพลงโคราชมาแก่นันก็มาหมัดทั้งพ่อทั้งแม่ ไม่บ่นในเพลงหนอละไม่หนอในเพลงนั้ง ให้ยามาฟัง...เอ่ออ....ละหนอเพลงแน่ วิญญาณคุณย่าอยู่ไหนให้มาสดับรับฟังเพลง.....เอ่อ เอ้ย...เนอ

ครูกำปิ่น เอาแน่....ละหนอ....เอาเวียน แม่หนังสือที่เขาเขียนดอกหนาย่าหนา

แม่กาเหว่า (ชียาไชชา)

ครูกำปิ่น ก็คือย่าโมเองท่านชอบเพลงนี้โคราช **ไม่เอาเวียนเอาวน** แม่กุหลาบได้บ่นย่าไว้....ย่า

แม่กาเหว่า (ชียาไชชา)

ครูกำปิ่น ไม่มาเห็นหรือจะมาหาหว จะฟังกำปิ่นนี้กาเหล่าเขาก็หาเอามาให้....ย่า...หาเอามาให้ ตาแหลมแก้มคมเนอ....จะไม่คิดมาหัก หน้ามาหา ไม่แน่อับแน่นน นี่เกิดเป็นคนก็แน่นอน บบบานขอ หลานจากย่า ก็ตั้งใจได้แน่นอน...**ไม่ฟังเก่งฟังกาจ**แต่เพลงโคราชอยากฟังก่อน ให้ดวงวิญญาณลอยผ่าน อากาศมารับฟัง เอ้ออ....เอ่อ.....กัน

แม่กาเหว่า เอ้ย.....มารับ....เอ้ย.....แหลหนาย่าหนา..เอ็ง...เอ้ย.....ฟังกัน

ย่ากุหลาบมาขออย่าให้ประทานหลาน ย่าก็ได้ประทานหลาน ก็นะไม่ใช่ฟังก่อน ก็ย่าเอ้ย ฟังกี่

ครูกำปิ่น อะชียาไชชชาย

แม่กาเหว่า ก็รักย่าคนเดียว**แม่คนเดียว คนเด็ด** ให้เด็กชายธีรเมธพ่อน้ำมน เป็นคนดี..เนอ...มนคนดี...

ครูกำปิ่น จ๊ะ จ๊ะ จ๊ะ จ๊ะ

แม่กาเหว่า เป็นหลานย่าดา แต่ไม่ใช่คนดับ หนอ...คนละ...เอ้ย....

รูปร่างก็ขอให้สวย ไม่เป็นถั่วเป็นโถ ระลึกถึงคุณย่าโม นับถือกันเป็นแถว

ไม่มาแล่มมาเล็ง ตอนนี๋หมอเพลงก็มาแล้ว พอย่ากุหลาบได้หลาน ก็หาเพลงโคราชก็จัดมา...เอ้ยยยย เลย

พอย่ากุหลาบได้หลาน ก็หาเพลงโคราชก็จัดมา..เอ่อ..เอ้ยย...เอเอง..เลย

ครูกำปิ่น เอ้อ...ดอกเนอนี่ก็จัด ดอกหนาย่า.... เออ เอ้ยยย..มาเลย การบบานที่ยิ่งใหญ่ได้หลานชายแล้วย่าเอ้ย...

แม่กาเหว่า ชียาไชชชาย ชียาไชชชาย

ครูกำปิ่น กำปิ่นกาเหว่าก็มาแล้ว ถวายกระทิงพวงมาลัย เออ..เอ้ย....

แม่กาเหว่า ชียาไชชชาย ไชยชชาย

ครูกำปิ่น ไม่ดีแจก...ดีจ่าย...จะตีนาย..ดีเจ้า...ได้ฟังเพลงนางกาเหว่า ย่านี้คงนี้ดีใจ

นี่...ดีใจ..พุทธานอันที่จริงเนอ..แม่โม่งดีเจ็อยย่าเอ่อ.....

และดีใจว่าไม่อยากหักอยากหาญกะนับทรมายังอยากหมาบบานคุณย่า

แม่แก้มหอมคือท่านอยากเห็นหนา...ไม่มาลูกมาหลาน

เอานายกำปิ่นเขามาเล่นเป็นเพลงโคราช ชนะเลิศที่สุดในโลก..ได้เขามา...เอ่อออ..เอ้ย..แล้ว

- แม่กาเหว่า นี๋ว่าได้เขาเลยหนาย่าหนา...เอ็ง...เอย...มาแล้ว
ขอให้บารมีคุณย่าจงสูงส่ง..เอ้ออ..เนอ...เพลงโคราชว่าตกลงก็มาแล้ว ก็เนื้อก็มีเพลงมาแก้กว้างามเอยมาเลย
ครูกำปิ่น ชियाชะชिया
- แม่กาเหว่า แม่ย่าเรื่องย่าหรือก็นับถือย่าหลาย จะไปไหนมาไหนไม่เคยจะลืมคุณย่าเลย....ลืมย่าเลย
ครูกำปิ่น จ๊ะ จ๊ะ จ๊ะ จ๊ะ
- แม่กาเหว่า เพลงโคราชจัดมาเล่นเนื้อ ไม่มีแม่ปัญญาละเล็ก ปัญญาเล็ก
แม่ย่าหมองแม่ย่าหม่น พวงเอ็งก็คนปัญญามี ได้หลานชายก็จัดงานมาทันที
หาเพลงมาให้ย่าโม ก็เป็นที่พึงหนอ..ทางใจ ก็ย่านี่**เป็นร่มโพธิ์ หนอร่มโพธิ์**
ขอเชิญคุณย่ามาฟังเพลงเสียให้อารมณ์ เอ้อออ..เนอ..เอย.....เพลิน
- ครูกำปิ่น **ไม่เท่าจอกทะเลเหนือเท่าแหน** พุดกันไม่เท่าแลดอกหนาย่าหนา เตมาเนอ
แม่กาเหว่า ยาไชชาย ชियाไชชาย ไชยยาไชยชาย
- ครูกำปิ่น คือว่าแม่กุหลาบ แม่ตามน ละแกมาบนด้วยเรื่องเพลง
ไม่เท่าร้อน เท่าหนาว บนเองกำปิ่นกาเหว่าเท่านั้น
- แม่กาเหว่า อะชियाไชยชาย
- ครูกำปิ่น **ไม่มาอุตมาหนูน** จะมาคุณมาหนอ คือว่าท่านย่าโมอยากเห็นหน้าข้ามานาน..หน้าข้ามานาน
ดวงจิตนี้เจตนาเนื้อ..ไม่คิดมาแน่ และมาแน่ ไม่รู้จักไม่รู้ทรง เป็นว่าเอาส่งอยากรู้สาย
คือบนบานอยากได้ลูกหลานชาย แม่คนสวยก็รู้ทราบ..หนา
เห็นกุल्लीวกลุ่นนี้เป็นการบนของแม่กุหลาบ ได้หลานชายมาไว้เลี้ยงสมใจกุ..เอ้อ..เอย..
- แม่กาเหว่า เอ้ออ..เนอ..ว่าได้หลานชาย..ละมาไว้เลี้ยงนี้ว่าสมใจ..เออ..เนอ...แหละหนอย่าเอ้ย...กุแล้ว
ว่าเด็กชายธีรเมธ..เออ..เนอ...ยังก็สำเร็จแน่นแนวกะเนื้อแม่ ๆ กุล่งงานและนี้กุลูก
- ครูกำปิ่น อะไชยา ชะชिया
- แม่กาเหว่า เขากำเนิดเกิดเป็นมนุษย์ว่า**มีสุขมีโคก** ขอให้วิญญาณย่าโมจงอยู่ดีมีสุข..ดีมีสุข
- ครูกำปิ่น จ๊ะ จ๊ะ จ๊ะ
- แม่กาเหว่า นี๋มาฟังเพลงสาเนื้อแม่ ๆ ไม่แม่มีเซ็ง....เนื้อ....หนอมีสา
หวังว่าน้อยตาหนอก แม่ตาหนอกตาในช่วยแม่กุหลาบได้หลานชาย พ่อบุญเหลือพ่อเนื้อสนิท
ไม่เป็นโชคเก่าหนอเป็นใหม่ ได้หลานชายมาไว้เป็นมิตร
ขอให้ย่าแพรบารมีอยู่คู่มือเมืองราชสีมา เนอ.....ตาเป็น.....มัน
- ครูกำปิ่น เอ้ออ...ดอกเนื้อ..ตาเป็นมัน แต่พอย่าโมได้รับทราบคุณแม่กุหลาบก็ได้มาราร่วมกัน
- แม่กาเหว่า ยาชियाชिया ไชยชชะชिया
- ครูกำปิ่น **ไม่เป็นเก่าเป็นใหม่** ได้หลานชายเป็นหมด สองกระจกได้มอง ถ้าเอ็งทำถูกต้องบนอะไรต้องได้หมด
อะไรได้หมด บารมีย่าโมเนื้อ...ไม่ทำ..ได้เม้น...เนอ..เออ..
และได้หน้ามน แม่นิกถึงนิกนานสำลี่ปัน นิดในแม่กุหลาบได้หลานชายแต่ใจวันนี้ก็ดีนิกหนา
- แม่กาเหว่า **ไม่แม่แก้แม่ไข**นี้ที่กุหลาบให้จำไว้นะแม่ขา นี๋กุหลาบหนามจักหนามคมมัยดอก..งนี่แม่..เนอ...เออ..คุณ
เออเออ...เนอ.....ไม่เนื้อ...เอ็งเอย...แม่คุณ ตอนนี๋แม่กุหลาบได้หลานชายว่าจิตใจไม่วายรุ่น
ก็ไม่ใช่แม่เขี้ยวหามเอ้ย...แม่คุณ.....
- ครูกำปิ่น อะชियाไชยชาย

แม่กาเหว่า ไม่ช่วยวัน ช่วยเมื่อ ช่วยเสีย ช่วยหมี ให้แต่เป็นคนดี ยาก็อวยมาช่วยหมีด...อวยช่วยหมีด..
อะไรก็ช่วยมาก ไม่ใช่ช่วยหมีด...เนอ...เออ...หนอช่วย...เนอ....

สิ่งสำคัญของเพลงโคราชที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะคือการเล่นคำคู่ เช่น ไม่ทางหมองทางหม่น ,เป็นร่มไทร หนอร่มโพธิ์,ไม่เท่าจอกหละเหนอเท่าแห่น,ไม่มาอุดมาหนูน,ไม่แม่แก้แม่ไข เป็นต้น

การเอื้อนก็เป็นอีกเอกลักษณ์หนึ่งที่สำคัญ และร้องเกี่ยวกันไปมาโดยไม่มีเครื่องดนตรี ประกอบ ใช้เพียงเสียงและการปรบมือเท่านั้น มีคำสร้อยเช่น ยาชีชาย ยาชีชาย ไชยชาชะชีชาย,จ๊ะจ๊ะ ซึ่งจะยกตัวอย่างโน้ตสากลในตอนเกริ่น ดังต่อไปนี้

♩ = 100

รูปภาพที่ 10 โน้ตเพลงแก่นบทตอนเกริ่นนำ ศิลปินกำป็น บ้านแท่น และ กาเหว่า โชคชัย

5.7.4 เพลงโคราชชิง

กาลเวลาเปลี่ยนแปลง วิธีการดำเนินชีวิตของผู้คนในสังคมชาวโคราซก็เปลี่ยนตาม เพลงโคราชได้รับความนิยมน้อยลงเรื่อย ๆ เด็กรุ่นใหม่แม้เกิดและเติบโตมาในจังหวัดนครราชสีมาก็ไม่รู้จักเพลงโคราช ด้วยเพราะได้รับอิทธิพลวัฒนธรรมดนตรีตะวันตกเข้ามา ทำให้เด็กรุ่นใหม่หันไปสนใจและรับฟังเพลงที่ทันสมัยในยุคนี้ และเมื่อสังคมเปลี่ยนไปหมอบเพลงโคราชจึงต้องปรับเปลี่ยนวิธีการนำเสนอเพลงโคราชให้น่าสนใจมากยิ่งขึ้น

นายกำป็น บ้านแท่น เป็นหมอบเพลงคนแรกที่ได้คิดประพันธ์เพลงโคราชชิงขึ้นเมื่อประมาณปี พ.ศ.2552 จัดจำหน่ายโดย บริษัท โฟเอส(ไทยแลนด์) จำกัดอัลบั้มแรกมีชื่อว่า ชิงระเบิดโลก ซึ่งในอัลบั้มนี้มีทั้งหมด 12 เพลง ดังนี้

1. สังขารไม่เที่ยง	2. อัศจรรย์
3. เมียไม่ให้ถอน	4. เมียเสีย
5. ลูกคนมีบุญ	6. โคราชชิง
7. ชิงเต่าๆ	8. เลิกเหล่าเพราะเมีย เลิกเปียร์เพราะลูก
9. ความมีคุณ	10. คนกระทอก
11. ฝนแล้ง	12. นางแมวขอฝน

เพลงโคราชชิงในอัลบั้มนี้ปัจจุบันยังสามารถรับชมได้ ในสื่ออินเทอร์เน็ต สื่อ Youtube ทั่วไป ซึ่งจะยกตัวอย่างเนื้อเพลง สังขารไม่เที่ยง มาเป็นตัวอย่าง ดังนี้

เนื้อเพลง สังขารไม่เที่ยง
คำร้อง-ทำนอง กำป็น บ้านแท่น
ศิลปิน กำป็น บ้านแท่น

โ้.....โ้.....เอย.....เอิง.....เอย.....

จะขอสารก หยิบยกสุนทร จะร้องเป็นกลอน ให้พี่น้องฟังกัน
 ลิขิตชีวิตของมนุษย์ ไม่มีสิ้นสุด ในวิภวณะสงสาร
 เกิดมาลืมนาดูโลก พอแต่ตัดสายรก ก็เริ่มดิ้อรัน
 ร้องหาเอาแต่นาเอาแต่ไร่ ทรัพย์สินทั้งหลายใหญ่โตโอฬาร
 เกิดมาตัวเลวเอวเปล่า มีแต่มือเปล่า ๆ กำมากันทั้งนั้น
 นอนดินดำดินกำมือ ความหมายนั้นก็คือกรรมไครกรรมมัน
 ไม่มีหอรอกที่แบมือมา ฉันเห็นก็แต่พานอนกำกำปั้น
 เขาแบ่งเกณฑ์เป็นอายุสังขาร อยู่ยาวอยู่สั้นจะเท่ากันเมื่อไร

* สิบปีอาบน้ำก็บ่หนาว ชาวปีแนบสาวกะบ่เปื้อ สามสิบตื่นเมื่อก่อนไก่อ่ สี่สิบนอนไฝ่คะนึ่ง
 ห้าสิบเดินบ่ถึงทอดอยู่ หกสิบเป่าขลุ่ยก็บ่ดัง เจ็ดสิบหนังเป็นลูกสวน แปดสิบนักหนวกมาหู
 เก้าสิบนั่งตุ๊กหลานฮ้องให้ ร้อยปีจะไปเหลืออะไร ไช้ก็ตาย บ่ไช้ก็ตาย
 ไช้เกิดครั้งเดียว ขอให้ตายครั้งเดียว ไม่มีหอรอกไครตายสองครั้งได้

เหลาสุดคิดดูกันเอาเถิด เรารู้แต่วันเกิด ไม่เตลิตวันตาย
 อนาคตเราเหลือแต่ร่าง ถ้าไม่ถูกดินฝัง ก็ต้องเอาเผาไฟ
 ไม่มีไครจงเอาไว้ทำปลาร้า เนื้อหนังมังสาหาค่าก็ไม่ได้
 มัจจุราขเราไม่อาจแข็งขึ้น ต้องนำร่างเอาคืน ดินน้ำลมไฟ
 ถึงมีเงินหมื่นล้าน แสนล้าน ซื้อด้วยมบาล จ้างดาาก็ไม่ได้
 ตายไปก็ไม่ได้สักแดง พากันออกแรงยื้อแย่งกันทำไม
 ผลที่สุดมนุษย์ก็ต้องตาย สิ่งที่เหลือได้คือกระดูกกำเดียว

ดนตรี (ซ้ำ *)

จากเนื้อเพลง สังขารไม่เที่ยงที่ยกตัวอย่าง ในเนื้อหาเพลงได้กล่าวถึงวัฏจักรการใช้ชีวิตของ
 คน การสอนให้คนเรารู้จักใช้ชีวิตว่าผลสุดท้ายแล้วสิ่งที่เราไขว่คว้าหามาทั้งชีวิต เมื่อถึงเวลาที่เราต้อง
 จากไปเราไม่สามารถเอาอะไรไปด้วยได้เลย เพลงโคราชซึ่งบางเพลงถูกนำไปปรับใช้ในการแสดง
 คอนเสิร์ตบ้างในบางเพลง เอาไปเล่นกับจังหวะที่สนุกและทันสมัยยิ่งขึ้น ซึ่งผลตอบรับในกระแสสังคม
 และการเป็นที่รู้จักของเพลงโคราชซึ่งถือว่าดีมาในระดับหนึ่ง

การแสดงเพลงโคราชหรือเพลงโคราชซึ่งจะถูกนำมาแสดงตามงานที่มีผู้ว่าจ้างได้จ้างให้หมอ
 เพลงคนนั้น ๆ ไปเล่น และได้ไปแสดงในงานสำคัญต่าง ๆ ในจังหวัดนครราชสีมา ซึ่งงานที่จังหวัด
 นครราชสีมาจะจัดขึ้นเป็นประจำทุกปี คือ งานย่าโม ซึ่งจัดขึ้นเป็นประจำทุก ๆ ปีและจัดขึ้นเฉพาะที่
 จังหวัดนครราชสีมาเท่านั้น

งานย่าโม หรือ งานฉลองวันแห่งชัยชนะของท้าวสุรนารีประจำปี เหตุที่ต้องนำเพลงโคราช
 มาเล่นในงานย่าโม ไม่ว่าจะเป็เพลงโคราชแบบดั้งเดิมที่ยังพอร้องเล่นได้ เพลงโคราชแบบแก๊บน และ
 เพลงโคราชซิ่ง เพราะด้วยความเชื่อของชาวโคราชที่มีต่อย่าโม ซึ่งเคยมีกล่าวเอาไว้ว่าย่าโมโปรดปราน
 เพลงโคราชเป็นอย่างมาก และหนึ่งในที่มาของเพลงโคราช หรือ ชื่อเพลงโคราชก็เป็นย่าโมที่ตั้งขึ้น

5.7.5 เพลงโคราชในทำนองเพลงลูกทุ่ง

การเปลี่ยนแปลงรูปแบบเพลงโคราช หรือสำเนียงโคราช นอกจากนำมาปรับเปลี่ยนเป็นเพลงโคราชซึ่งแล้ว ยังได้นำเอาเพลงโคราช หรือ สำเนียงโคราชไปสู่เพลงลูกทุ่ง เพื่อให้เกิดความน่าสนใจให้กับกลุ่มคนในสังคม

เพลงลูกทุ่งสำเนียงโคราช เริ่มต้นด้วย เพลงหมากัด ศิลปิน เอกชัย ศรีวิชัย เพลงนี้เป็นการผสมผสานกันโดยบังเอิญของเพลงพื้นบ้าน เพราะในเพลงนี้มีทั้งสำเนียงของเพลงอีสาน เพลงลำตัด และเพลงโคราช รวมเข้าด้วยกัน เนื้อหาเพลง มีดังนี้

เพลง : หมากัด

ศิลปิน : เอกชัย ศรีวิชัย

ไอ้มาเถิดหนากระไรแม่มา ไอ้มาเถิดหนากระไรแม่มา เร็วเร็วอย่าช้า เลยนะแม่หน้านวลโย
 คนไหนถ้านึกสนุกลุกขึ้นขยับ ขยับ ขยับขยับขยับเข้ามาไวไว
 ตั้งวงกันไว้ตรงหน้า จะให้เอกชัยลาไปหรืออย่างไร
 ผมมาหลายคน กับนักดนตรีเพื่อนบ้าน แพนแพนอย่างนักร้าคาญ ไปเลยสายใจ
 พี่มายืนรออยู่ที่ข้างรั้ว เลยให้เพื่อนมันโผล่หัว ไปดูข้างใน
 จงเข้าไปดูว่าเขาอยู่หรือเปล่า ถ้าได้ยินหมาเห่า ให้รีบออกมาไวไว
 น้องสาวจำดูหมาให้พี่ด้วย อย่าปล่อยให้หมามันกัด ขาของพี่ได้ของพี่ได้
 อีเซียวก็แ่งหรือว่าอีแดงก็รีบ พี่เลยเอาไม้ทิ่ม ตาหมามันไปหมามันไป
 แหมหมาของเธอ มันช่างดูเสียจริงด้วย มันชอบกัดแต่ปลาย ขาของพวกผู้ชายพวกผู้ชาย
 พี่ก็ช่วยเอ๋ยเพื่อนก็ช่วย ต่างถูกหมากัด ป่วยจนเดินไม่ไหวจนเดินไม่ไหว
 สงสารเพื่อนมันป่วย มันยื่นเอามือกุม ขาบอกว่าแทบเป็นไข้
 ไอ้มาเถิดหนากระไรแม่มา ไอ้มาเถิดหนากระไรแม่มา เร็วเร็วอย่าช้า เลยนะแม่หน้านวลโย
 คนไหนถ้านึกสนุกลุกขึ้นขยับ ขยับ ขยับขยับขยับเข้ามาไวไว
 บ้านพี่ปั้นอยู่สุพรรณ บ้านจอมขวัญอยู่เมืองเพชร (ซ้ำ)
 แล้วพี่อุตสาห์มา เยี่ยมเธอรู้ไหมเธอรู้ไหม
 อุตสาห์มาเยี่ยม พี่มาจากราชบุรีแล้วอยากจะมาดู หน้าว่าใหญ่แคไหน ว่าใหญ่แคไหน
 พี่มาเยี่ยมเยือน จนถึงเรือนถึงบ้าน น้องสาวอย่างนักร้าคาญพี่เอกชัย
 ตั้งแต่วันนั้นตัวฉันก็เลยเซ็ด ก็เลยไม่คอดไป เยี่ยมเธออีกต่อไป
 ไอ้มาเถิดหนากระไรแม่มา ไอ้มาเถิดหนากระไรแม่มา เร็วเร็วอย่าช้า เลยนะแม่หน้านวลโย
 คนไหนถ้านึกสนุกลุกขึ้นขยับ ขยับขยับขยับเข้ามาไวไว
 ไอ้มาเถิดหนากระไรแม่มา ไอ้มาเถิดหนากระไรแม่มา เร็วเร็วอย่าช้า เลยนะแม่หน้านวลโย
 คนไหนถ้านึกสนุกลุกขึ้นขยับ ขยับขยับขยับเข้ามาไวไว

ท่อนเนื้อเพลงที่ร้องว่า “ไอ้มาเถิดหนากระไรแม่มา” เป็นเพลงพื้นบ้านประจำท้องถิ่นของจังหวัดสุพรรณบุรี ในยุคหนึ่งที่ดนตรีถูกจำกัดและเพลงหมากัดเป็นการนำเอาเอกลักษณ์ท้องถิ่นเพลงพื้นบ้านมารวมกันอย่างไม่ได้ตั้งใจ เมื่อเพลงหมากัดถูกปล่อยออกไปจึงเกิดเสียงวิพากษ์วิจารณ์เป็น

อย่างมากในเรื่องของความเหมาะสม แต่ด้วยทำนองของเพลงที่มีความสนุกเพลงจึงเป็นที่ยอมรับมาจนถึงปัจจุบัน จนมาถึงเพลงวังวาว เนื้อหาของเพลง หมากัด และ เพลงวังวาว อาจเป็นเนื้อหาที่สื่อเสียดบ้าง แต่หากลองตั้งใจฟังในแต่ละบทเพลงจะมีคติสอนใจแฝงอยู่

และเมื่อประมาณปี พ.ศ.2554 สำเนียงโคราชได้ถูกนำไปขับร้องใน เพลง วังวาว ของศิลปิน คำมอด พรขุนเดช แต่งคำร้อง/ทำนอง โดย ครูกำปั่น บ้านแท่น เรียบเรียงดนตรีโดย โต้ง คนด่านเกวียน ผลิตจาก บริษัท ท็อปไลน์โตมอนด์ จำกัด ซึ่งเพลงนี้ได้บรรจุอยู่ในอัลบั้ม โคราชซึ่งระเบิดเนื้อหาเพลง ดังนี้

เพลง : วังวาว

ศิลปิน : คำมอด พรขุนเดช

ละตุ้มเป๊ะ ละละละตุ้มเป๊ะ ละละละตุ้มเป๊ะ ละละละตุ้มเป๊ะ
ละละละตุ้มเป๊ะ ละละละตุ้มเป๊ะ ละละละตุ้มเป๊ะ ละละละตุ้มเป๊ะ
ใจ เอ้าใจใจใจ เอ้า ใจใจใจ เอ้า ใจใจใจ

หน้าหนาวนอนเฝ้าข้าวฟ่อน กระท่อมนาดอน เห็นหลังคาโต้दै
ฝักแวนลัดหวอง อยู่กระหนองกลางนา ไปเด็ดยอดมาละกินกันมุ่นเม
ไม่เคยลำบาก เรื่องปากเรื่องท้อง ปลาตามลำคลองถมถมถม
ปลาหลดมุนมาละได้มาครึ่งชาม ต้มใส่ใบมะขามกินกันช่วยเซ
น้ำพริกมีมะกอก จิ้มดอกสะเดา ข้าวคั่วลาบเทา ละใส่น้ำปลาพอเป๊ะเป๊ะ
สาโทหวานละทำกันสองตุ้ม ชุกไว้ในพุ่มกอไผ่ใบโพพะพะ
ไปตักมารินกินคนละกระป๋อง เอาจนพีละกะน่อง เมฆาชนเมฆาเซ
เอ้า ละตุ้มเป๊ะ ละละละตุ้มเป๊ะ ละละละตุ้มเป๊ะ ละละละตุ้มเป๊ะ
ละละละตุ้มเป๊ะ ละละละตุ้มเป๊ะ ละละละตุ้มเป๊ะ ละละละตุ้มเป๊ะ
ใจ เอ้าใจใจใจเอ้า ใจใจใจ เอ้า ใจใจใจ

เมื่อครั้งนำอินางวังวาว ละจำได้ไหมเล่ากะทุ่งหัวทะเล
ให้พี่คนวังให้อินางคนส่ง พอถึงสายธงก็ติดลมถมถม
พี่สาวน้องซึก พี่ซึกน้องสาว เอ้า สาวสาวสาว เอ้า ซึกซึกซึก
เอ้า ซึกซึกซึกเอ้า สาวสาวสาว เอาจนด้ายสายว่า ละพันกันมุ่นเม
พี่เคยนำนางฟังเสียงธนู เสียงดังเข้าหุยามลมหันเห
ว่าวพู่ละธนูใบลาน เสียงดังสนั่นละมีมนต์มีเสน่ห์
เอ้า เต็ดเต็ดเต็ด เต็ดเต็ดเต็ด เอ้า เต็ดเต็ดเต็ด เต็ดเต็ดเต็ด
เต็ดเต็ดเต็ด เต็ดเต็ดเต็ด เต็ดเต็ดเต็ด เต็ดเต็ดเต็ด เต็ดเต็ดเต็ด เต็ดเต็ดเต็ด
ใจ เอ้าใจใจใจ เอ้า ใจใจใจ เอ้า ใจใจใจ

หน้าหนาวนอนลาน พากันนอนหลับ เลยมานี้กวาดภาพ เอาเมื่อครั้งบุพเพ
บางคำบางคินละกันอนตาแข็ง ชวนหล่อนอนตะแคง ดูดาวมีตะเข้
ละต้องวังลงท่ง เอาจนเอวนี้กระเท่ พี่สาวน้องซึก พี่ซึกน้องสาว

เอ้า สาวสาวสาว เอ้า ชักชักชัก เอ้า สาวสาวสาว เอ้า ชักชักชัก
 เอาจนว่าตลกสักหัวปักดินเต ก็หวนมาคิดว่าชีวิตคนเรา
 นี่มันคล้ายกันกะว่าว่ามีอ่อนมีเว
 เวลาที่มีมันก็เซ็งขึ้นลอย เวลาสมน้อยนี้ก็หมดนะเสน่ห์
 เวลาเงินจางพวกนางนี้ก็จาก แม้แต่คนรักมันยังมารวนเร
 ไม่มีหน้าไหนล่ะจะใหญ่ยั่งยืน มีขึ้นมีลง เหมือนกับลำน้ำทะเล
 เอ้า เต็ดเต็ดเต็ด เต็ดเต็ด เต็ดเต็ดเต็ด เอ้า เต็ดเต็ดเต็ด เต็ดเต็ด เต็ดเต็ดเต็ด
 เต็ดเต็ด เต็ดเต็ดเต็ด เต็ดเต็ดเต็ด เต็ดเต็ดเต็ด เต็ดเต็ดเต็ด เต็ดเต็ดเต็ด เต็ดเต็ดเต็ด
 ใจใจใจใจใจ ใจใจใจใจใจ ใจใจใจใจใจ

เพลงวิงวาวได้ผลตอบรับดีมากในสังคม ด้วยทำนองเพลงที่มีความสนุกสนาน และเนื้อหา
 เพลงที่มีความเข้าใจง่าย จึงทำให้ผู้ฟังสามารถร้องตามได้อย่างสนุก หรือแม้แต่ผู้ที่ไม่รู้จักภาษาโคราชก็
 สามารถร้องตามได้ ถือได้ว่า เพลงวิงวาวประสบความสำเร็จมากและได้รับความนิยมมาจนถึงปัจจุบัน

เมื่อเพลงโคราชเริ่มมีการนำมาผสมผสานในเพลงลูกทุ่งมากยิ่งขึ้น จึงทำให้มีศิลปินชื่อดังอีก
 ท่านซึ่งเป็นลูกศิษย์อีกคนหนึ่งของครูกำปั่น บ้านแทน นำภาษาโคราชมาร้องเป็นทำนองเพลงลูกทุ่งซึ่ง
 ได้รับความนิยมมาก และเป็นเพลงที่สามารถร้องกันได้ทั่วไปจนถึงยุคปัจจุบัน เพลงนั้นมีชื่อว่า เพลง
 จิรักหรือจิลอก (จะรักหรือจะลอก) ขับร้องโดยศิลปินตึกแตน ชลดา ซึ่งเพลงนี้เป็นเพลงอัลบั้มที่ 2
 ถนนคันฝัน โดยบริษัท แกรมมีโกลด์ จำกัด เผยแพร่ครั้งแรกเมื่อวันที่ 28 สิงหาคม พ.ศ. 2550

เพลง: จิรักหรือจิลอก

ศิลปิน: ตึกแตน ชลดา

ผนตักบ้านน้อง ฟ้ามันร้องตื้นตื้น คำว่ารักที่พี่ให้ยืม กลัวพี่จะลืมเมื่อลาไกล..ลาไกล
 ไปดูเดือนต่างดาว รีไปเหล่สาวบ้านไหน หมู่นี้ดูพี่เปลี่ยนไป หรือมีแฟนใหม่ให้บอก กง กง
 รักเล่นรักแท้ หรือว่าแค่ซ้ำซ้ำ กลัวตักหลุมรัก หัวสีกขะมา เพราะใจพี่แห้งแล้งลง..แล้งลง
 พ่อตกรักเร่ ไปทำที่อยู่แถวไหน โทรไปหากก็ไม่รับสาย หลายวันแล้วปล่อยให้้องงง น้องงง...
 โทรมาหน่อยไม่ได้ยิน ไม่มีแม้แต่ข้อความ ข้อความ คำที่บอกว่ารัก ที่เคยเคยฝากคิดถึงกัน คิดถึงกัน

เขียนฝันฝากไว้ ใจพี่ไม่มาสานต่อ โทรศัพท์ยังเปิดเครื่องรอ ใจจดจ่อรอทุกวัน..ทุกวัน

งานคงยุ่งนี้ หรือพี่ไม่มีเวลาว่าง ฝากรักไว้อีกหลายทาง

น้องคิวเท่าไรให้คอยนาน คอยนาน คิวเท่าไรให้คอยนาน

จิรักหรือจิลอก แค่มหาหยอกแล้วลอกให้ฝัน ฝันฝันฝันฝัน ฝันฝันฝันฝัน

หมดรักก็บอกไม่ว่ากัน จิได้เลิกฝันให้เสียเวลา...เสียเวลา

ข้อความสุดท้าย วันนีถ้าพี่ไม่มา ถ้าไม่โทรหา เป็นอันเลิกกันใช้ไหม

คำว่าแฟนหากยกให้คนอื่นไป จิบอกหัวใจว่าให้ลองเจ็บดูถั่ว

มีอีกหลายผลงานของตึกแตน ชลดา ที่นำภาษาโคราชามาขับร้องในทำนองเพลงลูกทุ่ง ซึ่งเพลงที่ใช้ภาษาโคราชาในการขับร้องจะถูกแทรกไว้ในบางอัลบั้มเพลง ซึ่งเริ่มจากอัลบั้มที่ 2 ถนนคันฝัน มี 1 เพลง คือจิร์กหรือจึลลอก และอัลบั้มที่ 4 คนเหงาที่เข้าใจเธอ ผลิตจาก บริษัท แกรมมีโกลด์ จำกัด เผยแพร่ครั้งแรกเมื่อวันที่ 10 พฤศจิกายน พ.ศ. 2552 คือเพลงบอกแม่ย่าถ้ารักจริง

เพลง : บอกแม่ย่าถ้ารักจริง

ศิลปิน : ตึกแตน ชลดา

ไชยะนานา คุณัวะพี่ชายเอ๋ย ไชยะนานา คุณัวะพี่ชายเอ๋ย ไชยะนานา คุณัวะพี่ชายเอ๋ย
 โอม...โอมเอ๋ย ฉันทเกิดฉันทโคราช เมืองประวัติศาสตร์แต่นานโข
 เป็นลูกเป็นหลานแม่ย่าโม เลือดรักศักดิ์ศรีนี้เกินร้อย ถ้าพี่รักจริงให้รับมา ประกาศต่อหน้าแม่ย่าโม
 ไช ชะซีไซ ไชไชยะ ชะซีไซแนใจเมื่อไหร่ ไปกราบย่าโมด้วยกัน
 พ่อดอกมะม่วง พ่อพวงมะไฟ จีเอายังไง บอกกันตั้งแต่ พี่ได้อ
 กลัวหัวใจจึลลอก หลงมนต์คนเจ้าคารม
 คุณัก่อนถัว เอาให้ซัวร์ กลัวต้องนอนระทม
 มะนาวหน่วยน้อย กลัวพี่หลอกสอยมาชม
 หัวน้ลูกบคม เดียวเสียชื่อลูกโคราช
 ถ้าลูกบคม มันเสียชื่อลูกโคราช
 ไช ชะซีไซ ไชไชยะ ชะซีไซแนใจเมื่อไหร่ ไปกราบย่าโมด้วยกัน
 จักไ้อ้หละพี่จีเอายังไง หรือว่าหัวใจพี่ยังไม่อิน ไม้อ
 ถ้าอยากเป็นเขยเมืองโค ไปกราบย่าโมกะน้องปะไร
 กล้ากล้า หน้อยสิ น้องรอเปิดประตูหัวใจ
 ถ้าพี่ตกลงไม่มากมายเงื่อนไซ รูปเทียนดอกไม้ ใจรักน้องจริงก็พอ
 รูปเทียนดอกไม้ ใจรักน้องจริงก็พอ
 ถ้าพี่จิร์ก รักกะสาวโคราช ต้องกล้าประกาศ
 ต่อหน้าแม่ย่าก่อนหนอ รักอย่างโน้น รักอย่างนี้มันไม่พอ
 คำตอบสุดท้ายที่หัวใจเฝ้ารอ บอกจิม่าขอต่อหน้าย่าโมดั่งดั่ง บอกจิม่าขอต่อหน้าย่าโมดั่งดั่ง
 ถ้าพี่จิร์ก รักกะสาวโคราช ต้องกล้าประกาศ ต่อหน้าแม่ย่าก่อนหนอ
 รักอย่างโน้น รักอย่างนี้มันไม่พอ
 คำตอบสุดท้ายที่หัวใจเฝ้ารอ บอกจิม่าขอต่อหน้าย่าโมดั่งดั่ง บอกจิม่าขอต่อหน้าย่าโมดั่งดั่ง
 ไช ชะซีไซ ไชไชยะ ชะซีไซแนใจเมื่อไหร่ ไปกราบย่าโมด้วยกัน

ไซ ชะซีไซ ไซไชยะ ชะซีไซแนใจเมื่อไหร่ ไปกราบยาโมด้วยกัน

มาจนถึงในอัลบั้มเพลงที่ 5 เลือกคำว่าเจ็บ เก็บไว้คนเดียว ในอัลบั้มเพลงนี้มีเพลงโคราชระเริง และ ไม่คิดถึงกันจ๊กหน้อยเลยนี้ และในอัลบั้มเพลงนี้เพลงโคราชระเริงได้ถูกเลือกให้เป็นเพลงเปิด (ทดลองออกอากาศทางช่อง แฟนทีวี) ความพิเศษของเพลงโคราชระเริง คือ ในเนื้อเพลงนี้มีท่อนหนึ่งที่กล่าวถึง ครูกำปั่น บ้านแทน ว่า “ยกให้ครูกำปั่น บ้านแทนเป็นครูบา” ยกตัวอย่างเนื้อเพลงดังต่อไปนี้

เพลง : โคราชระเริง
ศิลปิน : ตี้กแตน ชลดา

ไซไชยะ ชะซีไซไชยะ ไซไชยะ ชะซีไซไชยะ มาเต้นสกาตีดแข็งตีดขากันจ๊กหน้อย
อะเด็บ เด็บ เด็บ เชิญเขยิบเข้ามาจอย ช่วยยกมือหน้อยแฟนคลับตัวจริงไม่ทิ้งกัน
คนบ้านกันเอง ไม่ต้องเกรงใจกันหรือกพี
สนุกกันให้เต็มทีกระซบพื้นที่เข้ามาเด้อ เด้อ

เฮ้าใจใจใจใจฉันใจเธอ เต้นด้วยคนเด็งเด้อ จะมาจากไหนก็ไทยคือกัน
สามซำร่าวงยุคนุงกระโปรงสีบานเย็น สู้ยุคไอทีลีลาเต้นไม่มีลิมิตเรื่องความมัน เฮ้อ
เหงาเหงาหงอยหงอยเงินน้อยคอยงาน วิ่งตามความฝันหน้อยมาพอแล้วหน้อยใจ

* เครียดจากงานมาเต้นด้วยกันเด้อจ้ำ เพิ่งอกหักมาเมื่อเต้นสกาแล้วมันจิกหาย
คนไม่มีแพนอย่ามัวเขินสะเท็นอาย เต้นไปยิ้มไปเผื่อยังงี้ได้แฟนกลับบ้าน

ไซไชยะ ชะซีไซไชยะ ไซไชยะ ชะซีไซไชยะ มาเต้นสกาตีดแข็งตีดขากันจ๊กหน้อย
อะ เด็บ เด็บ เด็บ เชิญเขยิบเข้ามาจอย ช่วยยกมือหน้อยแฟนคลับตัวจริงไม่ทิ้งกัน
เครียดจากงานมาเต้นด้วยกันเด้อจ้ำ เพิ่งอกหักมาเมื่อเต้นสกาแล้วมันจิกหาย
คนไม่มีแพนอย่ามัวเขินสะเท็นอาย เต้นไปยิ้มไปเผื่อยังงี้ได้แฟนกลับบ้าน

(ดนตรี)

จ๊กโอ้หละละฉันก็ว่าไปตามเขา จากเพลงโคราชยุคเก่ามาเป็นซึ่งเป็นสกา

ยกพ่อกำปั่นบ้านแทนเป็นครูบา ยกพ่อกำปั่นบ้านแทนเป็นครูบา

ฉันเต้นฉีกแข็งฉีกขา ก้อย่าว่ากันเด้อพ่อเด้อ

เอาใจแฟนคลับแฟนเพลงจ๊กหน้อยก่อนเนาะ เอาใจวัยรุ่นกันพอหอมปากหอมคอ

เฮ้าใส่กันให้ร่อยเหาะ ก่อนที่ฉันจิลาลง ก่อนที่ฉันจะลาลง

ชะชะชะไซ

ไซไชยะ ชะซีไซไชยะ ไซไชยะ ชะซีไซไชยะ มาเต้นสกาตีดแข็งตีดขากันจ๊กหน้อย
อะ เด็บ เด็บ เด็บ เชิญเขยิบเข้ามาจอย ช่วยยกมือหน้อยแฟนคลับตัวจริงไม่ทิ้งกัน

และในอัลบั้มเพลงที่ 6 รักได้ครั้งละคน เชื่อใจได้คนละครึ่ง ผลิตจาก บริษัท แกรมมี่โกลด์ จำกัด เผยแพร่ครั้งแรกเมื่อวันที่ 16 ธันวาคม พ.ศ. 2554 คือเพลงเดี่ยวแม่จิดู (เดี่ยวแม่จะดู) และชุดที่ 7 นาทีเดียวเพื่อรัก ทั้งชีวิตเพื่อลืม คือเพลง น้อยใจดอกเด่ เผยแพร่ครั้งแรกเมื่อวันที่ 27 มิถุนายน พ.ศ. 2556 และเพลงในชุดอัลบั้มที่ 7 ยังเป็นเพลงเปิด (ทดลองออกอากาศทางช่อง แฟนทีวี) อีกด้วย

จากที่กล่าวมา รูปแบบเพลงโคราชไม่ว่าจะเป็น เพลงโคราชแบบดั้งเดิม เพลงโคราชแบบแก่นบน เพลงโคราชซิ่ง หรือ เพลงโคราชที่นำมาปรับร้องในเพลงลูกทุ่ง ทั้งหมดนี้มีภาษาโคราชที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะถิ่นของชาวโคราชอยู่ในเพลงแต่ละประเภท รวมไปถึงความเชื่อและเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจของชาวโคราช คือ ทำวสุรนารีหรือที่ชาวโคราชเรียกขานกันว่า ย่าโม ซึ่งไม่ว่าจะเป็นเพลงประเภทใดก็มักจะกล่าวถึงย่าโมเป็นสำคัญ

ทั้งนี้ในเรื่องของความเชื่อ เราไม่สามารถที่จะยืนยันได้ว่าที่มาของเพลงโคราชที่จริงแล้วมาจากที่ใด หรือเกิดจากสิ่งใด แต่ทราบได้ที่ชาวโคราชยังมีอนุสาวรีย์อยู่นั้น เพลงโคราชก็จะไม่สูญหายไปจากเมืองโคราช อาจจะถูกรับเปลี่ยนรูปแบบตามกาลเวลา หรือตามสังคมในแต่ละยุคสมัย ทั้งนี้เพลงโคราชในแต่ละรูปแบบควรจะมีการบันทึกและสร้างแหล่งเรียนรู้ เพื่อเป็นการถ่ายทอดให้เยาวชนรุ่นหลังได้เรียนรู้ และได้ช่วยกันอนุรักษ์เอกลักษณ์ท้องถิ่นของโคราชไว้ไม่ให้หายไปตามกาลเวลา

ถึงแม้ว่าในสังคมยุคปัจจุบันนี้จะเหลือเพียงเพลงโคราชแบบแก่นบนที่ยังพอเห็นกันอยู่บ้าง ก็ยังถือว่าเป็นเรื่องที่ดี ที่ในครั้งหนึ่งเพลงโคราชได้ถูกปรับปรุงให้เข้ากับยุคสมัยนิยม และยังคงมีเพลงโคราชแบบต่าง ๆ ให้เราได้ฟังในสื่อ Social Media สื่อ Internet หรือ ในสื่อ Youtube ได้บ้าง คงมีเพียงแต่เพลงโคราชแบบดั้งเดิมที่ไม่มีแล้วในปัจจุบันนี้

การเปลี่ยนแปลงทางสังคมกับเพลงโคราช

จากอดีตจนถึงปัจจุบันเราปฏิเสธไม่ได้ว่าโลกมีความเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ไม่ว่าจะเป็นเรื่องใดก็ตาม ไม่เว้นแม้แต่วัฒนธรรมของสังคม การใช้ชีวิตของคนในสังคม เมื่อสังคมมีการเปลี่ยนแปลง วัฒนธรรมต่าง ๆ ก็เกิดความเปลี่ยนแปลงไปตามกัน วัฒนธรรมดนตรีในที่ต่าง ๆ ก็เช่นกัน

วัฒนธรรมเพลงโคราชเป็นอีกสิ่งหนึ่งที่ถูกเปลี่ยนแปลงจากวัฒนธรรมและวิถีชีวิตของชาวโคราชที่เปลี่ยนแปลงไป

เฉลิมศักดิ์ พิภูลศรี (2530) กล่าวว่า ดนตรีไว้ว่าเป็นศิลปะที่วิวัฒนาการควบคู่มา กับมนุษยชาติตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันและจะคงพัฒนาต่อไป แต่ส่วนประกอบและหน้าที่ของเครื่องดนตรี ยังคงไม่เปลี่ยนแปลง ท่วงทำนอง สีลาของเครื่องดนตรี วงดนตรี เพลง ผู้แต่ง มีทั้งคงที่และเปลี่ยนแปลง

เนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์ (2533) กล่าวว่า ดนตรีพื้นเมืองเป็นดนตรีที่เกิดขึ้นเฉพาะถิ่นและเป็น ที่นิยมบรรเลงขับร้องเล่นกันอยู่ในถิ่นนั้น ๆ มีทั้งบรรเลงเดี่ยวและประสมวงกัน ประกอบกับการแสดง ประกอบพิธี ซึ่งสอดคล้องกับ จินตนา ดำรงเลิศ (ดำรงค์เลิศ, 2533) ได้ศึกษาองค์ประกอบของดนตรีพื้นบ้าน มีลักษณะเด่นสรุปได้ดังนี้

- มีความต่อเนื่องเชื่อมโยงระหว่างอดีตและปัจจุบัน
- มีความแตกต่างที่เป็นผลพวงมาจากพลังสร้างสรรค์ทั้งของบุคคลและกลุ่มชน

- ลักษณะของเพลงหรือดนตรีที่หลงเหลืออยู่นั้นเกิดจากการเลือกสรรของกลุ่มชนซึ่งเป็นตัวกำหนดรูปแบบใดรูปแบบหนึ่งหรือหลายรูปแบบ

ซัชวาล วงษ์ประเสริฐ (2535) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการแสดงพื้นบ้านว่าเป็นการแสดงที่สะท้อนวัฒนธรรมของกลุ่มชนชาวอีสานเหนือและอีสานใต้ ทำให้มีความหลากหลายของการแสดง และมีสีสันเพิ่มขึ้น การแสดงของชาวอีสานแบ่งเป็น 3 ประเภท คือ เพลงพื้นบ้าน ละครพื้นบ้าน และการฟ้อนพื้นบ้าน

เจริญชัย ชนไฟโรจน์ (2526) ได้กล่าวว่า ดนตรีพื้นบ้าน หมายถึง ดนตรีที่ต่างขึ้นโดยนักดนตรีพื้นบ้าน ด้วยเอาสำนวนและสำเนียงของชาวบ้านและถ่ายทอดสืบต่อกันมาด้วยความจำ และยังกล่าวถึงลักษณะของดนตรีพื้นบ้านอีสานไว้ว่า

- ไม่ทราบนามผู้แต่ง
- แต่งโดยนักดนตรีที่ไม่ได้รับการฝึกอบรมในการแต่งเพลง
- มีเนื้อหาเกี่ยวกับชีวิตประจำวัน
- เป็นลักษณะการแสดงออกทางด้านดนตรีของคนส่วนใหญ่
- ขับร้องหรือบรรเลงโดยนักร้องหรือนักดนตรีที่ไม่ได้ฝึกฝนอบรมทางทฤษฎี
- เป็นดนตรีที่มีอายุเก่าแก่
- เป็นดนตรีที่สืบทอดถ่ายทอดด้วยความจำ
- มีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา ตามความนิยมของผู้เล่นและผู้ฟัง
- ไม่มีใครตัดสินได้ว่า ทำนองดั้งเดิมที่เป็นต้นตออันเป็นอย่างไร

เครื่องดนตรีดนตรีที่ใช้ประกอบหมอลำหมู่ คือ แคน แต่ปัจจุบันหมอลำหมู่ส่วนมากใช้เครื่องดนตรีฝรั่ง เช่น กลองชุด ทรัมเป็ต แซกโซโฟน หรือกีตาร์ ปลายแคนที่ใช้ประกอบหมอลำหมู่ส่วนมากใช้ปลายใหญ่ซึ่งช้าและเศร้า หรือปลายน้อยซึ่งช้าและเศร้าเช่นกัน แต่คนละครดับเสียง นอกจากนั้นยังกล่าวถึงเครื่องดนตรีที่ใช้ประกอบหมอลำเพลินอีกด้วย

จึงสามารถอธิบายได้ว่า เพลงโคราชคือเพลงพื้นบ้านของชาวโคราชโดยแท้ และสามารถมีการเปลี่ยนแปลงได้ตามการเปลี่ยนแปลงของสังคม โดยไม่ทิ้งรากเหง้าหรือตัวตนของการเป็นเพลงโคราชแต่อาจปรับเปลี่ยนรูปแบบเพื่อความอยู่รอดของตนเอง แต่ยังคงความเป็นพื้นบ้าน ความเป็นท้องถิ่น และยังคงเป็นตัวตนของตนเองในวัฒนธรรมดนตรีอีสาน หรือวัฒนธรรมดนตรีเพลงโคราช ซึ่งมีผู้ให้ความหมายเกี่ยวกับคำว่า วัฒนธรรมดนตรี ไว้ดังนี้

เสถียร โกเศศ (2524) กล่าวว่า วัฒนธรรมหากจะสูญเสียบุคลิกลักษณะของตนไปหรือมีความเปลี่ยนแปลงเป็นความเจริญก้าวหน้าก็อยู่ที่การสร้างสรรค์วัฒนธรรม ถ้ารู้จักดีแต่สิ่งที่ดีและผลักใส่สิ่งที่ไม่ดี เพราะถ้าดีเป็นก็ทำให้วัฒนธรรมของตนงอกงาม ถ้าผลักใส่ไม่เป็นก็ทำให้วัฒนธรรมของอีกฝ่ายหนึ่ง หรือทั้งสองฝ่ายมีแรงเท่ากันต่างก็จะกลืนกัน กลายเป็นอีกวัฒนธรรมอื่นไป

ประเทือง คล้ายสุบรรณ (2531) กล่าวว่า วัฒนธรรมหมายถึงทุกสิ่งทุกอย่างที่เป็นผลผลิตของมนุษย์ในสังคม เป็นต้นว่า ความคิด ความรู้สึก ความประพฤติ กิริยาอาการ ศิลปะ ประเพณี กฎหมาย ประดิษฐ์กรรมต่าง ๆ ที่สังคมยอมรับและปฏิบัติสืบต่อกันมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน วัฒนธรรมพื้นบ้านมีลักษณะเป็นทั้งศาสตร์และศิลป์ เพราะเป็นวิชาที่มีหลักเกณฑ์สามารถพิสูจน์ได้ ขณะเดียวกันก็เป็นศิลปะที่มีความงดงาม ไพเราะ เช่น เพลงพื้นบ้าน เพลงกล่อมเด็ก เป็นต้น

พรพิมล ศุภสิทธิ์ (2533) กล่าวว่า ภาคอีสานมีเอกลักษณ์ด้านวรรณกรรมพื้นบ้าน ตลอดจน ศิลปะการร้องเพลงหรือที่เรียกว่านาฏศิลป์และดนตรีพื้นเมืองที่บรรพบุรุษสืบต่อกันมา มีลักษณะโดดเด่นและแตกต่างจากภูมิภาคอื่นอย่างชัดเจน สิ่งเหล่านี้จึงควรที่จะได้รับการจัดบันทึกและรวบรวมไว้ เพื่อให้ชนรุ่นหลังได้ทำความเข้าใจต่อไป

สุกิจ พลประถม (2538) กล่าวว่า เชื้อชาติของชาวอีสานที่มีผลต่อดนตรีพื้นบ้านตามแบบของตนเอง เช่น

- เผ่ามอญ ได้แก่ พวกขมุหรือผู้ทึง พวกซอง พวกโก้ พวกแสก พวกกะลอง พวกข่า
- พรวัว ส่วยหรือกวยเขมร
- เผ่าไทย ได้แก่ ไทยโคราช ไทยอีสานหรือลาว

คนไทยที่อาศัยอยู่ในภาคอีสานมีเชื้อชาติเป็นคนหลายเผ่าพันธุ์ ซึ่งแต่ละเผ่าจะมีวัฒนธรรมเป็นของตัวเอง การเปลี่ยนแปลงพัฒนามาโดยลำดับจนถึงปัจจุบัน ด้านดนตรีพื้นบ้านของเชื้อชาติต่าง ๆ ปัจจุบันถูกผสมผสานจากดนตรีพื้นบ้านอีสานไปเช่นเดียวกัน การแสดงการเล่นของเขาจึงเป็นเพียงการแสดงสาธิตทางวัฒนธรรมเท่านั้น การพัฒนาเพลงพื้นบ้านหรือการผสมผสานระหว่างวัฒนธรรมในบางครั้งอาจทำให้เกิดสิ่งใหม่ขึ้น แต่ในบางครั้งวัฒนธรรมบางอย่างหากไม่รักษา หรือไม่ได้ถูกบันทึกไว้อาจสูญหายหรืออาจถูกวัฒนธรรมใหม่ ๆ กลืนไปก็เป็นได้

บุญสม สังข์สุข (2564) ได้พูดถึงการเปลี่ยนแปลงทางสังคมของเพลงโคราชไว้ว่า หากയാโมยังอยู่เพลงราชในรูปแบบต่าง ๆ ก็ยังจะอยู่คู่จังหวัดนครราชสีมาต่อไป แต่อาจจะหาผู้สืบทอดได้ยาก เพราะในสมัยนี้ตัวเลือกในแหล่งการเรียนรู้มีมากขึ้น ผู้คนรุ่นใหม่หันไปสนใจดนตรีทางตะวันตกมากยิ่งขึ้น แต่ยังมีดีที่สมัยนี้มีเทคโนโลยีเกิดขึ้นมากมายจึงทำให้เพลงราชในรูปแบบต่าง ๆ ได้ถูกบันทึกและสามารถค้นหาได้ง่ายกว่าสมัยแต่ก่อน

ปัจจุบันเพลงโคราชก็กระจายไปตามจังหวัดใกล้เคียงทั้ง ลพบุรี พิษณุโลก กำแพงเพชร นครสวรรค์ เพชรบูรณ์ อาจกล่าวได้ว่าคนโคราชไปอยู่ที่ใดเพลงโคราชก็จะไปอยู่ที่นั่นด้วย

ผู้วิจัยจึงสรุปได้ว่า ไม่ว่าจะเป็เพลงพื้นบ้านของภาคใด หรือ จังหวัดใด แม้จะถูกกลืนหายไปตามค่านิยม ตามการเปลี่ยนแปลงของสังคมและเวลาสิ่งเหล่านั้นก็ยังคงอยู่และมีคุณค่าเช่นเดิม แต่ในปัจจุบันแม้จะเป็นลูกหลานที่เกิดจากหมอเพลงโคราชที่เป็นครอบครัวหมอเพลง ก็ยังมีส่วนน้อยที่จะอยากสืบทอด สืบสาน และฝึกหัดเพลงโคราช อีกทั้งในปัจจุบันยังไม่มีหลักสูตรเพลงราชที่เป็นหลักเพื่อใช้ไว้เป็นการสอนในโรงเรียนหรือตามมหาวิทยาลัยต่าง ๆ แม้ว่าเพลงโคราชจะเป็นเอกลักษณ์ของชาวราชก็ตาม

ตอนที่ 2 การสร้างและพัฒนาหลักสูตร

เมื่อผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับประวัติและบริบทของเพลงโคราชเพื่อนำมาสร้างและพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นเพลงโคราชขึ้น ในเนื้อหาของเกี่ยวกับเรื่องท้องถิ่นถูกบรรจุไว้ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2551 เพื่อให้ผู้เรียนได้ศึกษาเกี่ยวกับ ดนตรี เพลง และการแสดงในแต่ละท้องถิ่น การสร้างหลักสูตรท้องถิ่นเพลงโคราชจึงจำเป็นอย่างมาก ในการสร้างหลักสูตรท้องถิ่นเพลงโคราชมีผู้วิจัยได้กำหนดขั้นตอนการดำเนินการ ดังนี้

การร่างหลักสูตรท้องถิ่นเพลงโคราช

จากข้อมูลพื้นฐานในตอนต้นที่ 1 ที่สรุปถึงเพลงโคราชสามารถนำมาสร้างเป็นหลักสูตรท้องถิ่น ซึ่งมีองค์ประกอบคือ หลักการและเหตุผล จุดมุ่งหมาย สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน คุณลักษณะอันพึงประสงค์ จุดประสงค์การเรียนรู้ โครงสร้างหลักสูตร การวัดผลประเมินผล เกณฑ์การประเมินผลการเรียน โครงสร้างรายวิชา รายละเอียดการใช้คู่มือการจัดการเรียนรู้หลักสูตรท้องถิ่น สื่อในการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรท้องถิ่น ดังนี้

หลักการ

เพื่อจัดหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง เพลงโคราช ให้สอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน มุ่งเน้นการจัดการเรียนรู้เพื่อให้นักเรียนได้รู้จักและรู้ที่มาของเพลงโคราชมายิ่งขึ้น เป็นรูปแบบของการพัฒนาการเรียนรู้เพื่อสร้างองค์ความรู้ มีเป้าหมายเพื่อที่จะพัฒนาการเรียนรู้เพลงโคราช ให้เป็นที่รู้จักและเป็นแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น จึงกำหนดหลักการของหลักสูตรดังนี้

1. เป็นหลักสูตรที่เสริมสร้างการเรียนรู้ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น ทำให้ผู้เรียนตระหนักและเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น และเห็นคุณค่าของวัฒนธรรมที่มีอยู่ในท้องถิ่นของตนเอง
2. เป็นหลักสูตรที่เสริมสร้างทักษะชีวิต หรือความสามารถของบุคคลทำให้ผู้เรียนตระหนักและเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น
3. ผู้เรียนจะเป็นผู้ลงมือปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อค้นหาคำตอบด้วยตนเอง เป็นการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์ตรงกับแหล่งเรียนรู้จากท้องถิ่น โดยผู้สอนจะสนับสนุนให้ผู้เรียนศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมจากแหล่งเรียนรู้ และปรับปรุงความรู้ที่ได้ให้สมบูรณ์
4. ผู้เรียนได้เรียนรู้ศิลปวัฒนธรรมที่เกิดจากท้องถิ่นของตนเอง และเพื่อเป็นการสืบสานความรู้และช่วยรักษาศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นไว้ด้วยการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นเพลงโคราช

จุดมุ่งหมาย

หลักสูตรท้องถิ่นฉบับนี้ มุ่งจัดการศึกษาให้ผู้เรียนมีความรู้และคุณลักษณะ ดังนี้

1. เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้เพลงโคราชจนสามารถนำมาปรับใช้ในชีวิตประจำวันได้
2. เพื่อให้ผู้เรียนตระหนักถึงความสำคัญและคุณค่าของศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้านเพลงโคราช
3. เพื่อเสริมสร้างภูมิปัญญาท้องถิ่น: เพลงโคราช ให้มีแหล่งการเรียนรู้ แหล่งศึกษาหาความรู้ เพื่อเสริมสร้างทักษะในการเรียนรู้จากท้องถิ่น
4. เพื่อให้ผู้เรียนตระหนักถึงความสำคัญในการพัฒนาการเรียนรู้และพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ให้มีคุณค่า และมีประโยชน์ต่อการจัดการเรียนรู้ในท้องถิ่น
5. เพื่อพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นเพลงโคราช

สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

หลักสูตรท้องถิ่นเรื่อง เพลงโคราช มุ่งพัฒนาให้ผู้เรียนมีสมรรถนะสำคัญตามมาตรฐานการเรียนรู้จากหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ ได้แก่

1. ความสามารถในการสื่อสาร

2. ความสามารถในการคิด
3. ความสามารถในการแก้ไขปัญหา
4. ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต
5. ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี

คุณลักษณะอันพึงประสงค์

หลักสูตรท้องถิ่นเรื่อง เพลงโคราช มุ่งพัฒนาให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามมาตรฐานการเรียนรู้จากหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ ดังนี้

1. รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์
2. ซื่อสัตย์สุจริต
3. มีวินัย
4. ใฝ่เรียนรู้
5. อยู่อย่างพอเพียง
6. มุ่งมั่นในการทำงาน
7. รักความเป็นไทย
8. มีจิตสาธารณะ

คำอธิบายรายวิชา

ศึกษาความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับเพลงโคราช ประวัติและที่มาของเพลงโคราช องค์ประกอบของเพลงโคราช ลักษณะของเพลงโคราชตั้งแต่อดีตมาจนถึงปัจจุบัน ความแตกต่างของเพลงโคราชในแต่ละยุคสมัย การร้องเพลงโคราช เพลงโคราชซิ่ง เพลงลูกทุ่งที่มีภาษาโคราชในเพลง การแสดงเพลงโคราช การแต่งการ รวมไปถึงการฝึกขับร้องเพลงโคราช โดยใช้กระบวนการเรียนรู้ในรูปแบบของการค้นคว้าหาข้อมูลและการฝึกปฏิบัติจริง

เพื่อให้เกิดความรู้และความเข้าใจในการเรียนรู้เรื่องเพลงโคราช สามารถฝึกปฏิบัติเพลงโคราชอย่างเป็นพื้นฐานได้ มีทักษะในการแยกแยะ สามารถอธิบายเกี่ยวกับลักษณะของเพลงโคราชได้ มีทักษะการฝึกปฏิบัติ ทักษะกระบวนการแก้ไขปัญหา ทักษะการแสวงหาความรู้ มีคุณธรรมและลักษณะนิสัยในการทำงาน ใฝ่เรียนรู้ อยู่อย่างพอเพียง รักความเป็นไทย มีจิตสาธารณะ ใช้พลังงานและทรัพยากรอย่างคุ้มค่าและเพื่อการอนุรักษ์เพลงพื้นบ้าน หรือศิลปะเพลงพื้นบ้านให้คงอยู่ต่อไป

ผลการเรียนรู้

1. อธิบายที่มาของเพลงโคราชได้
2. อธิบายองค์ประกอบของเพลงโคราชได้
3. สามารถอธิบายความแตกต่างของเพลงโคราชในแต่ละยุคสมัยได้
4. อธิบายองค์ประกอบของเพลงโคราชได้
5. อธิบายการจัดการแสดงของเพลงโคราชได้
6. สามารถกล่าวถึงเพลงโคราชที่ยังคงอยู่ในสมัยปัจจุบันได้

7. สืบค้นข้อมูลและนำข้อมูลเกี่ยวกับเพลงโคราชในสมัยปัจจุบันมาวิเคราะห์ ได้อย่างถูกต้อง

8. สามารถรับรู้ภาษาโคราชที่มีในเพลงลูกทุ่งได้

9. สามารถขับร้องเพลงลูกทุ่งที่ใช้ภาษาโคราชและตีความหมายของเนื้อเพลงนั้นได้

10. สามารถร้องเพลงโคราชอย่างง่ายได้

สาระสำคัญ

เพลงโคราชเป็นการเรียนรู้ที่เกิดจากการศึกษาศิลปะเพลงพื้นบ้านท้องถิ่นที่มีมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน โดยข้อมูลความรู้ที่ได้จากการศึกษาค้นคว้าและนำมาปฏิบัติ ซึ่งได้เรียนรู้จากภาษาท้องถิ่น(ภาษาโคราช) นำมาสร้างให้เป็นเพลงพื้นบ้านที่มีมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน

โครงสร้างหลักสูตร

1. เนื้อหาของหลักสูตร

เนื้อหาที่กำหนดไว้ในหลักสูตรฉบับนี้ ประกอบด้วยเนื้อหาเรื่อง เพลงโคราช โดยนำข้อมูลท้องถิ่น แหล่งเรียนรู้ หมอเพลงโคราชและภูมิปัญญาท้องถิ่น เข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการจัดการเรียนรู้

2. หน่วยการเรียนรู้

หน่วยการเรียนรู้ในหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง เพลงโคราช แบ่งออกเป็น ๕ หน่วย ดังนี้

หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 ประวัติความเป็นมาของเพลงโคราช จำนวน 2 ชั่วโมง

หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 องค์ประกอบในการแสดงเพลงโคราช จำนวน 1 ชั่วโมง

หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 เพลงโคราชในปัจจุบัน จำนวน 1 ชั่วโมง

หน่วยการเรียนรู้ที่ 4 เพลงโคราชในเพลงลูกทุ่ง จำนวน 2 ชั่วโมง

หน่วยการเรียนรู้ที่ 5 ผูกขับร้องเพลงโคราช จำนวน 4 ชั่วโมง

การจัดทำสาระการเรียนรู้อิงมาตรฐานการเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ(ดนตรี)

3. เวลาเรียน

หลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง เพลงโคราช จัดการเรียนการสอนในภาคเรียนที่ ๑ ปีการศึกษา ๒๕๖๔ โดยใช้เวลาในการจัดการเรียนการสอนเป็นเวลา ๑๐ สัปดาห์ สัปดาห์ละ ๑ ชั่วโมง รวม ๑๐ ชั่วโมง

แนวดำเนินการใช้หลักสูตร

จัดกิจกรรมการเรียนรู้หลักสูตรระยะสั้น ดังนั้นในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้บรรลุเป้าหมาย ควรดำเนินการ ดังนี้

1. การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง เพลงโคราช ได้จัดเวลาเรียนไว้ ๑๐ ชั่วโมง เรียนรู้ทั้งภาคทฤษฎีและปฏิบัติ

2. ครูผู้สอนมีความรู้ ความเข้าใจเนื้อหาและการจัดการเรียนรู้ หรือเชิงวิทยาท้องถิ่น(หมอเพลงโคราช) เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้

3. ครูผู้สอนต้องสอดแทรกคุณธรรมอันเป็นคุณลักษณะอันพึงประสงค์ในการจัดการเรียนการสอนในแต่ละครั้ง

การวัดผลประเมินผล

การวัดผลประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนตามหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง เพลงโคราช เป็นการประเมินเพื่อพัฒนาผู้เรียนซึ่งอยู่ในกระบวนการจัดการเรียนรู้ ผู้สอนดำเนินการเป็นปกติในการจัดการเรียนการสอน ใช้เทคนิคประเมินตามความเป็นจริง (Authentic Assessment) เช่น การซักถาม การสังเกตพฤติกรรมนักเรียน การตรวจและประเมินผลนักเรียนเป็นรายบุคคลและรายกลุ่ม ผู้สอนและผู้ประเมินเปิดโอกาสให้ผู้เรียนประเมินตนเอง การประเมินเป็นการตรวจสอบว่าผู้เรียนมีพัฒนาการความก้าวหน้าในการเรียนรู้ อันเป็นผลมาจากการจัดการเรียนการสอนหรือไม่และมากน้อยเพียงใด นอกจากนี้ยังเป็นข้อมูลให้ผู้สอนใช้ปรับปรุงการเรียนการสอนของตนเองด้วย

เครื่องมือที่ใช้ในการวัดผลประเมินผล มีดังนี้

1. แบบประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์
2. แบบประเมินความสามารถในการปฏิบัติงาน
3. แบบสังเกตพฤติกรรมนักเรียน
4. แบบประเมินชิ้นงาน/ผลงาน
5. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ในการประเมินการเรียนการสอน ครูผู้สอนจะต้องประเมินระหว่างสอนและเมื่อจบแต่ละแผนการจัดการเรียนรู้

เกณฑ์การประเมินผลการเรียน

หลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง เพลงโคราช เป็นหลักสูตรที่พัฒนาขึ้นมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน ในกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน “ชุมนุมดนตรี” ดังนั้นในหลักสูตรจะเป็นการประเมินผลการเรียนโดยใช้เกณฑ์ ดีเยี่ยม ดี ผ่าน ไม่ผ่าน โดยระดับคะแนนจากภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ ดังนี้

คะแนน 80	คะแนนขึ้นไป	ระดับผลการประเมิน ดีเยี่ยม
คะแนน 70-79	คะแนนขึ้นไป	ระดับผลการประเมิน ดี
คะแนน 50-59	คะแนน	ระดับผลการประเมิน ผ่าน
คะแนน 0-49	คะแนน	ระดับผลการประเมิน ไม่ผ่าน

โครงสร้างรายวิชา

ชื่อหน่วยการเรียนรู้	ผลการเรียนรู้	สาระการเรียนรู้	เวลา (ชั่วโมง)	น้ำหนัก คะแนน
1 ประวัติความเป็นมา ของเพลงโคราช		1. อธิบายที่มาของเพลงโคราชได้ 2. อธิบายลักษณะของเพลงโคราช ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันได้ 3. สามารถอธิบายความแตกต่าง ของเพลงโคราชในแต่ละยุคสมัยได้	2	20
2 องค์ประกอบในการ แสดงเพลงโคราช		4. อธิบายองค์ประกอบของเพลง โคราชได้ 5. อธิบายการจัดการแสดงของ เพลงโคราชได้	1	10
3 เพลงโคราชใน ปัจจุบัน		6. สามารถกล่าวถึงเพลงโคราชที่ ยังคงอยู่ในสมัยปัจจุบันได้ 7. สืบค้น สืบค้นข้อมูลและนำ ข้อมูลเกี่ยวกับเพลงโคราชในสมัย ปัจจุบันมาวิเคราะห์ ได้อย่าง ถูกต้อง	1	10
4 เพลงโคราชในเพลง ลูกทุ่ง		8. สามารถรับรู้ภาษาโคราชที่มีใน เพลงลูกทุ่งได้ 9. สามารถขับร้องเพลงลูกทุ่งที่ใช้ ภาษาโคราชและความหมายของเนื้อ เพลงนั้นได้	2	20
5 ฝึกขับร้องเพลง โคราช		10. สามารถร้องเพลงโคราชอย่าง ง่ายได้	4	40

ตารางที่ 3 ตารางโครงสร้างรายวิชา

แผนการประเมินผล

กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ (ดนตรี)
หลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง เพลงโคราช

เวลา 10 ชั่วโมง

ชื่อหน่วยการเรียนรู้	ผลการเรียนรู้	ภาคเรียนที่	
		ทฤษฎี	ปฏิบัติ
1 ประวัติความเป็นมา ของเพลงโคราช	1. อธิบายที่มาของเพลงโคราชได้ 2. อธิบายลักษณะของเพลงโคราชตั้งแต่อดีต จนถึงปัจจุบันได้ 3. สามารถอธิบายความแตกต่างของเพลงโคราช ในแต่ละยุคสมัยได้	20	
2 องค์ประกอบในการ แสดงเพลงโคราช	4. อธิบายองค์ประกอบของเพลงโคราชได้ 5. อธิบายการจัดการแสดงของเพลงโคราชได้	10	
3 เพลงโคราชในปัจจุบัน	6. สามารถกล่าวถึงเพลงโคราชที่ยังคงอยู่ในสมัย ปัจจุบันได้ 7. สืบค้น สืบค้นข้อมูลและนำข้อมูลเกี่ยวกับ เพลงโคราชในสมัยปัจจุบันมาวิเคราะห์ ได้อย่าง ถูกต้อง	10	
4 เพลงโคราชในเพลง ลูกทุ่ง	8. สามารถรับรู้ภาษาโคราชที่มีในเพลงลูกทุ่งได้ 9. สามารถขับร้องเพลงลูกทุ่งที่ใช้ภาษาโคราช และวามหมายของเนื้อเพลงนั้นได้	10	10
5 ฝึกขับร้องเพลงโคราช	10. สามารถร้องเพลงโคราชอย่างง่ายได้	40	

ตารางที่ 4 ตารางแผนการประเมินผล

รายละเอียดการใช้คู่มือการจัดการเรียนรู้หลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง เพลงโคราช

ขั้นก่อนใช้คู่มือ

ก่อนใช้คู่มือการจัดการเรียนรู้หลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง เพลงโคราช ครูควรปฏิบัติ ดังนี้

1. ศึกษารายละเอียดส่วนประกอบของคู่มือการจัดการเรียนรู้หลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง เพลงโคราช เพื่อทำความเข้าใจในแต่ละส่วนว่ามีสาระสำคัญอะไรมีจุดเน้นอะไร เป็นการเตรียมความพร้อมของครู ดังนี้

1.1 แผนการจัดการเรียนรู้

- วัตถุประสงค์ในการใช้คู่มือการจัดการเรียนรู้หลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง เพลงโคราช
- วิเคราะห์หลักสูตร
- รายละเอียดของแผนการจัดการเรียนรู้
- กำหนดการใช้แผนการจัดการเรียนรู้
- ปฏิทินการใช้แผนการจัดการเรียนรู้
- บทบาทของครู
- บทบาทของนักเรียน
- ภาคผนวก

รายละเอียดของแผนการจัดการเรียนรู้ ที่บรรจุในแต่ละแผน

- ผังมโนทัศน์
- จำนวนชั่วโมงที่ใช้สอนในแต่ละครั้ง
- ผลการเรียนรู้
- จุดประสงค์การเรียนรู้
- สื่อ/แหล่งการเรียนรู้
- กิจกรรมการเรียนรู้
- การวัดผลประเมินผล
- ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

1.2 แบบสังเกตพฤติกรรมการเรียน

- คำชี้แจง
- ตารางรายการสังเกตพฤติกรรมรายบุคคล (แต่ละครั้ง)
- ตารางสรุปผลการสังเกต

1.3 แบบประเมินผลงานภาคปฏิบัติ

- คำชี้แจง
- ตารางรายการพฤติกรรมที่ใช้ประเมิน
- ตารางสรุปผลการประเมิน

2. เตรียมกิจกรรมการเรียนการสอนที่กำหนดไว้ในแผนการจัดการเรียนรู้ ให้พร้อมเพียงเพียงพอกับจำนวนนักเรียนและที่จำเป็นต้องใช้ในแต่ละครั้ง

3. จัดเตรียมสื่อตามที่ระบุไว้ในแผนการจัดการเรียนรู้ให้พร้อมเพียงพอกับจำนวนนักเรียนและที่จำเป็นต้องใช้ในแต่ละครั้ง
4. เตรียมเครื่องมือวัดผลประเมินผลที่กำหนดไว้ในแผนการจัดการเรียนรู้ เช่น แบบทดสอบก่อนเรียนหลังเรียน แบบสังเกตพฤติกรรมการเรียน แบบตรวจใบงาน แบบประเมินผลงานภาคปฏิบัติ เป็นต้น
5. เตรียมกิจกรรมเพิ่มเติมจากข้อเสนอแนะหรือการเรียนการสอนเพิ่มเติมที่อยู่ในลักษณะเดียวกันซึ่งขึ้นอยู่กับสภาพความพร้อมของโรงเรียน

ขั้นระหว่างการใช้แผนการจัดการเรียนรู้

ระหว่างการใช้แผนการจัดการเรียนรู้ให้ครูปฏิบัติ ดังนี้

1. ทดสอบก่อนใช้แผนการจัดการเรียนรู้
2. ดำเนินการจัดการเรียนการสอนตามที่ระบุไว้ในแผนการจัดการเรียนรู้
3. ใช้สื่อการเรียนการสอนตามที่กำหนดหมดไว้ในแผนการจัดการเรียนรู้ เพื่อกระตุ้นให้นักเรียนมีความรับผิดชอบ และมีวินัยในการทำงาน
4. บันทึกการวัดผลประเมินผล ตามที่กำหนดไว้ในแผนการจัดการเรียนรู้
5. สรุปผลการจัดการเรียนการสอนให้ตรงตามสาระสำคัญที่ตั้งไว้ในแต่ละแผนการจัดการเรียนรู้

ขั้นหลังการใช้แผนการจัดการเรียนรู้

หลังการใช้แผนการจัดการเรียนรู้ให้ครูปฏิบัติ ดังนี้

1. ทดสอบหลังเรียนหลังการใช้แผนการจัดการเรียนรู้ด้วยแบบทดสอบหลังเรียน
2. สังเกตพฤติกรรมความรับผิดชอบ ด้วยแบบสังเกตพฤติกรรมการเรียน
3. นำข้อมูลจากการวัดผลประเมินผลตามจุดประสงค์การเรียนรู้ บันทึกหลังการสอน
4. ถ้าพบปัญหาหรืออุปสรรคใด ๆ ระหว่างสอน ให้บันทึกไว้ ต่อจากผลการสอนพร้อมกับเสนอแนะวิธีแก้ไข สิ่งที่ต้องปรับปรุง เพื่อให้ปรับปรุงหลักสูตรท้องถิ่นให้เหมาะสมยิ่งขึ้น

ปฏิทินการใช้แผนการจัดการเรียนรู้

หมายเหตุ ปฏิทินการใช้แผนการจัดการเรียนรู้ อาจมีการปรับเปลี่ยนได้ตามความเหมาะสม และอาจใช้เวลา

สัปดาห์ที่	สาระการเรียนรู้	วิธีเรียน
สัปดาห์ที่ 1-2	อธิบายที่มาของเพลงโคราชได้ อธิบายลักษณะของเพลงโคราช ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันได้ สามารถอธิบายความแตกต่าง ของเพลงโคราชในแต่ละยุคสมัย ได้	ศึกษาค้นคว้าจากแบบฝึกทักษะ
สัปดาห์ที่ 3	อธิบายองค์ประกอบของเพลง โคราชได้ อธิบายการจัดการแสดงของ เพลงโคราชได้	ศึกษาค้นคว้าจากแบบฝึกทักษะ และแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ
สัปดาห์ที่ 4	สามารถกล่าวถึงเพลงโคราชที่ ยังคงอยู่ในสมัยปัจจุบันได้ สำรวจ สืบค้นข้อมูลและนำ ข้อมูลเกี่ยวกับเพลงโคราชใน สมัยปัจจุบันมาวิเคราะห์ ได้ อย่างถูกต้อง	ศึกษาค้นคว้าจากแบบฝึกทักษะ และแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ
สัปดาห์ที่ 5-6	สามารถรับรู้ภาษาโคราชที่มีใน เพลงลูกทุ่งได้ สามารถขับร้องเพลงลูกทุ่งที่ใช้ ภาษาโคราชและความหมายของ เนื้อเพลงนั้นได้	ศึกษาจากแหล่งเรียนรู้และ ปฏิบัติจริง
สัปดาห์ที่ 7-10	สามารถร้องเพลงโคราชอย่าง ง่ายได้	ศึกษาจากแหล่งเรียนรู้และ ปฏิบัติจริง

ตารางที่ 5 ตารางปฏิทินการใช้แผนการจัดการเรียนรู้

เมื่อกำหนดสร้างหลักสูตรท้องถิ่นเพลงโคราชตามแบบแผนที่ได้กล่าวมาจึงนำไปให้อาจารย์ที่
ปรึกษาได้ตรวจสอบ และให้คำชี้แนะ และกำหนดผู้เชี่ยวชาญเพื่อมาตรวจสอบ หลักสูตรท้องถิ่นเพลง
ราชว่ามีความเหมาะสมหรือสามารถนำไปใช้จริงได้หรือไม่

ตอนที่ 3 การประเมินและรับรองหลักสูตรท้องถิ่นเพลงโคราช

เมื่อจัดทำหลักสูตรท้องถิ่นเพลงโคราชเสร็จสิ้นแล้ว ผู้วิจัยได้ให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ตรวจสอบ และได้กำหนดผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบ และให้คำชี้แนะกับการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่น เพลงโคราชขึ้น ดังนี้

การประเมินและรับรองหลักสูตร ประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 9 ท่าน ดังนี้

1) ผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหา ตรวจสอบเกี่ยวกับความถูกต้องของเนื้อหาระยะเวลาในการ ทดลองใช้หลักสูตร

- นายกำปั่น บ้านแทน	หมอเพลงโคราช
- นางกาเหว่า โชคชัย	หมอเพลงโคราช
- นายบุญสม สังข์สุข	นายกสมาคมเพลงโคราช

2) ผู้เชี่ยวชาญด้านพัฒนาหลักสูตร ตรวจสอบความสอดคล้องของหลักสูตรที่พัฒนาขึ้นว่ามี ความเหมาะสมสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของหลักสูตรหรือไม่ และตรวจสอบแผนการจัดการเรียนรู้ ว่ามีความสอดคล้องกับหลักสูตรหรือไม่

- รศ.ดร.ประสาธ เนืองเฉลิม	อาจารย์คณะศึกษาศาสตร์ หลักสูตรและการ สอน มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
- ผศ.ดร.สายรุ้ง ธิตา	อาจารย์คณะครุศาสตร์ หลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย
- อ.ดร.กฤติยา อารียา	อาจารย์คณะครุศาสตร์ หลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

3) ผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนตรวจสอบความเหมาะสมและความสอดคล้องของการจัด กิจกรรมการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตร

- ผศ.ดร. สุวดี อุปปินใจ	อาจารย์คณะครุศาสตร์ การบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย
- อ.กัลยาณี สายสุข	อาจารย์คณะมนุษยศาสตร์ ดนตรีศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย
- อ.ดร.ปราชญา สายสุข	อาจารย์คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

พิจารณาความสอดคล้องขององค์ประกอบต่าง ๆ ในหลักสูตรท้องถิ่นเพลงโคราช ความ สอดคล้องระหว่างองค์ประกอบของหลักสูตรและแผนการจัดการเรียนรู้ นำเสนอข้อปรับปรุง แก้ไข วิเคราะห์ข้อมูล โดยการวิเคราะห์เนื้อหา แล้วจึงนำข้อมูลไปใช้ในการปรับปรุงหลักสูตร

- ความสอดคล้องของปัญหาและความจำเป็นในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นเพลง โคราช ได้แก่ ปัญหาและความจำเป็นในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นเพลงโคราชกับหลักการ, ปัญหา และความจำเป็นในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นเพลงโคราชกับวัตถุประสงค์ของหลักสูตร, ปัญหาและ ความจำเป็นในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นเพลงโคราชกับแนวทางการแก้ไขปัญหา, ปัญหาและความ จำเป็นในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นเพลงโคราชกับโครงสร้างเนื้อหา

- ความสอดคล้องของหลักการของหลักสูตรท้องถิ่นเพลงโคราช ได้แก่ หลักการของหลักสูตรท้องถิ่นเพลงโคราชกับวัตถุประสงค์ของหลักสูตร, หลักการของหลักสูตรท้องถิ่นเพลงโคราชกับวัตถุประสงค์ของหลักสูตร

- ความสอดคล้องของวัตถุประสงค์ของหลักสูตรท้องถิ่นเพลงโคราช ได้แก่ วัตถุประสงค์ของหลักสูตรท้องถิ่นเพลงโคราชกับโครงสร้างเนื้อหา, วัตถุประสงค์ของหลักสูตรท้องถิ่นเพลงโคราชกับวิธีการสอนและกิจกรรม, วัตถุประสงค์ของหลักสูตรท้องถิ่นเพลงโคราชกับการวัดผลประเมินผล

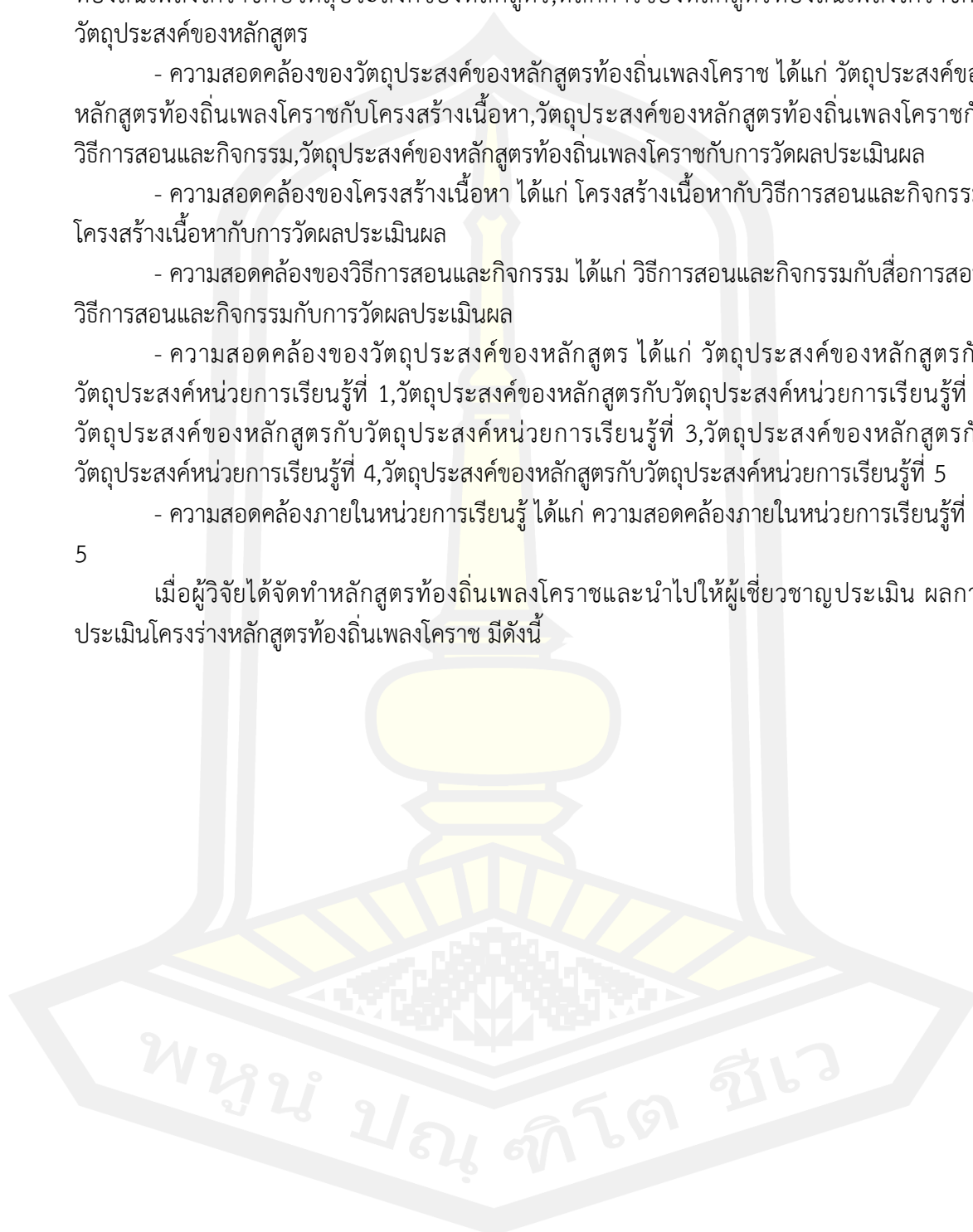
- ความสอดคล้องของโครงสร้างเนื้อหา ได้แก่ โครงสร้างเนื้อหากับวิธีการสอนและกิจกรรม, โครงสร้างเนื้อหากับการวัดผลประเมินผล

- ความสอดคล้องของวิธีการสอนและกิจกรรม ได้แก่ วิธีการสอนและกิจกรรมกับสื่อการสอน, วิธีการสอนและกิจกรรมกับการวัดผลประเมินผล

- ความสอดคล้องของวัตถุประสงค์ของหลักสูตร ได้แก่ วัตถุประสงค์ของหลักสูตรกับวัตถุประสงค์หน่วยการเรียนรู้ที่ 1, วัตถุประสงค์ของหลักสูตรกับวัตถุประสงค์หน่วยการเรียนรู้ที่ 2, วัตถุประสงค์ของหลักสูตรกับวัตถุประสงค์หน่วยการเรียนรู้ที่ 3, วัตถุประสงค์ของหลักสูตรกับวัตถุประสงค์หน่วยการเรียนรู้ที่ 4, วัตถุประสงค์ของหลักสูตรกับวัตถุประสงค์หน่วยการเรียนรู้ที่ 5

- ความสอดคล้องภายในหน่วยการเรียนรู้ ได้แก่ ความสอดคล้องภายในหน่วยการเรียนรู้ที่ 1-5

เมื่อผู้วิจัยได้จัดทำหลักสูตรท้องถิ่นเพลงโคราชและนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญประเมิน ผลการประเมินโครงสร้างหลักสูตรท้องถิ่นเพลงโคราช มีดังนี้

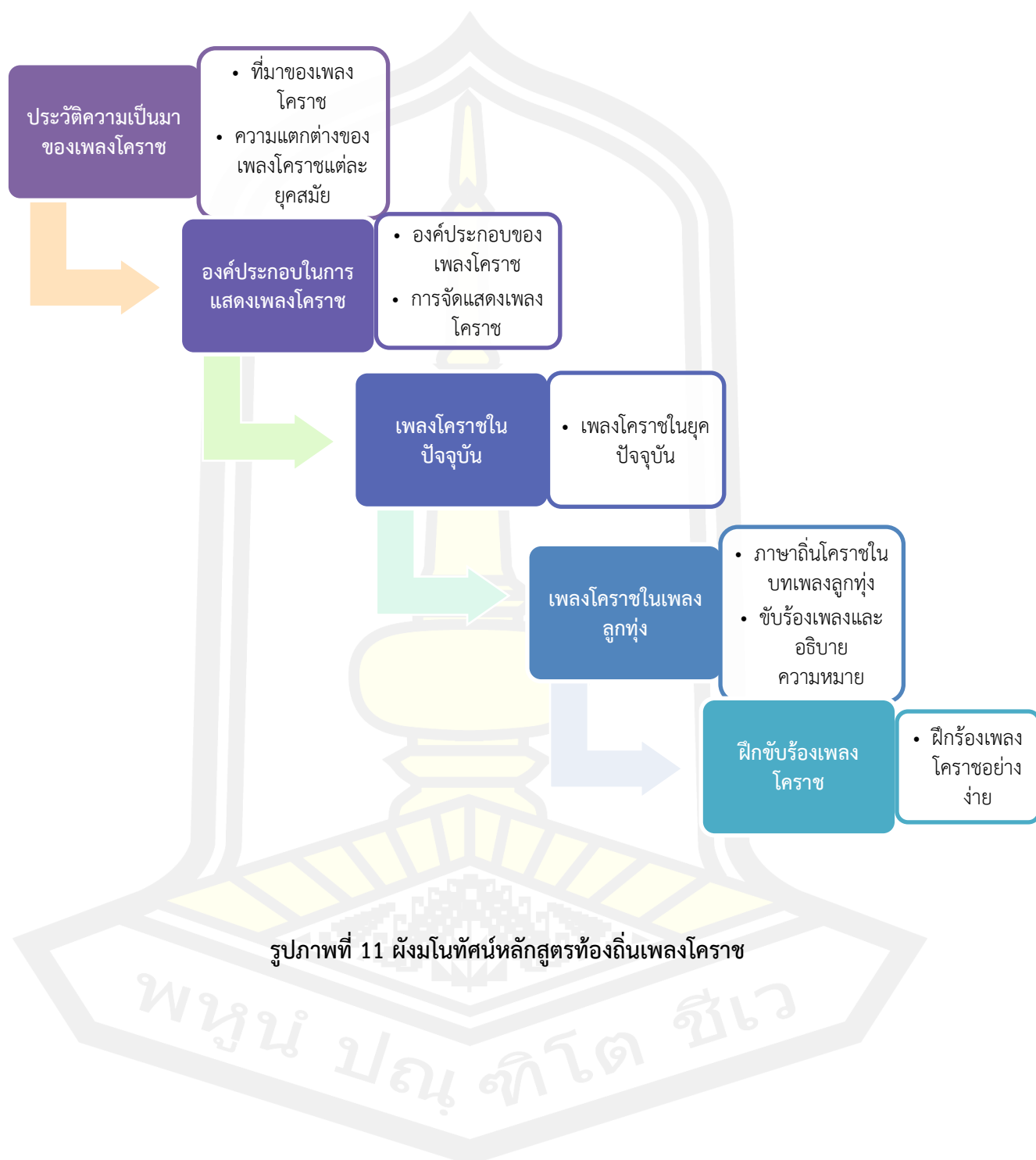
รายละเอียดของรูปแบบ	ระดับความเหมาะสม		ความหมาย
	\bar{X}	S.D.	
หัวข้อที่ 1 ปัญหาและความจำเป็นของหลักสูตรท้องถิ่นเพลงโคราช			
1.1 ปัญหาและความจำเป็นในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นเพลงโคราชกับหลักการ	5.00	1.23	เหมาะสมมากที่สุด
1.2 ปัญหาและความจำเป็นในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นเพลงโคราชกับวัตถุประสงค์ของหลักสูตร	4.44	1.23	เหมาะสมมาก
1.3 ปัญหาและความจำเป็นในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นเพลงโคราชกับแนวทางการแก้ไขปัญหา	5.00	1.17	เหมาะสมมากที่สุด
1.4 ปัญหาและความจำเป็นในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นเพลงโคราชกับโครงสร้างเนื้อหา	4.66	1.16	เหมาะสมมากที่สุด
รวม	4.66	1.13	เหมาะสมมากที่สุด
หัวข้อที่ 2 หลักการและวัตถุประสงค์ของหลักสูตรท้องถิ่นเพลงโคราช			
2.1 หลักการของหลักสูตรท้องถิ่นเพลงโคราชกับวัตถุประสงค์ของหลักสูตร	4.77	0.94	เหมาะสมมากที่สุด
2.2 หลักการของหลักสูตรท้องถิ่นเพลงโคราชกับโครงสร้างเนื้อหา	4.55	0.89	เหมาะสมมากที่สุด
2.3 วัตถุประสงค์ของหลักสูตรท้องถิ่นเพลงโคราชกับโครงสร้างเนื้อหา	4.77	0.88	เหมาะสมมากที่สุด
2.4 วัตถุประสงค์ของหลักสูตรท้องถิ่นเพลงโคราชกับวิธีการสอนและกิจกรรม	3.55	0.61	เหมาะสมมาก
2.5 วัตถุประสงค์ของหลักสูตรท้องถิ่นเพลงโคราชกับการวัดผลประเมินผล	5.00	0.79	เหมาะสมมากที่สุด
รวม	4.53	0.12	เหมาะสมมากที่สุด
หัวข้อที่ 3 โครงสร้างและวิธีการสอนพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นเพลงโคราช			
3.1 โครงสร้างของเนื้อหากับวิธีการสอนและกิจกรรม	3.88	0.77	เหมาะสมมาก
3.2 โครงสร้างของเนื้อหากับการวัดผลประเมินผล	4.44	0.63	เหมาะสมมาก
3.3 วิธีการสอนและกิจกรรมกับสื่อการสอน	4.11	1.02	เหมาะสมมาก
3.4 วิธีการสอนและกิจกรรมกับการวัดผลประเมินผล	4.00	0.18	เหมาะสมมาก
รวม	4.11	0.35	เหมาะสมมาก
หัวข้อที่ 4 วัตถุประสงค์ในแต่ละหน่วยของหลักสูตรท้องถิ่นเพลงโคราช			
4.1 วัตถุประสงค์ของหลักสูตรกับวัตถุประสงค์หน่วยการเรียนรู้ที่ 1	4.77	0.46	เหมาะสมมากที่สุด

4.2 วัตถุประสงค์ของหลักสูตรกับวัตถุประสงค์หน่วยการเรียนรู้ที่ 2	3.77	0.79	เหมาะสมมาก
4.3 วัตถุประสงค์ของหลักสูตรกับวัตถุประสงค์หน่วยการเรียนรู้ที่ 3	4.22	0.41	เหมาะสมมาก
4.4 วัตถุประสงค์ของหลักสูตรกับวัตถุประสงค์หน่วยการเรียนรู้ที่ 4	3.88	0.75	เหมาะสมมาก
4.5 วัตถุประสงค์ของหลักสูตรกับวัตถุประสงค์หน่วยการเรียนรู้ที่ 5	4.44	0.49	เหมาะสมมาก
รวม	4.22	0.17	เหมาะสมมาก
หัวข้อที่ 5 ความสอดคล้องภายในแต่ละหน่วยของหลักสูตรท้องถิ่นเพลงโคราช			
5.1 ความสอดคล้องภายในหน่วยการเรียนรู้ที่ 1	4.66	0.49	เหมาะสมมากที่สุด
5.2 ความสอดคล้องภายในหน่วยการเรียนรู้ที่ 2	4.33	0.54	เหมาะสมมาก
5.3 ความสอดคล้องภายในหน่วยการเรียนรู้ที่ 3	4.66	0.51	เหมาะสมมากที่สุด
5.4 ความสอดคล้องภายในหน่วยการเรียนรู้ที่ 4	4.11	0.96	เหมาะสมมาก
5.5 ความสอดคล้องภายในหน่วยการเรียนรู้ที่ 5	4.44	0.59	เหมาะสมมาก
รวม	4.44	0.19	เหมาะสมมาก
รวมทั้งหมด	4.42	0.35	เหมาะสมมาก

ตารางที่ 6 ผลการประเมินรับรองหลักสูตรจากผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 9 ท่าน

จากตารางที่ 5 ข้างต้นเห็นได้ว่า ผลการประเมินและรับรองหลักสูตรท้องถิ่นเพลงโคราชจากผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด 9 ท่าน รวมทั้งหมด 5 หัวข้ออยู่ในระดับเหมาะสมมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.42 ซึ่งแยกเป็นรายหัวข้อ ดังนี้ หัวข้อที่ 1 ปัญหาและความจำเป็นของหลักสูตรท้องถิ่นเพลงโคราช มีความเหมาะสมอยู่ในระดับเหมาะสมที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.66 หัวข้อที่ 2 หลักการและวัตถุประสงค์ของหลักสูตรท้องถิ่นเพลงโคราช มีความเหมาะสมอยู่ในระดับเหมาะสมมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.53 หัวข้อที่ 3 โครงสร้างและวิธีการสอนพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นเพลงโคราช มีความเหมาะสมอยู่ในระดับเหมาะสมมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.11 หัวข้อที่ 4 วัตถุประสงค์ในแต่ละหน่วยของหลักสูตรท้องถิ่นเพลงโคราช โคราช มีความเหมาะสมอยู่ในระดับเหมาะสมมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.22 และตอนที่ 5 ความสอดคล้องภายในแต่ละหน่วยของหลักสูตรท้องถิ่นเพลงโคราช มีความเหมาะสมอยู่ในระดับเหมาะสมมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.44

ผังมโนทัศน์หลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง เพลงโคราช

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นเพลงโคราช โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาประวัติและบริบทของเพลงโคราช 2) เพื่อพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นเพลงโคราช 3) เพื่อประเมินและรับรองหลักสูตรที่พัฒนาขึ้น มีการดำเนินการวิจัยและกล่าวโดยสรุปดังนี้

สรุปผลการวิจัย

จากการดำเนินการการวิจัยเรื่อง การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นเพลงโคราช มีขั้นตอนการวิจัย 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาประวัติและบริบทของเพลงโคราช

ผลการศึกษา การสัมภาษณ์ การวิเคราะห์ข้อมูลในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นเพลงโคราช พบว่า หลักสูตรสถานศึกษาควบคู่กับหลักสูตรท้องถิ่นขึ้นแต่ยังไม่มีการบรรจุเนื้อหาลงไป ด้วยเพราะเนื้อหานั้นเพลงโคราชนั้นยังเป็นเอกลักษณ์ของจังหวัดนครราชสีมา แต่เพื่อเป็นการเรียนรู้วัฒนธรรมต่างถิ่น นักเรียนและผู้เกี่ยวข้องเกี่ยวกับหลักสูตรท้องถิ่นเพลงโคราชและมีความคาดหวังให้ผู้เรียนได้เรียนรู้วัฒนธรรมต่างถิ่นเกี่ยวกับเพลงโคราชที่เป็นเอกลักษณ์ท้องถิ่นของชาวจังหวัดนครราชสีมาทั้งในเรื่องของประวัติความเป็นมา ตำนานของเพลงโคราช ลักษณะ และประเภทของเพลงโคราช โดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยศึกษาไปความรู้และใบงาน รวมไปถึงการเรียนรู้ได้ฝึกปฏิบัติ(ขับร้อง)เพลงโคราชที่ประเมินโดยผู้วิจัย เพลงโคราชยังคงอยู่มาจนถึงสมัยปัจจุบัน แต่อาจไม่เป็นที่รู้จักมากกับกลุ่มคนรุ่นใหม่ที่อยู่อาศัยอยู่ในจังหวัดนครราชสีมา เพราะด้วยการเปลี่ยนแปลงทางด้านสังคมและค่านิยมของผู้ฟังที่มีการเปลี่ยนแปลงไป ทั้งยังไม่เป็นที่รู้จักของกลุ่มคนในสังคมวัฒนธรรมอื่นมากนัก จึงสมควรที่จะพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นเพลงโคราชขึ้น เพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าวและให้เพลงโคราชเป็นที่รู้จักมากขึ้นในสังคมวัฒนธรรมอื่น

ขั้นตอนที่ 2 การสร้างหลักสูตรและการรับรองหลักสูตร

หลักสูตรท้องถิ่นเพลงโคราชที่สร้างขึ้นมีจุดประสงค์เพื่อให้เพลงโคราชได้เป็นที่รู้จักของสังคมวัฒนธรรมอื่น และยังเป็นสิ่งที่สามารถถ่ายทอดความรู้เกี่ยวกับเพลงโคราชให้เยาวชนคนรุ่นหลังได้รับรู้มีความสามารถและเข้าใจในเรื่องของเพลงโคราชได้จากการใช้หลักสูตรท้องถิ่นเพลงโคราชเป็นสื่อเพื่อถ่ายทอดความรู้ หลักสูตรท้องถิ่นเพลงโคราช พบว่าหลักสูตรท้องถิ่นเพลงโคราชประกอบด้วยหัวข้อต่าง ๆ ดังนี้ 1)หลักการ 2)จุดมุ่งหมาย 3)สมรรถนะสำคัญ 4)คุณลักษณะอันพึงประสงค์ 5)คำอธิบายรายวิชา 6)ผลการเรียนรู้ 7)สาระสำคัญ 8)โครงสร้างหลักสูตร 9)แนวทางการใช้หลักสูตร 10)การจัดการเรียนรู้ 11)สื่อ/แหล่งเรียนรู้ 12)การวัดผลประเมินผล 13)เกณฑ์การประเมินผลการเรียน 14)โครงสร้างรายวิชา 15)แผนการประเมินผล 16)ปฏิทินการใช้แผนการจัดการเรียนรู้

แผนการจัดการเรียนรู้จำนวน 10 แผน ดังนี้ แผนที่ 1 ประวัติความเป็นมาของเพลงโคราช แผนที่ 2 ตำนานเพลงโคราชกับหมอลำ เพลง แผนที่ 3 องค์ประกอบต่าง ๆ ของเพลงโคราช แผนที่ 4 แหล่งเรียนรู้เพลงโคราชในปัจจุบัน แผนที่ 5 ภาษาถิ่นและศิลปินผู้สืบสาน แผนที่ 6 ร้องเล่นเป็น

ทำนอง แผนที่ 7-10 ขับร้องเพลงโคราช(เพลงโคราชซิ่ง) หลักสูตรมีความเหมาะสมและสอดคล้องอยู่ที่

การประเมินและรับรองหลักสูตร ประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 9 ท่าน ดังนี้

1) ผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหา ตรวจสอบเกี่ยวกับความถูกต้องของเนื้อหาระยะเวลาในการทดลองใช้หลักสูตร

- นายกำป็น บ้านแท่น	หมอเพลงโคราช
- นางกาเหว่า โชคชัย	หมอเพลงโคราช
- นายบุญสม สังข์สุข	นายกสมาคมเพลงโคราช

2) ผู้เชี่ยวชาญด้านพัฒนาหลักสูตร ตรวจสอบความสอดคล้องของหลักสูตรที่พัฒนาขึ้นว่ามีความเหมาะสมสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของหลักสูตรหรือไม่ และตรวจสอบแผนการจัดการเรียนรู้ว่ามีความสอดคล้องกับหลักสูตรหรือไม่

- รศ.ดร.ประสาธ เนืองเฉลิม	อาจารย์คณะศึกษาศาสตร์ หลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
- ผศ.ดร.สายรุ้ง ธิตา	อาจารย์คณะครุศาสตร์ หลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย
- อ.ดร.กฤติยา อารียา	อาจารย์คณะครุศาสตร์ หลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

3) ผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนตรวจสอบความเหมาะสมและความสอดคล้องของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตร

- ผศ.ดร. สุวดี อุปปินใจ	อาจารย์คณะครุศาสตร์ การบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย
- อ.กัลยาณี สายสุข	อาจารย์คณะมนุษยศาสตร์ ดนตรีศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย
- อ.ดร.ปราชญา สายสุข	อาจารย์คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

พิจารณาความสอดคล้องขององค์ประกอบต่าง ๆ ในหลักสูตรท้องถิ่นเพลงโคราช ความสอดคล้องระหว่างองค์ประกอบของหลักสูตรและแผนการจัดการเรียนรู้นำเสนอข้อปรับปรุง แก้ไขวิเคราะห์ข้อมูล โดยการใช้การวิเคราะห์เนื้อหา แล้วจึงนำข้อมูลไปใช้ในการปรับปรุงหลักสูตร

- ความสอดคล้องของปัญหาและความจำเป็นในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นเพลงโคราช ได้แก่ ปัญหาและความจำเป็นในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นเพลงโคราชกับหลักการ, ปัญหาและความจำเป็นในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นเพลงโคราชกับวัตถุประสงค์ของหลักสูตร, ปัญหาและความจำเป็นในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นเพลงโคราชกับแนวทางการแก้ไขปัญหา, ปัญหาและความจำเป็นในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นเพลงโคราชกับโครงสร้างเนื้อหา

- ความสอดคล้องของหลักการของหลักสูตรท้องถิ่นเพลงโคราช ได้แก่ หลักการของหลักสูตรท้องถิ่นเพลงโคราชกับวัตถุประสงค์ของหลักสูตร, หลักการของหลักสูตรท้องถิ่นเพลงโคราชกับวัตถุประสงค์ของหลักสูตร
- ความสอดคล้องของวัตถุประสงค์ของหลักสูตรท้องถิ่นเพลงโคราช ได้แก่ วัตถุประสงค์ของหลักสูตรท้องถิ่นเพลงโคราชกับโครงสร้างเนื้อหา, วัตถุประสงค์ของหลักสูตรท้องถิ่นเพลงโคราชกับวิธีการสอนและกิจกรรม, วัตถุประสงค์ของหลักสูตรท้องถิ่นเพลงโคราชกับการวัดผลประเมินผล
- ความสอดคล้องของโครงสร้างเนื้อหา ได้แก่ โครงสร้างเนื้อหาเกี่ยวกับวิธีการสอนและกิจกรรม, โครงสร้างเนื้อหากับการวัดผลประเมินผล
- ความสอดคล้องของวิธีการสอนและกิจกรรม ได้แก่ วิธีการสอนและกิจกรรมกับสื่อการสอน, วิธีการสอนและกิจกรรมกับการวัดผลประเมินผล
- ความสอดคล้องของวัตถุประสงค์ของหลักสูตร ได้แก่ วัตถุประสงค์ของหลักสูตรกับวัตถุประสงค์หน่วยการเรียนรู้ที่ 1, วัตถุประสงค์ของหลักสูตรกับวัตถุประสงค์หน่วยการเรียนรู้ที่ 2, วัตถุประสงค์ของหลักสูตรกับวัตถุประสงค์หน่วยการเรียนรู้ที่ 3, วัตถุประสงค์ของหลักสูตรกับวัตถุประสงค์หน่วยการเรียนรู้ที่ 4, วัตถุประสงค์ของหลักสูตรกับวัตถุประสงค์หน่วยการเรียนรู้ที่ 5
- ความสอดคล้องภายในหน่วยการเรียนรู้ ได้แก่ ความสอดคล้องภายในหน่วยการเรียนรู้ที่ 1-5

ผลการประเมินและรับรองหลักสูตรท้องถิ่นเพลงโคราชจากผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด 9 ท่าน รวมทั้งหมด 5 หัวข้ออยู่ในระดับเหมาะสมมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.42 ซึ่งแยกเป็นรายหัวข้อ ดังนี้ หัวข้อที่ 1 ปัญหาและความจำเป็นของหลักสูตรท้องถิ่นเพลงโคราช มีความเหมาะสมอยู่ในระดับเหมาะสมที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.66 หัวข้อที่ 2 หลักการและวัตถุประสงค์ของหลักสูตรท้องถิ่นเพลงโคราช มีความเหมาะสมอยู่ในระดับเหมาะสมมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.53 หัวข้อที่ 3 โครงสร้างและวิธีการสอนพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นเพลงโคราช มีความเหมาะสมอยู่ในระดับเหมาะสมมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.11 หัวข้อที่ 4 วัตถุประสงค์ในแต่ละหน่วยของหลักสูตรท้องถิ่นเพลงโคราช โคราช มีความเหมาะสมอยู่ในระดับเหมาะสมมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.22 และตอนที่ 5 ความสอดคล้องภายในแต่ละหน่วยของหลักสูตรท้องถิ่นเพลงโคราช มีความเหมาะสมอยู่ในระดับเหมาะสมมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.44

อภิปรายผล

1. จากการศึกษาข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับประวัติความเป็นมาของเพลงโคราช พบว่า เพลงโคราชมีการเปลี่ยนแปลงตามกาลเวลา และมีการผู้เกี่ยวกับเรื่องของความเชื่อของชาวนครราชสีมา (โคราช) ซึ่งตำนานที่เล่าขานกันมาแบบมุขปาฐะ มีเรื่องที่เกิดขึ้นจริงโดยได้รับการยืนยันจากหมอเพลงที่ยังคงอยู่ในปัจจุบัน แม้ว่าเพลงโคราชจะถูกเปลี่ยนรูปแบบไปบ้างเพื่อให้เกิดความน่าสนใจแต่ยังคงมีแหล่งเรียนรู้ที่ยังคงเห็นเพลงโคราชแบบดั้งเดิมให้เยาวชนรุ่นหลังยังคงเห็นได้อยู่ในสถานที่สำคัญทางประวัติศาสตร์คือ วัดศาลาลอย และ ลานอนุสาวรีย์ท้าวสุรนารี(ลานย่าโม) ซึ่งเพลงโคราชที่ใช้ร้องแก้บนยังคงเป็นเพลงโคราชดั้งเดิมอยู่ เพลงโคราชแบบดั้งเดิมเป็นเพลงโคราชที่ขับร้องโดยไม่มีดนตรีประกอบ มีฉันทลักษณ์คำคู่ที่สวยงามซึ่งแตกต่างจากเพลงพื้นบ้านอื่น ๆ อีกทั้งเพลงโคราชในแบบ

ประยุกต์ที่มีการเปลี่ยนแปลงคือการนำไปร้องกับดนตรี เพลงโคราชที่เป็นเพลงลูกทุ่งที่พัฒนาเนื้อร้องและดนตรีให้มีความสนุกสนานและเข้ากับความต้องการของคนในยุคปัจจุบันมากขึ้น ซึ่งไม่ว่าจะเป็นเพลงโคราชในรูปแบบใดก็ตามจะนำภาษาท้องถิ่นมาใช้ในการขับร้องเพื่อเป็นเอกลักษณ์ และให้ผู้ฟังได้รับรู้ถึงภาษาโคราช

ความคงอยู่ของเพลงโคราชจะยังอยู่แม้จะถูกวัฒนธรรมดนตรีตะวันตกกลืนไปบ้าง แต่เพลงพื้นบ้านยังคงอยู่ด้วยความเชื่อของในแต่ละพื้นที่ เช่นเดียวกับเพลงโคราชที่ยังคงอยู่กับความเชื่อของย่าโม ซึ่งสอดคล้องกับหมอลำเพลงได้กล่าวว่า “ตราบใดที่ท้าวสุรนารี(ย่าโม)ยังคงอยู่เพลงโคราชก็จะอยู่เคียงข้างย่าโมและชาวโคราชตลอดไป” หรือแม้ว่าจะมีผู้สืบทอด(หมอลำเพลง)น้อยลง เพลงโคราชก็จะยังคงอยู่เป็นเอกลักษณ์ของชาวนครราชสีมาต่อไป

2. ผลการวิจัยพบว่าการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นเพลงโคราช ได้นำข้อมูลพื้นฐานมาใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นเพลงโคราช การพัฒนาหลักสูตรเป็นที่ต้องการของโรงเรียนและชุมชน ซึ่งยังไม่มีหลักสูตรที่บรรจุอยู่ในตามมหาวิทยาลัยหรือโรงเรียนต่าง ๆ ในจังหวัดนครราชสีมา เพลงโคราชยังเป็นเพียงการถ่ายทอดผ่านโครงการต่าง ๆ ซึ่งเป็นระยะเวลาเพียงสั้น ๆ เท่านั้น ซึ่งการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่นเพลงโคราชในครั้งนี้ถือว่าเป็นเครื่องมือการถ่ายทอดความรู้ที่สำคัญของเพลงโคราชที่จะถ่ายทอดเพลงโคราชทั้งในจังหวัดนครราชสีมาและนอกจังหวัดนครราชสีมา เพื่อให้เพลงโคราชได้เป็นที่รู้จักมากยิ่งขึ้น เพลงโคราชนั้นยังเป็นเอกลักษณ์ของจังหวัดนครราชสีมา แต่เพื่อเป็นการเรียนรู้วัฒนธรรมต่างถิ่น เพราะในสังคมในยุคปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว วัฒนธรรม หรือเอกลักษณ์ในภาคต่าง ๆ อาจจะเลือนหายไป แม้กระทั่งคนที่เกิดและเติบโตในวัฒนธรรมนั้นยังไม่รู้จักสิ่งที่เป็นเอกลักษณ์ของตนเอง อีกทั้งนักเรียนและผู้เกี่ยวข้องเกี่ยวกับหลักสูตรท้องถิ่นเพลงโคราชและมีความคาดหวังให้ผู้เรียนได้เรียนรู้วัฒนธรรมต่างถิ่นเกี่ยวกับเพลงโคราชที่เป็นเอกลักษณ์ท้องถิ่นของชาวจังหวัดนครราชสีมาทั้งในเรื่องของประวัติความเป็นมา ตำนานของเพลงโคราช ลักษณะ และประเภทของเพลงโคราช โดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยศึกษาไปความรู้และใบงาน รวมไปถึงการเรียนรู้ได้ฝึกปฏิบัติ(ขับร้อง)เพลงโคราชที่ประเมินโดยผู้วิจัย ทั้งยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ บุษกร สำโรงทอง (2549) ได้กล่าวถึงวัฒนธรรมทางดนตรีของภาคใต้ และภาคกลาง การถ่ายทอดความรู้ของวัฒนธรรมดนตรีในการถ่ายทอดดนตรีและการเปลี่ยนแปลงของวัฒนธรรม รวมถึงกรรมวิธีการสร้างเครื่องดนตรี ว่ามีความเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นเป็นบางส่วนทั้งในด้านการบรรเลง พิธีกรรม และความเชื่อของศิลปิน รวมถึงวิวัฒนาการของการสร้างเครื่องดนตรี แต่ก็ยังมีดนตรีพื้นบ้านบางพื้นที่ที่คงรักษาเอกลักษณ์วัฒนธรรมดนตรีแบบดั้งเดิมของท้องถิ่นตนไว้ได้โดยไม่เปลี่ยนแปลง นฤมล ปิยวิทย์ (2550) ได้กล่าวถึงสิ่งที่เป็นเอกลักษณ์ของชาวโคราช ทั้งภาษา การแต่งกาย บ้าน เพลงที่เป็นเอกลักษณ์ของคนโคราชที่ยังคงอยู่กับท้าวสุรนารี(ย่าโม) ตามความเชื่อของชาวโคราช พชร สุวรรณภานันท์ (2553) ได้กล่าวถึงการต้นสดของหมอลำเพลงโคราชและการคงอยู่ของวัฒนธรรมเพลงโคราช

3. ผลการประเมินหลักสูตรท้องถิ่นเพลงโคราช พบว่า ผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด 9 ท่าน รวมทั้งหมด 5 หัวข้ออยู่ในระดับเหมาะสมมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.42 ซึ่งแยกเป็นรายหัวข้อ ดังนี้ หัวข้อที่ 1 ปัญหาและความจำเป็นของหลักสูตรท้องถิ่นเพลงโคราช มีความเหมาะสมอยู่ในระดับเหมาะสมที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.66 หัวข้อที่ 2 หลักการและวัตถุประสงค์ของหลักสูตรท้องถิ่น

เพลงโคราช มีความเหมาะสมอยู่ในระดับเหมาะสมมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.53 หัวข้อที่ 3 โครงสร้างและวิธีการสอนพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นเพลงโคราช มีความเหมาะสมอยู่ในระดับเหมาะสมมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.11 หัวข้อที่ 4 วัตถุประสงค์ในแต่ละหน่วยของหลักสูตรท้องถิ่นเพลงโคราช โคราช มีความเหมาะสมอยู่ในระดับเหมาะสมมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.22 และตอนที่ 5 ความสอดคล้องภายในแต่ละหน่วยของหลักสูตรท้องถิ่นเพลงโคราช มีความเหมาะสมอยู่ในระดับเหมาะสมมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.44 สามารถนำความรู้ในหลักสูตรไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนได้ตามความต้องการ

ข้อเสนอแนะ

จากการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นเพลงโคราช ผู้วิจัยได้สรุปแนวคิดและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับประเด็น โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

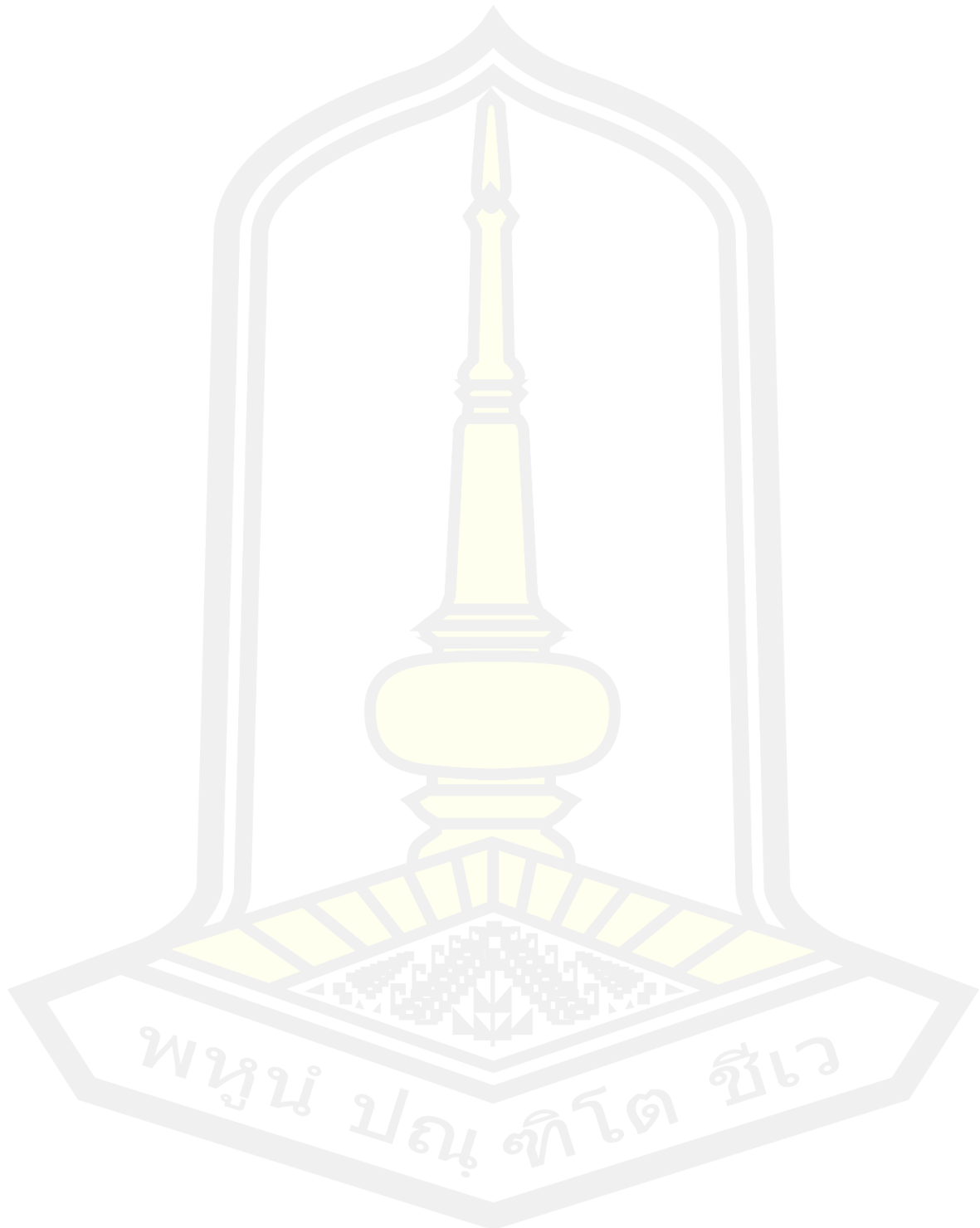
ข้อเสนอแนะในการนำหลักสูตรไปใช้

1. จากการวิจัยพบว่า นักเรียนสามารถรู้จักที่มา และเรียนรู้เกี่ยวกับเพลงพื้นบ้านโคราชซึ่งเป็นเอกลักษณ์ของชาวนครราชสีมาได้มากขึ้น
2. สามารถเรียนรู้ภาษาท้องถิ่นเพลงโคราชได้จากเพลงโคราชที่เป็นเนื้อหาอยู่ในหลักสูตรท้องถิ่นเพลงโคราช

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรทดลองนำหลักสูตรไปใช้กับประชาชนทั่วไปทั้งในจังหวัดนครราชสีมาและนอกจังหวัดนครราชสีมา
2. ควรมีการนำเทคนิค วิธีการสอนมาปรับปรุงให้เกิดความเข้าใจในการเรียนการสอน
3. ควรให้ผู้เรียน หรือผู้ที่สนใจได้เรียนรู้จากวิทยากรที่เป็นผู้รู้(หมอเพลง) และได้เรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ที่เป็นของจริง

บรรณานุกรม

- กรมวิชาการ. (2545). *แนวการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- กระทรวงศึกษาธิการ, กรมวิชาการ. (2523). *การประชุมทางวิชาการเกี่ยวกับจริยธรรมไทย*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์การศาสนา.
- กระทรวงศึกษาธิการ, กรมวิชาการ. (2533). *แนวการจัดทำแผนการเรียนรู้หลักสูตรประถมศึกษาและมัธยมศึกษา ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2533*. กรุงเทพฯ: ครูสภาลาดพร้าว.
- กระทรวงศึกษาธิการ, กรมวิชาการ. (2544). *หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544*. กรุงเทพฯ: องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- กระทรวงศึกษาธิการ, กรมวิชาการ;. (2523). *การประชุมทางวิชาการเกี่ยวกับจริยธรรมไทย*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์การศาสนา.
- กองพัฒนานักศึกษานอกโรงเรียน กรมการศึกษานอกโรงเรียน. (2543). *คู่มือการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ฉบับปรับปรุง*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์โอเดียนสโตร์.
- กาญจนา แก้วเทพ. (2549). *เริ่มคิดใหม่ สู้ทำใหม่กับสื่อพื้นบ้านเพื่องานสร้างเสริมสุขภาวะ*. นนทบุรี: โครงการสื่อพื้นบ้านสื่อสารมวลชน (สพส.).
- กาญจนา อินทรสุนานนท์. (2532). *รวมบทความทางวิชาการ*. กรุงเทพฯ: ภาควิชาดุริยางคศาสตร์ มศว ประสานมิตร.
- กำปิ่น บ้านแท่น. (18 กันยายน 2562). *ความคิดเห็นเกี่ยวกับเพลงโคราชในปัจจุบัน*. (ธนวัฒน์ ชันทะยศ, ผู้สัมภาษณ์)
- กำปิ่น บ้านแท่น. (23 พฤศจิกายน 2563). *ประวัติและเพลงโคราช*. (ธนวัฒน์ ชันทะยศ, ผู้สัมภาษณ์)
- ขุนสูงงกษศึกษากร. (2523). *เกิดแต่ตม*. นครราชสีมา: ตราเสื่อการพิมพ์.
- งามพิศ สัตย์สงวน. (2535). *การวิจัยทางมานุษยวิทยา*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- จันทนา คชประเสริฐ. (2542). *การสร้างชุดการสอนฝึกปฏิบัติขับร้องเพลงพื้นเมืองภาคกลาง เรื่อง เพลงเทพทอง สำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยมหิดล.
- จำนงค์ อติวัฒนสิทธิ์, และ และคณะ. (2540). *สังคมวิทยา*. กรุงเทพฯ: ภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

- จินตนา ดำรงค์เลิศ. (2533). *วรรณกรรมเพลงลูกทุ่ง : ขนบธรรมเนียมประเพณี ค่านิยม และการดำเนินชีวิตของชาวชนบทไทย*. กรุงเทพฯ: สถาบันไทยคดีศึกษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- เจนจิรา เขียวอ่อน, จีระศักดิ์ เจริญพันธ์, และ วิรติ ปานศิลา. (2558). ผลการประยุกต์การออกกำลังกายประกอบเพลงโคราชเพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการควบคุมภาวะความดันโลหิตสูงในกลุ่มผู้สูงอายุอำเภอขามทะเลสอ จังหวัดนครราชสีมา. *วารสารวิจัยสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ปีที่ 8 ฉบับที่ 3*.
- เจริญชัย ชนไฟโรจน์. (2526). *ดนตรีพื้นบ้านอีสาน*. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์. (2539). *การพัฒนาหลักสูตร : หลักการและแนวปฏิบัติ*. กรุงเทพฯ: อีสันเพลส.
- เฉลิมศักดิ์ พิกุลศรี. (2530). *สังคีตนิยมว่าด้วยดนตรีไทย*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์.
- ช่วย ปิยวิทย์. (2536). *วรรณกรรมท้องถิ่น*. นครราชสีมา: สุรนารีวิทยา.
- ชัชวาล วงษ์ประเสริฐ. (2535). *คู่มือการอบรมนาฏศิลป์พื้นบ้านอีสาน : โครงการส่งเสริมวัฒนธรรมภาคตะวันออกเฉียงเหนือ*. กรุงเทพฯ: โครงการมหาวิทยาลัยสนับสนุนงานพัฒนาโครงการน้ำพระทัยจากในหลวงเพื่อพัฒนาภาคตะวันออกเฉียงเหนือตามแนวพระราชดำริ.
- ณรงค์ เส็งประชา. (2541). *มนุษย์กับสังคม (พิมพ์ครั้งที่ 4)*. กรุงเทพฯ: โอ.เอส. พรินติ้ง เฮาส์.
- ณรงค์ชัย ปิฎกัรชต์. (2534). *สารานุกรมเพลงไทย*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์เรือนแก้วการพิมพ์.
- ณรงค์ชัย ปิฎกัรชต์, และ และคนอื่น ๆ. (2549). ยุทธวิธีใหม่ในการนำเสนอเพลงไทยประยุกต์สู่กลุ่มวัยรุ่น = New strategies to popularize applied traditional Thai songs among teenage group. *วารสารวิจัย มสธ สาขาสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์*. ปีที่ 2 ฉบับที่ 2, 40-49.
- ณัชชา พันธุ์เจริญ. (2550). *ดนตรีคลาสสิกที่พื้สำคัญ*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ณัฐกฤตา นามมนตรี. (2558). ตำนานเพลงโคราช:นัยยะความสำคัญของภูมิปัญญาไทยในบริบทสังคมไทยร่วมสมัย. *วารสารช่อพะยอม*, 28.
- ดารา ทีปะपाल. (2542). *สังคมเสมือนจริงส่งผล. กระทบต่อวัฒนธรรมของแต่ละประเทศ*. กรุงเทพฯ: รุ่งเรืองสาสนการพิมพ์ .

ถาวร สุปงกช, และ และคนอื่นๆ. (2526). *เพลงโคราช: การศึกษาในเชิงวิเคราะห์และวิจารณ์*.

นครราชสีมา: ศูนย์วัฒนธรรมจังหวัดนครราชสีมา วิทยาลัยครุศึกษานครราชสีมา.

ทัศนีย์ ทองสว่าง. (2549). *สังคมวิทยา*. กรุงเทพฯ: โอ เอส พริ้นส์ เฮ้าส์.

ทิพย์พฐ์ กฤษสุนทร. (2552). *การวิเคราะห์การปรับตัวของสื่อพื้นบ้าน : ศึกษากรณีเพลงโคราช จังหวัดนครราชสีมา*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

นิรมล ศตวุฒิ, และ และคณะ. (2542). *หลักสูตรและวิธีการสอนทั่วไป*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

เนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์. (2533). *ดาบที่หมกอยู่ในจิว*. กรุงเทพฯ: เกี้ยว-เกล้า พิมพ์การ.

บุษกร สำโรงทอง. (2549). *วัฒนธรรมดนตรีไทย ภาคกลาง และภาคอีสานใต้ : พิธีกรรมและความเชื่อที่เกี่ยวข้องกับการถ่ายทอดความรู้*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

เบญจพร แจ็กจันทิก. (2557). *แนวทางการอนุรักษ์ฟื้นฟูภูมิปัญญาการแสดงเพลงโคราชแบบดั้งเดิมของจังหวัดนครราชสีมา*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศิลปากร.

ประเทือง คล้ายสุบรรณ. (2531). *วัฒนธรรมพื้นบ้าน*. พระนครศรีอยุธยา: ภาควิชาภาษาไทย วิทยาลัยครูพระนครศรีอยุธยา.

ปัญญา รุ่งเรือง. (2546). *ประวัติการดนตรีไทย*. กรุงเทพฯ: บริษัทโรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช.

ปัทมา บุญอินทร์. (2537). *การปรับตัวของเพลงพื้นบ้าน : ศึกษากรณีเพลงโคราช จังหวัดนครราชสีมา*. กรุงเทพฯ: คณะสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

ปิยวิทย์, ผ. (2550). *ไทโคราช*. นครราชสีมา: หจก.มิตรภาพการพิมพ์.

ปิยวิทย์, ผ. (2550). *ไทโคราช*. นครราชสีมา: หจก.มิตรภาพการพิมพ์.

ผจงจิตต์ อธิคมนันท์. (2526). *การเปลี่ยนแปลงสังคมและวัฒนธรรม*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

ผ่องพันธุ์ มณีรัตน์. (2521). *การเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรม*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

พชร สุวรรณภาชนัน. (2544). *โลกทัศน์ของกลุ่มชาติพันธุ์ในประเทศไทย เพลงโคราช*. นครปฐม: บริษัทสหธรรมิก จำกัด.

- พร สุวรรณภาชนี. (2553). *การจัดการความรู้ในการด้นเพลงของหมอลำและผลกระทบที่มีต่อวัฒนธรรมเพลงโคราชแบบเดิม*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ กระทรวงวัฒนธรรม.
- พรพิมล ศุภสิทธิ์. (2533). *แหล่งสนทนาทางวัฒนธรรม*. มหาสารคาม: โรงพิมพ์อภิชาติ.
- พิพิธภัณฑสถานเมืองนครราชสีมา. (23 พฤศจิกายน 2563). *พิพิธภัณฑสถานเมืองนครราชสีมา*. เข้าถึงได้จาก
พิพิธภัณฑสถานเมืองนครราชสีมา:
<https://koratmuseum.wordpress.com/2016/10/21/%E0%B8%99%E0%B8%B2%E0%B8%A2%E0%B8%9A%E0%B8%B8%E0%B8%8D%E0%B8%AA%E0%B8%A1-%E0%B8%AA%E0%B8%B1%E0%B8%87%E0%B8%82%E0%B9%8C%E0%B8%AA%E0%B8%B8%E0%B8%82-%E0%B8%99%E0%B8%B2%E0%B8%A2%E0%B8%81%E0%B8%AA%E0%B8%A1/>
- พิพิธภัณฑสถานและประวัติศาสตร์ท้องถิ่น:กระบวนการเรียนรู้ร่วมกัน. (2549). กรุงเทพฯ: มูลนิธิเล็ก-ประไพ วิริยะพันธุ์.
- ภัทรวดี ภูษาภิรมย์. (2549). *ประวัติและวิวัฒนาการของดนตรีไทย ภาคกลางและภาคอีสานใต้*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ภิญโญอนันตพงษ์ล บัญเชิด. (2547). *การวัดและประเมินผลการเรียนรู้*. กรุงเทพฯ: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- มาเรียม นิลพันธุ์. (2547). *วิธีวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์*. นครปฐม: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ยศ สันตสมบัติ. (2540). *มนุษย์กับวัฒนธรรม (พิมพ์ครั้งที่ 2)*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- รวีวรรณ บุญประกอบ. (2553). *เพลงโคราช:การอนุรักษ์ และสืบสานศิลปะการแสดงพื้นบ้าน จังหวัดนครราชสีมา*. มหาสารคาม: ศิลปศาสตร์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- รัฐบุรุษ คุ่มทรัพย์, และ พัฒน์คิด สำเร็จรัมย์. (2558). *พัฒนาการและสภาพปัจจุบันของรูปแบบการแสดงเพลงโคราช. การประชุมวิชาการและเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ “สร้างสรรค์และพัฒนา เพื่อก้าวหน้าสู่ประชาคมอาเซียน” ครั้งที่ 2*. นครราชสีมา: วิทยาลัยนครราชสีมา.

- รัตติกง ศรีชัยชนะ, และ สุภาวดี โพธิเวชกุล. (2558). กระบวนท่ารำในเพลงโคราช. *วารสารราชพฤกษ์ ปีที่ 13 ฉบับที่ 2*, 141-153.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2524). *พจนานุกรม ศัพท์ สังคมวิทยา อังกฤษ ไทย ฉบับ ราชบัณฑิตยสถาน*. กรุงเทพฯ: ราชบัณฑิตยสถาน.
- วิชัย: ประสิทธิ์วุฒิเวช. (2542). *การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น : สานต่อที่ท้องถิ่น*. กรุงเทพมหานคร: บริษัท เซนเตอร์ดีสคัฟเวอร์รี่ จำกัด.
- วิไลวรรณ ดวงทอง, และ อุดมศักดิ์ สาริบุตร. (2560). การศึกษาและพัฒนาสื่อการเรียนรู้สาระพื้นฐานเพลงราชสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษา ช่วงชั้นที่ 1. *วารสารวิชาการ ศิลปะสถาปัตยกรรมศาสตร์*, 8.
- วุฒยา สืบเทพ. (2549). *การศึกษาคำสื่อจินตภาพในเพลงโคราชของกำป็น บ้านแพน*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ศศิธร ธัญลักษณ์นันท์. (2542). *ภาษาไทยเพื่อการสื่อสารและสืบค้น*. กรุงเทพฯ: เจริญเว็บเอดดูเคชั่น มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ศักดิ์สิทธิ์ วัชรรัตน์. (1 ตุลาคม 2564). *ชุดโปรแกรมช่วยวิเคราะห์ข้อมูลสถิติวิจัยด้วยเอ็กเซล*. เข้าถึงได้จาก ชุดโปรแกรมช่วยวิเคราะห์ข้อมูลสถิติวิจัยด้วยเอ็กเซล:
http://202.29.243.161/t.project/web_saksit/
- ศาลากลางจังหวัดนครราชสีมา. (18 กุมภาพันธ์ 2563). *จังหวัดนครราชสีมา*. เข้าถึงได้จาก จังหวัดนครราชสีมา: <https://www2.nakhonratchasima.go.th/content/general>
- สงัด อุทรานนท์. (2532). *พื้นฐานและหลักการพัฒนาหลักสูตร*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สนธยา พลศรี. (2533). *ทฤษฎีและหลักการพัฒนาชุมชน (พิมพ์ครั้งที่ 1)*. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- สนธยา พลศรี. (2545). *ทฤษฎีและหลักการพัฒนาชุมชน*. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- สมบัติ จำปาเงิน, และ สำเนียง มณีกาญจน์. (2539). *ประชุมเพลงเถาของไทย (ประวัติและบทร้อง)*. กรุงเทพฯ: ต้นอ้อแกรมมี.
- สมศักดิ์ ศรีสันติสุข. (2543). *รายงานการวิจัยเรื่องผลกระทบของการศึกษาต่อการเปลี่ยนแปลงทัศนคติและค่านิยมของชุมชนชาติพันธุ์ผู้ไทย หมู่บ้านโนนหอม ตำบลโนนหอม อำเภอเมืองจังหวัดสกลนคร*. ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

- สำนักนายกรัฐมนตรี. (2542). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542*. กรุงเทพฯ: สำนักนายกรัฐมนตรี.
- สำลี ทองจิ๋ว. (2545). *หลักการแนวปฏิบัติในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา กรณีวิชาวิทยาศาสตร์ ระดับประถมศึกษา*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุกรี เจริญสุข. (ตุลาคม 2530). *ดุริยางคศาสตร์ชาติพันธุ์. ถนอมดนตรี*, หน้า 12.
- สุกัญญา สุฉายา. (2545). *เพลงพื้นบ้านศึกษา*. กรุงเทพฯ: ศูนย์คติชนวิทยา และภาควิชาภาษาไทย คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุกิจ พลประดม. (2538). *ดนตรีพื้นบ้านอีสาน*. อุตรธานี: มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ สถาบันราชภัฏอุตรธานี.
- สุนันทา แก้วสุข. (2546). *ชุดที่ 5 การค้นหาและการสร้างเครื่องมือการวิจัยในชั้นเรียน (เอกสารการเรียนรู้และแบบฝึกปฏิบัติวิชาวิจัยเพื่อพัฒนากระบวนการเรียนรู้)*. กรุงเทพฯ: สำนักงานพัฒนาฝึกหัดครู:สำนักงานสถาบันราชภัฏ.
- สุพัตรา สุภาพ. (2536). *สังคมและวัฒนธรรมไทย : ค่านิยม ครอบครั้ว ศาสนา ประเพณี*. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- สุพัตรา สุภาพ. (2546). *ปัญหาสังคม*. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- สุมาลี นิมนานภาพ. (2527). *ดนตรีวิจักขณ์ = Music appreciation*. กรุงเทพฯ: คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- สุริชัย หวันแก้ว. (2540). *ปัญหาของไทยยุคสังคมแห่งการบริโภค : บริโภคนิยม ; และ, ปัญหาความขัดแย้งในการจัดสรรทรัพยากร*. กรุงเทพฯ: โครงการ Global Competence Project.
- เสถียร โกเศศ. (2524). *การศึกษาเรื่องประเพณีไทย*. กรุงเทพฯ: ราชบัณฑิตยสถาน.
- อานันท์ นาคคง. (2018). *ศึกษาบทบาท สถานภาพ และกิจกรรมของดนตรีป๊อปปูล่ามอย ในสังคมและวัฒนธรรม จังหวัดปทุมธานี. Vol. 4 No. 2 (2009): Rangsit Music Journal, 5.*
- อุดม เขยกิจวงศ์. (2545). *หลักสูตรท้องถิ่น ยุทธศาสตร์ การปฏิรูปการเรียนรู้*. กรุงเทพฯ: กรุงเทพมหานคร.
- เอกวิทย์ ณ ถลาง. (2544). *ภาพรวมภูมิปัญญาไทย*. กรุงเทพฯ: มูลนิธิภูมิปัญญา.

เอนก นาวิกมูล. (2550). *เจ้าพระยาทิพากรวงศ์ (ชำ บุนนาค) เสนาบดีนักปราชญ์*. กรุงเทพฯ: แสงดาว.

H Assael. (1998). *Consumer behavior and marketing action*. Ohio: SouthWestern.

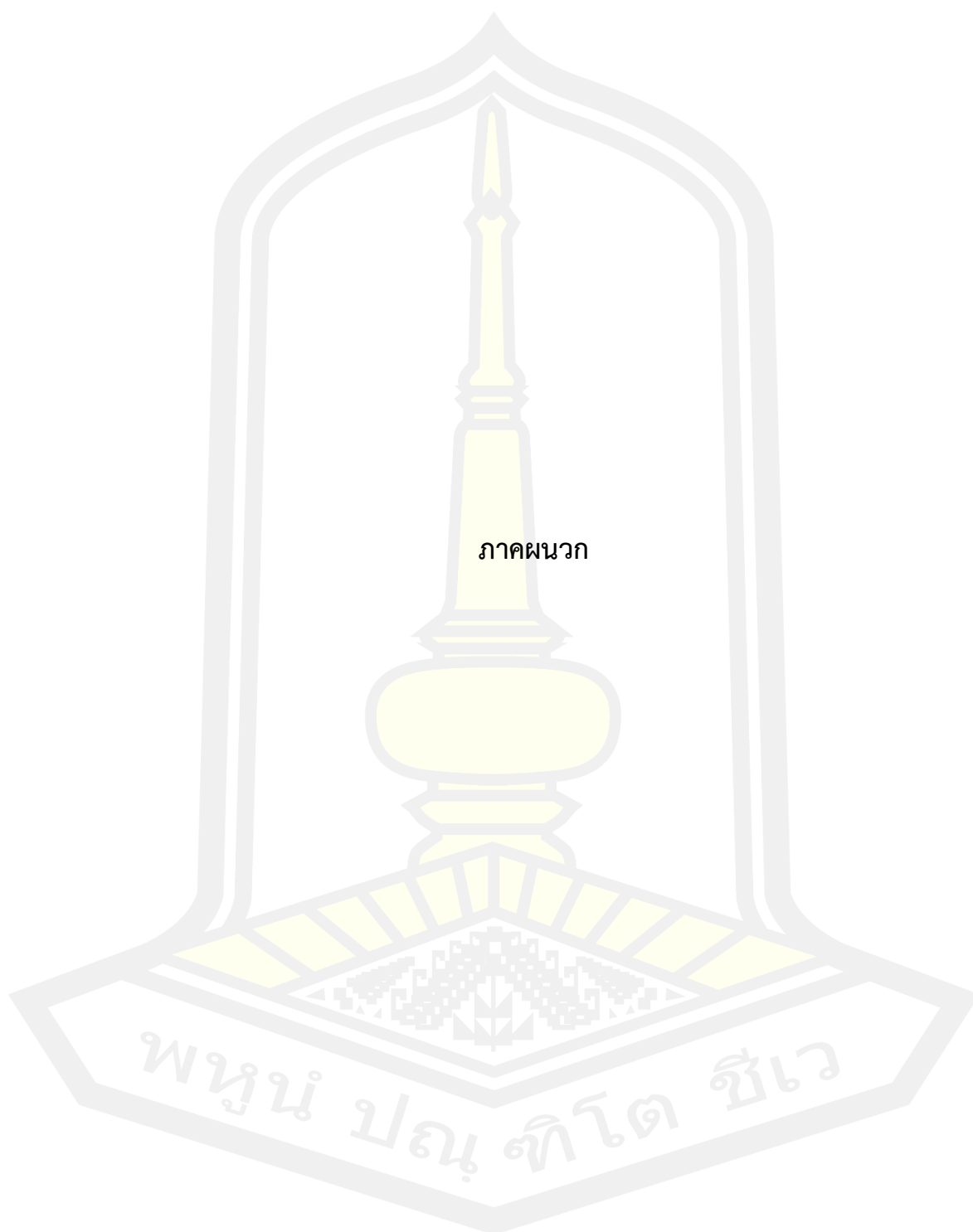
Korakoch Attaviryanupap. (2015). *CREATIVE TRANSLATION: PROBLEMS IN TRANSLATING THAI COUNTRY SONGS INTO GERMAN*. Bangkok: Department of Germany, Faculty of Arts, Silapakorn University.

Kriengkrai Watanasawad. (2013). *The Socio-Cultural Reflections from Address Terms in Thai Country And City Songs*. Thailand: Dept. of Linguistics.

Manachai Inkaew. (2018). *Hegemonism in Thai Country Music A Lesson-Learned Implication in Intercultural Communication*. Thailand: Rattana Bundit University.

Rasmussen Eric E. (2017). *Girl in a Country Song: Gender roles and Objectification of Women in Popular Country Music across 1990 to 2014*. USA: Colleg of Media & Communication, Texas Tech University.

ภาคผนวก

พหุบัณฑิตวิไล

ภาคผนวก ก
หนังสือขอความอนุเคราะห์ประเมินและรับรองหลักสูตรท้องถิ่นเพลงโคราช

ที่ อว ๐๖๐๕.๒๔/๑๘๑๖

มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
ต.ขามเรียง อ.กันทรวิชัย
จ.มหาสารคาม ๔๔๑๕๐

๒๓ กันยายน ๒๕๖๔

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือเพื่อใช้ในการวิจัย

เรียน นายกำปั่น บ้านแทน ศิลปินพื้นบ้านอีสาน

สิ่งที่แนบมาด้วย ๑. รายละเอียดเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

๒. แบบแสดงความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิที่มีต่อเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

จำนวน ๑ ชุด

ด้วย นางสาวธันณณ์ ชันทะยศ นิสิตหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต ระบบในเวลาราชการ อยู่ระหว่างการทำวิทยานิพนธ์ และได้รับอนุมัติให้ทำวิจัยในหัวข้อ “การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นเพลงโคราช”

ในการนี้เพื่อให้การเก็บข้อมูลภาคสนามเพื่อประกอบการทำวิทยานิพนธ์ของนางสาวธันณณ์ ชันทะยศ เป็นไปด้วยความเรียบร้อยและสมบูรณ์ จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์ท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบเครื่องมือวิจัยตามเอกสารที่ได้แนบมาพร้อมนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์คมกริช การินทร์)

คณบดีวิทยาลัยดุริยางคศิลป์ ปฏิบัติราชการแทน
อธิการบดีมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

บัณฑิตศึกษา วิทยาลัยดุริยางคศิลป์

โทร./โทรสาร ๐๔๓-๗๕๔-๓๘๕

ที่ อว ๐๖๐๕.๒๔/๑๙๒๓

มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
ต.ขามเรียง อ.กันทรวิชัย
จ.มหาสารคาม ๔๔๑๕๐

๒๓ กันยายน ๒๕๖๔

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือเพื่อใช้ในการวิจัย

เรียน นายบุญสม สังข์สุข นายกสมาคมเพลงโคราช

สิ่งที่แนบมาด้วย ๑. รายละเอียดเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

๒. แบบแสดงความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิที่มีต่อเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
จำนวน ๑ ชุด

ด้วย นางสาวธันณณ์ ชันทะยศ นิสิตหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต ระบบในเวลาราชการ อยู่
ระหว่างการทำวิทยานิพนธ์ และได้รับอนุมัติให้ทำวิจัยในหัวข้อ “การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นเพลงโคราช”

ในการนี้เพื่อให้การเก็บข้อมูลภาคสนามเพื่อประกอบการทำวิทยานิพนธ์ของ
นางสาวธันณณ์ ชันทะยศ เป็นไปด้วยความเรียบร้อยและสมบูรณ์ จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์ท่านเป็น
ผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบเครื่องมือวิจัยตามเอกสารที่ได้แนบมาพร้อมนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์คมกริช การินทร์)

คณบดีวิทยาลัยดุริยางคศิลป์ ปฏิบัติราชการแทน
อธิการบดีมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

บัณฑิตศึกษา วิทยาลัยดุริยางคศิลป์

โทร./โทรสาร ๐๔๓-๗๕๔-๓๘๕

ที่ อว ๐๖๐๕.๒๔/๑๘๗๔

มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
ต.ขามเรียง อ.กันทรวิชัย
จ.มหาสารคาม ๔๔๑๕๐

๒๓ กันยายน ๒๕๖๔

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือเพื่อใช้ในการวิจัย

เรียน นางกาเหว่า โชคชัย หมอเพลงโคราช

สิ่งที่แนบมาด้วย ๑. รายละเอียดเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

๒. แบบแสดงความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิที่มีต่อเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
จำนวน ๑ ชุด

ด้วย นางสาวธันณณ์ ชันทยะศ นิสิตหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต ระบบในเวลาราชการ อยู่ระหว่างการทำวิทยานิพนธ์ และได้รับอนุมัติให้ทำวิจัยในหัวข้อ “การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นเพลงโคราช”

ในการนี้เพื่อให้การเก็บข้อมูลภาคสนามเพื่อประกอบการทำวิทยานิพนธ์ของ นางสาวธันณณ์ ชันทยะศ เป็นไปด้วยความเรียบร้อยและสมบูรณ์ จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์ท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบเครื่องมือวิจัยตามเอกสารที่ได้แนบมาพร้อมนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์คมกริช การินทร์)

คณบดีวิทยาลัยดุริยางคศิลป์ ปฏิบัติราชการแทน
อธิการบดีมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

บัณฑิตศึกษา วิทยาลัยดุริยางคศิลป์

โทร./โทรสาร ๐๔๓-๗๕๔-๓๘๕

ที่ อว ๐๖๐๕.๒๔/๑๗๒๐

มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
ต.ขามเรียง อ.กันทรวิชัย
จ.มหาสารคาม ๔๔๑๕๐

๒๓ กันยายน ๒๕๖๔

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือเพื่อใช้ในการวิจัย

เรียน อาจารย์ ดร.กฤติยา อารียา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

สิ่งที่แนบมาด้วย ๑. รายละเอียดเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

๒. แบบแสดงความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิที่มีต่อเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

จำนวน ๑ ชุด

ด้วย นางสาวธันณณ์ ชันทะยศ นิสิตหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต ระบบในเวลาราชการ อยู่ระหว่างการทำวิทยานิพนธ์ และได้รับอนุมัติให้ทำวิจัยในหัวข้อ “การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นเพลงโคราช”

ในการนี้เพื่อให้การเก็บข้อมูลภาคสนามเพื่อประกอบการทำวิทยานิพนธ์ของ นางสาวธันณณ์ ชันทะยศ เป็นไปด้วยความเรียบร้อยและสมบูรณ์ จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์ท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบเครื่องมือวิจัยตามเอกสารที่ได้แนบมาพร้อมนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์คมกริช การินทร์)

คณบดีวิทยาลัยดุริยางคศิลป์ ปฏิบัติราชการแทน

อธิการบดีมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

บัณฑิตศึกษา วิทยาลัยดุริยางคศิลป์

โทร./โทรสาร ๐๔๓-๗๕๔-๓๘๕

ที่ อว ๐๖๐๕.๒๔/๑๙๒๗

มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
ต.ขามเรียง อ.กันทรวิชัย
จ.มหาสารคาม ๔๔๑๕๐

๒๓ กันยายน ๒๕๖๔

เรื่อง ขอบขออนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือเพื่อใช้ในการวิจัย
เรียน รองศาสตราจารย์ ดร.ประสาธน์ เนื่องเฉลิม คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
สิ่งที่แนบมาด้วย ๑. รายละเอียดเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

๒. แบบแสดงความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิที่มีต่อเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
จำนวน ๑ ชุด

ด้วย นางสาวณัฏฐ์ ชันทะยศ นิสิตหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต ระบบในเวลาราชการ อยู่
ระหว่างการทำวิทยานิพนธ์ และได้รับอนุมัติให้ทำวิจัยในหัวข้อ “การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นเพลงโคราช”

ในการนี้เพื่อให้การเก็บข้อมูลภาคสนามเพื่อประกอบการทำวิทยานิพนธ์ของ
นางสาวณัฏฐ์ ชันทะยศ เป็นไปด้วยความเรียบร้อยและสมบูรณ์ จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์ท่านเป็น
ผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบเครื่องมือวิจัยตามเอกสารที่ได้แนบมาพร้อมนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์คมกริช การินทร์)

คณบดีวิทยาลัยดุริยางคศิลป์ ปฏิบัติราชการแทน
อธิการบดีมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

บัณฑิตศึกษา วิทยาลัยดุริยางคศิลป์
โทร./โทรสาร ๐๔๓-๗๕๔-๓๘๕

ที่ อว ๐๖๐๕.๒๔/๑๙๓๑

มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
ต.ขามเรียง อ.กันทรวิชัย
จ.มหาสารคาม ๔๔๑๕๐

๒๓ กันยายน ๒๕๖๔

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือเพื่อใช้ในการวิจัย
เรียน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สายรุ้ง ธิตา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย
สิ่งที่แนบมาด้วย ๑. รายละเอียดเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

๒. แบบแสดงความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิที่มีต่อเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
จำนวน ๑ ชุด

ด้วย นางสาวนันทน์ ชันทะยศ นิสิตหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต ระบบในเวลาราชการ อยู่
ระหว่างการทำวิทยานิพนธ์ และได้รับอนุมัติให้ทำวิจัยในหัวข้อ “การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นเพลงโคราช”

ในการนี้เพื่อให้การเก็บข้อมูลภาคสนามเพื่อประกอบการทำวิทยานิพนธ์ของ
นางสาวนันทน์ ชันทะยศ เป็นไปด้วยความเรียบร้อยและสมบูรณ์ จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์ท่านเป็น
ผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบเครื่องมือวิจัยตามเอกสารที่ได้แนบมาพร้อมนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์คมกริช การินทร์)
คณบดีวิทยาลัยดุริยางคศิลป์ ปฏิบัติราชการแทน
อธิการบดีมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

บัณฑิตศึกษา วิทยาลัยดุริยางคศิลป์
โทร./โทรสาร ๐๔๓-๗๕๔-๓๘๕

ที่ อว ๐๖๐๕.๒๔/๑๙๑๙

มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
ต.ขามเรียง อ.กันทรวิชัย
จ.มหาสารคาม ๔๔๑๕๐

๒๓ กันยายน ๒๕๖๔

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือเพื่อใช้ในการวิจัย
เรียน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สุวดี อุปินใจ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย
สิ่งที่แนบมาด้วย ๑. รายละเอียดเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

๒. แบบแสดงความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิที่มีต่อเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
จำนวน ๑ ชุด

ด้วย นางสาวนันทน์ ชันทะยศ นิสิตหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต ระบบในเวลาราชการ อยู่
ระหว่างการทำวิทยานิพนธ์ และได้รับอนุมัติให้ทำวิจัยในหัวข้อ “การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นเพลงโคราช”

ในการนี้เพื่อให้การเก็บข้อมูลภาคสนามเพื่อประกอบการทำวิทยานิพนธ์ของ
นางสาวนันทน์ ชันทะยศ เป็นไปด้วยความเรียบร้อยและสมบูรณ์ จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์ท่านเป็น
ผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบเครื่องมือวิจัยตามเอกสารที่ได้แนบมาพร้อมนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์คมกริช การินทร์)
คณบดีวิทยาลัยดุริยางคศิลป์ ปฏิบัติราชการแทน
อธิการบดีมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

บัณฑิตศึกษา วิทยาลัยดุริยางคศิลป์
โทร./โทรสาร ๐๔๓-๗๕๔-๓๘๕๕

ที่ อว ๐๖๐๕.๒๔/๑๙๑๘

มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
ต.ขามเรียง อ.กันทรวิชัย
จ.มหาสารคาม ๔๔๑๕๐

๒๓ กันยายน ๒๕๖๔

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือเพื่อใช้ในการวิจัย

เรียน อาจารย์กัลยาณี สายสุข คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

สิ่งที่แนบมาด้วย ๑. รายละเอียดเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

๒. แบบแสดงความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิที่มีต่อเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
จำนวน ๑ ชุด

ด้วย นางสาวธันณณ์ ชันทะยศ นิสิตหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต ระบบในเวลาราชการ อยู่ระหว่างการทำวิทยานิพนธ์ และได้รับอนุมัติให้ทำวิจัยในหัวข้อ “การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นเพลงโคราช”

ในการนี้เพื่อให้การเก็บข้อมูลภาคสนามเพื่อประกอบการทำวิทยานิพนธ์ของนางสาวธันณณ์ ชันทะยศ เป็นไปด้วยความเรียบร้อยและสมบูรณ์ จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์ท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบเครื่องมือวิจัยตามเอกสารที่ได้แนบมาพร้อมนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์คมกริช การินทร์)

คณบดีวิทยาลัยดุริยางคศิลป์ ปฏิบัติราชการแทน
อธิการบดีมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

บัณฑิตศึกษา วิทยาลัยดุริยางคศิลป์

โทร./โทรสาร ๐๔๓-๗๕๔-๓๘๕

ที่ อว ๐๖๐๕.๒๔/ ๑๘๖๓)

มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
ต.ขามเรียง อ.กันทรวิชัย
จ.มหาสารคาม ๔๔๑๕๐

๒๓ กันยายน ๒๕๖๔

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือเพื่อใช้ในการวิจัย

เรียน อาจารย์ ดร.ปราญา สายสุข คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี
สิ่งที่แนบมาด้วย ๑. รายละเอียดเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

๒. แบบแสดงความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิที่มีต่อเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
จำนวน ๑ ชุด

ด้วย นางสาวนันทน์ ชันทะยศ นิสิตหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต ระบบในเวลาราชการ อยู่
ระหว่างการทำวิทยานิพนธ์ และได้รับอนุมัติให้ทำวิจัยในหัวข้อ “การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นเพลงโคราช”

ในการนี้เพื่อให้การเก็บข้อมูลภาคสนามเพื่อประกอบการทำวิทยานิพนธ์ของ
นางสาวนันทน์ ชันทะยศ เป็นไปด้วยความเรียบร้อยและสมบูรณ์ จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์ท่านเป็น
ผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบเครื่องมือวิจัยตามเอกสารที่ได้แนบมาพร้อมนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์คมกริช การินทร์)
คณบดีวิทยาลัยดุริยางคศิลป์ ปฏิบัติราชการแทน
อธิการบดีมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

บัณฑิตศึกษา วิทยาลัยดุริยางคศิลป์
โทร./โทรสาร ๐๔๓-๗๕๔-๓๘๕

ภาคผนวก ข
ตัวอย่างหลักสูตรท้องถิ่นเพลงโคราช

พหุบัณฑิต วิทโย

หลักสูตรท้องถิ่น
เรื่อง เพลงโคราช

จัดทำโดย

นางสาวธันณณ์ ชันทะยศ

คู่มือการจัดการเรียนรู้
หลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง เพลงโคราช
สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑

หลักการ

เพื่อจัดหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง เพลงโคราช ให้สอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน มุ่งเน้นการจัดการเรียนรู้เพื่อให้นักเรียนได้รู้จักและรู้ที่มาของเพลงโคราชมากยิ่งขึ้น เป็นรูปแบบของการพัฒนาการเรียนรู้อิสระเพื่อสร้างองค์ความรู้ มีเป้าหมายเพื่อที่จะพัฒนาการเรียนรู้อิสระเพลงโคราช ให้เป็นที่รู้จักและเป็นแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น จึงกำหนดหลักการของหลักสูตรดังนี้

๑. เป็นหลักสูตรที่เสริมสร้างการเรียนรู้ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น ทำให้ผู้เรียนตระหนักและเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น และเห็นคุณค่าของวัฒนธรรมที่มีอยู่ในท้องถิ่นของตนเอง
๒. เป็นหลักสูตรที่เสริมสร้างทักษะชีวิต หรือความสามารถของบุคคลทำให้ผู้เรียนตระหนักและเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น
๓. ผู้เรียนจะเป็นผู้ลงมือปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อค้นหาคำตอบด้วยตนเอง เป็นการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์ตรงกับแหล่งเรียนรู้จากท้องถิ่น โดยผู้สอนจะสนับสนุนให้ผู้เรียนศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมจากแหล่งเรียนรู้ และปรับปรุงความรู้ที่ได้ให้สมบูรณ์
๔. ผู้เรียนได้เรียนรู้ศิลปวัฒนธรรมที่เกิดจากท้องถิ่นของตนเอง และเพื่อเป็นการสืบสานความรู้และช่วยรักษาศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นไว้ด้วยการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นเพลงโคราช

จุดมุ่งหมาย

หลักสูตรท้องถิ่นฉบับนี้ มุ่งจัดการศึกษาให้ผู้เรียนมีความรู้และคุณลักษณะ ดังนี้

๑. เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้เพลงโคราชจนสามารถนำมาปรับใช้ในชีวิตประจำวันได้
๒. เพื่อให้ผู้เรียนตระหนักถึงความสำคัญและคุณค่าของศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้านเพลงโคราช

๓. เพื่อเสริมสร้างภูมิปัญญาท้องถิ่น: เพลงโคราชให้มีแหล่งการเรียนรู้ แหล่งศึกษาหาความรู้ เพื่อเสริมสร้างทักษะในการเรียนรู้จากท้องถิ่น
๔. เพื่อให้ผู้เรียนตระหนักถึงความสำคัญในการพัฒนาการเรียนรู้และพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นให้มีคุณค่า และมีประโยชน์ต่อการจัดการเรียนรู้ในท้องถิ่น
๕. เพื่อพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นเพลงโคราช

สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

หลักสูตรท้องถิ่นเรื่อง เพลงโคราช มุ่งพัฒนาให้ผู้เรียนมีสมรรถนะสำคัญตามมาตรฐานการเรียนรู้จากหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ ได้แก่

๑. ความสามารถในการสื่อสาร
๒. ความสามารถในการคิด
๓. ความสามารถในการแก้ไขปัญหา
๔. ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต
๕. ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี

คุณลักษณะอันพึงประสงค์

หลักสูตรท้องถิ่นเรื่อง เพลงโคราช มุ่งพัฒนาให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามมาตรฐานการเรียนรู้จากหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ ดังนี้

๑. รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์
๒. ซื่อสัตย์สุจริต
๓. มีวินัย
๔. ใฝ่เรียนรู้
๕. อยู่อย่างพอเพียง
๖. มุ่งมั่นในการทำงาน
๗. รักความเป็นไทย
๘. มีจิตสาธารณะ

คำอธิบายรายวิชา

ศึกษาความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับเพลงโคราช ประวัติและที่มาของเพลงโคราช องค์ประกอบของเพลงโคราช ลักษณะของเพลงโคราชตั้งแต่อดีตมาจนถึงปัจจุบัน ความแตกต่างของเพลงโคราชในแต่ละยุคสมัย การร้องเพลงโคราช เพลงโคราชซิ่ง เพลงลูกทุ่งที่มีภาษาโคราชในเพลง การแสดงเพลงโคราช การแต่งการ รวมไปถึงการฝึกขับร้องเพลงโคราช โดยใช้กระบวนการเรียนรู้ในรูปแบบของการค้นคว้าหาข้อมูลและการฝึกปฏิบัติจริง

เพื่อให้เกิดความรู้และความเข้าใจในการเรียนรู้เรื่องเพลงโคราช สามารถฝึกปฏิบัติเพลงโคราชอย่างเป็นพื้นฐานได้ มีทักษะในการแยกแยะ สามารถอธิบายเกี่ยวกับลักษณะของเพลงโคราชได้ มีทักษะการฝึกปฏิบัติ ทักษะกระบวนการแก้ไขปัญหา ทักษะการแสวงหาความรู้ มีคุณธรรมและลักษณะนิสัยในการทำงาน ใฝ่เรียนรู้ อยู่อย่างพอเพียง รักความเป็นไทย มีจิตสาธารณะ ใช้พลังงานและทรัพยากรอย่างคุ้มค่าและเพื่อการอนุรักษ์เพลงพื้นบ้าน หรือศิลปะเพลงพื้นบ้านให้คงอยู่ต่อไป

ผลการเรียนรู้

๑. อธิบายที่มาของเพลงโคราชได้
๒. อธิบายองค์ประกอบของเพลงโคราชได้
๓. สามารถอธิบายความแตกต่างของเพลงโคราชในแต่ละยุคสมัยได้
๔. อธิบายองค์ประกอบของเพลงโคราชได้
๕. อธิบายการจัดการแสดงของเพลงโคราชได้
๖. สามารถกล่าวถึงเพลงโคราชที่ยังคงอยู่ในสมัยปัจจุบันได้
๗. สืบค้นข้อมูลและนำข้อมูลเกี่ยวกับเพลงโคราชในสมัยปัจจุบันมาวิเคราะห์ได้อย่างถูกต้อง
๘. สามารถรับรู้ภาษาโคราชที่มีในเพลงลูกทุ่งได้
๙. สามารถขับร้องเพลงลูกทุ่งที่ใช้ภาษาโคราชและตีความหมายของเนื้อเพลงนั้นได้
๑๐. สามารถร้องเพลงโคราชอย่างง่ายได้

สาระสำคัญ

เพลงโคราชเป็นการเรียนรู้ที่เกิดจากการศึกษาศิลปะเพลงพื้นบ้านท้องถิ่นที่มีมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน โดยข้อมูลความรู้ที่ได้จากการศึกษาค้นคว้าและนำมาปฏิบัติ ซึ่งได้เรียนรู้จากภาษาท้องถิ่น(ภาษาโคราช) นำมาสร้างให้เป็นเพลงพื้นบ้านที่มีมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน

โครงสร้างหลักสูตร

๑. เนื้อหาของหลักสูตร

เนื้อหาที่กำหนดไว้ในหลักสูตรฉบับนี้ ประกอบด้วยเนื้อหาเรื่อง เพลงโคราช สำหรับนักเรียนช่วงชั้นที่ ๑ (ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑ - ๓) กลุ่มโรงเรียนอำเภอแม่จรมิ จังหวัดน่าน กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ(ดนตรี) โดยนำข้อมูลท้องถิ่น แหล่งเรียนรู้ หมอเพลงโคราชและภูมิปัญญาท้องถิ่น เข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการจัดการเรียนรู้

๒. หน่วยการเรียนรู้

หน่วยการเรียนรู้ในหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง เพลงโคราช แบ่งออกเป็น ๕ หน่วย ดังนี้

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑	ประวัติความเป็นมาของเพลงโคราช	จำนวน ๒ ชั่วโมง
หน่วยการเรียนรู้ที่ ๒	องค์ประกอบในการแสดงเพลงโคราช	จำนวน ๑ ชั่วโมง
หน่วยการเรียนรู้ที่ ๓	เพลงโคราชในปัจจุบัน	จำนวน ๑ ชั่วโมง
หน่วยการเรียนรู้ที่ ๔	เพลงโคราชในเพลงลูกทุ่ง	จำนวน ๒ ชั่วโมง
หน่วยการเรียนรู้ที่ ๕	ฝึกขับร้องเพลงโคราช	จำนวน ๔ ชั่วโมง

การจัดทำสาระการเรียนรู้อิงมาตรฐานการเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ(ดนตรี) สาระอาชีวะด้านดนตรีและบทบาทของดนตรีในธุรกิจบันเทิง มาตรฐานการเรียนรู้ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒

๓. เวลาเรียน

หลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง เพลงโคราช จัดการเรียนการสอนในภาคเรียนที่ ๑ ปีการศึกษา ๒๕๖๔ โดยใช้เวลาในการจัดการเรียนการสอนเป็นเวลา ๑๐ สัปดาห์ สัปดาห์ละ ๑ ชั่วโมง รวม ๑๐ ชั่วโมง

แนวดำเนินการใช้หลักสูตร

จัดกิจกรรมการเรียนรู้หลักสูตรระยะสั้น ดังนั้นในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้บรรลุเป้าหมาย ควรดำเนินการ ดังนี้

๑. การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง เพลงโคราช ได้จัดเวลาเรียนไว้ ๑๐ ชั่วโมง เรียนรู้ทั้งภาคทฤษฎีและปฏิบัติ
๒. ครูผู้สอนมีความรู้ ความเข้าใจเนื้อหาและการจัดการเรียนรู้ หรือเชิญวิทยากรท้องถิ่น(หมอลำเพลงโคราช) เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้
๓. ครูผู้สอนต้องสอดแทรกคุณธรรมอันเป็นคุณลักษณะอันพึงประสงค์ในการจัดการเรียนการสอนในแต่ละครั้ง

การจัดการเรียนรู้

การจัดการเรียนรู้เป็นกระบวนการเรียนการสอน ซึ่งมีความสำคัญต่อการนำหลักสูตรสู่การปฏิบัติ หลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง เพลงโคราช เป็นหลักสูตรที่มุ่งเน้นการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนานักเรียนทุกคนให้มีความรู้ และเพื่อเรียนรู้ที่จะสืบสาน อนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมเพลงพื้นบ้าน(เพลงโคราช)ให้เป็นที่รู้จักกับเยาวชนรุ่นใหม่มากยิ่งขึ้น จึงดำเนินการตามหลักการ ดังนี้

๑. หลักการจัดการเรียนรู้

การจัดการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนนั้นมีความรู้ความสามารถตามวัตถุประสงค์ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามที่ได้กำหนดไว้ในหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง เพลงโคราช โดยยึดหลักว่าผู้เรียนเป็นสำคัญและเชื่อว่าทุกคนมีความสามารถที่จะเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ กระบวนการในการจัดการเรียนรู้ต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาตามธรรมชาติและตามวัย

๒. กระบวนการเรียนรู้

การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ผู้เรียนจะต้องอาศัยกระบวนการเรียนรู้แบบร่วมมือกันเรียนรู้ กระบวนการแก้ปัญหา กระบวนการเรียนรู้จากประสบการณ์จริง กระบวนการปฏิบัติ ซึ่งกระบวนการเหล่านี้เป็นกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่ผู้เรียนควรได้รับการฝึกฝน เพราะจะสามารถช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดี บรรลุจุดมุ่งหมายของหลักสูตร

๓. การออกแบบการเรียนรู้

ครูผู้สอนต้องศึกษามาตรฐาน ตัวชี้วัด สมรรถนะที่สำคัญของผู้เรียนจากหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ ศึกษาหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง เพลงโคราช แล้วดำเนินการวิเคราะห์หลักสูตร แล้วจึงพิจารณาออกแบบการเรียนการสอนโดยเลือกใช้วิธีสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ หลายรูปแบบที่เน้นอย่างชัดเจนคือกระบวนการแก้ไขปัญหา และการเรียนรู้แบบร่วมมือกัน การใช้สื่อ/แหล่งเรียนรู้ การวัดผลประเมินผล เพื่อให้ผู้เรียนได้พัฒนาตามศักยภาพและบรรลุจุดมุ่งหมายของหลักสูตร

๔. บทบาทผู้สอนและผู้เรียน

ในการจัดการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนมีคุณภาพตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง เพลงโคราช ทั้งผู้สอนและผู้เรียนควรมีบทบาท ดังนี้

๔.๑ บทบาทของครู

๑) สร้างบรรยากาศในการเรียนรู้ กระตุ้นให้นักเรียนเกิดความสนใจในกิจกรรมการเรียนการสอน กระตุ้นให้นักเรียนวางแผนการเรียนรู้ด้วยตนเอง ทำงานด้วยกระบวนการอย่างมีขั้นตอนมีการประเมินการเรียนรู้และปรับปรุงการเรียนรู้

๒) ให้คำแนะนำเพิ่มเติมในสิ่งที่นักเรียนบกพร่อง ให้คำชมเชยเมื่อนักเรียนกระทำในสิ่งที่ถูกต้อง เพราะสิ่งเหล่านี้จะเป็นแรงเสริมให้นักเรียนมีกำลังใจเกิดความเชื่อมั่นในตนเองมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะนักเรียนที่เรียนช้าและให้นักเรียนมีพฤติกรรมในทางที่ดีขึ้น

๓) จัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้ครบถ้วนสมบูรณ์ตามที่แผนการจัดการเรียนรู้กำหนด โดยเน้นปฏิบัติงานแบบการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ข้อมูลเป็นส่วนใหญ่

๔) หลีกเลี่ยงการตำหนิหรือใช้ถ้อยคำที่ทำให้นักเรียนเกิดความท้อถอย

๕) ตรวจสอบการฝึกปฏิบัติในการทดสอบก่อนเรียนหลังเรียนแล้วแจ้งผลให้นักเรียนทราบเป็นรายบุคคลหลังเรียนจบแต่ละแผนทุกครั้ง เพื่อเป็นการเสริมแรงให้นักเรียนเกิดกำลังใจที่จะเข้าร่วมกิจกรรมครั้งต่อไป

๖) เปิดโอกาสให้นักเรียนซักถามข้อสงสัยอย่างเป็นกันเองและสรุปเนื้อหา

๗) ในกรณีที่นักเรียนมีข้อสรุปไม่ชัดเจนหรือมีข้อบกพร่องตามจุดประสงค์ให้ครูเพิ่มเติมส่วนนั้นให้กับนักเรียน

๘) ติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงานทั้งในและนอกเวลาเรียน

๙) สังเกตพฤติกรรมความรับผิดชอบ ตรงต่อเวลา ชยัน ซื่อสัตย์ ประหยัด อุดม มุ่งมั่น อดทน พฤติกรรมนักเรียนจะมีแนวโน้มที่จะพัฒนาพฤติกรรมตามที่มุ่งหวังเอาไว้

๑๐) ส่งเสริมสนับสนุนผู้เรียนให้เข้าร่วมกิจกรรมที่เกี่ยวข้อง และได้ประสบการณ์ต่าง ๆ ตามโอกาสอย่างเหมาะสม

๔.๒ บทบาทของผู้เรียน

- ทุกชั้นตอน
- ๑) สนใจกระตือรือร้นในการเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนการสอนทุกครั้ง
- สม่่าเสมอ
- ๒) พยายามปฏิบัติงาน หมั่นศึกษาและฝึกซ้อมเพลงโคราชอย่าง
- ทำงานด้วยความ ซื่อสัตย์ ชยัน อดทน
- ๓) ให้คำนี้ถึงบทบาทหน้าที่ของตนเองทุกครั้งที่ในการปฏิบัติงาน
- สม่่าเสมอ
- ๔) ศึกษาเพลงพื้นบ้านโคราชจากแหล่งเรียนรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่นอย่าง
- โคราช
- ๕) ซักถามและขอคำเสนอแนะเพิ่มเติมจากครูเกี่ยวกับเพลงพื้นบ้าน
- ๖) ศึกษาเพิ่มเติมในเว็บต่าง ๆ
- ๗) เข้าร่วมกิจกรรมที่เกี่ยวข้อง และได้ประสบการณ์ต่าง ๆ ตามโอกาสอย่างเหมาะสม

สื่อ/แหล่งการเรียนรู้

สื่อ/แหล่งการเรียนรู้ ประกอบด้วย

๑. เอกสารประกอบการเรียนรู้
๒. แบบฝึกทักษะ
๓. วีดิทัศน์
๔. สื่อจากของจริง รูปภาพ

๕. แหล่งเรียนรู้ในชุมชนท้องถิ่น
๖. ใบความรู้
๗. ใบงาน
๘. เว็บไซต์
๙. ครูภูมิปัญญาท้องถิ่น (หมอเพลงโคราช,ผู้แสดงเพลงโคราช)

การวัดผลประเมินผล

การวัดผลประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนตามหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง เพลงโคราช เป็นการประเมินเพื่อพัฒนาผู้เรียนซึ่งอยู่ในกระบวนการจัดการเรียนรู้ ผู้สอนดำเนินการเป็นปกติในการจัดการเรียนการสอน ใช้เทคนิคประเมินตามความเป็นจริง (Authentic Assessment) เช่น การซักถาม การสังเกตพฤติกรรมนักเรียน การตรวจและประเมินผลนักเรียนเป็นรายบุคคลและรายกลุ่ม ผู้สอนและผู้ประเมินเปิดโอกาสให้ผู้เรียนประเมินตนเอง การประเมินเป็นการตรวจสอบว่าผู้เรียนมีพัฒนาการความก้าวหน้าในการเรียนรู้ อันเป็นผลมาจากการจัดการเรียนการสอนหรือไม่และมากน้อยเพียงใด นอกจากนี้ยังเป็นข้อมูลให้ผู้สอนใช้ปรับปรุงการเรียนการสอนของตนเองด้วย

เครื่องมือที่ใช้ในการวัดผลประเมินผล มีดังนี้

๑. แบบประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์
๒. แบบประเมินความสามารถในการปฏิบัติงาน
๓. แบบสังเกตพฤติกรรมการเรียน
๔. แบบประเมินชิ้นงาน/ผลงาน
๕. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ในการประเมินการเรียนการสอน ครูผู้สอนจะต้องประเมินระหว่างสอนและเมื่อจบแต่ละแผนการจัดการเรียนรู้

เกณฑ์การประเมินผลการเรียน

หลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง เพลงโคราช เป็นหลักสูตรที่พัฒนาขึ้นมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนในกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน “ชุมนุมดนตรี” ดังนั้นในหลักสูตรจะเป็นการประเมินผลการเรียนโดยใช้เกณฑ์ ดีเยี่ยม ดี ผ่าน ไม่ผ่าน โดยระดับคะแนนจากภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ ดังนี้

คะแนน ๘๐	คะแนนขึ้นไป	ระดับผลการประเมิน ดีเยี่ยม
คะแนน ๗๐-๗๙	คะแนนขึ้นไป	ระดับผลการประเมิน ดี
คะแนน ๕๐-๕๙	คะแนน	ระดับผลการประเมิน ผ่าน
คะแนน ๐-๔๙	คะแนน	ระดับผลการประเมิน ไม่ผ่าน

โครงสร้างรายวิชา

ชื่อหน่วยการเรียนรู้	ผลการเรียนรู้	สาระการเรียนรู้	เวลา (ชั่วโมง)	น้ำหนักคะแนน
๑ ประวัติความเป็นมา ของเพลงโคราช		๑. อธิบายที่มาของเพลงโคราชได้ ๒. อธิบายลักษณะของเพลงโคราช ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันได้ ๓. สามารถอธิบายความแตกต่าง ของเพลงโคราชในแต่ละยุคสมัยได้	๒	๒๐
๒ องค์ประกอบในการ แสดงเพลงโคราช		๔. อธิบายองค์ประกอบของเพลง โคราชได้ ๕. อธิบายการจัดการแสดงของ เพลงโคราชได้	๑	๑๐
๓ เพลงโคราชใน ปัจจุบัน		๖. สามารถกล่าวถึงเพลงโคราชที่ ยังคงอยู่ในสมัยปัจจุบันได้ ๗. สืบค้น สืบค้นข้อมูลและนำ ข้อมูลเกี่ยวกับเพลงโคราชในสมัย ปัจจุบันมาวิเคราะห์ ได้อย่างถูกต้อง	๑	๑๐
๔ เพลงโคราชในเพลง ลูกทุ่ง		๘. สามารถรับรู้ภาษาโคราชที่มีใน เพลงลูกทุ่งได้ ๙. สามารถขับร้องเพลงลูกทุ่งที่ใช้ ภาษาโคราชและวามหมายของเนื้อ เพลงนั้นได้	๒	๒๐
๕ ฝึกขับร้องเพลง โคราช		๑๐. สามารถร้องเพลงโคราชอย่าง ง่ายได้	๔	๔๐

แผนการประเมินผล

กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ (ดนตรี)
หลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง เพลงโคราช

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑
เวลา ๑๐ ชั่วโมง

ชื่อหน่วยการเรียนรู้	ผลการเรียนรู้	ภาคเรียนที่	
		ทฤษฎี	ปฏิบัติ
๑ ประวัติความเป็นมา ของเพลงโคราช	๑. อธิบายที่มาของเพลงโคราชได้ ๒. อธิบายลักษณะของเพลงโคราชตั้งแต่ อดีตจนถึงปัจจุบันได้ ๓. สามารถอธิบายความแตกต่างของเพลง โคราชในแต่ละยุคสมัยได้	๒๐	
๒ องค์ประกอบในการ แสดงเพลงโคราช	๔. อธิบายองค์ประกอบของเพลงโคราชได้ ๕. อธิบายการจัดการแสดงของเพลงโคราช ได้	๑๐	
๓ เพลงโคราชในปัจจุบัน	๖. สามารถกล่าวถึงเพลงโคราชที่ยังคงอยู่ใน สมัยปัจจุบันได้ ๗. สืบค้นข้อมูลและนำข้อมูล เกี่ยวกับเพลงโคราชในสมัยปัจจุบันมา วิเคราะห์ ได้อย่างถูกต้อง	๑๐	
๔ เพลงโคราชในเพลง ลูกทุ่ง	๘. สามารถรับรู้ภาษาโคราชที่มีในเพลง ลูกทุ่งได้ ๙. สามารถขับร้องเพลงลูกทุ่งที่ใช้ภาษา โคราชและความหมายของเนื้อเพลงนั้นได้	๑๐	๑๐
๕ ฝึกขับร้องเพลงโคราช	๑๐. สามารถร้องเพลงโคราชอย่างง่ายได้	๔๐	

รายละเอียดการใช้คู่มือการจัดการเรียนรู้หลักสูตรท้องถิ่น

เรื่อง เพลงโคราช

ขั้นก่อนใช้คู่มือ

ก่อนใช้คู่มือการจัดการเรียนรู้หลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง เพลงโคราช ครูควรปฏิบัติ ดังนี้

๑. ศึกษารายละเอียดส่วนประกอบของคู่มือการจัดการเรียนรู้หลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง เพลงโคราช เพื่อทำความเข้าใจในแต่ละส่วนว่ามีสาระสำคัญอะไรมีจุดเน้นอะไร เป็นการเตรียมความพร้อมของครู ดังนี้

๑.๑ แผนการจัดการเรียนรู้

- วัตถุประสงค์ในการใช้คู่มือการจัดการเรียนรู้หลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง เพลงโคราช

- วิเคราะห์หลักสูตร
- รายละเอียดของแผนการจัดการเรียนรู้
- กำหนดการใช้แผนการจัดการเรียนรู้
- ปฏิทินการใช้แผนการจัดการเรียนรู้
- บทบาทของครู
- บทบาทของนักเรียน
- ภาคผนวก

รายละเอียดของแผนการจัดการเรียนรู้ ที่บรรจุในแต่ละแผน

- ผังมโนทัศน์
- จำนวนชั่วโมงที่ใช้สอนในแต่ละครั้ง
- ผลการเรียนรู้
- จุดประสงค์การเรียนรู้
- สื่อ/แหล่งการเรียนรู้
- กิจกรรมการเรียนรู้
- การวัดผลประเมินผล
- ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

๑.๒ แบบสังเกตพฤติกรรมการเรียน

- คำชี้แจง
- ตารางรายการสังเกตพฤติกรรมรายบุคคล (แต่ละครั้ง)
- ตารางสรุปผลการสังเกต

๑.๓ แบบประเมินผลงานภาคปฏิบัติ

- คำชี้แจง
 - ตารางรายการพฤติกรรมที่ใช้ประเมิน
 - ตารางสรุปผลการประเมิน
๒. เตรียมกิจกรรมการเรียนการสอนที่กำหนดไว้ในแผนการจัดการเรียนรู้ให้พร้อมเพียงเพียงพอกับจำนวนนักเรียนและที่จำเป็นต้องใช้ในแต่ละครั้ง
 ๓. จัดเตรียมสื่อตามที่ระบุไว้ในแผนการจัดการเรียนรู้ให้พร้อมเพียงพอกับจำนวนนักเรียนและที่จำเป็นต้องใช้ในแต่ละครั้ง
 ๔. เตรียมเครื่องมือวัดผลประเมินผลที่กำหนดไว้ในแผนการจัดการเรียนรู้ เช่น แบบทดสอบก่อนเรียนหลังเรียน แบบสังเกตพฤติกรรมการเรียน แบบตรวจใบงาน แบบประเมินผลงานภาคปฏิบัติ เป็นต้น
 ๕. เตรียมกิจกรรมเพิ่มเติมจากข้อเสนอแนะหรือการเรียนการสอนเพิ่มเติมที่อยู่ในลักษณะเดียวกันซึ่งขึ้นอยู่กับสภาพความพร้อมของโรงเรียน

ขั้นระหว่างการใช้แผนการจัดการเรียนรู้

ระหว่างการใช้แผนการจัดการเรียนรู้ให้ครูปฏิบัติ ดังนี้

๑. ทดสอบก่อนใช้แผนการจัดการเรียนรู้
๒. ดำเนินการจัดการเรียนการสอนตามที่ระบุไว้ในแผนการจัดการเรียนรู้
๓. ใช้สื่อการเรียนการสอนตามที่กำหนดหมดไว้ในแผนการจัดการเรียนรู้ เพื่อกระตุ้นให้นักเรียนมีความรับผิดชอบ และมีวินัยในการทำงาน
๔. บันทึกการวัดผลประเมินผล ตามที่กำหนดไว้ในแผนการจัดการเรียนรู้
๕. สรุปผลการจัดการเรียนการสอนให้ตรงตามสาระสำคัญที่ตั้งไว้ในแต่ละแผนการจัดการเรียนรู้

ขั้นหลังการใช้แผนการจัดการเรียนรู้

หลังการใช้แผนการจัดการเรียนรู้ให้ครูปฏิบัติ ดังนี้

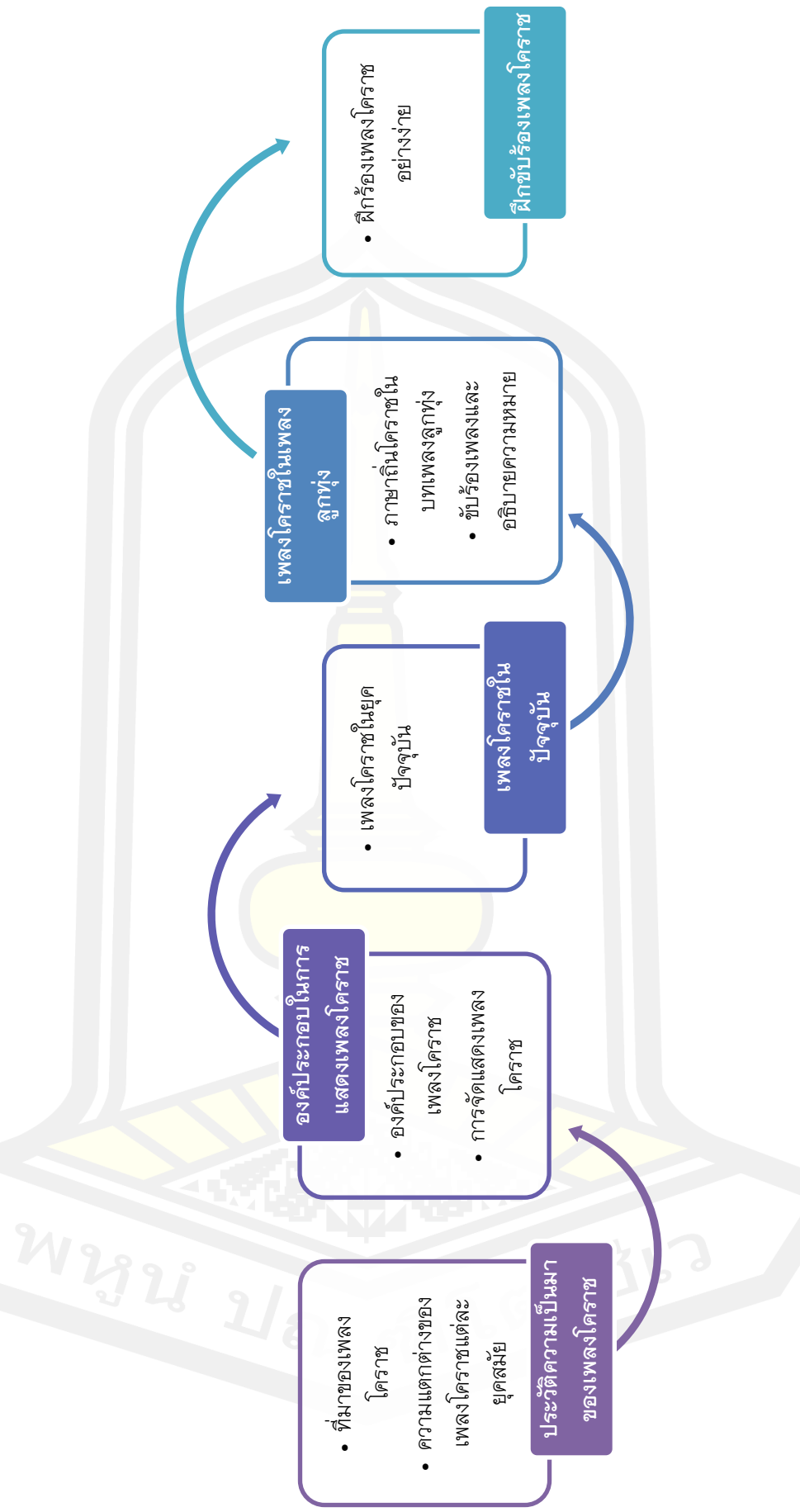
๑. ทดสอบหลังเรียนหลังการใช้แผนการจัดการเรียนรู้ด้วยแบบทดสอบหลังเรียน
๒. สังเกตพฤติกรรมความรับผิดชอบ ด้วยแบบสังเกตพฤติกรรมการเรียน
๓. นำข้อมูลจากการวัดผลประเมินผลตามจุดประสงค์การเรียนรู้ บันทึกหลังการสอน
๔. ถ้าพบปัญหาหรืออุปสรรคใด ๆ ระหว่างสอน ให้บันทึกไว้ ต่อจากผลการสอน พร้อมกับเสนอแนะวิธีแก้ไข สิ่งที่ต้องปรับปรุง เพื่อให้ปรับปรุงหลักสูตรท้องถิ่นให้เหมาะสมยิ่งขึ้น

ปฏิทินการใช้แผนการจัดการเรียนรู้

สัปดาห์ที่	สาระการเรียนรู้	วิธีเรียน
สัปดาห์ที่ ๑-๒	อธิบายที่มาของเพลงโคราชได้ อธิบายลักษณะของเพลงโคราชตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันได้ สามารถอธิบายความแตกต่างของเพลงโคราชในแต่ละยุคสมัยได้	ศึกษาค้นคว้าจากแบบฝึกทักษะ
สัปดาห์ที่ ๓	อธิบายองค์ประกอบของเพลงโคราชได้ อธิบายการจัดการแสดงของเพลงโคราชได้	ศึกษาค้นคว้าจากแบบฝึกทักษะและแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ
สัปดาห์ที่ ๔	สามารถกล่าวถึงเพลงโคราชที่ยังคงอยู่ในสมัยปัจจุบันได้ สำรวจ สืบค้นข้อมูลและนำข้อมูลเกี่ยวกับเพลงโคราชในสมัยปัจจุบันมาวิเคราะห์ ได้อย่างถูกต้อง	ศึกษาค้นคว้าจากแบบฝึกทักษะและแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ
สัปดาห์ที่ ๕-๖	สามารถรับรู้ภาษาโคราชที่มีในเพลงลูกทุ่งได้ สามารถขับร้องเพลงลูกทุ่งที่ใช้ภาษาโคราชและความหมายของเนื้อเพลงนั้นได้	ศึกษาจากแหล่งเรียนรู้และปฏิบัติจริง
สัปดาห์ที่ ๗-๑๐	สามารถร้องเพลงโคราชอย่างง่ายได้	ศึกษาจากแหล่งเรียนรู้และปฏิบัติจริง

หมายเหตุ ปฏิทินการใช้แผนการจัดการเรียนรู้อาจมีการปรับเปลี่ยนได้ตามความเหมาะสมและอาจใช้เวลาออกเหนือเวลาเรียนได้เพื่อการฝึกทักษะ

ผังมโนทัศน์หลักสูตรของถิ่น เรื่อง เพลงโคราช

แผนการจัดการเรียนรู้หลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง เพลงโคราช

หน่วยที่ ๑ ประวัติความเป็นมาของเพลงโคราช

ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๓

ปีการศึกษา ๒๕๖๔

ผู้สอน นางสาวธันณณ์ ชั้นทะยศ

โรงเรียนชุมชนบ้านนาคา

เวลา ๒ ชั่วโมง

๑. มาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด

สาระที่ ๒ ดนตรี

มาตรฐาน ศ ๒.๑ เขาใจและแสดงออกทางดนตรีอย่างสร้างสรรค์ วิเคราะห์ วิพากษ์วิจารณ์คุณค่าดนตรี ถ่ายทอดความรู้สึก ความคิดตอดนตรีอย่างอิสระ ชื่นชม และประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

มาตรฐาน ศ ๒.๒ เขาใจความสัมพันธ์ระหว่างดนตรี ประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรม เห็นคุณค่าของดนตรีที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทยและสากล

ตัวชี้วัดชั้นประถมศึกษาปีที่ ๓ (ศ ๒.๑)

๓. บอกบทบาทหน้าที่ของเพลงที่ได้ยิน

- บทบาทหน้าที่ของบทเพลงสำคัญ
 - บทเพลงในแต่ละท้องถิ่น
 - วัฒนธรรมดนตรีในแต่ละท้องถิ่น

๔. ขับร้องและบรรเลงดนตรีง่าย ๆ

- การขับร้องเดี่ยว
- การแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเสียงร้องและเสียงดนตรี

ตัวชี้วัดชั้นประถมศึกษาปีที่ ๓ (ศ ๒.๒)

๑. ระบุลักษณะเด่นและเอกลักษณ์ของดนตรีในท้องถิ่น

- เอกลักษณ์ของดนตรีในท้องถิ่น
 - ลักษณะเสียงร้องของดนตรีในท้องถิ่น
 - ภาษาและเนื้อหาในบทร้องของดนตรีในท้องถิ่น

๒. ระบุความสำคัญและประโยชน์ของดนตรีต่อการดำเนินชีวิตของคนในท้องถิ่น

- ดนตรีกับการดำเนินชีวิตในท้องถิ่น
 - ดนตรีในชีวิตประจำวัน

- ดนตรีในวาระสำคัญ

๒. สารสำคัญ

เพลงโคราช เป็นเพลงพื้นถิ่นของชาวไทย-โคราช เป็นรูปแบบของกลอนปฏิพากษ์ คือการใช้ปฏิภาณในการแก้ปัญหา ร้องโต้ตอบคล้ายเพลงฉ่อยและเพลงปราบไถ่แก้วแก้กัน ทันทันทวน ไม่ต้องอาศัยโน้ตหรือบทใด ๆ เลย ลักษณะเป็น คำกานท์ต้น เล่นอักษรสัมผัส ทำให้มีความเพราะฟังยิ่งนัก สะท้อนความเป็นตัวตนของชาวไทยโคราช ตั้งแต่คำเรียกขานที่บ่งบอกถึงความสัมพันธ์อันแนบแน่นของดนตรีและความเป็นชาติพันธุ์ การใช้ภาษาด้วยสำเนียงภาษาไทยถิ่นโคราชในการร้องหรือ “ว่า” เพลง ความรู้พื้นบ้าน กระบวนการความรู้ และความหมายที่ปรากฏในเนื้อร้องหรือแม้กระทั่งรูปแบบ เนื้อหา ของการเล่นเพลง การแต่งกาย การรำรำ ล้วนเป็นสิ่งที่แสดงถึงสังคม วัฒนธรรมของชาวไทยโคราชอย่างชัดเจน

เพลงโคราชเป็นเพลงที่อยู่คู่กับชาวโคราชตั้งแต่อดีตมาจนถึงปัจจุบัน เพลงโคราชคงเป็นเพลงประจำถิ่นโคราชมานาน และเล่ากันว่าสมัยที่ท้าวสุรนารียังมีชีวิตอยู่ ท่านชอบฟังเพลงโคราชมาก (ก่อนปี พ.ศ. ๒๓๙๔) และมีหลักฐานชัดเจนว่านายหรี บ้านสวนข่า มีโอกาสเล่นเพลงถวายสมเด็จพระศรีพัชรินทราบรมราชินีนาถ เมื่อคราวเสด็จพระราชดำเนินมาทรงเปิดถนนจอมสุรางค์ยาตร ในปี พ.ศ. ๒๔๕๖ เมื่อเริ่มมีงานฉลองอนุสาวรีย์ท้าวสุรนารีในปี พ.ศ. ๒๔๗๗ เรื่อยมาจนถึงปัจจุบัน

เพลงโคราช เรียกผู้แสดงเพลงโคราชว่า “หมอล่อง” ผู้จะเป็นหมอล่องได้ ต้องไปฝากตัวเป็นศิษย์ครูเพลง ตั้งแต่อายุน้อย ช่วยงานครูทุกอย่าง ต่อกลอนเพลง ผีกทำนอง ตัวควบกล้ำ ร ลมีพรสวรรค์ประจำตัวคือ ปัญญาดี เสียงดี ชั้นเชิงดี และใจเย็น ที่เรียกว่าองค์สี่ ศิษย์คนใดมีความจำดี ตั้งใจดี มีปฏิภาณ ใช้เวลาเรียนประมาณ ๓ ปี ก็เล่นเพลงได้ หมอล่องบางคนได้คาถามุตโต และปฏิบัติตามดีสามารถว่าเพลงต้น คือพรรณนาสิ่งที่อยู่รอบตัวเป็นบทเพลงได้ทันทีทันใด เล่นคำสละสลวย เรียกว่าเป็นหมอล่องที่แตกมุตโต

๓. ผลการเรียนรู้

๑. อธิบายที่มาของเพลงโคราชได้
๒. อธิบายลักษณะของเพลงโคราชตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันได้
๓. สามารถอธิบายความแตกต่างของเพลงโคราชในแต่ละยุคสมัยได้

๔. สารการเรี๑นรู้

๑. ประวัติความเป็นมาของเพลงโคราช
๒. ตำนานเพลงโคราชกับหมอเพลง
๓. วิวัฒนาการของเพลงโคราชตั้งแต่อดีตมาจนถึงปัจจุบัน
๔. ความแตกต่างของเพลงโคราชในแต่ละยุคสมัย

๕. สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

๒. ความสามารถในการคิด
๓. ความสามารถในการแก้ไขปัญหา
๔. ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต
๕. ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี

๖. คุณลักษณะอันพึงประสงค์

๑. รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์
๒. ซื่อสัตย์สุจริต
๓. มีวินัย
๔. ใฝ่เรียนรู้
๕. อยู่อย่างพอเพียง
๖. มุ่งมั่นในการทำงาน
๗. รักความเป็นไทย
๘. มีจิตสาธารณะ

๗. ชิ้นงาน/ภาระ (รวบยอด)

๑. ทำรายงานเรื่อง เรื่องเล่าเพลงโคราชกับหมอเพลง โดยการค้นคว้าข้อมูลเพิ่มเติมจากแหล่งเรียนรู้/เว็บไซต์/ครุภูมิปัญญาท้องถิ่น (หมอเพลงโคราช, ผู้แสดงเพลงโคราช)

๘. การวัดผลประเมินผล

๘.๑ การประเมินก่อนเรียน

 นักเรียนทำแบบทดสอบก่อนเรียน

๘.๒ การประเมินระหว่างการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

 ใบงานที่ ๑ เรื่อง ที่มาของเพลงโคราช

 สังเกตพฤติกรรมการทำงานรายบุคคล

✎ สังเกตพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม

๘.๓ การประเมินหลังเรียน

✎ ใบงานที่ ๑ เรื่องที่มาของเพลงโคราช

๘.๔ การประเมินชิ้นงาน/ภาระงาน (รวบยอด)

✎ ประเมินชิ้นงาน/ภาระงาน การเขียนรายงาน

แบบประเมินชิ้นงาน/ภาระงาน (รวบยอด)

เรื่อง การเขียนรายงาน

รายการประเมิน	ระดับคุณภาพ/ระดับคะแนน		
	ดี (๓)	พอใช้ (๒)	ปรับปรุง (๑)
๑. เนื้อหาสาระ ของรายงาน	ครอบคลุม จุดประสงค์ ท้น เหตุการณ์ และมี แหล่งอ้างอิง ๒ ที่ ขึ้นไป	ครอบคลุม จุดประสงค์ ท้น เหตุการณ์ และมี แหล่งอ้างอิงต่ำกว่า ๒ ที่ขึ้นไป	ครอบคลุม จุดประสงค์ ไม่ท้น เหตุการณ์ และมี แหล่งอ้างอิงต่ำกว่า ๒ ที่ขึ้นไป
๒. รูปแบบการ จัดทำรายงาน	ครบถ้วนสมบูรณ์ ทั้งปก คำนำ สารบัญ เนื้อหา บรรณานุกรม	บกพร่องในบางส่วน เช่น ปก คำนำ สารบัญ แต่ยังคงมี เนื้อหาและ บรรณานุกรม	ไม่ยึดถือรูปแบบ การทำรายงานและ บกพร่องเป็นส่วน ใหญ่เกือบทุกส่วน
๓. ความถูกต้อง ของวิธีการ นำเสนอ	ไม่มีข้อบกพร่องใน การนำเสนอข้อมูล	มีข้อบกพร่องใน ประเด็นปลีกย่อย	มีข้อบกพร่องใน ประเด็นหลักของ การนำเสนอข้อมูล
๔. ความสะอาด เรียบร้อย	ผลงานสะอาด เรียบร้อย ประณีต แสดงถึงความตั้งใจ ทำงาน	มีข้อบกพร่อง เกี่ยวกับความ เรียบร้อยในบางส่วน ของงาน	ผลงานสกปรกเลอะ เทอะ แสดงถึง เจตนาในการรีบ ทำงาน ผลงานไม่น่า อ่าน

เกณฑ์การตัดสินคุณภาพ

ช่วงคะแนน	ระดับคุณภาพ
๑๖-๒๐	ดี
๑๐-๑๕	พอใช้
๔-๙	ปรับปรุง

เกณฑ์การผ่าน ระดับคุณภาพพอใช้ขึ้นไป

สรุป ผ่าน ไม่ผ่าน

๙. กิจกรรมการเรียนรู้การสอน

 นักเรียนทำแบบทดสอบก่อนเรียน หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑

กิจกรรมที่ ๑ ประวัติความเป็นมาของเพลงโคราช

เวลา ๑ ชั่วโมง

(วิธีสอนแบบบรรยาย และวิธีสอนโดยเน้นกระบวนการกลุ่ม)

๑. ครูเปิดวิดีโอเพลงโคราชที่อยู่ในเว็บไซต์ให้นักเรียนดูแล้วถามว่านักเรียนรู้จักหรือไม่ ว่าคือการแสดงอะไร
๒. ครูถามนักเรียนว่านักเรียนเคยพบเห็นการแสดงเหล่านี้หรือไม่ หากพบเห็นพบเห็นในสถานที่ใด
๓. ครูให้นักเรียนศึกษาตำนานของเพลงโคราชจากแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ
๔. ครูแบ่งกลุ่มให้นักเรียนทำรายงาน และตำนานเพลงโคราชให้กับนักเรียน (ใช้วิธีจับฉลาก)
๕. ครูให้นักเรียนทำรายงาน เรื่อง เรื่องเล่าเพลงโคราชกับหมอลำเพลง
๖. ครูและนักเรียนช่วยกันสรุปแหล่งที่มาของเพลงโคราช

กิจกรรมที่ ๒ ตำนานเพลงโคราชกับหมอลำเพลง

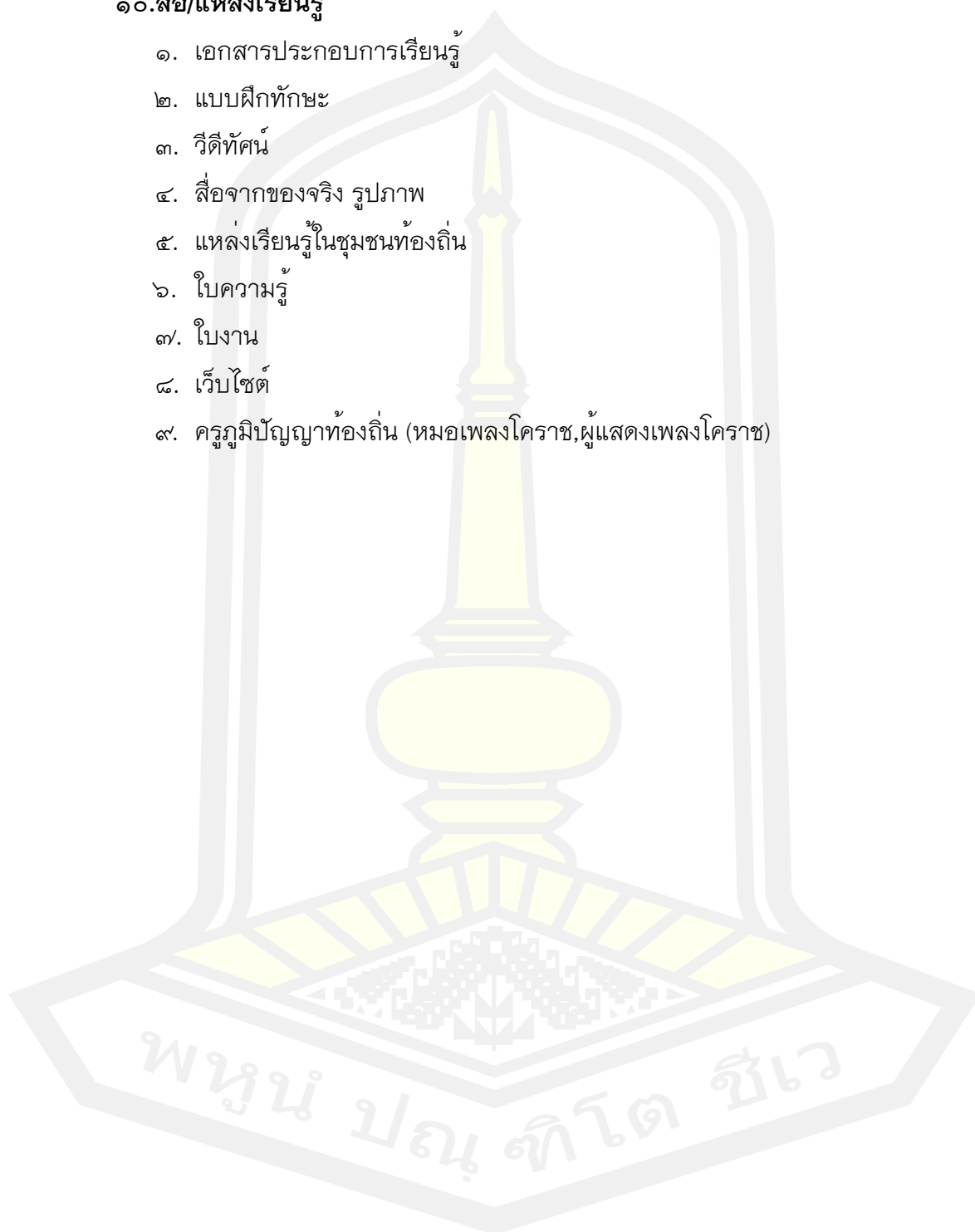
เวลา ๑ ชั่วโมง

(วิธีสอนแบบบรรยาย และวิธีสอนโดยเน้นกระบวนการกลุ่ม)

๑. ครูทบทวนความรู้จากกิจกรรมที่ ๑
๒. ครูให้นักเรียนนำเสนอรายงาน เรื่อง เรื่องเล่าเพลงโคราชกับหมอลำเพลง
๓. ครูและนักเรียนร่วมกันสนทนาและสรุปที่มาของเพลงโคราช

๑๐. สื่อ/แหล่งเรียนรู้

๑. เอกสารประกอบการเรียนรู้
๒. แบบฝึกทักษะ
๓. วีดิทัศน์
๔. สื่อจากของจริง รูปภาพ
๕. แหล่งเรียนรู้ในชุมชนท้องถิ่น
๖. ใบความรู้
๗. ใบงาน
๘. เว็บไซต์
๙. ครูภูมิปัญญาท้องถิ่น (หมอลำเพลงโคราช, ผู้แสดงเพลงโคราช)

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๑

กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ(ดนตรี)

หลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง เพลงโคราช

ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๓

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ ประวัติความเป็นมาเพลงโคราช

เวลา ๒ ชั่วโมง

เรื่อง ประวัติความเป็นมาของเพลงโคราช

เวลา ๑ ชั่วโมง

๑. สาระสำคัญ

เพลงโคราช เป็นเพลงพื้นถิ่นของชาวไทย-โคราช เป็นรูปแบบของกลอนปฏิพากษ์ คือการใช้ปฏิภาณในการแก้ปัญหา ร้องโต้ตอบคล้ายเพลงฉ่อยและเพลงปราบไถ่ว่าแก้กัน ทันทันทันวัน ไม่ต้องอาศัยโน้ตหรือบทใด ๆ เลย ลักษณะเป็น คำกานท์ต้น เล่นอักษรสัมผัส ทำให้มีความเพราะพริ้งยิ่งนัก สะท้อนความเป็นตัวตนของชาวไทยโคราช ตั้งแต่คำเรียกขานที่บ่งบอกถึงความสัมพันธ์อันแนบแน่นของดนตรีและความเป็นชาติพันธุ์ การใช้ภาษาด้วยสำเนียงภาษาไทยถิ่นโคราชในการร้องหรือ “ว่า” เพลง ความรู้พื้นบ้าน กระบวนการความรู้ และความหมายที่ปรากฏในเนื้อร้องหรือแม้กระทั่งรูปแบบ เนื้อหา ของการเล่นเพลง การแต่งกาย การรำรำ ล้วนเป็นสิ่งที่แสดงถึงสังคม วัฒนธรรมของชาวไทยโคราชอย่างชัดเจน

เพลงโคราชเป็นเพลงที่อยู่คู่กับชาวโคราชตั้งแต่อดีตมาจนถึงปัจจุบัน เพลงโคราชคงเป็นเพลงประจำถิ่นโคราชมานาน และเล่ากันว่าสมัยที่ท้าวสุรนารียังมีชีวิตอยู่ ท่านชอบฟังเพลงโคราชมาก (ก่อนปี พ.ศ. ๒๓๙๔) และมีหลักฐานชัดเจนว่านายหรี บ้านสวนข่า มีโอกาสเล่นเพลงถวายสมเด็จพระศรีพัชรินทราบรมราชินีนาถ เมื่อคราวเสด็จพระราชดำเนินมาทรงเปิดถนนจอมสุรางค์ยาตร ในปี พ.ศ. ๒๔๕๖ เมื่อเริ่มมีงานฉลองอนุสาวรีย์ท้าวสุรนารีในปี พ.ศ. ๒๔๗๗ เรื่อยมาจนถึงปัจจุบัน

เพลงโคราช เรียกผู้แสดงเพลงโคราชว่า “หมอล่อง” ผู้จะเป็นหมอล่องได้ ต้องไปฝากตัวเป็นศิษย์ครูเพลง ตั้งแต่อายุยังน้อย ช่วยงานครูทุกอย่าง ตอกกลอนเพลง ผึกทำนอง ตัวควบกล้ำ ร ลมีพรสวรรค์ประจำตัวคือ ปัญญาดี เสียงดี ชั้นเชิงดี และใจเย็น ที่เรียกว่าองค์สี่ ศิษย์คนใดมีความจำดี ตั้งใจดี มีปฏิภาณ ใช้เวลาเรียนประมาณ ๓ ปี ก็เล่นเพลงได้ หมอล่องบางคนได้ค่าถามุตโต และปฏิบัติตามดีสามารถว่าเพลงต้น คือพรรณนาสิ่งที่อยู่รอบตัวเป็นบทเพลงได้ทันทีทันใด เล่นคำสละสลวย เรียกว่าเป็นหมอล่องที่แตกมุตโต

๒. ผลการเรียนรู้/จุดประสงค์การเรียนรู้

๑. อธิบายที่มาของเพลงโคราชได้
๒. อธิบายลักษณะของเพลงโคราชตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันได้

๓. สารการเรียนรู้

๑. ประวัติความเป็นมาของเพลงโคราช
๒. ตำนานเพลงโคราชกับหมอลำเพลง
๓. วิวัฒนาการของเพลงโคราชตั้งแต่อดีตมาจนถึงปัจจุบัน
๔. ความแตกต่างของเพลงโคราชในแต่ละยุคสมัย

๔. สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

๒. ความสามารถในการคิด
๓. ความสามารถในการแก้ไขปัญหา
๔. ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต
๕. ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี

๕. คุณลักษณะอันพึงประสงค์

๑. รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์
๒. ซื่อสัตย์สุจริต
๓. มีวินัย
๔. ใฝ่เรียนรู้
๕. อยู่อย่างพอเพียง
๖. มุ่งมั่นในการทำงาน
๗. รักความเป็นไทย
๘. มีจิตสาธารณะ

๖. กิจกรรมการเรียนรู้

(วิธีสอนแบบบรรยาย และวิธีสอนโดยเน้นกระบวนการกลุ่ม)

๑. ครูเปิดวีดีโอเพลงโคราชที่อยู่ในเว็บไซต์ให้นักเรียนดูแล้วถามว่านักเรียนรู้จักหรือไม่ว่าเป็นการแสดงอะไร

๒. ครูถามนักเรียนว่านักเรียนเคยพบเห็นการแสดงเหล่านี้หรือไม่ หากพบเห็นพบเห็นในสถานที่ใด

๓. ครูให้นักเรียนศึกษาดำเนินการของเพลงโคราชจากแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ

๔. ครูแบ่งกลุ่มให้นักเรียนทำรายงาน และคัดเลือกดำเนินเพลงโคราชให้นักเรียน (ใช้วิธีจับฉลาก)

๕. ครูให้นักเรียนทำรายงาน เรื่อง เรื่องเล่าเพลงโคราชกับหมอลำเพลง

๖. ครูและนักเรียนช่วยกันสรุปแหล่งที่มาของเพลงโคราช

๓/. การวัดผลประเมินผล

วิธีการ	เครื่องมือ	เกณฑ์
ตรวจแบบทดสอบก่อนเรียน	แบบทดสอบก่อนเรียน	ร้อยละ ๖๐ ผ่านเกณฑ์
ตรวจรายงาน	รายงานเรื่อง เรื่องเล่าเพลงโคราชกับหมอลำเพลง	ร้อยละ ๖๐ ผ่านเกณฑ์
แบบสังเกตพฤติกรรมการทำงานรายบุคคล	แบบสังเกตพฤติกรรมการทำงานรายบุคคล	ระดับคุณภาพ ๒ เกณฑ์
สังเกตพฤติกรรมทำงานกลุ่ม	แบบสังเกตพฤติกรรมทำงานกลุ่ม	ระดับคุณภาพ ๒ เกณฑ์

๔. สื่อ/แหล่งการเรียนรู้

๑. แบบฝึกทักษะ
๒. สื่อจากของจริง, รูปภาพ
๓. แหล่งเรียนรู้ในชุมชนท้องถิ่น
๔. ใบงาน
๕. เว็บไซต์

สรุปผลการจัดการเรียนรู้

๑. ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

.....
.....
.....

๒. ปัญหา/อุปสรรค

.....
.....
.....

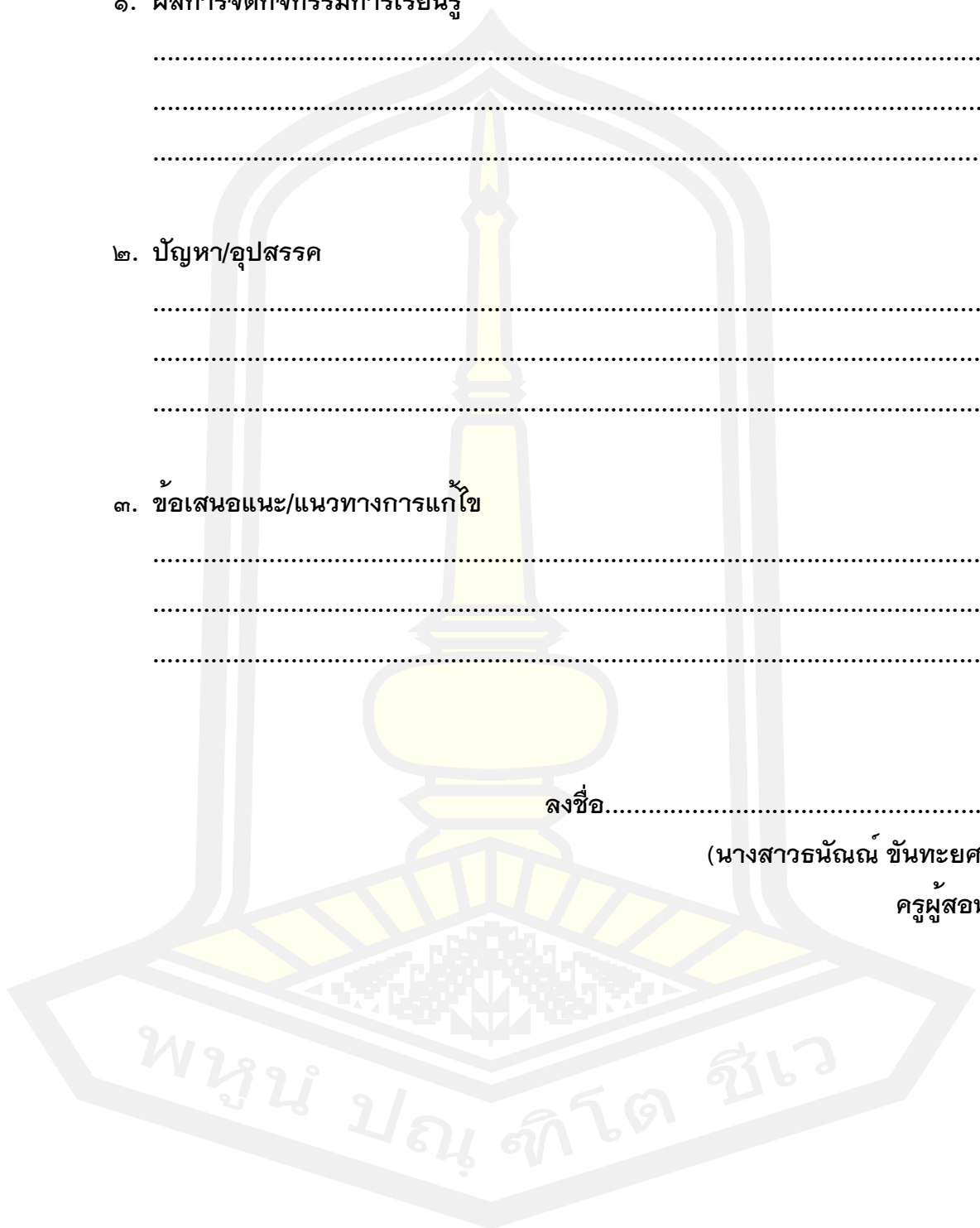
๓. ข้อเสนอแนะ/แนวทางการแก้ไข

.....
.....
.....

ลงชื่อ.....

(นางสาวธันณณ์ ชันทะยศ)

ครูผู้สอน

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๒

กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ(ดนตรี)	
หลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง เพลงโคราช	ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๓
หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ ประวัติความเป็นมาเพลงโคราช	เวลา ๒ ชั่วโมง
เรื่อง ตำนานเพลงโคราชกับหมอลำเพลง	เวลา ๑ ชั่วโมง

๑. สาระสำคัญ

เพลงโคราช เป็นเพลงพื้นถิ่นของชาวไทย-โคราช เป็นรูปแบบของกลอนปฏิพากษ์ คือการใช้ปฏิภาณในการแก้ปัญหา ร้องโต้ตอบคล้ายเพลงฉ่อยและเพลงปราบไถ่เก่าแก่กันทันทีทันควัน ไม่ต้องอาศัยโน้ตหรือบทใด ๆ เลย ลักษณะเป็น คำกานท์ต้น เล่นอักษรสัมผัส ทำให้มีความเพราะฟังยิ่งนัก สะท้อนความเป็นตัวตนของชาวไทยโคราช ตั้งแต่คำเรียกขานที่บ่งบอกถึงความสัมพันธ์อันแนบแน่นของดนตรีและความเป็นชาติพันธุ์ การใช้ภาษาด้วยสำเนียงภาษาไทยถิ่นโคราชในการร้องหรือ “ว่า” เพลง ความรู้พื้นบ้าน กระบวนการความรู้ และความหมายที่ปรากฏในเนื้อร้องหรือแม้กระทั่งรูปแบบ เนื้อหา ของการเล่นเพลง การแต่งกาย การรำรำ ล้วนเป็นสิ่งที่แสดงถึงสังคม วัฒนธรรมของชาวไทยโคราชอย่างชัดเจน

เพลงโคราชเป็นเพลงที่อยู่คู่กับชาวโคราชตั้งแต่อดีตมาจนถึงปัจจุบัน เพลงโคราชคงเป็นเพลงประจำถิ่นโคราชมานาน และเล่ากันว่าสมัยที่ท้าวสุรนารียังมีชีวิตอยู่ ท่านชอบฟังเพลงโคราชมาก (ก่อนปี พ.ศ. ๒๓๙๔) และมีหลักฐานชัดเจนว่านายหรี บ้านสวนข่า มีโอกาสเล่นเพลงถวายสมเด็จพระศรีพัชรินทราบรมราชินีนาถ เมื่อคราวเสด็จพระราชดำเนินมาทรงเปิดถนนจอมสุรางค์ยาตร ในปี พ.ศ. ๒๔๕๖ เมื่อเริ่มมีงานฉลองอนุสาวรีย์ท้าวสุรนารีในปี พ.ศ. ๒๔๗๗ เรื่อยมาจนถึงปัจจุบัน

เพลงโคราช เรียกผู้แสดงเพลงโคราชว่า “หมอลำ” ผู้จะเป็นหมอลำได้ ต้องไปฝากตัวเป็นศิษย์ครูเพลง ตั้งแต่อายุยังน้อย ช่วยงานครูทุกอย่าง ตอกกลอนเพลง ผึกทำนอง ตัวควบกล้ำ ร ลมี่พรสวรรค์ประจำตัวคือ ปัญญาดี เสียงดี ชั้นเชิงดี และใจเย็น ที่เรียกว่าองค์สี่ ศิษย์คนใดมีความจำดี ตั้งใจดี มีปฏิภาณ ใช้เวลาเรียนประมาณ ๓ ปี ก็เล่นเพลงได้ หมอลำบางคนได้คาถามนต์โต และปฏิบัติตามดีสามารถว่าเพลงต้น คือพรรณนาสิ่งที่อยู่รอบตัวเป็นบทเพลงได้ทันทีทันใด เล่นคำสละสลวย เรียกว่าเป็นหมอลำที่แตกมนต์โต

๒. ผลการเรียนรู้/จุดประสงค์การเรียนรู้

๒. อธิบายลักษณะของเพลงโคราชตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันได้

๓. สามารถอธิบายความแตกต่างของเพลงโคราชในแต่ละยุคสมัยได้

๓. สารการเรียนรู้

๓. วิวัฒนาการของเพลงโคราชตั้งแต่อดีตมาจนถึงปัจจุบัน
๔. ความแตกต่างของเพลงโคราชในแต่ละยุคสมัย

๔. สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

๒. ความสามารถในการคิด
๓. ความสามารถในการแก้ไขปัญหา
๔. ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต
๕. ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี

๕. คุณลักษณะอันพึงประสงค์

๑. รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์
๒. ซื่อสัตย์สุจริต
๓. มีวินัย
๔. ใฝ่เรียนรู้
๕. อยู่อย่างพอเพียง
๖. มุ่งมั่นในการทำงาน
๗. รักความเป็นไทย
๘. มีจิตสาธารณะ

๖. กิจกรรมการเรียนรู้

(วิธีสอนแบบบรรยาย และวิธีสอนโดยเน้นกระบวนการกลุ่ม)

๑. ครูทบทวนความรู้จากกิจกรรมที่ ๑
๒. ครูให้นักเรียนนำเสนอรายงาน เรื่อง เรื่องเล่าเพลงโคราชกับหมอลำเพลง
๓. ครูและนักเรียนร่วมกันสนทนาและสรุปที่มาของเพลงโคราช

๓. การวัดผลประเมินผล

วิธีการ	เครื่องมือ	เกณฑ์
ตรวจแบบทดสอบหลังเรียน	แบบทดสอบหลังเรียน	ร้อยละ ๖๐ ผ่านเกณฑ์
ตรวจรายงาน	รายงานเรื่อง เรื่องเล่าเพลง งดคราซกับหมอเพลง	ร้อยละ ๖๐ ผ่านเกณฑ์
แบบสังเกตพฤติกรรมการทำงานรายบุคคล	แบบสังเกตพฤติกรรมการทำงานรายบุคคล	ระดับคุณภาพ ๒ เกณฑ์
สังเกตพฤติกรรมทำงานกลุ่ม	แบบสังเกตพฤติกรรมทำงานกลุ่ม	ระดับคุณภาพ ๒ เกณฑ์

๔. สื่อ/แหล่งเรียนรู้

- ๑.แบบฝึกทักษะ
- ๒.สื่อจากของจริง,รูปภาพ
- ๓.แหล่งเรียนรู้ในชุมชนท้องถิ่น
- ๔.ใบงาน
- ๕.เว็บไซต์

สรุปผลการจัดการเรียนรู้

๑. ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

.....
.....
.....

๒. ปัญหา/อุปสรรค

.....
.....
.....

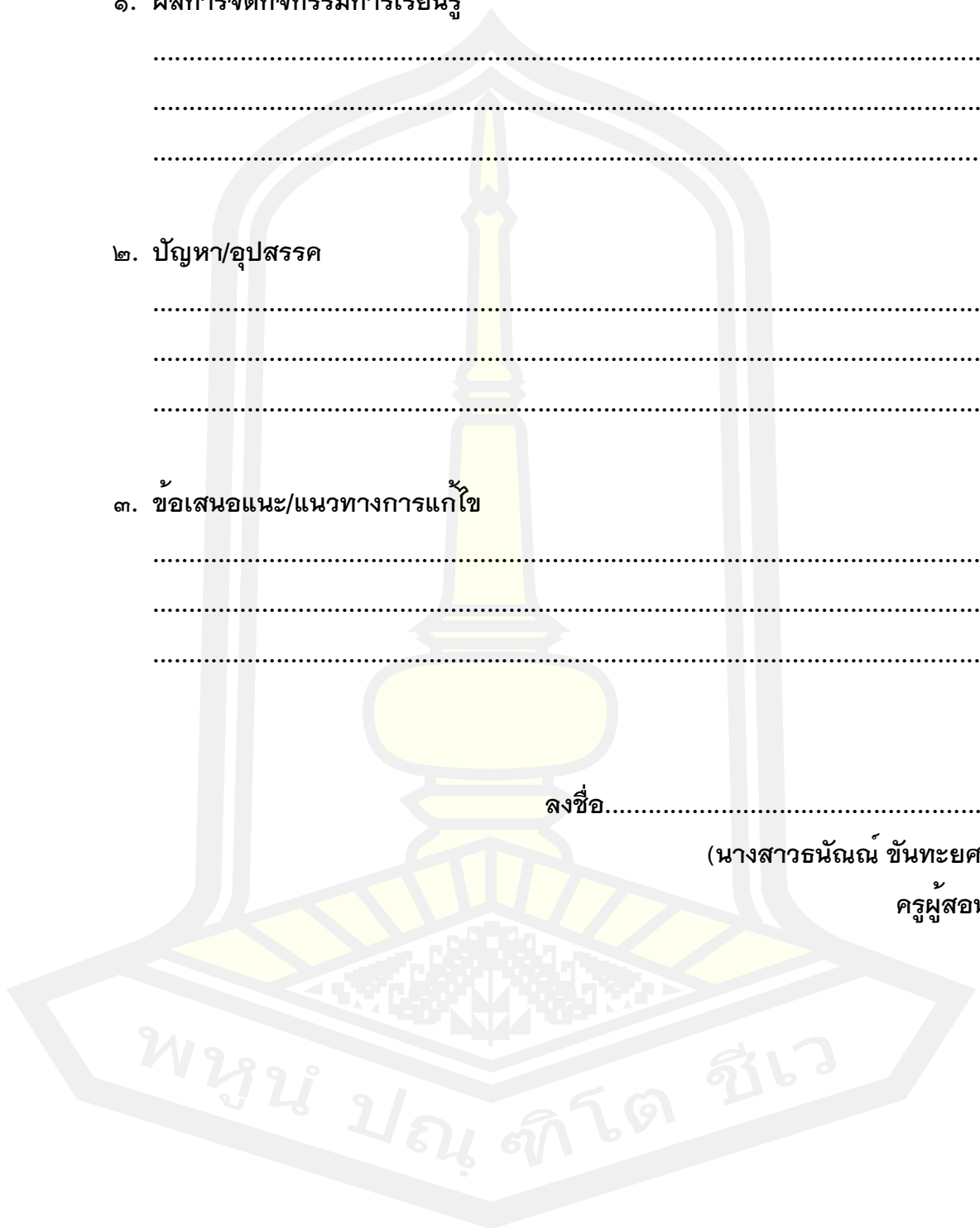
๓. ข้อเสนอแนะ/แนวทางการแก้ไข

.....
.....
.....

ลงชื่อ.....

(นางสาวธันณณ์ ชันทะยศ)

ครูผู้สอน

แบบฝึกหัดก่อนเรียน-หลังเรียน

๑. เพลงโคราชเป็นเพลงประจำท้องถิ่นของจังหวัดใด
 ก. จังหวัดขอนแก่น ข. จังหวัดน่าน **ค.จังหวัดนครราชสีมา** ง.จังหวัดพัทลุง
๒. เพลงโคราชมักเรียกผู้แสดงเพลงโคราชว่าอย่างไร
 ก. **หมอลเพลง** ข. พ่อหมอ ค.นักแสดง ง.อาจารย์
๓. ตามความเชื่อในสมัยโบราณ เพลงโคราชเป็นที่โปรดปรานของใคร
 ก. ปลัดทองคำ **ข. ท้าวสุนาริ** ค.พระองค์ดำ ง.พระเจ้าตากสิน
๔. เพลงก๋อม หรือเพลงคู่สอง มีความหมายว่าอย่างไร
 ก. เป็นเพลงที่ใช้คำยาก ข. เป็นเพลงเด็กร้อง
ค.เป็นเพลงที่ขบร่องกันสั้น ๆ ง. เป็นเพลงที่ขบร่องโดยใช้คำหยาบคาย
๕. เพลงโคราชซึ่งมีความแตกต่างจากเพลงโคราชแบบดั้งเดิมอย่างไร
 ก. การแต่งกายแตกต่างกัน **ข. ทำนองแตกต่างกัน**
 ค.สถานที่เล่นแตกต่างกัน ง. แตกต่างกันทั้งข้อ ก ข และ ค
๖. ศิลปินลูกทุ่งท่านใดที่นำภาษาถิ่นเพลงโคราชมาร้อง
 ก. ไมค์ ภิรมย์พร ข. ปอประกาย มาลัยพร
ค.ตึกแตน ชลดา ง. ไม่มีข้อใดถูกต้อง
๗. หมอลเพลงโคราชคนแรกมีชื่อว่าอย่างไร
 ก. นายกำป็น บ้านแท่น ข. กาเหว่า โชคชัย
ค.นายหรี บ้านสวน (ขุนอภัยหรี) ง. นายใหญ่ เมืองคง
๘. หมอลเพลงโคราชคนใดที่ได้รับการแต่งตั้งให้เป็นศิลปินแห่งชาติ ในปีพุทธศักราช(พ.ศ.)
 ๒๕๓๘
 ก. นายกำป็น บ้านแท่น ข. กาเหว่า โชคชัย
ค.นายหรี บ้านสวน (ขุนอภัยหรี) **ง. นายใหญ่ เมืองคง**
๙. จากคำถามข้อ ๘ ถูกแต่งตั้งให้เป็นศิลปินแห่งชาติในสาขาใด
 ก. สาขารรณศิลป์ **ข. สาขาศิลปะการแสดง**
 ค.สาขาทัศนศิลป์ ง. สาขาศิลปะสถาปัตยกรรม
๑๐. เพลงสังขารไม่เที่ยง ให้ข้อคิดอะไรเกี่ยวกับการใช้ชีวิตประจำวัน
 ก. ข้อคิดเกี่ยวกับการใช้เงิน ข. ข้อคิดอย่าประมาทในชีวิต

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑

เรื่อง ประวัติความเป็นมาของเพลงโคราช

สอศคล่อง แผนการจัดการเรียนรู้หลักสูตรท้องถิ่นเรื่องเพลงโคราชหน่วยที่ ๑

ชั่วโมงที่ ๑ ประวัติความเป็นมาของเพลงโคราช

ชั่วโมงที่ ๒ ตำนานเพลงโคราช

จุดประสงค์การเรียนรู้

๑. อธิบายที่มาของเพลงโคราชได้
๒. อธิบายลักษณะของเพลงโคราชตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันได้
๓. สามารถอธิบายความแตกต่างของเพลงโคราชในแต่ละยุคสมัยได้

ใบความรู้ที่ ๑

★ ตำนานเพลงโคราช ★

๑. ตำนานนายพรานเพชรน้อย

มีนายพรานคนหนึ่งชื่อว่า เพชรน้อย ออกไปล่าสัตว์ในเขตหนองขุนนก บ้านหนองขุนนก อำเภอโชคชัย จังหวัดนครราชสีมา ในคืนหนึ่งนายพรานได้ไปพบกับลูกสาวพญานาค ขึ้นมาจากหนองน้ำ มานั่งร้องเพลงคนเดียวเมื่อพรานเพชรน้อยได้ยินเสียงจึงแอบเข้าไปฟังใกล้ ๆ และเกิดความประทับใจในความไพเราะและเนื้อหาของเพลง จึงนำเนื้อและทำนองมาร้องให้คนอื่นได้ฟัง ลักษณะเพลงที่ร้องเป็นเพลงก้อม หรือเรียกว่าเพลงคู่สอง

๒. ตำนานพระยาเข้มเพชร

เพลงโคราชได้เพลงโคราชมาจากอินเดียโดยพระยาเข้มเพชรได้นำมาพร้อม ๆ กับ ลีเก และลำตัด โดยให้ลีเกอยู่กรุงเทพฯ ลำตัดอยู่ภาคกลาง และเพลงโคราชอยู่ที่นครราชสีมา เพลงโคราชระยะแรกเป็นเพลงก้อมคนที่เรียนรู้เพลงโคราชจากพระยาเข้มเพชรชื่อ ตาจัน บ้านสก อยู่ “ชุมชนบ้านสก” ติดกับสถานีรถไฟชุมทางถนนจิระ

ก้อม เป็นภาษาโคราชและภาษาอีสานซึ่งแปลว่า ลั่น เพลงก้อมจึงหมายถึง เพลงลั่นๆที่โต้ตอบกล่าวกันลอย ๆ ทั้งที่มีความหมายลึกซึ้งและไม่มีความหมายใด ๆ

๓. ตำนานชุมชนบ้านสก

ในสมัยรัตนโกสินทร์เกิดสงครามระหว่างไทยกับเขมรอยู่บ่อยครั้ง เมื่อไทยชนะสงครามครั้งแรกชาวบ้านจึงมีการเฉลิมฉลองชัยชนะด้วยการขับร้องและรำรำกันในหมู่บ้านที่เขาเรียก “ชุมชนบ้านสก” ใกล้กับชุมทางรถไฟถนนจิระ เริ่มเล่นเพลงโคราชกันที่หมู่บ้านแห่งนี้ ท่าทางการรำร่าร่าถอย และการป้อนหู มีผู้สันนิษฐานว่าประยุกต์มาจากการเล่นเจรีียง ที่เป็นเพลงพื้นบ้านของชาวสุรินทร์ผสมผสานกับเพลงทรงเครื่องของภาคกลาง

เจรีียง เป็นการละเล่นพื้นบ้านในลักษณะของเพลงปฏิพากย์ คือ เพลงที่ชาย-หญิง ใช้ร้องโต้ตอบกันส่วนใหญ่เป็นเรื่องของการเกี่ยวพาราสี มีจุดเด่นที่โวหาร การชิงไหวชิงพริบกัน เพลงพื้นบ้านที่ใช้ขับร้องนั้น จะแตกต่างกันไปตามลักษณะวัฒนธรรมประจำท้องถิ่น การใช้ภาษา ท่วงทำนอง เครื่องดนตรี

๔. เพลงโคราชกับท้าวสุรนารี (ย่าโม)

เพลงโคราชที่มีเรื่องราวผูกเกี่ยวกับ ท้าวสุรนารี หรือที่ชาวโคราชเรียกขานกันว่า ย่าโม ซึ่งมีชีวิตอยู่ในรัชกาลที่ ๓ (พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว) ของกรุงรัตนโกสินทร์ หลักฐานจากคำบอกเล่าต่อ ๆ กันมาว่า สมัยที่ท้าวสุรนารี (ย่าโม) ยังมีชีวิตอยู่นั้นท่านโปรด

ปรานเพลงโคราชเป็นอย่างมาก เพลงโคราชมักมาพร้อมกับยาโม ชื่อเรียกก็ได้มาจากยาโม เพลงโคราชนี้เดิมเป็นเพลงที่ชาวไทยโคราชร้องตอบโต้ลงปัญญากันแต่ยังไม่มีชื่อเรียก ยาโมเป็นคนตั้งชื่อว่า เพลงโคราช ด้วยเหตุผลที่ว่ามีการร้องเล่นกันเฉพาะชาวโคราชและมีเนื้อร้องที่บอกเล่าเรื่องราวในวิถีชีวิตของชาวไทยโคราชเท่านั้น เรื่องราวของเพลงโคราชได้ปรากฏหลักฐานชัดเจนขึ้นในปี พ.ศ.๒๔๕๖ ที่สมเด็จพระศรีพัชรินทราบรมราชินีนาถ พระราชชนนีพระพันปีหลวง (สมเด็จพระพันปีหลวง ทรงเป็นผู้บังคับการพิเศษประจำกรมทหารมานครราชสีมา) เสด็จมานครราชสีมาทรงเปิดถนนจอมสุรางค์याงตร์และเสด็จไปที่พิมาย ในโอกาสเสด็จครั้งนั้น หมอเพลงชาวยุ่นเก่าชื่อเสียงโด่งดังมากในสมัยนั้น ชื่อ นายหรี บ้านสวนข่า ได้มีโอกาสเล่นเพลงโคราชถวายจนได้รับพระราชทานยศเป็น “ขุนอภัยหรี” บันทึกเนื้อร้องไว้ ดังนี้

ข้าพเจ้า นายหรี	อยู่บุรี โคราช
เป็นนักเลง เพลงหัด	บ่าวของ พระยากำแหงฯ
เจ้าคุณเทศา ท่านแต่งตั้ง	ให้เป็นตำแหน่ง ขุน-นาง
ตอนหนึ่งได้กล่าวถึงการรับเสด็จว่า	
ได้สดับว่า จะรับเสด็จ	เพื่อเฉลิมพระเดช พระจอมแผ่นดิน
จึงให้ สามลา ฮาสามหลั่น	เสียงดังสนั่น ไปทั่วธานีนทร์

จนถึง พ.ศ. ๒๔๖๒ เมื่อเสด็จนครราชสีมา นายหรี สวนข่า ก็มีโอกาเล่นเพลงถวายอีกครั้งหนึ่ง เพลงโคราชมักมีโอกาสเล่นถวายหน้าพระที่นั่งในงานชุมนุมลูกเสือครั้งที่ ๑ ในนามการแสดงมหรสพของมณฑลนครราชสีมา

พหุ น บณุ จิต โด ชีเว

ใบความรู้ที่ ๒

★ เพลงโคราชกับหมอลำคนสำคัญ ★

๑. นายหรี บำสวน (ขุนอภัยหรี)

หมอลำคนแรกปรากฏตามหลักฐานเมื่อปี พ.ศ. ๒๔๕๖ ในสมัยรัชกาลที่ ๓ (พระบาทสมเด็จพระพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว) ซึ่งในขณะนั้นตามหลักฐานทางประวัติศาสตร์ท้าวสุรนารี (ย่าโม) ยังคงมีชีวิตอยู่ หมอลำที่โด่งดังในสมัยนั้นมีชื่อว่า นายหรี บำสวน (ขุนอภัยหรี) ซึ่งได้แสดงเพลงโคราชถวายเป็นครั้งแรกให้กับสมเด็จพระศรีพัชรินทราบรมราชินีนาถ พระราชชนนีพระพันปีหลวง (สมเด็จพระพันปีหลวง ทรงเป็นผู้บังคับการพิเศษประจำกรมทหารมานครราชสีมา) เสด็จมานครราชสีมาทรงเปิดถนนจอมสุรางค์याงตรั และเสด็จไปที่พิมาย ซึ่งในสมัยนั้นเพลงโคราชยังคงใช้ค่างาย ๆ ในการนำมาร้องและยังคงมีคำหยาบคายอยู่บ้าง

๒. นายใหญ่ วิเศษพลกรัง (ใหญ่ เมืองคง)

นายใหญ่ วิเศษพลกรัง ศิลปินแห่งชาติ สาขาศิลปะการแสดง (เพลงพื้นบ้าน-เพลงโคราช) ในปี พ.ศ. ๒๕๓๙ ลูกศิษย์มักเรียกท่านว่า ครูใหญ่ ท่านเกิดเมื่อวันที่ ๓๑ มกราคม พ.ศ. ๒๔๖๓ ฝึกหัดเพลงโคราชเมื่ออายุ ๑๖ ปี และได้ขึ้นเล่นเพลงโคราชเมื่ออายุ ๑๘ ปี ครูใหญ่อยู่ในวงการเพลงโคราชเกือบ ๕๐ ปี ชื่อเสียงของครูใหญ่ไม่ได้โด่งดังเพียงแคในจังหวัดนครราชสีมาหรือภาคอีสานเพียงเท่านั้น ชื่อเสียงของท่านยังโด่งดังและเป็นที่ยอมรับทั้งภาคกลาง และภาคเหนือ ซึ่งเป็นที่มาของฉายา “หอกสี่คม” ซึ่งหมายถึง คมที่ ๑ ความรอบรู้ด้านธรรมะ, คมที่ ๒ ความรอบรู้ด้านประวัติศาสตร์, คมที่ ๓ ความรอบรู้ด้านนิทาน, คมที่ ๔ มีปฏิภาณไหวพริบ

๓. นายกำป็น บ้านแท่น (กำป็น ข่อยนอก)

หมอลำเพลงผู้ริเริ่มเปลี่ยนแปลงเพลงโคราชดั้งเดิม ให้เป็นเพลงโคราชซึ่งเพื่อให้เพลงโคราชมีความน่าสนใจมากยิ่งขึ้น อีกทั้งยังเป็นพ่อครูของศิลปินลูกทุ่งหลายท่าน ที่นำเอาภาษาถิ่น เพลงโคราชไปร้องเป็นทำนองเพลงลูกทุ่ง ได้แก่ เอกชัย ศรีวิชัย, คำมอด พรขุนเดช และตึกแตน ชลดา

เป็นอาจารย์พิเศษให้กับวิทยาลัยนาฏศิลปนครราชสีมาเกียรติประวัติ ปี พ.ศ. ๒๕๓๐ รางวัลรองชนะเลิศการประกวดเพลงโคราช จากมหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล ปี พ.ศ. ๒๕๓๗ โล่เกียรติจากสถาบันราชภัฏนครราชสีมา รางวัลรองชนะเลิศในการประกวดเพลงโคราช โล่เกียรติคุณผู้อนุรักษ์มรดกโคราชจากศูนย์วัฒนธรรมวิทยาลัยนครราชสีมา ปี พ.ศ. ๒๕๓๑ รางวัลส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้านยอดเยี่ยม จากนิตินิตสารรักษ์เมืองไทย ปี พ.ศ. ๒๕๔๒ รับพระราชทานเข็มเชิดชูเกียรติ “ศิลปินผู้สร้างชื่อเสียงให้ชาติจากสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี” ปี พ.ศ. ๒๕๔๒ – ๒๕๔๓ ได้รับรางวัลประกาศเกียรติคุณและโล่รางวัลพื้นบ้านภาคตะวันออกเฉียงเหนือยอดเยี่ยม จากศูนย์ประสานงานเพื่อเยาวชนแห่งชาติ สำนักงานกสิกรรมนตรี ปี พ.ศ. ๒๕๔๗ โล่ประกาศเชิดชูเกียรติ สุดยอดศิลปินพื้นบ้านอีสาน มหาวิทยาลัยขอนแก่น

๔. นายบุญสม สังข์สุข (บุญสม กำปั่ง)

นายกสมาคมเพลงโคราช และยังเป็นหมอลำเพลงอีกท่านที่เป็นผู้สืบสาน เพลงโคราช มาจากรุ่นสู่รุ่น และยังเป็นหมอลำเพลงที่สืบสานและถ่ายทอด เพลงโคราชให้กับคนรุ่นหลังได้รับรู้และเข้าใจ และให้เพลงโคราชเป็นที่รู้จักในยุคปัจจุบัน ครูบุญสม สังข์สุข ผู้คิดค้นทฤษฎี ๔ ช่อง เพื่อไว้ใช้ในการเรียนการสอนเพลงโคราช เพื่อให้เพลงโคราชเป็นที่เข้าใจของคนรุ่นหลังให้มากยิ่งขึ้น

เป็นผู้จัดทำเนื้อหาหลักสูตรเกี่ยวกับเพลงโคราช เพื่อใช้ถ่ายทอดให้แก่เด็กและเยาวชน และยังเป็นอาจารย์พิเศษของสถาบันพัฒนศิลป์นครราชสีมาและมหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมาอีกด้วย

รางวัลเกียรติยศของครูบุญสม สังข์สุข

- ศิลปินพื้นบ้านอีสาน ปี ๔๙ จาก มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
- ครูภูมิปัญญาไทยรุ่นที่ ๓ จากสำนักงานเลขาธิการ สภาการศึกษา
- ศิลปินมรดกอีสาน ปี ๕๓ จาก มหาวิทยาลัยขอนแก่น

ปัจจุบันยังคงถ่ายทอดเพลงโคราชให้กับเยาวชนที่สนใจ และยังคงถ่ายทอดเพลงโคราชให้กับลูกหลานได้สืบทอดต่อไปอีกด้วย

ตราสัญลักษณ์จังหวัดนครราชสีมา

แบบสังเกตพฤติกรรมทำงานรายบุคคล

ที่	ชื่อ-สกุล ของผู้รับการ ประเมิน	มีความ ตั้งใจใน การ ทำงาน			มีความ รับผิดชอบ			ตรงต่อ เวลา			ความ ถูกต้อง			ผลสำเร็จ ของงาน			รวม ๑๕ คะแนน
		๓	๒	๑	๓	๒	๑	๓	๒	๑	๓	๒	๑	๓	๒	๑	

ลงชื่อ.....(ผู้ประเมิน)

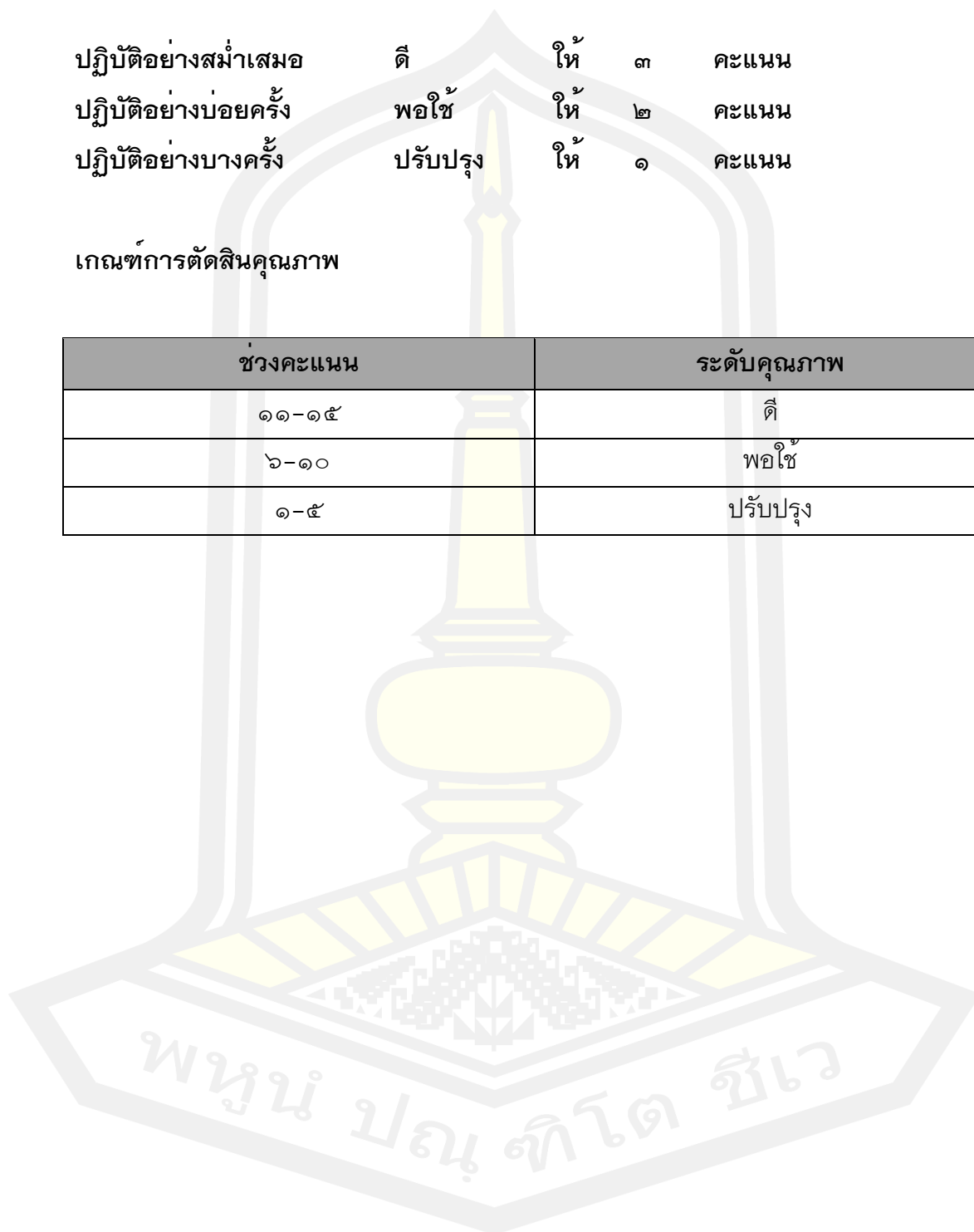
...../...../.....

เกณฑ์การให้คะแนน

ปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอ	ดี	ให้	๓	คะแนน
ปฏิบัติอย่างบ่อยครั้ง	พอใช้	ให้	๒	คะแนน
ปฏิบัติอย่างบางครั้ง	ปรับปรุง	ให้	๑	คะแนน

เกณฑ์การตัดสินคุณภาพ

ช่วงคะแนน	ระดับคุณภาพ
๑๑-๑๕	ดี
๖-๑๐	พอใช้
๑-๕	ปรับปรุง

แบบสังเกตพฤติกรรมทำงานกลุ่ม

กลุ่มที่.....

สมาชิกในกลุ่ม ๑. ๒.

๓. ๔.

๕. ๖.

ที่	พฤติกรรม	คุณภาพการปฏิบัติ		
		๓	๒	๑
	รวม			

เกณฑ์การให้คะแนน

ปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอ ดี ให้ ๓ คะแนน

ปฏิบัติอย่างบ่อยครั้ง พอใช้ ให้ ๒ คะแนน

ปฏิบัติอย่างบางครั้ง ปรับปรุง ให้ ๑ คะแนน

เกณฑ์การตัดสินคุณภาพ

ช่วงคะแนน	ระดับคุณภาพ
๑๑-๑๕	ดี
๖-๑๐	พอใช้
๑-๕	ปรับปรุง

แบบประเมินรับรองหลักสูตรท้องถิ่นสำหรับผู้เชี่ยวชาญ

เรื่อง เพลงโคราช

ผู้วิจัย นางสาวธันณณ์ ชันทะยศ

นิสิตระดับปริญญาเอก หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาดุริยางคศิลป์ (ดนตรีศึกษา)
วิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก ผู้ช่วยศาสตราจารย์สยาม จวงประโคน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาประวัติและบริบทของเพลงโคราช
2. เพื่อพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นเพลงโคราช
3. เพื่อประเมินและรับรองหลักสูตรที่พัฒนาขึ้น

คำชี้แจง

การประเมินรับรองหลักสูตรท้องถิ่นเพลงโคราช ประกอบด้วยคำถามที่เกี่ยวกับหลักการใน ส่วนความเหมาะสมของขั้นตอนและกิจกรรมการเรียนการสอนเพลงโคราช โดยท่านสามารถพิจารณา รายละเอียดของรูปแบบหลักสูตรท้องถิ่นเพลงโคราชได้จากแบบที่ส่งมาพร้อมนี้

โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างให้ตรงกับความคิดเห็นของท่าน โดยมีเกณฑ์ในการ พิจารณา ดังนี้

- 5 หมายถึง เหมาะสมในระดับมากที่สุด
- 4 หมายถึง เหมาะสมในระดับมาก
- 3 หมายถึง เหมาะสมในระดับปานกลาง
- 2 หมายถึง เหมาะสมในระดับน้อย
- 1 หมายถึง เหมาะสมในระดับน้อยที่สุด

พูนุ ปลูก ทัต ชีเว

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญประเมินและรับรองหลักสูตรท้องถิ่นเพลงโคราช
ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 9 คน ดังนี้

ที่	ชื่อ-สกุล	รายละเอียด
1	นายกำปั่น นิธิวรไพบูลย์	หมอเพลงโคราช
2	นางกาเหว่า โชคชัย	หมอเพลงโคราช
3	นายบุญสม สังข์สุข	นายกสมาคมเพลงโคราช
4	รศ.ดร.ประสาธ เนืองเฉลิม	คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
5	ผศ.ดร.สายรุ้ง ธิตา	คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย
6	อ.ดร.กฤติยา อารียา	คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย
7	ผศ.ดร. สุวดี อู๋ปิ่นใจ	คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย
8	อ.กัลยาณี สายสุข	คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ เชียงราย
9	อ.ดร.ปราชญา สายสุข	คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

รายละเอียดของรูปแบบ	ระดับความเหมาะสม					ข้อคิดเห็นเพิ่มเติม
	5	4	3	2	1	
หัวข้อที่ 1 ปัญหาและความจำเป็นของหลักสูตรท้องถิ่นเพลงโคราช						
1.1 ปัญหาและความจำเป็นในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นเพลงโคราชกับหลักการ						
1.2 ปัญหาและความจำเป็นในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นเพลงโคราชกับวัตถุประสงค์ของหลักสูตร						
1.3 ปัญหาและความจำเป็นในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นเพลงโคราชกับแนวทางการแก้ไขปัญหา						
1.4 ปัญหาและความจำเป็นในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นเพลงโคราชกับโครงสร้างเนื้อหา						
หัวข้อที่ 2 หลักการและวัตถุประสงค์ของหลักสูตรท้องถิ่นเพลงโคราช						
2.1 หลักการของหลักสูตรท้องถิ่นเพลงโคราชกับวัตถุประสงค์ของหลักสูตร						
2.2 หลักการของหลักสูตรท้องถิ่นเพลงโคราชกับโครงสร้างเนื้อหา						
2.3 วัตถุประสงค์ของหลักสูตรท้องถิ่นเพลงโคราชกับโครงสร้างเนื้อหา						
2.4 วัตถุประสงค์ของหลักสูตรท้องถิ่นเพลงโคราชกับวิธีการสอนและกิจกรรม						
2.5 วัตถุประสงค์ของหลักสูตรท้องถิ่นเพลงโคราชกับการวัดผลประเมินผล						
หัวข้อที่ 3 โครงสร้างและวิธีการสอนพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นเพลงโคราช						
3.1 โครงสร้างของเนื้อหาเกี่ยวกับวิธีการสอนและกิจกรรม						
3.2 โครงสร้างของเนื้อหาเกี่ยวกับการวัดผลประเมินผล						
3.3 วิธีการสอนและกิจกรรมกับสื่อการสอน						
3.4 วิธีการสอนและกิจกรรมกับการวัดผลประเมินผล						

หัวข้อที่ 4 วัตถุประสงค์ในแต่ละหน่วยของหลักสูตรท้องถิ่นเพลงโคราช						
4.1 วัตถุประสงค์ของหลักสูตรกับ วัตถุประสงค์หน่วยการเรียนรู้ที่ 1						
4.2 วัตถุประสงค์ของหลักสูตรกับ วัตถุประสงค์หน่วยการเรียนรู้ที่ 2						
4.3 วัตถุประสงค์ของหลักสูตรกับ วัตถุประสงค์หน่วยการเรียนรู้ที่ 3						
4.4 วัตถุประสงค์ของหลักสูตรกับ วัตถุประสงค์หน่วยการเรียนรู้ที่ 4						
4.5 วัตถุประสงค์ของหลักสูตรกับ วัตถุประสงค์หน่วยการเรียนรู้ที่ 5						
หัวข้อที่ 5 ความสอดคล้องภายในแต่ละหน่วยของหลักสูตรท้องถิ่นเพลงโคราช						
5.1 ความสอดคล้องภายในหน่วยการ เรียนรู้ที่ 1						
5.2 ความสอดคล้องภายในหน่วยการ เรียนรู้ที่ 2						
5.3 ความสอดคล้องภายในหน่วยการ เรียนรู้ที่ 3						
5.4 ความสอดคล้องภายในหน่วยการ เรียนรู้ที่ 4						
5.5 ความสอดคล้องภายในหน่วยการ เรียนรู้ที่ 5						

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมสำหรับการประเมินรับรองหลักสูตรท้องถิ่นเพลงโคราช

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ข้าพเจ้าได้ทำการประเมินและรับรองหลักสูตรท้องถิ่นเพลงโคราช แล้วเห็นควรว่า

รูปแบบมีความเหมาะสมแล้ว

รูปแบบมีความเหมาะสม แต่ควรปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ

ผู้เชี่ยวชาญ

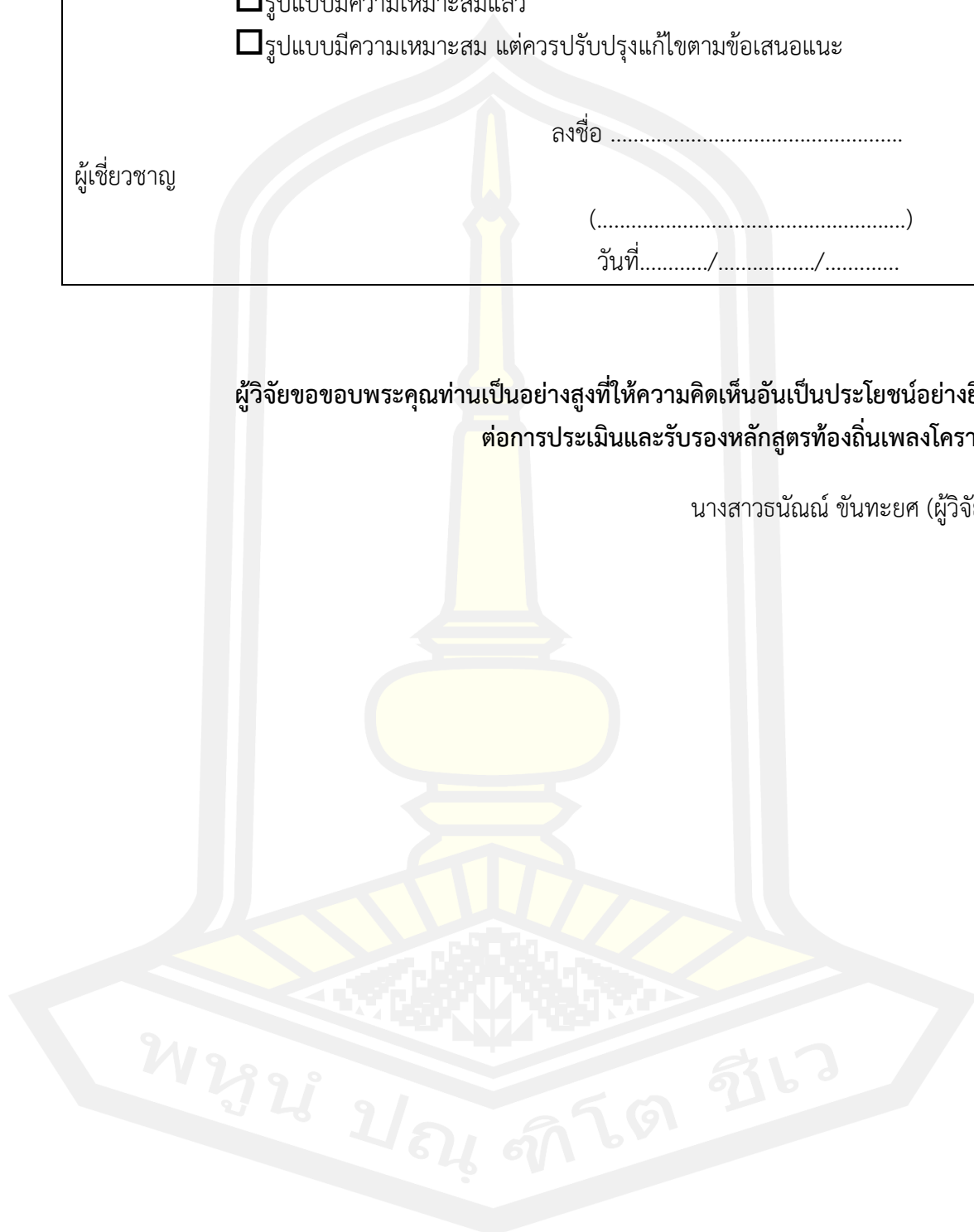
ลงชื่อ

(.....)

วันที่...../...../.....

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณท่านเป็นอย่างสูงที่ให้ความคิดเห็นอันเป็นประโยชน์อย่างยิ่ง
ต่อการประเมินและรับรองหลักสูตรท้องถิ่นเพลงโคราช

นางสาวธันณณ์ ชันทะยศ (ผู้วิจัย)

ภาคผนวก ง
เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

พหุณฺ์ ปณฺุ ทิโต ชีเว

**แบบสำรวจความต้องการในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น
เพื่อการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นเพลงโคราช**

คำชี้แจง แบบสำรวจนี้ใช้สำหรับกลุ่มผู้รู้ (Key Informants) ซึ่งเป็นกลุ่มศิลปินพื้นบ้านอีสาน และนายกสมาคมเพลงราช สํารวจสภาพปัจจุบันและความต้องการเพื่อนำไปสู่การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นเพลงโคราช

รายการสำรวจ	ใช่	ไม่ใช่
1. มีแหล่งเรียนรู้ของเพลงโคราชในจังหวัดนครราชสีมา		
2. มีการจัดการเรียนการสอนเพลงโคราชเป็นประจำ		
3. มีหลักสูตรเพลงโคราชในมหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา		
4. มีหลักสูตรเพลงโคราชในวิทยาลัยนาฏศิลป์นครราชสีมา		
5. มีหลักสูตรเพลงโคราชในมหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล		
6. มีหลักสูตรการจัดการเรียนการสอนเพลงโคราชภายในโรงเรียน		
7. มีโครงการสำหรับการจัดการเรียนการสอนเพลงโคราชภายในจังหวัด		
8. มีโครงการสำหรับการจัดการเรียนการสอนเพลงโคราชต่างจังหวัด		

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

.....

.....

.....

.....

.....

ลงชื่อ.....(ผู้ตอบแบบสำรวจ)

(.....)

...../...../.....

แบบสังเกตชนิดมีส่วนร่วม
เพื่อการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นเพลงโคราช

คำชี้แจง แบบสังเกตนี้ใช้สำหรับกลุ่มผู้ปฏิบัติ (Casual Informants) และ กลุ่มผู้ให้ข้อมูลทั่วไป (General Informants) ขณะลงเก็บข้อมูลภาคสนามเพื่อนำมาพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นเพลงโคราช

สังเกต วันที่.....เดือน.....พ.ศ. เวลา.....
สถานที่

รายการสังเกต

1. คณะหมอเพลงโคราช

.....

.....

.....

.....

.....

.....

2. รูปแบบการแสดงเพลงโคราช

.....

.....

.....

.....

.....

.....

3. องค์ประกอบในการแสดงเพลงโคราช

.....

.....

.....

.....

.....

.....

แบบสังเกตชนิดไม่มีส่วนร่วม
เพื่อการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นเพลงโคราช

คำชี้แจง แบบสังเกตนี้ใช้สำหรับกลุ่มผู้ปฏิบัติ (Casual Informants) และ กลุ่มผู้ให้ข้อมูลทั่วไป (General Informants) ขณะลงเก็บข้อมูลภาคสนามเพื่อนำมาพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นเพลงโคราช

สังเกต วันที่.....เดือน.....พ.ศ. เวลา.....
สถานที่

รายการสังเกต

1. ลักษณะของการจัดแสดงเพลงโคราช

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

2. สถานที่ที่ใช้ในการจัดแสดงเพลงโคราช

.....

.....

.....

.....

.....

.....

3. สภาพแวดล้อมของสถานที่ที่ใช้จัดแสดงเพลงโคราช

.....

.....

.....

.....

.....

.....

4. ปฏิสัมพันธ์ของกลุ่มผู้ปฏิบัติ (Casual Informants)

.....

.....

.....

.....

.....

.....

5. ปฏิสัมพันธ์ระหว่าง กลุ่มผู้ปฏิบัติ (Casual Informants) และ กลุ่มผู้ให้ข้อมูลทั่วไป (General Informants)

.....

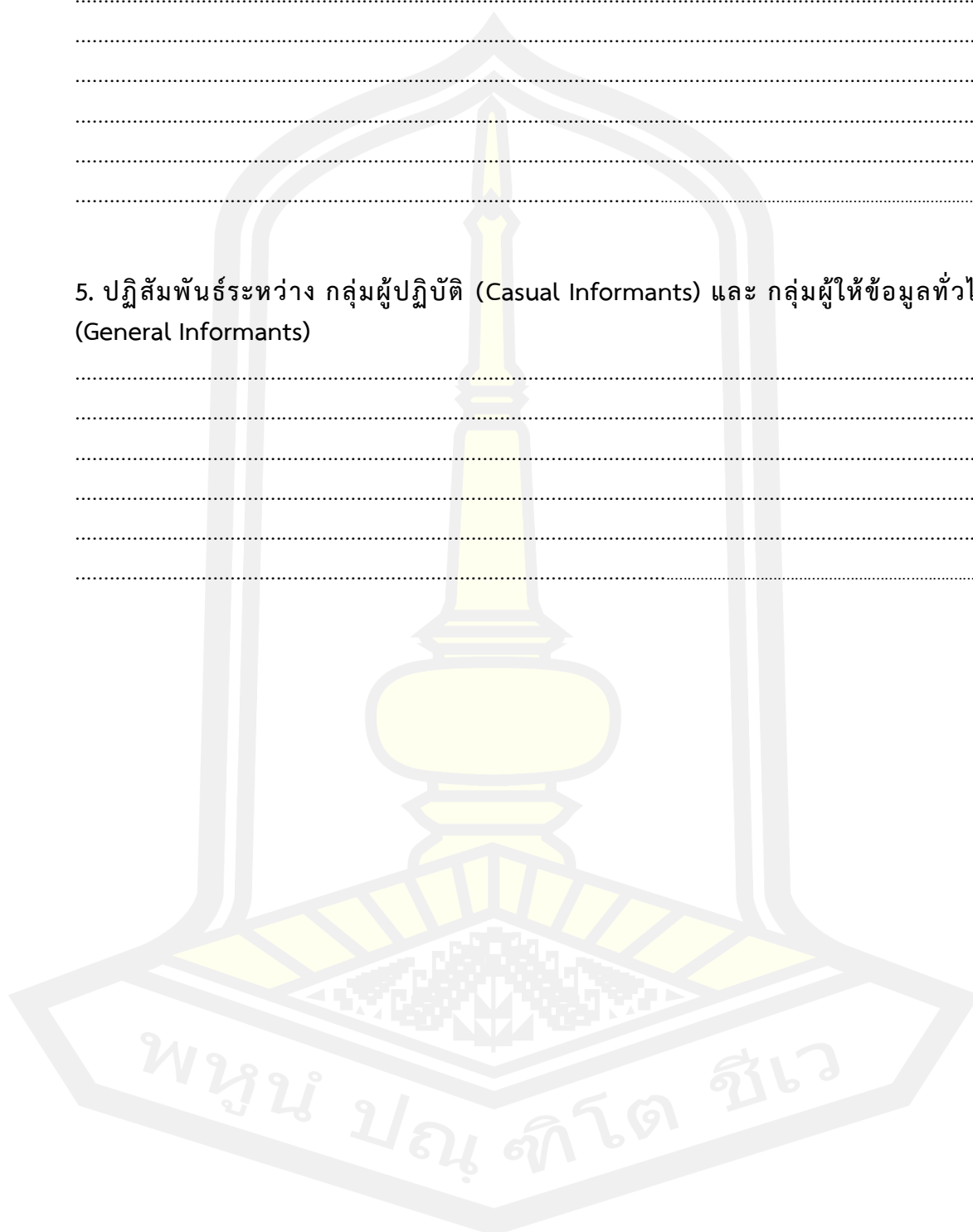
.....

.....

.....

.....

.....

แบบสัมภาษณ์ชนิดมีโครงสร้าง แบบที่ 1
เพื่อการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นเพลงโคราช

คำชี้แจง แบบสัมภาษณ์นี้ใช้สำหรับกลุ่มผู้รู้ (Key Informants) ซึ่งเป็นกลุ่มศิลปินพื้นบ้านอีสาน และนายกสมาคมเพลงราช สํารวจสภาพปัจจุบันและความต้องการเพื่อนำไปสู่การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นเพลงโคราช

สัมภาษณ์ วันที่.....เดือน.....พ.ศ. เวลา.....
สถานที่

รายการสัมภาษณ์

1. เพลงโคราชมีความเป็นมาอย่างไร

.....
.....
.....
.....

2. เพลงโคราชกับยาโมมีความสัมพันธ์กันอย่างไร

.....
.....
.....
.....

3. ความแตกต่างของเพลงโคราชในอดีตกับเพลงโคราชในสังคมปัจจุบัน

.....
.....
.....

4. คำว่า หมอเพลง มีที่มาอย่างไร

.....
.....
.....
.....

5. หมอเพลงในอดีตกับปัจจุบันมีความแตกต่างกันหรือไม่

.....

.....

.....

6. ชื่อของหมอเพลงที่เรียกขานกัน มีที่มาอย่างไร

.....

.....

.....

7. ความคิดเห็นของหมอเพลงกับความเป็นมาของเพลงโคราช

.....

.....

.....

8. เพลงโคราชกับความเชื่อของย่าโม

.....

.....

.....

9. การสืบทอดเพลงโคราชของหมอเพลงโคราช

.....

.....

.....

10. รูปแบบการถ่ายทอดเพลงโคราชในอดีต

.....

.....

.....

11. รูปแบบการถ่ายทอดเพลงโคราชในปัจจุบัน

.....

.....

.....

12. ความแตกต่างของการถ่ายทอดเพลงโคราชระหว่างอดีตจนถึงปัจจุบัน

.....

.....

.....

13. ความสัมพันธ์ระหว่างเพลงโคราชกับชาวโคราช

.....

.....

.....

14. หลักสูตรเพลงโคราชในโรงเรียน

.....

.....

.....

15. หลักสูตรเพลงโคราชในมหาวิทยาลัย

.....

.....

.....

16. การถ่ายทอดเพลงโคราชในจังหวัดนครราชสีมา

.....

.....

.....

17. การถ่ายทอดเพลงโคราชนอกจังหวัดนครราชสีมา

18. ความเชื่อเกี่ยวกับยาไม้มักกับการสร้างอาชีพหมอลำเพลง

19. ความต้องการที่จะพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นเพลงโคราชเพื่อจัดการเรียนการสอนในจังหวัดนครราชสีมา

20. ความต้องการที่จะพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นเพลงโคราชเพื่อจัดการเรียนการสอนนอกจังหวัดนครราชสีมา

แบบสัมภาษณ์ชนิดมีโครงสร้าง แบบที่ 2
เพื่อการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นเพลงโคราช

คำชี้แจง แบบสัมภาษณ์นี้ใช้สำหรับกลุ่มผู้ปฏิบัติ (Casual Informants) และ กลุ่มผู้ให้ข้อมูลทั่วไป (General Informants) ขณะลงเก็บข้อมูลภาคสนามเพื่อนำมาพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นเพลงโคราช เพื่อนำไปสู่การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นเพลงโคราช

สัมภาษณ์ วันที่.....เดือน.....พ.ศ. เวลา.....
สถานที่

รายการสัมภาษณ์

1. เพลงโคราชมีความเป็นมาอย่างไร

.....
.....
.....
.....

2. เพลงโคราชกับยาโมมีความสัมพันธ์กันอย่างไร

.....
.....
.....
.....

3. ความแตกต่างของเพลงโคราชในอดีตกับเพลงโคราชในสังคมปัจจุบัน

.....
.....
.....
.....

4. คำว่า หมอเพลง มีที่มาจากอย่างไร

.....
.....
.....
.....

5. หมอเพลงในอดีตกับปัจจุบันมีความแตกต่างกันหรือไม่

.....

.....

.....

6. ชื่อของหมอเพลงที่เรียกขานกัน มีที่มาอย่างไร

.....

.....

.....

7. ความคิดเห็นของหมอเพลงกับความเป็นมาของเพลงโคราช

.....

.....

.....

8. เพลงโคราชกับความเชื่อของย่าโม

.....

.....

.....

9. การสืบทอดเพลงโคราชของหมอเพลงโคราช

.....

.....

.....

10. รูปแบบการถ่ายทอดเพลงโคราชในอดีต

.....

.....

.....

11. รูปแบบการถ่ายทอดเพลงโคราชในปัจจุบัน

.....

.....

.....

12. ความแตกต่างของการถ่ายทอดเพลงโคราชระหว่างอดีตจนถึงปัจจุบัน

.....

.....

.....

13. ความสัมพันธ์ระหว่างเพลงโคราชกับชาวโคราช

.....

.....

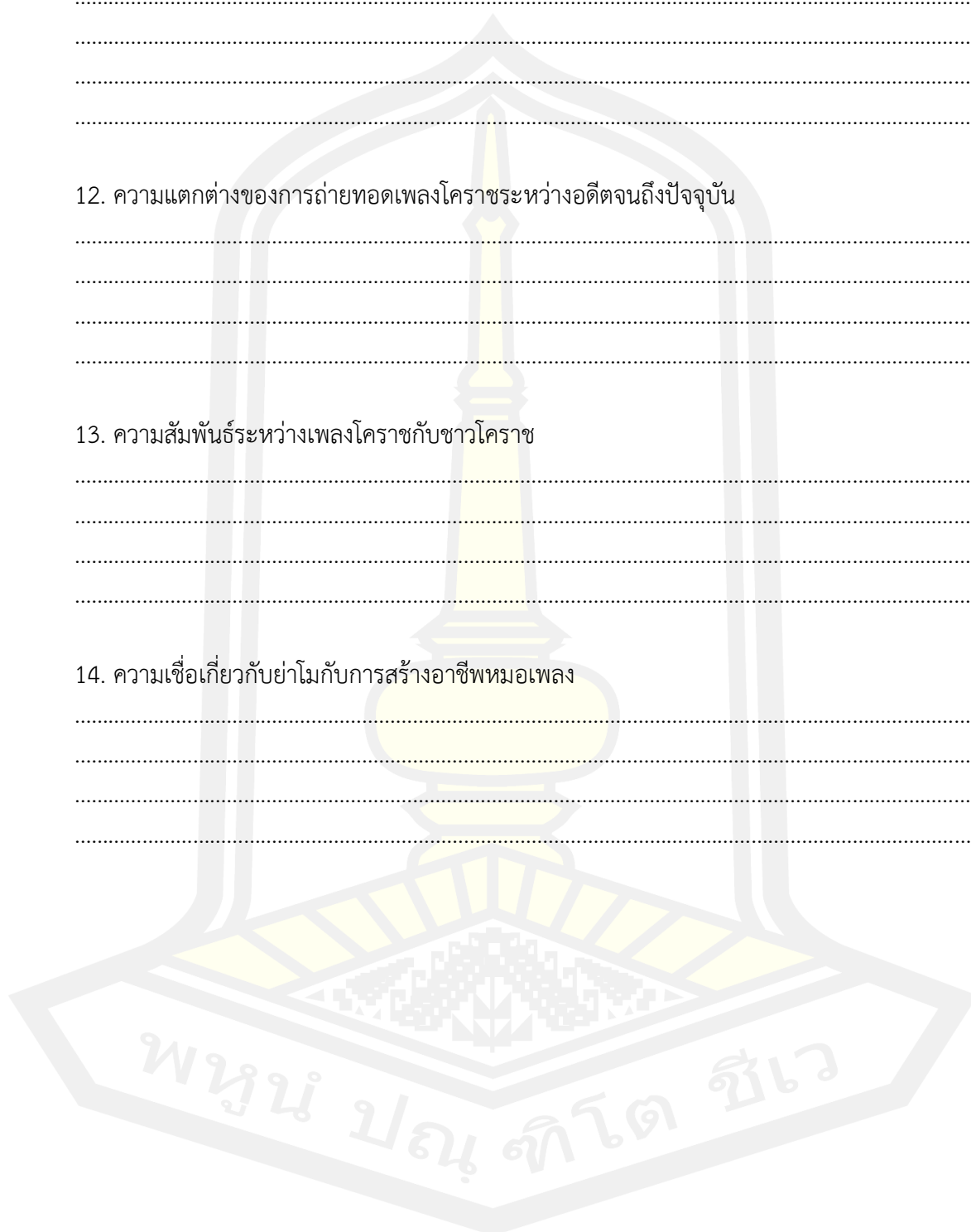
.....

14. ความเชื่อเกี่ยวกับยาไมกับการสร้างอาชีพหมอเพลง

.....

.....

.....

แบบสัมภาษณ์ชนิดไม่มีโครงสร้าง แบบที่ 1
เพื่อการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นเพลงโคราช

คำชี้แจง แบบสัมภาษณ์นี้ใช้สำหรับกลุ่มผู้รู้ (Key Informants) ซึ่งเป็นกลุ่มศิลปินพื้นบ้านอีสาน และนายกสมาคมเพลงราช สํารวจสภาพปัจจุบันและความต้องการเพื่อนำไปสู่การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นเพลงโคราช

สัมภาษณ์ วันที่.....เดือน.....พ.ศ. เวลา.....
สถานที่

รายการสัมภาษณ์

1. อาชีพหมอลำกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมในปัจจุบัน

.....
.....
.....
.....

2. การปรับตัวของหมอลำเพลงกับสังคมในยุคปัจจุบัน

.....
.....
.....
.....

3. เพลงโคราชกับธุรกิจเพลงต่าง ๆ ในยุคปัจจุบัน

.....
.....
.....
.....

4. หมอลำเพลงโคราชกับสื่อ Social Media

.....
.....
.....
.....

แบบสัมภาษณ์ชนิดไม่มีโครงสร้าง แบบที่ 2
เพื่อการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นเพลงโคราช

คำชี้แจง แบบสัมภาษณ์นี้ใช้สำหรับกลุ่มผู้ปฏิบัติ (Casual Informants) และ กลุ่มผู้ให้ข้อมูลทั่วไป (General Informants) ขณะลงเก็บข้อมูลภาคสนามเพื่อนำมาพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นเพลงโคราช เพื่อนำไปสู่การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นเพลงโคราช

สัมภาษณ์ วันที่.....เดือน.....พ.ศ. เวลา.....
สถานที่

รายการสัมภาษณ์

1. อาชีพหมอลำกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมในปัจจุบัน

.....
.....
.....
.....

2. การปรับตัวของหมอลำเพลงกับสังคมในยุคปัจจุบัน

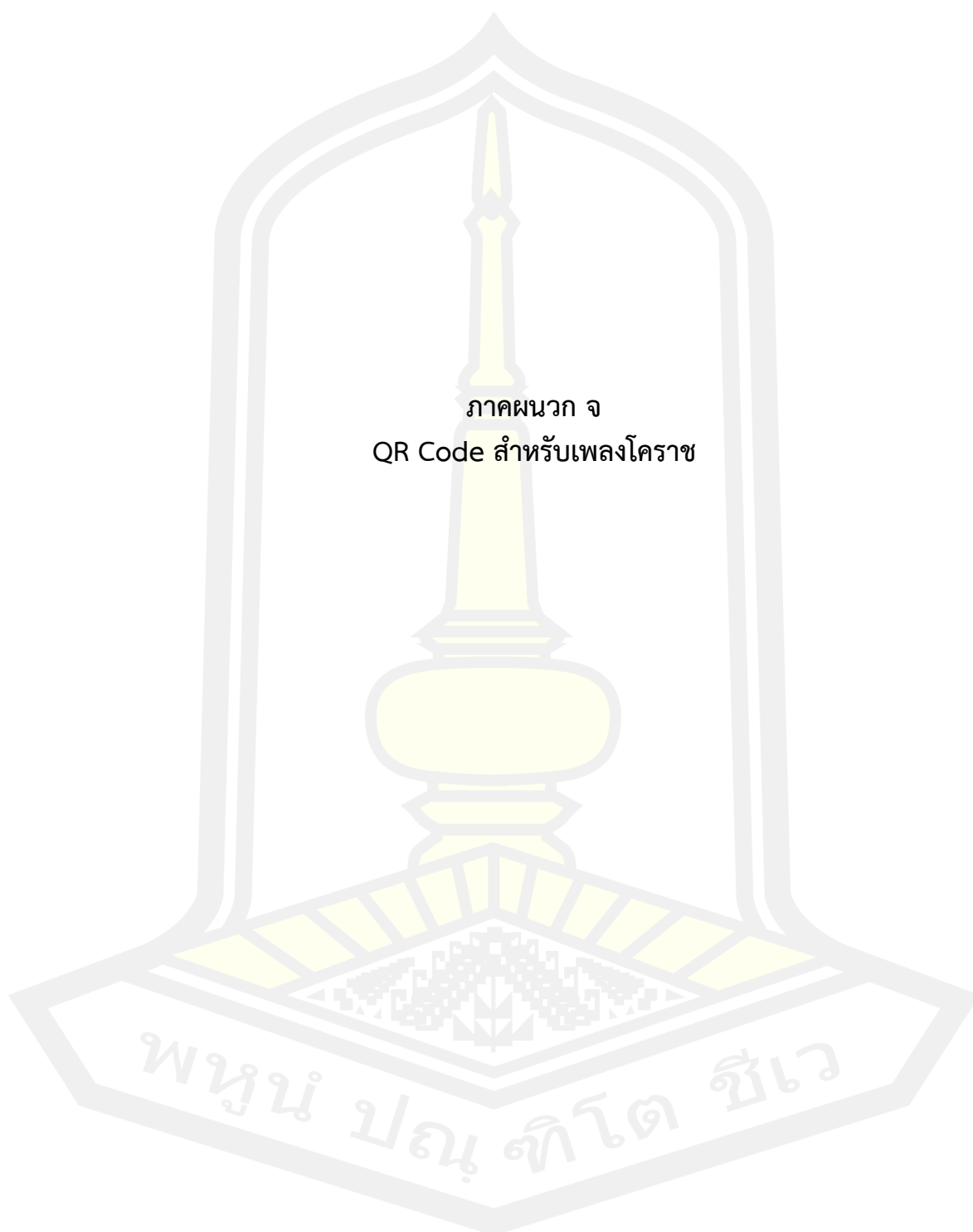
.....
.....
.....
.....

3. เพลงโคราชกับธุรกิจเพลงต่าง ๆ ในยุคปัจจุบัน

.....
.....
.....
.....

4. หมอลำเพลงโคราชกับสื่อ Social Media

.....
.....
.....
.....

QR Code สำหรับเพลงตัวอย่าง	
<p>scan me</p> <p>เพลง หมากัด (ศิลปิน เอกชัย ศรีวิชัย)</p>	<p>scan me</p> <p>เพลง ริ่งวาว (ศิลปิน คำมอດ พรชุนเดช)</p>
<p>scan me</p> <p>เพลง จีรั๊กหรือจีหลอก (ศิลปิน ต๊กแตน ชลดา)</p>	<p>scan me</p> <p>เพลง สังขารไม่เที่ยง (ศิลปิน กำป๋น บ้านแท่น)</p>
<p>scan me</p> <p>เพลง โคราชประยงค์ต้าน COVID-19 (ศิลปิน บุญสม สังข์สุข)</p>	<p>scan me</p> <p>เพลง โคราชแก่น (ศิลปิน กำป๋น บ้านแท่น และ กาเหว่า โชคชัย)</p>
<p>scan me</p> <p>เพลง โคราชระเริง (ศิลปิน ต๊กแตน ชลดา)</p>	<p>scan me</p> <p>เพลง บอกแม่อย่าถ้ารักจริง (ศิลปิน ต๊กแตน ชลดา)</p>

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ	นางสาวธันณณ์ ชันทะยศ
วันเกิด	7 มิถุนายน 2535
สถานที่เกิด	อำเภอเมือง จังหวัดน่าน
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	208 หมู่ 3 ตำบลกลางเวียง อำเภอเวียงสา จังหวัดน่าน
ตำแหน่งหน้าที่การงาน	ข้าราชการครู
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	โรงเรียนชุมชนบ้านนาคา ตำบลหนองแดง อำเภอแม่จริม จังหวัดน่าน
ประวัติการศึกษา	พ.ศ. 2557 ปริญญาตรี (ค.บ.) สาขาคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ เชียงใหม่ พ.ศ. 2562 ปริญญาโท (ศ.ม.) สาขาคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม พ.ศ. 2565 ปริญญาเอก (ปร.ด) สาขาคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
ทุนวิจัย	-
ผลงานวิจัย	-

พูน ปณู ทิโต ชีเว